

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β', τεύχος 224, Παρασκευή 4 Φεβρουαρίου 1983

Δρχ. 40

*Κλωνίζονται οι βάσεις .
της «Νέας Δημοκρατίας»...*

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ:

**Ο Λαβύρινθος
που τρέφει Μινώταυρους**

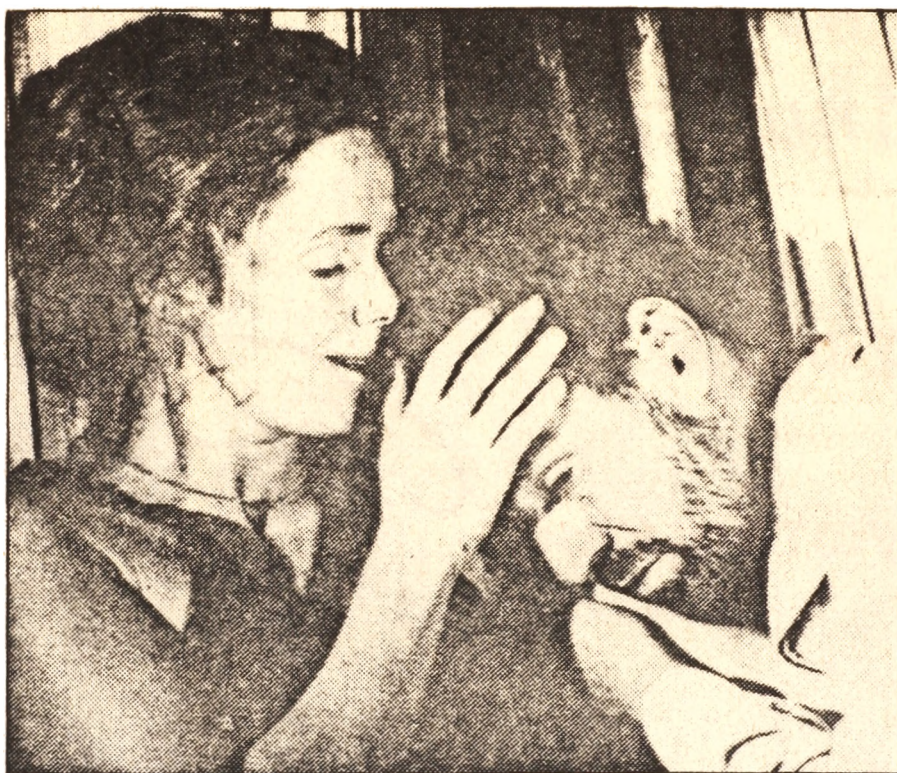
**Η ανεργία
και οι δυσοίωνες προοπτικές της**

**Πολιτικές πλευρές
των οικονομικών μέτρων**

**Κυκλοφορεί τώρα
και σε βιβλίο στα Ελληνικά**

ΙΓΚΜΑΡ ΜΠΕΡΚΜΑΝ
« ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟ ΕΝΑ ΓΑΜΟ »

Προηγήθηκε η φήμη του σαν κινηματογραφικού έργου.

**ΜΙΑ ΤΟΛΜΗΡΗ ΑΝΑΤΟΜΙΑ
ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ**

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ

**Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ & ΣΙΑ Ε.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
«ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»**

Σόλωνος 94, Τηλ. 3600.398 - 3610.589

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΗΣ ΟΜΟΨΥΧΙΑΣ

Η ΕΠΙΚΛΗΣΗ και η ανάγκη της ομοψυχίας αποτέλεσαν τη βασικότερη «σταθερά» όλης της μεταπολιτευτικής πολιτικής περιόδου. Πράγματι, η νωπή εμπειρία της χούντας και της κυπριακής τραγωδίας, η μόνιμη απειλή της Τουρκίας, η επίγνωση της μοναξιάς του ελληνικού κράτους στις συμφορές και στις εναντίον του επιβουλές, δημιούργησε ένα εθνικό μέτωπο, στη βάση και την κορυφή.

ΒΕΒΑΙΑ, όπως συνήθως συμβαίνει στην πολιτική, η εθνική ενότητα και ομοψυχία έγινε κάθε φορά κατανοητή με διαφορετικό τρόπο από τις πολιτικές δυνάμεις. Η «Νέα Δημοκρατία» χρησιμοποίησε την επίκληση της εθνικής ομοψυχίας για να εμπεδώσει το αυταρχικό της κράτος, να περιστείλει τις λαϊκές διεκδικήσεις, να επιβάλλει την ηγεμονία της στις άλλες πολιτικές δυνάμεις και στην όλη δημόσια ζωή.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ταυτόχρονα, αντιλήφθηκε την εθνική ομοψυχία σαν τον κύριο μοχλό της εθνικής και κοινωνικής νομιμοποίησης του σοσιαλισμού του. Έτσι, η ανάγκη της εθνικής ενότητας υπήρξε λεωφόρος διπλής διαδρομής, που όσο κυριαρχούσε η κίνηση στο ένα ρεύμα της, προετοιμαζόταν η κυριαρχία του αντιθέτως ερχόμενου.

ΟΜΩΣ, θα ήταν ολέθριο σφάλμα, αν παρά το διαφορετικό βάθος, ερμηνεία και προοπτική, που δίνει η κάθε δύναμη στην «εθνική ομοψυχία» ξεχνάγαμε ότι αποτελεί αναγκαιότητα για την εθνική επιβίωση. Όσον αφορά, δηλαδή, τις απειλές κατά της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της χώρας, δεν πρέπει να υπάρχει δισταγμός, αναστολή, καχυποψία, κάθε δύναμης που είναι και θέλει να λέγεται «εθνική».

ΑΠ' ΑΥΤΗ τη σκοπιά, ο κ. Αβέρωφ έχει βαρύτατη ιστορική ευθύνη για τις περίφημες δηλώσεις και «επιφυλάξεις» του ως προς το θέμα των βάσεων. Τα περί «εκ του βορρά κινδύνου» και «αναγκαιότητας» των βάσεων δεν είναι αδέξιος χειρισμός αλλά η πρώτη ευθεία βολή κατά του εθνικού μετώπου, που είχε απ' τα πράγματα οικοδομηθεί τα τελευταία οχτώ χρόνια, ως προς αυτά τα θέματα.

ΑΛΛΑ ο κ. Αβέρωφ δεν έπραξε τυχαία. Η υπονόμηση του κλίματος της εθνικής ομοψυχίας προσιωνίζει μια πολιτική σύγκρουσης προς το ΠΑΣΟΚ, όπου η παραταξιακή σκοπιμότητα και το ταξικό συμφέρον μοιάζουν έτοιμα να θυσιάσουν κάθε λαϊκό και εθνικό συμφέρον.

ΑΠ' ΑΥΤΗ τη σκοπιά κρίνεται επίκαιρα θετική η τοποθέτηση του Προέδρου της Δημοκρατίας στην Καλαμάτα, που επανέφερε το θέμα της ομοψυχίας στο σωστό του μέτρο, όσον αφορά την ενότητα σε εξωτερικές απειλές.

ΑΛΛΑ όσα συνόδευσαν την προεδρική εξόρμηση στην Καλαμάτα, αξίζουν κάποιου σχολιασμού. Φήμες για το περιεχόμενο του λόγου του, εικασίες, νευρική αναμονή «γεγονότος» κτλ. Οι Κασσάνδρες βέβαια δεν επαληθεύτηκαν αλλά το φαινόμενο έχει μια νοσηρή διάσταση, που σήμερα εμφανίζεται σαν μικρό σπυρί, αύριο όμως μπορεί να προσλάβει το χαρακτήρα καρκινικού όγκου.

ΠΡΕΠΕΙ πια να γίνει κατανοητό, ότι το περιεχόμενο του προεδρικού αξιώματος είναι πολιτειακό αλλά όχι πολιτικό. Προεδρευομένη Δημοκρατία σημαίνει ακριβώς ότι ο Πρόεδρος δεν κυβερνά. Το μέτρο της επιτυχίας ενός προέδρου είναι η απόσταση που διατηρεί από τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις και αντιθέσεις. Και το μέτρο της ευθύνης κομμάτων, Τύπου και παραγόντων της δημόσιας ζωής είναι να μην αναμιγνύουν τον πρόεδρο σε διαδικασίες που, ούτως ή άλλως, τελούν μακριά του χώρου των συνταγματικά προσδιορισμένων αρμοδιοτήτων του.

Η ΧΩΡΑ αντιμετωπίζει πολλά και οξυμένα προβλήματα, ώστε να έχει την πολυτέλεια να προσθέτει καινούρια. Γι' αυτό, η ομοψυχία, ας μείνει έξω από ερμηνείες.

ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ αναγκαιότητα που πρέπει να υπηρετηθεί με αίσθημα ευθύνης.

Περίοδος Β'
Χρόνος 10ος
Τεύχος 224

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ: Απο τον Μπαρτόλομιου στον ελεύθερο κόσμο.....	4
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ	6
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ:	
Ο μέσος ΠΑΣΟΚτζής.....	9
ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ	10
ΗΛΙΑ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ: Μικρά και εμπαθή σχόλια για το περιβάλλον.	11
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Ο ετεροχρονισμός της παραίτησης Αβέρωφ.....	12
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος.....	15
ΧΡ. ΚΑΡΑΝΙΚΑ: Κερδίζει έδαφος η απλή αναλογική.....	16
ΣΤ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ: Η πολιτική διάσταση των οικονομικών μέτρων της κυβέρνησης.....	18
ΕΡΕΥΝΑ	
ΕΛΕΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ: Κοινωνική ασφάλιση - ο λαβύρινθος που τρέφει μινώταυρους.....	22

ΣΑΡΑΝΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΗ: Πόσο μας πληροφορούν τα διαφημιστικά μηνύματα;	28
ΘΟΔΩΡΟΥ ΠΑΠΑΗΛΙΑ: Η ανεργία στην Ελλάδα και οι δυσοίωνες προοπτικές.....	30
ΧΡ. ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ: Η άνοδος των ναζι στην εξουσία.....	34
ΑΜΑΛΙΑΣ ΒΑΝ ΧΕΝΤ: Ο δρόμος του Γιλμάζ Γκιουνέι.....	36
ΣΠ. ΚΑΒΟΥΝΙΔΗ: Το περιτύπωμα.....	40
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ:	42
Θ. ΜΑΝΙΚΑ: Μεγάλα ονόματα του μπλουζ στην Αθήνα.....	45
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ: (Τ. Καφετζή: Γιώργου Βέλτσου «Αντι-κείμενα»).....	46
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	48
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	50

πολιτικό δεκαπενθήμερο

Από τον Μπαρτόλομιο στον ελεύθερο κόσμο...

Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ του αρχηγού της Νέας Δημοκρατίας, από τον πρωθυπουργό, πάνω στο θέμα των βάσεων, υπήρξε «πλήρης». Και η ατμόσφαιρα «σαφώς θετική». Έτσι, την άλλη μέρα, τα «Νέα» βγήκαν με σχεδόν πανηγυρικούς τίτλους: ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΙ ΑΒΕΡΩΦ ΤΑ ΠΗΓΑΝ ΚΑΛΑ... Λίγες ώρες αργότερα, ο ίδιος ο πρωθυπουργός, βγαίνοντας από τη συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου, είπε στους δημοσιογράφους πως «η εθνική ομοψυχία έχει αρχίσει να γίνεται πραγματικότητα» και πως «όλες οι διαδικασίες μας τείνουν σ' αυτήν την κατεύθυνση»...

ΦΥΣΙΚΑ, δεν ήταν όλες οι φιλοκυβερνητικές εφημερίδες που ακολούθησαν τη γραμμή των «Νέων»... Η «Ελευθεροτυπία» λ.χ., στέγασε τη συνάντηση Παπανδρέου-Αβέρωφ, κάτω από τον τίτλο: «Ο Αβέρωφ παζαρεύει την ομοψυχία», ενώ ο δεξιός Τύπος κινήθηκε σε διαφορετικά επίπεδα. Η «Μεσημβρινή» έγραψε πως η συμπαράσταση Αβέρωφ προς την κυβέρνηση, δόθηκε «υπό όρους»... Για την «Απογευματινή», το προέχον ήταν τα «συμμαχικά μας ερείσματα», τα οποία δεν πρέπει, επ' ουδενί, να χάσουμε...

ΩΣΤΟΣΟ, και παρά το διαφορισμό αποχρώσεων, κοινή ήταν η αίσθηση πως ο κ. Αβέρωφ «δεν απέστη» από το πνεύμα των δηλώσεών του της 19ης Ιανουαρίου (από τη Γενεύη...), με αφορμή το θέμα Ζαμπλόκι. Και, ξαφνικά, το μεσημέρι του Σαββάτου, ο αναρρωνύων αρχηγός ανέκρουσε πρύμναν. Με δήλωσή του στο «Βήμα της Κυριακής» —που διοχετεύθηκε, αργότερα, και προς τις άλλες εφημερίδες— ο κ. Αβέρωφ αισθάνθηκε την ανάγκη να τοποθετήσει το θέμα των βάσεων στη λογική της «κοινής άμυνας του ελεύθερου κόσμου». Οι συλλογισμοί ήταν απλοί: Οι αμερικανικές βάσεις —στην Ελλάδα ή στη Γη του Πυρός— εξυπηρετούν τον ελεύθερο κόσμο. Η Ελλάδα ανήκει στον ελεύθερο κόσμο. Οι ανάγκες άμυνας, συνεπώς, τόσο της Ελλάδας, όσο και του ελεύθερου κόσμου, επιτάσσουν τη διατήρηση των αμερικανικών βάσεων, μια και «η αναμέτρηση των δύο κόσμων, δεν έληξε»...

ΤΟ ΤΙ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕ, είναι λίγο-πολύ γνωστό: Η «Αυγή» και η «Ελευθεροτυπία», βγήκαν με ομοειδείς τίτλους: «Ο Αβέρωφ υπονομεύει τις ελληνικές θέσεις για τις βάσεις», έγρα-

ψε η «Αυγή» - «Ο Αβέρωφ υπονομεύει την εθνική ασφάλεια», έγραψε η «Ελευθεροτυπία», ενώ το «Βήμα της Κυριακής» επέμενε στην τιτλοφόρησή του πως: «Κυβέρνηση και (αξιωματική) αντιπολίτευση ΕΠΑΝΑΤΟΠΟΘΕΤΟΥΝΤΑΙ στο θέμα των βάσεων». Στην πραγματικότητα, βέβαια, «επανατοποθέτηση» είχε κάνει μόνο ο κ. Αβέρωφ και αυτό προέκυπτε και από αντίδραση του πρωθυπουργού, που δεν μπόρεσε να εννοήσει, όπως είπε, για ποιο λόγο ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας «έπρεπε να προβεί σε οποιαδήποτε πρόσθετη δήλωση».

«Κατόπιν επιμόνου ερωτήσεως»...

ΠΟΙΟΙ ΛΟΓΟΙ όμως, υπαγόρευαν στον κ. Αβέρωφ αυτή τη δεύτερη δήλωσή του; Μερικοί είπαν πως την ενέπνευσαν οι «σκληροπυρηνικοί» της Νέας Δημοκρατίας, οι Παπακωνσταντίνου, Παπαδόγγονας, Σαμαράς, κτλ. Άλλοι είπαν πως την υπέβαλε, έμμεσα ο «συμμαχικός παράγων». Κάποιοι τρίτοι είπαν πως η νεότερη δήλωση ήταν μια «επιβεβλημένη επανόρθωση» της δήλωσης περί Ζαμπλόκι. Όσο για τον ίδιο τον Αβέρωφ, το μόνο που είπε ήταν πως η δεύτερη αυτή δήλωσή του —48 μόλις ώρες μετά τη συνάντησή του με τον πρωθυπουργό— έγινε «κατόπιν υποβληθείσης επί μόνον δημοσιογραφικής ερωτήσεως επί σοβαρού εθνικού θέματος»... Γιατί όμως η δημοσιογραφική ερώτηση ήταν «επίμονος»; Και γιατί, τέλος πάντων, ο αρχηγός ενέδωσε;

Τι έγινε η «εθνική ομοψυχία»;

ΟΠΩΣ ΚΑΙ αν έχει το πράγμα, κι ενώ συνεχίζονται, πάντοτε, οι διαπραγματεύσεις για τις βάσεις και οι μικρές —σχεδόν «ανεπαίσθητες»...— τουρκικές προκλήσεις στο Αιγαίο (τι σημασία λ.χ. έχει το ότι κάποιο τουρκικό αεροσκάφος επιχειρεί να συλλάβει και να αποκρυπτογραφήσει τα σήματα της «Έλλης»;...), βέβαιο είναι πως η εθνική ομοψυχία, για την οποία μίλησε ο πρωθυπουργός στη συνεδρίαση του υπουργικού συμ-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΣΕΙΡΑ • ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

ΕΠΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΑΒΒΑΔΙΑ

Γράφουν: Αλέξανδρος Αργυρίου, Γιώργος Ιωάννου
Στρατής Τσίρκας και Ντίνος Χριστιανόπουλος

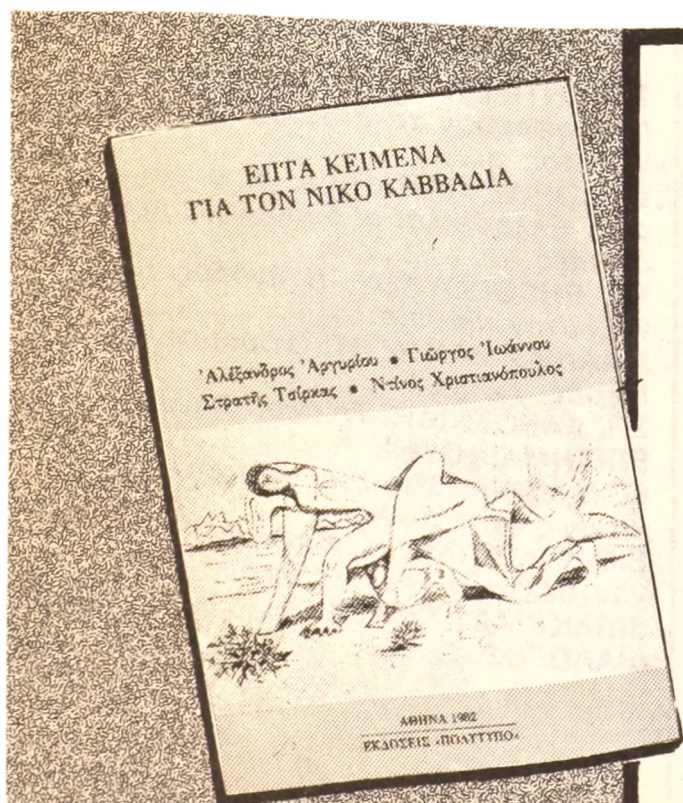
Μια συμβολή στη γνωριμία του ποιητή των «μακρινών οριζόντων» με κατάθεση προσωπικών ενθυμήσεων και με μελετήματα για το έργο-του.

Στην ίδια σειρά, κυκλοφορεί προσεχώς:

Δ. Ι. ΙΑΚΩΒ: Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοκράτους 131 • τηλ. 72.29.237-72.32.819

ΑΠΟ ΤΗΝ προεδρική ομιλία δεν έλειψαν, βέβαια, και οι «*παραινέσεις προς Δημόνικον*», όσο και αν ο Δημόνικος δεν είχε οικειωθεί —στην εποχή του— με έννοιες τέτοιες όπως «*σοσιαλιστικός μετασχηματισμός*», «*τρίτος δρόμος*», «*λαϊκή συμμετοχή*», κτλ. Ο κ. Καραμανλής, δεν φαίνεται να ενοχλείται από διακηρύξεις του είδους αυτού, πολύ περισσότερο όταν το περιεχόμενό τους παραμένει ακόμη στη σφαίρα του ευχολογίου. Ενοχλείται όμως όταν η κυβέρνηση επιμένει σε «*μία συνεχή και άσκοπη αναμόχλευση του παρελθόντος*», όταν συλλή-

ΚΑΤ' ΕΠΕΚΤΑΣΗ, θα μπορούσε κανείς να πει πως οι προεδρικές επισημάνσεις απευθύνονται και προς τους «παρωχημένους» της Νέας Δημοκρατίας, με επικεφαλής τους Αβέρωφ-Παπακωνσταντίνου, που, ανιστόρητοι, δογματικοί, παρελθοντολόγοι, επιμένουν να διακηρύσσουν πως αν ποτέ έλθουν στην εξουσία, τότε θα καταργήσουν το νόμο για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης!

Η ΕΛΛΑΔΑ, όπως είπε και ο κ. Αβέρωφ, ανήκει στον ελεύθερο κόσμο. Οι πιέσεις, οι εκβιάσεις, οι απειλές, είναι επίσης ελεύθερες...

ANTHROP

μπουμπουλινας 48 και υψηλαντου - τηλ. 4172366

ΑΙΝΕΙΟΥ 1 (ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΕΓΛΕΡΗ) ΑΓ. ΙΕΡΟΘΕΟΣ

ΕΝΤΟΣ ΕΚΤΟΣ & ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ

ΒΟΥΛΗ. Τα κοινοβουλευτικά ήθη σε παλινδρόμηση. Μόνο στα χέρια δεν ήρθαν ο υπουργός Γιαννόπουλος και ο βουλευτής Βουγιουκλάκης. Μόνο τα σεξουαλικά και τα Θεία απόμειναν αχρησιμοποίητα στη φαρέτρα τους, την τελευταία Τετάρτη του πολύπαθου αυτού Γενάρη. Τώρα —λέει— με τη συναίνεση όλων των πτερύγων —ακόμη και της μαρξιστικολενινιστικής— τα επίσημα πρακτικά αποπλύνονται. Πρυτανεύει η Εθνική Ομοψυχία. Να μην τροφοδοτήσουμε τον οιονδήποτε ευφάνταστο. Να μην εκτεθούμε στον ιστορικό του μέλλοντος. Ακίνδυνα —τελικά— τα όπλα των μονομάχων της Τετάρτης.

Χύθηκε χολή. Όχι όμως και αίμα. Ευτυχώς. Επί προχουντικής δημοκρατίας είχε χυθεί και αίμα. Επί προχουντικής δημοκρατίας δεν εξένιζε η άρση μικροφώνου —παλαιάς τεχνολογίας— κατά του αντιπάλου. Δεν εξέπληττε η ρήψη ποτηρίου εις τροχιάν. Αλησμόνητοι πρωταθλητές των άρσεων και των ρίψεων —στη Βουλή της προχουντικής δημοκρατίας— οι πληρεξούσιοι Λακωνίας Νικηταράς Βαρβιτσιώτης, Ημαθίας Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου και Κιλκίς Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος. Άπαντες άνδρες βασιλόφρονες, βουλγαροκτόνοι και ΕΑΜοκτόνοι.

ΒΟΥΛΗ. Βασιλόφρων —άλλοτε και τώρα— και ο εκ των μονομάχων της Τετάρτης κ. Ηλίας Βουγιουκλάκης —πληρεξούσιος των υγιών συνεπτομένων Πειραιωτών— κατέστη, το πρώτον, γνωστός ανά το Πανελλήνιον κατά την δίκη, των «Αοράτων Αγωνιστών».

Η Ιστορία των «Αοράτων Αγωνιστών» έχει ως εξής:

Η χούντα διέκοψε ενωρίς την μηνιαία μισθοδοσία των παρακρατικών. Οι παρακρατικοί αρχικώς εξεπλάγησαν. Οι παρακρατικοί έξω από το τεμπελχανείο ένιωσαν όπως το ψάρι έξω από το νερό. Οι παρακρατικοί δεν μπορούσαν να προβλέψουν —ότι κανένας τους δεν είχε master— ότι το καθεστώς προς χάριν του οποίου φώναξαν, έψαλαν, «αγανάκτησαν», έφτυσαν, έδειραν, επροβοκάρησαν, έσκισαν, ετοιχοκόλησαν, εψευδομαρτύρησαν, εδολοφόνησαν, δεν θα είχε την ανάγκη τους μετά την κραταιώσή του. Δεν μπορούσαν οι δύσμοιροι να διανοηθούν ότι οι υπηρεσίες τους εναντίον των δημοκρατικών θεσμών ήσαν αναγκαίες μόνο όσο λειτουργούσαν αυτοί οι

δημοκρατικοί θεσμοί. Απολύθηκαν. Δεν συνταξιοδοτήθηκαν. Πικράθηκαν. Καθ' άπασα την επικράτειαν. Δέκα-δώδεκα όμως λεβέντες Πειραιώτες παρακρατικοί δεν έμειναν μόνο στην πίκρα. Αγανάκτησαν αυτή τη φορά —για πρώτη φορά— στ' αλήθεια. Ξανάγιναν Βασιλικοί. Έγιναν... της αντιστάσεως. Έγιναν «Αόρατοι Αγωνιστάι»,

«ΑΟΡΑΤΟΙ ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ». Με την κυκλοφορία της πρώτης τους προκήρυξης έγιναν ορατοί. Τσιμπήθηκαν ένας ένας. Έφαγαν τα σοπάκια τους. «Τα είπαν όλα ως άντρες». Νοσηλεύτηκαν κάποια μερόνυχτα στα νοσοκομεία μέχρι να φύγουν οι μελανιές και ύστερα όλα πήραν το δρόμο τους κατά πως προβλέπει η δικονομία. Στο τέλος περίμενε η δίκη. Με τη δίκη των «Αοράτων Αγωνιστών» —που λίγοι την παρακολούθησαν μα όλοι τη διάβασαν τότε, στις εφημερίδες —γέλασε ο κάθε πικραμένος. Μόνο οι δίκες —στη Θεσσαλονίκη— του «Λαχείου» και της «Μπαρμπουτιέρας» συναγωνίστηκαν τη δίκη των «Αοράτων Αγωνιστών» σε παραγωγή γέλιου και σε απροσδόκητες αποκαλύψεις στοιχείων από τις σχέσεις κράτους και παρακράτους.

ΔΙΚΗ «Αοράτων Αγωνιστών». Εντυπωσιακότερος μεταξύ των υπερασπιστών ο δικηγόρος —συντοπίτης και ομοϊδεάτης των «Αοράτων Αγωνιστών»— Ηλίας Βουγιουκλάκης. Εντυπωσιακότερος μεταξύ των μαρτύρων κατηγορίας ο αστυνομικός διευθυντής Σωτήριος Κουβάς της ασφάλειας του Πειραιά. Μια σύγκρουση Κουβά-Βουγιουκλάκη. Καταθέτει ο Κουβάς:

—Χαμένα κορμιά κύριε πρόεδρε. Επαγγελματίες εθνικόφρονες. Μόλις όμως τους κόπηκε ο λουφές... Παρεμβαίνει ο Βουγιουκλάκης με άνεση και επιθετικότητα. Πόθεν έσχεν ο Βουγιουκλάκης τόσο την άνεση όσο και την επιθετικότητα, είναι θέμα άλλου πονήματος αλλά βεβαίως και της φαντασίας του αναγνώστη:

—Κουβά, ειδικά εσύ, δεν έπρεπε να μιλάς έτσι. Γιατί εσύ ο ίδιος Κουβά συνιστούσες, στο παρελθόν, εις τον εκ των κατηγορουμένων Σαραντάκον οσάκις έφευγε από το γραφείο σου να κουμπώνει και τα τρία κουμπιά του σακκακιού του για να μην φαίνεται το μπιστόλι που του είχες εσύ ο ίδιος δώσει...

ΔΙΚΗ «Αοράτων Αγωνιστών». Κατάθεση μάρτυρα υπεράσπισης του κατηγορούμενου Σαραντάκου.

—Ο Σαραντάκος είναι ήρωας κύριε πρόεδρε. Όλοι είμαστε ήρωες. Το 1961 με τριάντα παλικάρια του Σαραντάκου διαλύσαμε μια συγκέντρωση τριακοσίων Βουλγάρων στην Αθήνα...

ΔΙΚΗ «Αοράτων Αγωνιστών». Απολογίες κατηγορουμένων. Απολογία Σαραντάκου.

—Με επέταξαν σαν το σκυλί. Και ο στρατός και η αστυνομία. Σαν το σκυλί. Τι ήθελα εγώ κύριε πρόεδρε; Ένα τόσο δα κομματάκι ψωμάκι ανάλογο με τους τιτάνιους αντικομμουνιστικούς αγώνες μου.

ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ νόμος. «Ο πρωθυπουργός —γράφει κορυφαίος διστηλός πρωτοσέλιδος τίτλος του «Ριζοσπάστη» της 26-1-83— θ' αποφασίσει τελικά για τον εκλογικό νόμο». Μέχρι την υπεύθυνη αυτή πληροφόρηση οι διαδόσεις έδιναν και έπαιρναν. Διαδόσεις επί διαδόσεων: —Ξέρεις για τον εκλογικό νόμο θ' αποφασίσει, ο Κατσιφάρας. —Είμουν βέβαιος. Δεν θα μπορούσε να γίνει αλλιώς.

ή
—Ξέρεις για τον εκλογικό νόμο θ' αποφασίσω εγώ.

—Να χαρείς τη μάνα σου;

—Να την νεκροφιλήσω.

Τέρμα, όμως, τώρα οι διαδόσεις. Τέρμα οι ανευθυνότητες. Τέρμα η σύγχυση. Αρκεί η ενημέρωση να είναι υπεύθυνη και σοβαρή.

ΧΤΕΣ ΟΙ ΑΥΡΙΑΝΟΙ

Κατήλθεν χθές εις την πόλιν μας ο Στρατιωτικός Ακόλουθος της εν Καίρω Ελληνικής Πρεσβείας αν'ρχης κ. Ι. Στειακάκης, μετά της οικογενείας του.

Ήλθε να ζήση ολίγας στιγμάς με την Ελληνικήν Αλεξάνδρειαν, το πνεύμα της οποίας τον θέρμανε από την εποχή της παρουσίας της εξορίστου Ελλάδος εις την Μέσην Ανατολήν.

Αγνός εις την αγάπη του δια την Ελλάδα, τετράγωνος εις την έννοια του καθήκοντος παντού όπου επέρασεν εν τη εκτελέσει υπηρεσίας, ο κ. Στειακάκης αποτελεί σήμερα λάμποντα αδάμαντα εις τον δακτύλιον της Ελληνικής Προβολής εις τον ζωτικόν αυτόν χώρον.

Ο κ. Στειακάκης είναι ο Στρατιώτης. Στρατιώτης εις την ψυχή και εις το πνεύμα.

Αυτή είναι η σκιαγραφία του.

Ντ. Κ.
(«Γλύψιμο» της... επαναστατικής περιόδου του κ. Ντίνου Κουτσούμη νυν —από στηλών «Αυριανής»—

Ηρακλέους της Αλλαγής. Απέβλεπε στο

Μικρά κι εμπαθή σχόλια

του Η. Ευθυμιόπουλου

ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΕΣ: ΠΟΣΑ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ ΑΝΑΛΟΓΑ

Το γκάζι της Αθήνας φεύγει. Είναι η πέμπτη τουλάχιστον φορά, από το 1978 που άρχισε να συζητιέται το θέμα, όπου η ιστορική απόφαση ανακοινώνεται από επίσημα χείλη. Οι σχετικές δάφνες εκόσμησαν υπουργικές τηλεμφανίσεις, δημόσιες συζητήσεις, προεκλογικά προγράμματα. Το τελευταίο χρονοδιάγραμμα προβλέπει τριετία για την ολοκλήρωση των, σχετικών με τη νέα μονάδα, εργασιών. Ρυθμός χελώνας θα λέγαμε. Όμως, ακόμα κι έτσι, πού είναι τα σχέδια για την υποδομή και πού προβλέπεται να απορροφηθεί το νέο αέριο πόλης; Σε ποιες βιομηχανίες, σε ποιες οικιστικές περιοχές; Παλιότερα, επί Πλυτά και λίγο πριν απ' τις εκλογές, ετοιμάζονταν νομοσχέδιο που πρόβλεπε υποχρεωτικές εγκαταστάσεις στις νέες οικοδομές. Υπήρχε και η σχετική μελέτη. Σε ποιο συρτάρι ξεχάστηκε; Ή μήπως ήταν κι' αυτό της Δεξιάς;

ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ Ή ΚΑΨΟΝΙ;

«Η επιχείρηση "πολεοδομική ανασυγκρότηση 1982-1984" από τη φύση και την κλίμακά της αποτελεί για τον έλληνα τεχνικό και επιστήμονα ιστορική πρόκληση. Θα απαιτήσει τις νέες αξίες και τους νέους τρόπους παραγωγικής οργάνωσης, που επιβάλλει η διαδικασία του κοινωνικού μετασχηματισμού που έχει αρχίσει με την πρώτη σοσιαλιστική κυβέρνηση της χώρας». Με τους μεγαλόσχημους αυτούς λόγους εξηγγέλθη από τον υπουργό ΧΟΠ τον Σεπτέμβριο του 1982 η απόφαση περί της μαζικής εκπόνησης ρυθμιστικών σχεδίων και χωροταξικών μελετών. Έκτοτε πολλά και εν πολλοίς γνωστά συνέβησαν: Παζάρι πτυχίων, οργανωτικός παροξυσμός, πιστοποιητικά, βιογραφικά, εντοπιότητες και πολλαπλού τύπου επαφές. Αναπτερώθηκαν οικονομικές ελπίδες, και άρθρα πύρινα κατήγγειλλαν του λόγου το ασεβές.

Τέσσερις μήνες μετά, το μπαλόνι ξεφούσκωσε. Οι υποθέσεις υποκαθιστούν την πραγματικότητα και οι φήμες οργιάζουν. Μια τελευταία υποστηρίζει ότι η νομοθετικά καθορισμένη προθε-

σμία για την ανάθεση των μελετών έχει ήδη εκπνεύσει. Τι σημασία όμως έχουν όλα αυτά, μπροστά σ' ένα όραμα που κατατάραξε επί τρίμηνο λιμνάζοντα ύδατα και ιδέες; Ο στόχος μερικώς επιτεύχθηκε.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Με πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της ΕΟΚ, τροποποιείται παλιότερη οδηγία του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη χρήση και την εμπορία των προϊόντων που περιέχουν αμιάντο. Συγκεκριμένα, το τροποποιημένο κείμενο, απαγορεύει μια μεγάλη σειρά εφαρμογών του επικίνδυνου αυτού υλικού που τόσο αβασάνιστα μέχρι σήμερα υιοθετήθηκε και κατέκλυσε την αγορά και τις κατασκευές. Σωλήνες ύδρευσης, θερμομονωτικά και ηχομονωτικά υλικά, φίλτρα, βερνίκια, οικιακές συσκευές, επενδύσεις χώρων, επιστρώσεις οδών, παιχνίδια και καλλυντικά, καθώς και όλες οι ίνες του αμιάντου (π.χ. στερεωτικά βιδών στους τοίχους) είναι οι μεγάλες κατηγορίες των θιγομένων ειδών. Απ' την εποχή της ανευθυνότητας στην κοινωνία των περιορισμών. Το Υπουργείο Εμπορίου έχει το λόγο. Τα άνθη του κακού πλουτίζουν τις «παραγωγικές τάξεις» λιγοστεύουν όμως τη ζωή μας.

ΔΟΥΝΑΙ ΚΑΙ ΛΑΒΕΙΝ

Σε 100 περίπου εκατομμύρια υπολογίζονται τα πρόστιμα από τη ρύπανση της θάλασσας την τελευταία τετραετία, γράφει ο Π. Λινάρδος στο «ΒΗΜΑ». Ως λογικό και συνεπές προκύπτει επομένως το συμπέρασμα, ότι τα χρήματα αυτά θα έπρεπε, μέσω ενός Ταμείου Περιβάλλοντος, να διοχετεύονται σε έργα προστασίας και αντιρρύπανσης. Αλλιώς είμαστε μάρτυρες ενός ακόμα τρόπου πλουτισμού του κράτους, απ' την υπεραξία της εκμετάλλευσης του περιβάλλοντος.

ΥΨΗΛΟΝ ΦΡΟΝΗΜΑ

Παρά τις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές προειδοποιήσεις για το ανερχόμενο ατμοσφαιρικό επεισόδιο της 28.1.83, ο ηρωικός λαός της Αθήνας αψηφώντας τα οξειδία του νέφους και τον καπνό, ξεχύθηκε με τ' αυτοκίνητα, με τις γυναίκες, τους γέροντες και τα παιδιά στους νυκτερινούς δρόμους του Σαββατοκύριακου. Εγκλωβισμένος μέσα στα ΙΧ, λεωφορεία και ταξί ως τις πιο προχωρημένες ώρες, σ' όλα τα προβλεπόμενα σημεία συμφόρησης, αποδείκνυε για μια ακόμη φορά, ότι «ο πνιγμένος δεν φοβάται τη βροχή».

γυάλισμα των αρβυλών του κομισαρίου της Ελληνικής Χούντας στην Αίγυπτο. Δημοσιεύτηκε στον «Ταχυδρόμο» της Αλεξάνδρειας στις 25.2.74).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

● Ο κ. Α. Κ. Νάσιουτζικ έστειλε την ακόλουθη επιστολή:

Φίλοι του ANTI,

Μια τυπογραφική παράλειψη παραπομπής στο «ΒΗΜΑ» της 21ης Νοεμβρίου δεν περιμένα ότι, ειδικά στο περιοδικό σας, θα έπαιρνε αυτή την έκταση και με τέτοια μάλιστα φρασεολογία. Πολύ δε περισσότερο που στην επιφυλλίδα μου της 26 Δεκεμβρίου τόσο εγώ όσο και η σύνταξη της εφημερίδας αποκαθιστούσαν τα πράγματα.

Ποτέ δεν αρνήθηκα ότι χρησιμοποίησα απόσπασμα από την «Αυγή των μάγων» των Πάουελ-Μπερζιέ, και η επιφυλλίδα της 26ης Δεκεμβρίου ήταν η συνέχεια που γράφτηκε για να υποστηρίξει τις θέσεις τους.

Ύστερα από 10 βιβλία που έχω γράψει, δεν νομίζετε ότι πριν από μια τέτοια επίθεση έπρεπε να γίνει καλύτερη εξακρίβωση; Ή μήπως η επίθεση σκοπό είχε να πλήξει την Εταιρία Ελλήνων λογοτεχνών που η δραστηριότητά της ενδεχόμενα να ενοχλεί τον συντά-

κτη του εις βάρος μου κειμένου;

Ελπίζω ότι θα καταχωρήσετε την επιστολή μου αυτή στο περιοδικό σας.

Αθήνα 11-1-83

Φιλικά

Α. Κ. Νάσιουτζικ

● Και η απάντηση των «φίλων του δακτυλιδόστομου»:

Φίλε κ. Νάσιουτζικ,

Δεν έχουμε κανένα λόγο να επιμεινουμε αφοῦ —όπως λέτε— επρόκειτο για «τυπογραφική παράλειψη παραπομπής» του «Βήματος». Στο μέλλον, όμως, μην αφήνετε ούτε εσείς ούτε και «Το Βήμα» ανεπανόρθωτες τέτοιες παραλήψεις επί ένα και πλέον μήνα. Κάποιοι άλλοι ίσως θα επιμεινουν... Με την σειρά μας και εμείς σας παρακαλούμε να μην επιμεινετε στο επιχείρημα σας περί 10 βιβλίων. Η ερμηνεία του «δακτυλιδόστομου» για το φαινόμενο της εκ λογοκλοπής επιφυλλίδος («Αντί» τεύχος 222) ουδόλως αποδίδει μόνιμη συγγραφική ανικανότητα σε λογοκλόπους, επιφυλλιδογράφους.

● Άλλο γράμμα με σχετικό θέμα:

Αγαπητέ δακτυλιδόστομε,

Παίρνω αφορμή για να σου γράψω από το θέμα σου στο τελευταίο «Αντί», τεύχος 222.

Λοιπόν έχω επισημάνει ένα φαινόμενο

διαρκούς μάλιστα λογοκλοπής. Αυτό συμβαίνει σ' ένα περιοδικό: «Το περισκόπιο της επιστήμης». Το εν λόγω περιοδικό έχει μια μόνιμη στήλη που επιμελείται κάποια Μ. Νικολακοπούλου, με τίτλο: Ψυχαγωγικό περισκόπιο. Στη στήλη αυτή δημοσιεύει διάφορα προβλήματα όπως γίνεται σ' έγκριτα ξένα περιοδικά. Πώς, όμως, «επιμελείται» η κυρία αυτή τη στήλη της; Απλούστατα πάνει κι αντιγράφει τις παλιότερες στήλες του Martin Gardner στο γνωστό Scientific American που έχουν συγκεντρωθεί σε καμιά δεκαριά συλλογές, χωρίς την παραμικρή μνεία για την πηγή.

Τι αντίθεση αλήθεια με τον Μ. Γ. που δεν νομίζω να υπήρξε άλλος πιο σχολαστικός!

Έτσι για παράδειγμα στο τεύχος 52 δημοσιεύει ένα κεφάλαιο (το 17) παρμένο από τη συλλογή του Μ. Γ.: Mathematical Carnival, Penguin Books, 1979. Δημοσιεύει μάλιστα κι ένα πρόβλημα που οι λύτες του θα 'χουν βραβείο μια ετήσια συνδρομή.

Αν αγαπητέ ενδιαφέρεσαι για δωρεάν συνδρομή σπεύσε! Αντίγραψε τη λύση από το παραπάνω βιβλίο (σελίδα 238) και στείλε την. Κι άμα τελειώσει ο χρόνος όλο και κάποιο άλλο πρόβλημα θα ξαναπροτείνει μ' ανάλογο βραβείο.

13.1.83

Α. Π. Χ. (Κρητικός)

Ο ετεροχρονισμός της παραίτησης ΑΒΕΡΩΦ

και των εξελίξεων στη Ν.Δ.

του Στέλιου Κούλογλου

«Ξέρω πως κατά την απουσία μου και ιδίως τις τελευταίες ημέρες, συζητήθηκαν διάφορες πολιτικές εξελίξεις που με αφορούν. Δεν είναι η στιγμή για ν' ασχοληθώ μ' αυτές. Θα το κάμω προσεχώς. Θα το κάμω λαμβάνοντας υπ' όψη τρία βασικά δεδομένα καθοριστικά για τέτοιες αποφάσεις:

1. Το καθήκον μου προς τον τόπο.
2. Την αντοχή της υγείας μου, που είναι άριστη, αλλά χρειάζεται και την επιβεβαίωση του χρόνου.
3. Τις γνώμες των στελεχών της ΝΔ που και εκλεκτά είναι και τα οποία αποτελούν τον σκελετό του μόνου πολιτικού οργανισμού που μπορεί να διορθώσει την κατάσταση στην οποία περιήλθε ο τόπος».

ΜΕ ΑΥΤΗΝ την εντυπωσιακή δήλωση, συνόδευσε την επίσης εντυπωσιακή και ξαφνική επιστροφή του στην Ελλάδα, ο κ. Αβέρωφ. Ο αρχηγός της ΝΔ όχι μόνο δεν θέλησε να τύχει των τιμών της επιστροφής ενός αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης («γύρισε σαν κυνηγημένος» έλεγαν την άλλη μέρα κάποιοι άσπονδοι φίλοι του), αλλά ουσιαστικά έθεσε —ο ίδιος— θέμα αρχηγίας στην ΝΔ, επιβεβαιώνοντας με τον πιο πανηγυρικό τρόπο, τις φήμες που έδιναν και έπαιρναν, λίγες μέρες πριν.

ΚΙ ΕΝΩ όλοι, πολιτικοί εταίροι και αντίπαλοι, δελφίνοι και δημοσιογράφοι, ακόνιζαν τα όπλα τους για τη μεγάλη μάχη, ο κ. Αβέρωφ ανέτρεπε την άλλη μόλις μέρα την προηγούμενη δήλωσή του, έκφραζε την έκπληξή του για την... παρερμηνεία των δηλώσεών του από τις εφημερίδες, και τόνιζε:

«... Γύρισα αποφασισμένος να αναλάβω τα καθήκοντά μου, γιατί αυτό θεωρώ πως είναι το χρέος μου έναντι της χώρας και έναντι της παρατάξεώς μας.

Το γεγονός ότι θα απαιτηθεί, ενδεχομένως, λίγος χρόνος για να ολοκληρωθεί η ανάρρωσή μου —πράγμα που είναι σύνηθες σε τέτοιες περιπτώσεις— και να αναπτύξω πλήρη δραστηριότητα, δεν δικαιολογεί την παρερμηνεία των δηλώσεών μου».

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, όμως, απ' ό,τι αναμένονταν, αυτή η τελευταία κατηγορηματική διαβεβαίωση, ούτε έπεισε, ούτε και... χαροποίησε ιδιαίτερα τους φίλους του κ. Αβέρωφ. Έτσι, την επομένη μέρα η «Βραδυνή» «επέμενε» και μάλιστα στον κύριο τίτλο της, ότι «Ο Αβέρωφ αποφασίζει μέσα στην εβδομάδα». Η «Απογευματινή» εκτιμούσε —πάλι στον κύριο τίτλο— ότι «Μπαινούμε σε ραγδαίες εξελίξεις», ενώ η «Μεσημβρινή» προχωρούσε ακόμη περισσότερο και καθυσάχαζε τους αναγνώστες της για ό,τι επρόκειτο να συμβεί, αφού:

«Μεγάλα ευρωπαϊκά κόμματα, όταν αυτό καθίσταται αναγκαίο, αλλάζουν δημοκρατικά τον ηγέτη τους χωρίς να κλυδωνίζονται. Και σ' αυτό έχει η ΝΔ δώσει πρώτη το παράδειγμα στην Ελλάδα, δύο φορές.

της Σόνιας Μητραλιά

Εκείνο που έχει σημασία, είναι να παραμένει αδιατάρακτη η ενότητα του κόμματος. Και αυτή εξασφαλίζεται μόνο όταν τηρούνται οι δημοκρατικές διαδικασίες».

Η ΠΡΩΤΗ απ' αυτές τις εφημερίδες, είχε κυριολεκτικά «θάψει» τις γνωστές δηλώσεις Αβέρωφ για το επεισόδιο Ζαμπλόσκι. Η δεύτερη είχε φιλοξενήσει μια «αρχηγική» συνέντευξη του κ. Μητσοτάκη, στην οποία δηλώνονταν ότι η ΝΔ είναι έτοιμη για την εξουσία και η τρίτη συνδέεται τώρα στενά με τον προαναφερθέντα δελφίνο εκ της Μεγαλονήσου. Ίσως γι' αυτό το λόγο έχουν και ενδιαφέρον οι εκκλήσεις για την ενότητα, με προϋπόθεση την «τήρηση των δημοκρατικών διαδικασιών».

ΠΟΙΟΣ άραγε ήταν αυτός που μεθόδευε «αντιδημοκρατικές διαδικασίες» μέσα στη ΝΔ; Ή αλ-

λοιώς, ποιος έπεισε εν μία νυκτί τον κ. Αβέρωφ να «αναλάβει τα καθήκοντά του», παρ' ό,τι τη μέρα της επιστροφής του μια άλλη φιλική εφημερίδα, η «Ακρόπολις» τον θεωρούσε υπεύθυνο για την αδράνεια της ΝΔ επί 15 μήνες, η οποία —όπως έγραφε— είχε καλή παρουσία μόνο στη Βουλή; (στην οποία, όπως είναι γνωστό, τις περισσότερες «μάχες» έδωσε ο κ. Μητσοτάκης και όχι ο κ. Αβέρωφ).

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

ΕΙΝΑΙ προφανές ότι μόνο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας —που, παρά την τωρινή θέση του, ενδιαφέρεται για την πορεία του κόμματος που ίδρυσε— είχε το κύρος και τη δυνατότητα να πείσει τον κ. Αβέρωφ να «ετεροχρονίσει» την παραίτησή του για τα τέλη του Φλεβάρη, όταν, σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, θα λυθεί οριστικά το θέμα ηγεσίας της ΝΔ. Και γύρω απ' αυτό το πραγματικό ερώτημα, δηλαδή, ποιά σημαντική εξέλιξη πρόκειται να συμβεί μέσα στον ένα μήνα που απομένει από την τελική αναμέτρηση, διατυπώνονται διαφορετικές αλλ' όχι αλληλοσυγκρουόμενες εκτιμήσεις:

- Μια πρώτη ερμηνεία υποστηρίζει ότι, αν γίνονταν τώρα εκλογές, υπήρχε μεγάλη πιθανότητα να αναδειχθεί αρχηγός της ΝΔ ο κ. Μητσοτάκης, του οποίου οι μετοχές έχουν τελευταία ανέβει. Στο διάστημα που μεσολαβεί μπορεί να δραστηριοποιηθεί ξανά και ο κ. Στεφανόπουλος. Από δώ, λοιπόν, και οι διαμαρτυρίες της «Μ» για αντιδημοκρατικές διαδικασίες.

- Άλλοι παρουσιάζουν τον κ. Καραμανλή να επιμένει για τη διατήρηση της ενότητας, αλλά και του «αξιόμαχου» της «ΝΔ», όσο διαρκούν οι διαπραγματεύσεις για τις βάσεις. Σύμφωνα με αυτήν τη δεύτερη άποψη, το εθνικό μέτωπο πρέπει να είναι αρραγές, ώστε ούτε οι Αμερικανοί να μην μπορέσουν να «επενδύσουν» σε κάποιο τμήμα της ΝΔ, ούτε κάποιοι εκ της ΝΔ περισσότερο φιλικά προσκείμενοι προς τη «σύμμαχη χώ-

ρα», να μην μπορούν να αξιοποιήσουν αυτή την «ειδική σχέση» για την επικράτησή τους. Ούτε, τέλος, το ΠΑΣΟΚ να μην είναι, δεδομένης μιας πιθανής «εσωστρέφειας» της ΝΔ, ανεξέλεγκτο στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων με τις ΗΠΑ.

● Όσο κι αν φαίνεται παράξενο, υποστηρίζουν τρίτοι, μόνο ο κ. Αβέρωφ μπορεί να εγγυηθεί τη συνέχιση του ήπιου κλίματος, θέμα για το οποίο προτρέπει κάθε τόσο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αν αναλάμβαναν τώρα ο κ. Μητσοτάκης ή ο κ. Στεφανόπουλος, θα προχωρούσαν σε μια μετωπική αντιπαράθεση με την κυβέρνηση, για λόγους πεποιθήσεων, πρώτων εντυπώσεων —καθιέρωση της ηγεσίας και του ρόλου τους— ή και για τα δυο μαζί.

ΕΠΕΙΔΗ, λοιπόν, υπάρχουν και οι διαπραγματεύσεις για τις βάσεις χρειάζεται οπωσδήποτε η διατήρηση της ενότητας του εσωτερικού μετώπου. Αυτό άλλωστε σήμαινε και η δήλωση Αβέρωφ για το θέμα Ζαμπλόκι. Και κανείς νεοεκλεγμένος αρχηγός δεν θα τολμούσε να προχωρήσει σε μια ανάλογη υποστήριξη της Κυβέρνησης, αναλογιζόμενος τις ενδοκομματικές αντιδράσεις.

ΕΚΚΛΗΣΗ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΠΡΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ;

ΟΛΕΣ οι παραπάνω —λογικές— ερμηνείες, αποδίδουν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας προθέσεις υποστήριξης του κυβερνητικού έργου, που ίσως να μην είναι μονόπλευρες. Σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, ο ίδιος ο Πρωθυπουργός ζήτησε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να βοηθήσει την κυβέρνηση, για να αντιμετωπίσει τα κρίσιμα εξωτερικά και εσωτερικά προβλήματα. Και φαίνεται ότι ο κ. Καραμανλής «ενέδωσε», χωρίς να είναι γνωστό τι «έδωσε» ο κ. Παπανδρέου. Εκτός, ίσως, από την πρόσφατη δήλωσή του, ότι η πολιτική συμφωνία για τις βάσεις θα πρέπει «να κλείσει» εντός του Φεβρουαρίου και ακόμη οι επαναλαμβανόμενες κυβερνητικές διαβεβαιώσεις ότι δεν υπάρχει περίπτωση αιφνιδιαστικών εκλογών, παρ' ό,τι αυτές θα συνέφεραν στην παρούσα φάση την κυβερνητική παράταξη. Γιατί, όπως γράφτηκε, ο εφιάλτης του κ. Καραμανλή είναι μήπως και ο κ. Παπανδρέου του ζητήσει μια μέρα την προκήρυξη πρόωρων εκλογών.

ΣΕ ΚΑΘΕ περίπτωση, η αναβολή της παραίτησης Αβέρωφ, ανέκοψε τα σχέδια ισχυρών κύκλων μέσα στη ΝΔ που ήθελαν να συνδυάσουν την εκλογή νέου αρχηγού με την αλλαγή του ονόματος της ΝΔ σε «Λαϊκό Κόμμα» και με μια «ανανεωμένη», ή καλύτερα σκληρή αντικυβερνητική τακτική που θα αποσκοπούσε στην, με κάθε μέσο, φθορά της κυβέρνησης. Η νέα αυτή τακτική εγκαινιάστηκε την περασμένη εβδομάδα από τις στήλες των περισσότερων φιλικών προς την αξιωματική αντιπολίτευση εφημερίδων και συνίσταται στην υποστήριξη των ποικίλων, δίκαιων, λογικών ή παράλογων αιτημάτων, όλων των κοινωνικών κατηγοριών από τους βιομήχανους μέχρι τους εκμεταλλεζόμενους ταξιτζήδες (που μεταξύ των άλλων ζητούν και φορολογικές απαλλαγές των κερδών τους) και τη χρησιμοποίηση όλων των συνδικαλιστικών ερεισμάτων που διαθέτει η ΝΔ (ΑΔΕΔΥ, ΕΚΑ κτλ.), που ετοιμάζονται για απεργίες.

ΟΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΡΑΛΛΗ

ΑΠ' ΑΥΤΗΝ την «καταστροφική» πολιτική, που μπορεί να φθείρει την κυβερνητική παράταξη, αλλά πολύ δύσκολα θα αποφέρει εκλογικά κέρδη στη ΝΔ, ήρθε να διαφοροποιηθεί ο κ. Ράλλης. Ο τέως πρωθυπουργός και αρχηγός της ΝΔ δήλωσε ότι θεωρεί τα πρόσφατα οικονομικά μέτρα της κυβέρνησης «*αναπόφευκτα*» και «*κατά βάση*» ορθά, παρά «*τις μεγάλες επιφυλάξεις*» του για την «*καλή προετοιμασία των μέτρων και της συνεπούς εφαρμογής*» τους, για να συμπληρώσει ότι η επιτυχία τους θα εξαρτηθεί «*από την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και τη βελτίωση του ψυχολογικού κλίματος*».

ΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ του Ράλλη και εμμέσως του κ. Καραμανλή, ήλθε να καταγγείλει το ΚΚΕ, σαν ενέργειες που αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης «*μεθόδευσης του κατεστημένου*» για τη μελλοντική συγκρότηση μιας «*συμμαχικής κυβέρνησης*». Το σχετικό κύριο άρθρο του «*Ριζοσπάστη*» (Κυριακή 23 Γενάρη) εξηγούσε ότι οι ενέργειες αυτές έχουν σαν αφετηρία τους «*την ανακίνηση θέματος ηγεσίας στη ΝΔ*», συμπεριλαμβάνουν την «*τεχνητή όξυνση εσωτερικών προβλημάτων του ΠΑΣΟΚ*», τις κινήσεις στο χώρο του Κέντρου, την επαναδραστηριοποίηση του κ. Ράλλη και την υποστήριξη όλων αυτών από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

ΤΕΛΙΚΟΣ στόχος είναι —σύμφωνα με το ίδιο ρεπορτάζ— η συγκρότηση μιας «*συμμαχικής κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ ή μιας μερίδας του με προσωπικότητες, τμήματα ή και ολόκληρη τη ΝΔ*», που θα λειτουργήσει ως «*αντίβαρο στην πρόταση του ΚΚΕ για ουσιαστική διέξοδο στο δρόμο της πραγματικής αλλαγής*».

ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ είναι ότι την επομένη, έκανε για το ίδιο θέμα μια επίθεση στους «*αστούς πολιτικούς*» και η «*Μεσημβρινή*». Έτσι, στο κύριο άρθρο του φύλλου της Δευτέρας 24/1, γράφονταν ανάμεσα στ' άλλα και τα εξής, που είχαν σαν —άδηλο— παραλήπτη, κυρίως τον κ. Ράλλη:

«... Αλλά θέλει να αγνοεί —ο κ. Παπανδρέου— την αντίστοιχη προσπάθεια κυβερνητικών στελεχών που παράλληλα με τους ψιθύρους "πλασάρουν" κατ' ιδίαν σε πολιτικούς του αστικού κόσμου κολακευτικές εκτιμήσεις για την προσωπικότητά τους και γενικά "φόβους" και "αγωνίες" και σκέψεις για οικουμενικές και μεταβατικές κυβερνήσεις και "εθνικές λύσεις" για έξοδο από "στενωπούς...". Είναι βέβαια, τόσο διαφανή όλα αυτά που δεν μπορούν να ξεγελάσουν κανέναν από τους έμπειρους αστούς πολιτικούς... Όλοι αντιλαμβάνονται ότι η κυβέρνηση επιχειρεί έναν εκτεταμένο αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης από τα τρομερά οικονομικά, αλλά και τα εθνικά προβλήματα... Και κανένας δεν θα συνεργήσει σε μια τόσο χονδροκομμένη εξαπάτηση του λαού, οσοδήποτε φιλόδοξος και αν είναι...».

Το ενδεχόμενο μιας κυβέρνησης συνεργασίας, «*απέκλεισε τελείως*» και ο κ. Αβέρωφ. Στην πρόσφατη συνέντευξή του στην «*Ακρόπολη*», δήλωνε κατηγορηματικά, ρίχνοντας και

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
αλεβιζοπουλος
ΦΕΙΔΙΟΥ 14-16 ΑΘΗΝΑ τηλ. 3600.059

...ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ...

μια «σπόντα» για κάποιους πιθανούς «αποστάτες»:

«Το αποκλείω τελείως. Αν υπάρχουν λίγοι άκριτοι, οι οποίοι θα το έβλεπαν έτσι, νομίζω ότι θ' απομονωθούν και δε θ' αντιπροσωπεύουν τη Νέα Δημοκρατία, αλλά τους εαυτούς τους. Προσωπικά, όχι μόνο δε θα συμμετάσχω σ' ένα τέτοιο σχήμα, αλλά θ' αντιταχθώ μ' όση δύναμη έχω. Δε νομίζω ότι ένα κόμμα νοικοκυρεμένο και κατασταλαγμένο σαν το δικό μας, ένα κόμμα με ελληνικό παρελθόν σαν το δικό μας, είναι δυνατό να συγχρωτισθεί, πάνω στη διακυβέρνηση της χώρας, μ' ένα κόμμα, το οποίο κατ' ουσία δεν έχει αρχές, δεν έχει υγιείς προθέσεις».

ΓΙΑ ΤΟ ίδιο, όμως, θέμα, «τοποθετήθηκε» και ο Πρωθυπουργός. Σε μια αποκλειστική δήλωσή του στα «ΝΕΑ», τόνιζε την ίδια μέρα:

«Το ΠΑΣΟΚ δεν πρόκειται να έχει καμιά συνεργασία με καμιά πλευρά. Έχει το δικό του πρόγραμμα, την αυτονομία του και θα προχωρήσει ως το τέλος για την πραγμάτωση της Αλλαγής. Δεν θα μας εγκλωβήσει κανείς».

ΑΠΟΜΕΝΕΙ, λοιπόν, να ξεκαθαρισθεί από κυβερνητικής πλευράς ποιος θα είναι ο φορέας «που θα πραγματώσει την Αλλαγή», αν —σύμφωνα με την τελευταία ραδιοφωνική συνέντευξη του κ. Παπανδρέου— δεν καταφέρει το ΠΑΣΟΚ να είναι ο φορέας της αλλαγής.

ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΗΓΙΑ

ΙΣΩΣ, όμως, είναι νωρίς για να απαντηθούν αυτά τα ερωτήματα... Πρέπει να προηγηθούν κάποιες —τουλάχιστον πρώτες— συμφωνίες για τις βάσεις και, φυσικά, η ανάδειξη του νέου αρχηγού της «Νέας Δημοκρατίας».

ΓΙ' ΑΥΤΗΝ τη μάχη ετοιμάζονται τώρα οι υποψήφιοι:

Ο παραδοσιακός δεξιός κ. Στεφανόπουλος με τις ήπιες, ε-

νωτικές παρουσίες στη Βουλή, ώστε να συσπειρωθούν οι φιλελεύθεροι.

Το επιτελείο του κ. Μητσοτάκη —που εμφανίζεται με τη σειρά του αδιάλλακτος απέναντι στο ΠΑΣΟΚ για να προσεταιρισθεί τους ακροδεξιούς— «ποντάρει» και στην υποστήριξη των κ. Ράλλη και Μπούτου, που μάλλον θα προτιμήσουν μια «κεντροδεξιά» λύση, έστω και υπό τον Μητσοτάκη.

Η ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ του θέματος της αρχηγίας, ένα μόλις χρόνο μετά την απομάκρυνση του κ. Ράλλη, αποδεικνύει ότι το πρόβλημα της ΝΔ είναι λιγότερο θέμα προσώπων και κυρίως ζήτημα φυσιολογίας και προσαρμογής στη σύγχρονη πραγματικότητα. Αυτό το τελευταίο φαίνεται ότι λίγοι το συνειδητοποιούν μέσα στη ΝΔ, και ακόμα λιγότερο οι δύο υποψήφιοι.

Η παράταξη της «Νέας Δημοκρατίας» δεν φαίνεται να διδάσκεται από την ιστορία... ο ακραιφνής «φιλελεύθερος ριζοσπάστης» κ. Ράλλης, αναγκάστηκε, για να ικανοποιήσει όλες τις τάσεις της ΝΔ, να ακολουθήσει —ως αρχηγός του κόμματος— την ακροδεξιά γραμμή του κ. Αβέρωφ. Ο τελευταίος, όταν έγινε αρχηγός, ακολούθησε την πολιτική του κ. Ράλλη για το ήπιο κλίμα. Σε τέτοιο βαθμό που μερικοί —αμερικανόφιλοι— του συνέστησαν «να μην το παρακάνει» με την εθνική ομοψυχία και τον πίεσαν να προβεί στη δεύτερη ανασκευή δηλώσεών του μέσα σε μια βδομάδα, αυτές που αφορούσαν τις βάσεις.

Πώς θα καταφέρουν να «ισορροπήσουν» την κατάσταση οι δύο επίδοξοι αρχηγοί, που δεν διαθέτουν ούτε το κύρος των κ. Αβέρωφ και Ράλλη;

ΟΣΟ ΓΙΑ τον τελευταίο, που αισθάνεται δικαιωμένος από την εξέλιξη των πραγμάτων, δεν προτίθεται, όπως δηλώνει ο ίδιος, να θέσει υποψηφιότητα. Τι θα γίνει όμως, αν, όπως ψιθυρίζεται, η πλειοψηφία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της ΝΔ του το ζητήσει υπογράφοντας ένα «μνημόνιο»; □

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

ΜΗΤΣΟΣ ΚΑΣΟΛΑΣ
Η ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΣΚΥΛΟΥΣ

Διηγήματα

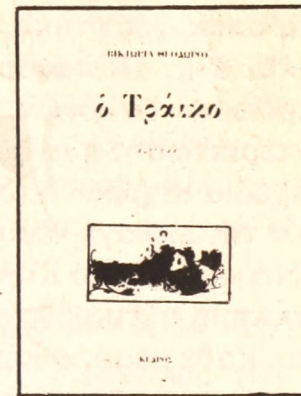
ΜΑΔΑΡΟΣ
ΜΙΚΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Ποιήματα

ΗΛΙΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ

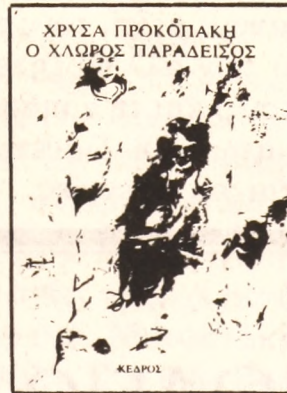
(σχέδια 'Αλέκου Φασιανού)

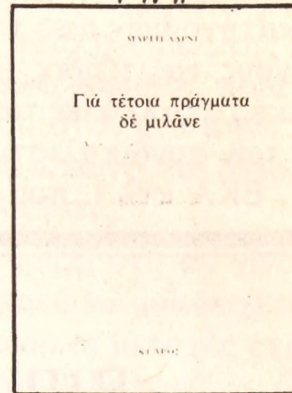
ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Ο ΤΡΑΙΚΟ

Αφήγημα

ΜΠΕΑΤΑ ΚΙΤΣΙΚΗ
**ΓΝΩΡΙΣΑ ΤΟΥΣ
ΚΟΚΚΙΝΟΥΣ ΦΡΟΥΡΟΥΣ**

ΧΡΥΣΑ ΠΡΟΚΟΠΑΚΗ
Ο ΧΛΩΡΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

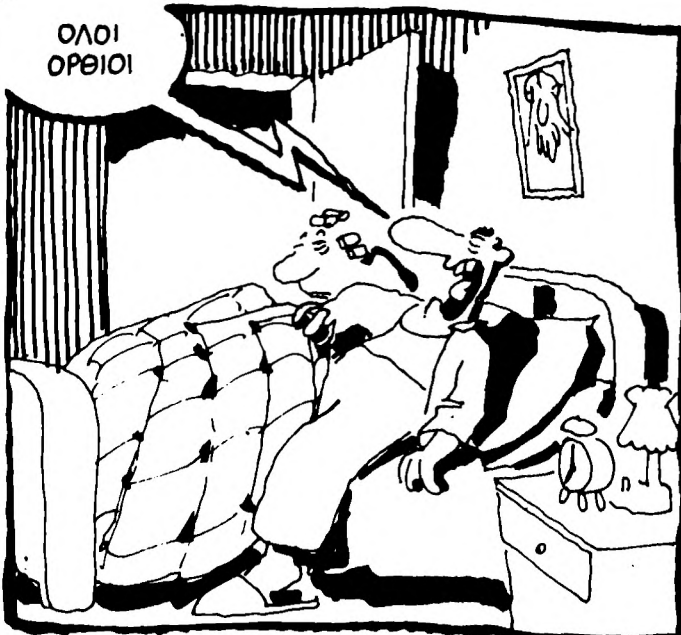
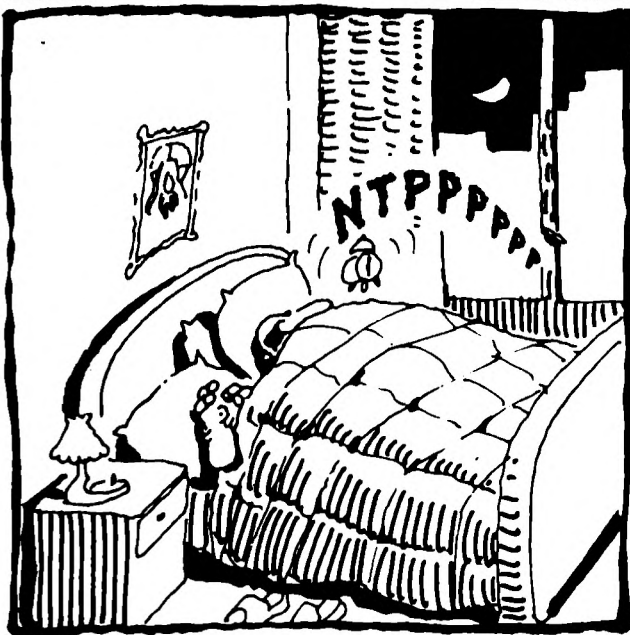
ΜΑΡΤΤΙ ΛΑΡΝΙ
**ΓΙΑ ΤΕΤΟΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ
ΔΕ ΜΙΛΑΝΕ**
Μυθιστόρημα - Χρονικό

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γεωργίου Γενναδίου 6 (πάροδος 'Ακαδημίας) - Τηλ.: 36.15.783

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ

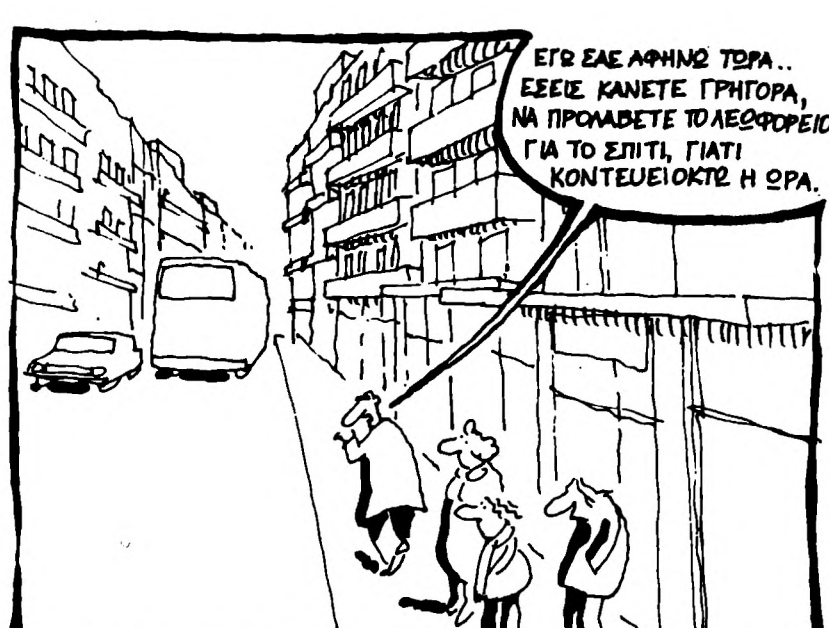
ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

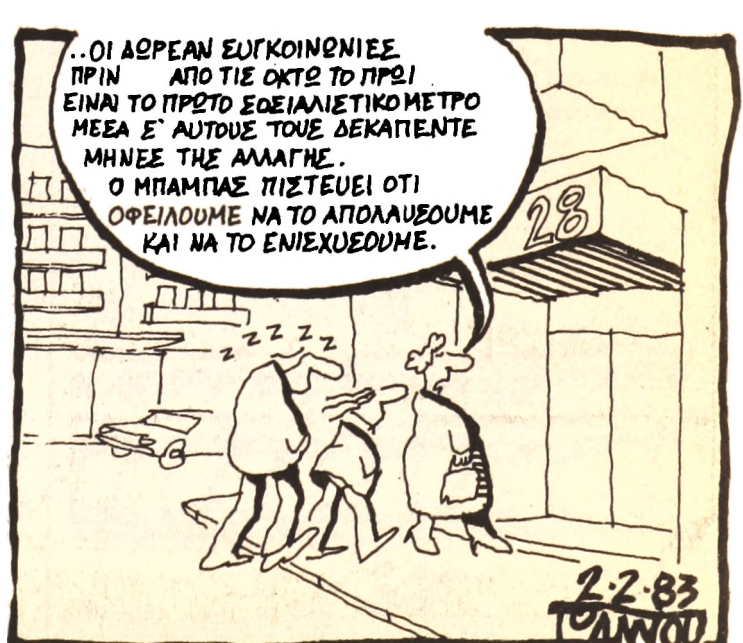
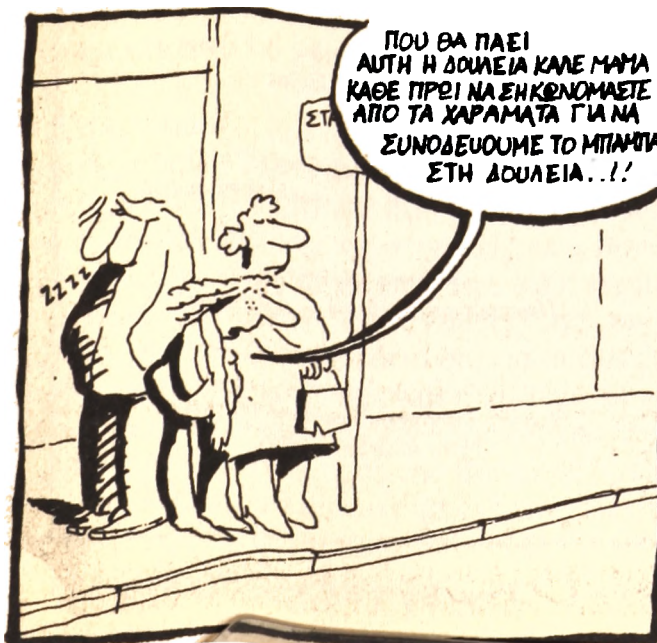
ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟ
ΑΣ ΜΑΣ ΕΥΠΝΑΕΙ
ΑΦΟΥ ΒΓΕΙ ΑΠΟ
ΤΟ ΜΠΑΝΙΟ

ΧΩΡΙΣ
ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ

ΕΓΩ ΕΔΕ ΑΦΗΝΩ ΤΩΡΑ...
ΕΣΕΙΣ ΚΑΝΕΤΕ ΓΡΗΓΟΡΑ,
ΝΑ ΠΡΟΛΑΒΕΤΕ ΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ
ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ, ΓΙΑΤΙ
ΚΟΝΤΕΥΕΙΟΚΤΕ Η ΩΡΑ.

2.2.83
ΓΙΑΝΝΟΥ

Κερδίζει έδαφος η απλή αναλογική

του Χρήστου Καρανίκα

Κερδίζει έδαφος η ιδέα της απλής αναλογικής σε όλες τις πολιτικές παρατάξεις με μόνη εξαίρεση την κυβέρνηση, αν και μέσα στο ΠΑΣΟΚ δεν είναι λίγοι εκείνοι που την υποστηρίζουν. Η τόση βαρύτητα που αποδίδεται ξαφνικά στην απλή αναλογική, καθώς και η τόση συζήτηση για το εκλογικό σύστημα ερμηνεύεται, από πολλούς, και ως δείγμα των καιρών και πιθανόν ως προανάκρουσμα άλλων εξελίξεων. Όταν, μάλιστα, η κυβέρνηση με τόση κατηγορηματικότητα δηλώνει πως το εκλογικό νομοσχέδιο θα συζητηθεί στις αρχές του 1985, τότε και η έμφαση, από όλες τις πλευρές, για την απλή αναλογική, άμεσα ή έμμεσα αφήνει να εννοηθούν πολλά για τις πολιτικές εξελίξεις. Ίσως θεωρείται και η κυβερνητική αυτή δήλωση σαν όλες τις διαψεύσεις που επιβεβαιώνουν την άλλη μέρα.

ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ

Η εκστρατεία για την ανάγκη της απλής αναλογικής δεν περιορίζεται μόνο στα δύο Κομμουνιστικά Κόμματα, αν και αυτά φροντίζουν με τα δημοσιογραφικά τους όργανα να της δίνουν ευρεία δημοσιότητα. Τα δύο ΚΚΕ και τα άλλα μικρά κόμματα, που δεν εκπροσωπούνται στη σημερινή Βουλή, εντείνουν τις πιέσεις για την καθιέρωση της απλής αναλογικής, έχοντας όμως σε «βάρος» τους την υπόνοια πως αυτό γίνεται για να περισωθούν στις επόμενες εκλογές. Άλλωστε και το ΠΑΣΟΚ, που τόσο υποστήριζε την απλή αναλογική όσο ήταν στην αντιπολίτευση και τόσο είχε δεσμευτεί με προεκλογικές εξαγγελίες για την καθιέρωσή της, υπαναχωρεί τώρα και συζητά για σύστημα απλής αναλογικής, που δεν αποκλείεται να θυμίζει το πλειοψηφικό, όπως έγινε στις δημοτικές εκλογές.

Τις τελευταίες, όμως, μέρες άρχισαν να συζητούν το σύστημα της απλής αναλογικής ως το πιο κατάλληλο για την εποχή αυτή και άλλοι παράγοντες, και ιδιαίτερα κύκλοι της «Νέας Δημοκρατίας» και υψηλά ιστάμενα πρόσωπα. Με εξαίρεση την παραδοσιακή δεξιά, από πολλούς αναγνωρίζεται πως κάποια μορφή απλής αναλογικής, με ή χωρίς το όριο του 5% που ισχύει στη Δυτική Γερμανία για τη συμμετοχή στη δεύτερη και τρίτη κατανομή, θα ήταν το καλύτερο σύστημα για τον τόπο. Τις κουβέντες αυτές για την απλή αναλογική τις κάνουν πολιτικοί που, ως πριν λίγο καιρό

ακόμα, ήταν φανατικοί υποστηρικτές του πλειοψηφικού γιατί «δίδει σταθερές και ισχυρές κυβερνήσεις». Τώρα, και πιθανόν μετά την εμπειρία της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ αρχίζουν να αναθεωρούν τις απόψεις τους για την ενισχυμένη αναλογική που μόνο ως παραχώρηση προς την αντιπολίτευση τη δεχόταν παλιότερα.

Άλλωστε από όλες τις πλευρές αναγνωρίζεται πως, οι επόμενες εκλογές, και αν ακόμα γίνουν στο τέλος της τετραετίας, και αν ακόμα η κυβέρνηση κάνει θαύματα από τώρα και πέρα, δεν πρόκειται να φέρουν καμιά παράταξη με την πλειοψηφία της σημερινής. Αναγκαστικά, πιστεύουν αρκετοί —στην άκρως υποθετική αυτή περίπτωση— η νέα κυβέρνηση θα είναι προϊόν κάποιας συνεργασίας των κομμάτων που θα εκπροσωπηθούν στη Βουλή. Και η περίπτωση αυτής της συνεργασίας είναι πιο δύσκολη και πιο δυσκίνητη, όταν η εκπροσώπηση περιορίζεται σε λίγα, τρία ή τέσσερα κόμματα, ενώ αντίθετα εξασφαλίζει δημοκρατικότερες διαδικασίες όταν η εκπροσώπηση γίνεται με περισσότερα κόμματα.

ΝΔ: ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΡΙΣΜΟΣ

Οι παράγοντες της «Νέας Δημοκρατίας», και του συντηρητικού κόσμου γενικότερα, αναγνωρίζουν από την άλλη πλευρά ότι η περίοδος που διέρχεται η χώρα μας είναι μεταβατική και έτσι απαιτεί άλλους εκλογικούς θεσμούς από όσους ισχυαν ακόμα και τη μεταδικτατορική εποχή. Το συμπέρασμα αυτό δεν είναι απόρροια μόνο των εξελίξεων στην κυβερνητική παράταξη, αλλά και στο δικό τους κόμμα. Διαπιστώνουν ότι η ΝΔ πολύ δύσκολα μπορεί να συνεχίσει την έκφραση των πολιτικών δυνάμεων που εξυπηρέτούσε την εποχή του ιδρυτού της και σημερινού προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κ. Καραμανλή. Οι διάφορες τάσεις, η δεξιά, η κεντρώα και η φιλελεύθερη δεν τολμούσαν να διαφοροποιηθούν από την προσωπικότητα του αρχηγού τους. Παρ' όλα αυτά η ακροδεξιά, με ένα μέρος της δεξιάς, διαχωρίστηκε το 1977 και δημιούργησε την «Εθνική Παράταξη». Σήμερα, που, η συντηρητική ως φιλελεύθερη πολιτική έκφραση της ΝΔ την εποχή του ιδρυτού της, δεν καλύπτει τη δεξιά, οι κεντρόφυγες τάσεις γίνονται ισχυρότερες, και ίσως θεωρηθούν και τη θεμελίωση της δημοκρατίας στον τόπο.

λέξη

Ελληνική και ξένη λογοτεχνία

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΡΑΝΤΑΚΗΣ: Σαν θαύρα • Άσπρη γάτα • Πρωτόκολλο • (Θα πω να πέθανε με τα πόδια) (αυθεντικό ποίημα)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΓΡΑΣ: Ποίηση Σαραντάκη (αυθεντικό ποίημα)

ΓΙΩΡΓΟΣ Γ. ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ: Ο Γάιος • Άσπρη γάτα • Πρωτόκολλο

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΡΑΝΤΑΚΗΣ: Ένα ποίημα προς τον Νίκο Γαβριήλ Πεντζιάρη

ΛΟΥΙΣ ΑΡΑΓΚΟΝ (με: Μορτώ Παράση) (Είναι από εμένα που παίζεις)

ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΤΣΗΣ: Επιστολή

ΥΠΟΜΟΝΗ (με: Αντώνη Φωτιστή) Τρεις άνοιξες από ένα ταξίδι

ΛΕΟΝΑΡΝΤΟ ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ (με: Άλφρεντ Νόβερ) Φανταστική Σωτηρία • Μόλι • Περίγραμμα

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΗΣΤΙΩΤΗΣ: Το σπίτι

ΡΟΥΛΑ ΑΛΑΒΕΡΑ: Είναι μπορεί να είναι

ΟΥΤΑΛΙΑΜ ΚΑΡΛΟΣ ΟΥΤΑΛΙΑΜΣ (με: Περικλής Μπουτής) Η χροιά της δια

ΛΕΩΝΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ: Η Άσπρη

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝ ΒΕΚΕΡ (με: Θ. Π. Λαζαρίδης) Γιατί ρεγας • Το ταξίδι • Η ποίηση

ή, κλειψόρα

Εκ: Κωνσταντίνος Χρήστος Ν. Παλαμάκης, Μανώλης Παπαγεωργίου, Γεώργιος Σαραντάκης, Μανώλης Μορτώ, Βελανδίνος Σα. Γ. πρόσωπο (από ποίημα) με τον Yon Bontefor

Σε: πρόσωπο • Η Άσπρη γάτα • Πρωτόκολλο • Πρωτόκολλο • Πρωτόκολλο

Η Άσπρη γάτα (από τον Γιάννη Παράση)

Η Άσπρη γάτα (από τον Νίκο Γαβριήλ Πεντζιάρη)

Η Άσπρη γάτα (από τον Σπύρο Τσιαντα) Μανώλης Θ. Νάκης

Εξ: Άσπρη γάτα • Πρωτόκολλο • Πρωτόκολλο • Πρωτόκολλο

Σχέδια και Σοφιστικά του Γιάννη Γαίτη

21

γενάρης '83

δρχ. 100

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΚΟΣΤΑΣ ΠΟΤΑΜΠΗΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ Ε' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 82

Το πρώτο βιβλίο γραμμένο σύμφωνα με την φωνητική ορθογραφία

Κεντρική διάθεση:
«Ελευθέρος Τύπος»
Ζ. Πηγής 17 • τηλ. 36.39.980

Εκ η βόλος

Τριμηνιαίο περιοδικό λογοτεχνίας, θεωρίας της λογοτεχνίας και κριτικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λοκρού
Bagatelle en dialecte

Ezra Pound
Τὰ Κάντο της Πίζας

Πέτρος Κολακλίδης
«Η αρχαία κληρονομιά στη νεοελληνική ποίηση»

Γιώργος Αράγης
«Περισσότερη ελευθερία — ο Τσέχωφ»

D. A. Russell
Θεωρίες λογοτεχνίας και καλαισθησίας
[στον κλασικό κόσμο]

Αθήνα, Άνοιξη 1982 Τεύχος 11

Το πρόβλημα που απασχολεί μεγάλη μερίδα του πολιτικού κόσμου, που δεν παρασύρεται από τους μικροϋπολογισμούς της τρέχουσας πολιτικής συγκυρίας, είναι ποιο εκλογικό σύστημα θα βοηθήσει στη θεμελίωση της δημοκρατίας στον τόπο. Ως τώρα, μεταδικτατορικά, η δημοκρατία μας εξυπηρέτησε τέλεια την εναλλαγή στην εξουσία από τη συντηρητική παράταξη στο σοσιαλιστικό ΠΑΣΟΚ. Αλλά η εναλλαγή αυτή συνοδεύτηκε και από την εξαφάνιση όλων των ενδιάμεσων κομμάτων, με αποτέλεσμα να μείνουν μόνο η ΝΔ, το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ στη Βουλή. Η ύπαρξη, δηλαδή, των τριών αυτών σχημάτων μόνον, δυσκολεύει τις πολιτικές εξελίξεις και τους ελιγμούς των πολιτικών δυνάμεων, τώρα που η κυβερνητική φθορά πλησιάζει τα όρια της αποτυχίας. Από την άποψη αυτή η δυσκαμψία στους ελιγμούς αντανάκλα οπωσδήποτε στον τρόπο λειτουργίας της δημοκρατίας με απρόβλεπτες συνέπειες.

Έτσι το βασικότερο πρόβλημα για τη θεμελίωση των δημοκρατικών μας θεσμών είναι η ανάπτυξη, μέσα από τα κατάλληλα πλαίσια, και των νέων δυνάμεων και των εξελίξεων στις παλιές. Η σημερινή κρίση, παρόλη την πρωτοφανή οικονομική έντασή της και τις τεράστιες κοινωνικές της επιπτώσεις, δεν έχει προκαλέσει ευρύτερες αναστατώσεις. Διαπιστώνεται πως ο ελληνικός λαός, με εξαίρεση μερικών παροδικών και χωρίς ευρύτερη σημασία φαινομένων, διαθέτει και αυτοσυγκράτηση και σύνεση για την αντιμετώπιση της κρίσης. Την ψυχραιμία συχνότερα τη χάνει η κυβέρνηση και η ηγεσία των κομμάτων, παρά ο κόσμος ο οποίος παρακολουθεί τον καταιγισμό των αντιφατικών, και πολλές φορές χωρίς νόημα αντιθετικών δηλώσεων, περισσότερο με χιούμορ και σκωπτική διάθεση. Η απουσία του φανατισμού και της απογοήτευσης από την αποτυχία της κυβερνητικής παράταξης επιτρέπουν ευκολότερα την αποδοχή της απλής αναλογικής. Όπως η καθιέρωσή της επιτρέπει την αναμόχλευση των πολιτικών δυνάμεων σε ήπιο κλίμα και δημοκρατικό διάλογο.

ΟΙ ΔΥΟ ΚΟΜΜΑΤΑΡΧΕΣ

Η προσέγγιση πολλών παραγόντων προς την ιδέα της απλής αναλογικής συνδέεται και με τις εξελίξεις στο εσωτερικό της ΝΔ. Η δεξιά, με όλες τις μορφές έκφρασής της, απομονώνεται ουσιαστικά από τα ευρύτερα συντηρητικά στρώματα. Άλλωστε και ο κ. Κ. Στεφανόπουλος έχει χάσει, σύμφωνα με όλες τις πληροφορίες, τις προοπτικές για να κερδίσει την ηγεσία του κόμματος. Από πολλούς θεωρείται πολύ δεξιός, της εποχής του '50, όπως λέγεται χαρακτηριστικά, ώστε να μπορέσει να συνεχίσει την κεντρώα πολιτική και το ριζοσπαστικό φιλελευθερισμό του κ. Καραμανλή. Έπειτα αρκετοί από όσους τον υποστήριξαν στην αρχή, το φθινόπωρο, όταν είχε γίνει γνωστή η αρρώστια του κ. Ε. Αβέρωφ, τον έχουν εγκαταλείψει τώρα και γιατί διαβλέπουν πως «δεν τραβάει» πολιτικά και γιατί πληροφορούνται πως, παρ' όλες τις απεγνωσμένες προσπάθειές του, δεν κατόρθωσε να εξασφαλίσει και κάποιο χρίσμα από ψηλότερα.

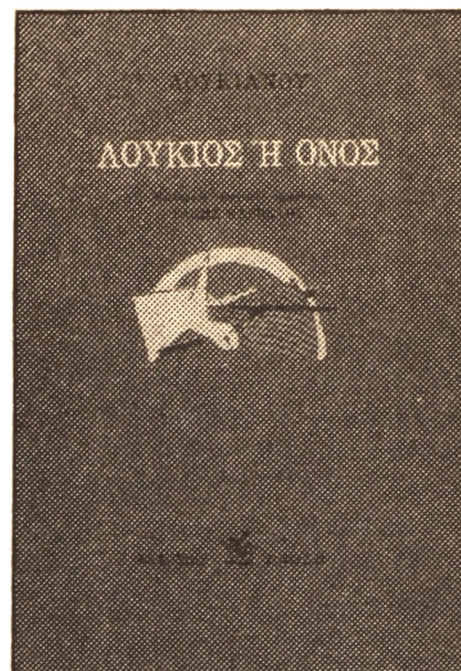
Φυσικά η αποτυχία του κ. Στεφανόπουλου δεν σημαίνει πως αποκλείεται η διάσπαση της ΝΔ, σε περίπτωση που την ηγεσία την κερδίσει ο κ. Κ. Μητσοτάκης. Άλλωστε η ακροδεξιά ετοιμάζεται από καιρό για την οργάνωση κόμματος διατηρώντας στενές επαφές με τον Κορυδαλλό. Από την άλλη πλευρά, η αποκοπή της δεξιάς, ή της ακροδεξιάς, από την αξιωματική αντιπολίτευση θα τη μετατοπίσει προς το κέντρο με την ελπίδα να κερδίσει άλλα στρώματα από το χώρο αυτό αντισταθμίζοντας όσα χάνει από δεξιά.

Όλες, όμως, αυτές οι διεργασίες πολύ δύσκολα μπορούν να περιορισθούν στο χώρο της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Αναγκαστικά θα επεκταθούν και στους πλησιέστερους πολιτικούς χώρους, το Κέντρο και τις κοντινές του δυνάμεις, όπως, και κατ'αντανάκλαση, στις δυνάμεις της αριστεράς. Έτσι όταν συζητούν την απλή αναλογική παράγοντες της συντηρητικής παρατάξεως και την υποστηρίζουν τόσο θερμά οι δυνάμεις της αριστεράς, παραδοσιακής και μη, τότε και η κυβέρνηση πολύ δύσκολα θα μπορέσει να αποτρέψει την καθιέρωσή της. Και γιατί αποτελεί η απλή αναλογική προεκλογική της δέσμευση, ώστε να έχει πολλούς υποστηρικτές μέσα στην κυβερνητική παράταξη, και γιατί δεν διαθέτει τόση δύναμη σήμερα το ΠΑΣΟΚ ώστε να έρθει αντιμέτωπο, για ένα τόσο σοβαρό θέμα, με όλες τις άλλες πολιτικές δυνάμεις.

Τα νέα βιβλία της «Γνώσης»

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΛΟΥΚΙΟΣ Ή ΟΝΟΣ

Μετάφραση - εισαγωγή - σημειώσεις
ΤΑΚΗΣ ΚΑΡΒΕΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ», ΓΡΗΓ. ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 26, ΙΛΙΣΙΑ,
ΑΘΗΝΑ 621, ΤΗΛ. 7794879-7786441

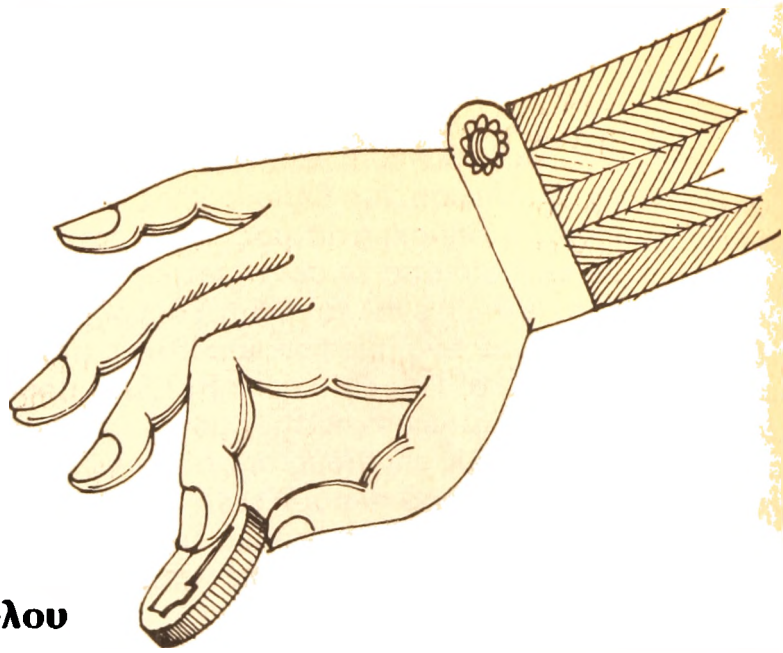

Ψιλον/βιβλία

Σολωμού 16, Αθήνα 148, τηλ. 3638257

Β' ΕΚΔΟΣΗ

Η πολιτική διάσταση των οικονομικών μέτρων της κυβέρνησης

του Στέλιου 'Αλεξανδρόπουλου

ΟΙ ΔΕΣΜΕΣ των οικονομικών μέτρων που εξαγγείλε τους τελευταίους δύο μήνες η κυβέρνηση και αφορούν στη δημοσιονομική, εισοδηματική και συναλλαγματική πολιτική της χώρας αναμένεται να ολοκληρωθούν αμέσως μόλις διευθετηθούν ορισμένα «ακανθώδη» προβλήματα ώστε να καταστεί δυνατή η εξαγγελία και της πιστωτικής πολιτικής.

ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ —που δεν αναμένεται να αλλάξει με την εξαγγελία των πιστωτικών μέτρων— είναι ότι στο σύνολό τους τα μέτρα αυτά, ανεξάρτητα από την αμφισβητούμενη αποδοτικότητά τους, εκφράζουν μια ριζική αναπροσαρμογή του άξονα της οικονομικής πολιτικής της χώρας, που σαν γεγονός επιδέχεται πολυσήμαντες πολιτικές ερμηνείες.

ΟΙ ΔΕΞΙΟΙ πολιτικοί και οικονομικοί κύκλοι αντιμετώπισαν ήδη, με κάποια ανακούφιση τα νέα μέτρα διαβλέποντας σ' αυτά μian «*ανώμαλη προσγείωση*» του ΠΑΣΟΚ και «*μία απεγνωσμένη προσπάθεια για να περισωθεί ότι είναι δυνατόν από την ελληνική οικονομία*» *μπροστά στα προβλήματα που δημιουργήσε «η αλλοπρόσβαλη οικονομική πολιτική του των τελευταίων 15 μηνών»* (βλ. δηλώσεις Γ. Ράλλη, «Καθημερινή» 23.1.1983)

ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΡΙΑ του ΠΑΣΟΚ υπήρξε η χαρακτηριστική δήλωση του Α. Παπανδρέου ότι «*υπήρξαμε περισσότερο αισιόδοξοι απ' ό,τι θα 'πρεπε να είμαστε*» σχετικά με την προηγούμενη οικονομική πολιτική (βλ. συνέντευξη στην ΕΡΤ-«Ελευθεροτυπία» 17.1.1983)

Η ΔΗΛΩΣΗ αυτή παρ' όλο που θέτει το πρόβλημα έλλειψης σωστής κυβερνητικής οικονομικής πρόβλεψης, από την άλλη μεριά θα λέγαμε ότι μάλλον αποχρωματίζει πολιτικά ένα ζήτημα όπως η αναπροσαρμογή της οικονομικής πολιτικής που δεν είναι βέβαια θέμα κυρίως κάποιων «*αισιόδοξων*» ή «*απαισιόδοξων*» προβλέψεων αλλά έχει ευρύτερες ιδεολογικές και πολιτικές προεκτάσεις. Αν κανείς αναλογιστεί ότι η προηγούμενη οικονομική πολιτική που τώρα εγκαταλείπεται δεν ήταν μια συγκυριακή επιλογή, αλλά είχε παρουσιαστεί ως «*συστατικό τμήμα*», ένα πρώτο κομμάτι «*της στρατηγικής του ΠΑΣΟΚ για τη μετάβαση στο σοσιαλισμό*», ενισχύεται η εντύπωση μιας σημαντικής στροφής του ΠΑΣΟΚ, που οι βαρυσήμαντες πολιτικές της συνέπειες μπο-

ρούν να επισημανθούν αν γίνει μία σύγκριση της τωρινής οικονομικής πολιτικής μ' αυτήν του περασμένου χρόνου.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΥΝΣΙΑΝΗ ΛΟΓΙΚΗ...

Η ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ οικονομική πολιτική —τυπικά κεϋνσιανή στη βασική της φιλοσοφία— έδινε προτεραιότητα στην αντιμετώπιση του προβλήματος της οικονομικής στασιμότητας με την τόνωση της ζήτησης για την απασχόληση του αργούντος παραγωγικού δυναμικού. Καθώς η αύξηση της ζήτησης προϋποθέτει παροχές στους εργαζόμενους και δίκαια αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος φαινόταν ότι ανταποκρίνεται και στο κοινωνικό μοντέλο της πολιτικής ενός σοσιαλιστικού κόμματος που δίνει προτεραιότητα στην αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος υπέρ των εργαζομένων και στηρίζει τη σχέση συναίνεσης του κυβερνητικού φορέα προς τις λαϊκές μάζες σ' αυτήν. Ο πληθωρισμός θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί αν μαζί με την αύξηση των τιμών υπάρχει και μια ανάλογη αύξηση όλων των εισοδημάτων (βλ. άποψη Λάζαρη στο «Μετάβαση στο Σοσιαλισμό» εκδ. Αλέτρι, σελ. 326). Οι αρνητικές συνέπειες στο ισοζύγιο πληρωμών στα πλαίσια μιας επενδυτικής επανδραστηριοποίησης θα μπορούσαν να αμβλυνθούν με επενδύσεις βραχυχρόνιας αποδοτικότητας και μια αναδιάταξη των εισαγωγών σε παραγωγικότερη κατεύθυνση.

ΠΑΡ' ΟΛΑ τα ευδιάκριτα κενά της αυτής η οικονομική πολιτική, από θεωρητική άποψη, ως βραχυχρόνια πολιτική φαινόταν να διατηρεί μια ιδεολογική σύνδεση προς την κατεύθυνση μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων οριακών μεταρρυθμίσεων στα πλαίσια της λεγόμενης «*δημοκρατικής μετάβασης στο σοσιαλισμό*» που είχε επαγγελθεί το ΠΑΣΟΚ. Και μάλιστα θα λέγαμε ότι προϋπόθετε τέτοιες οριακές μεταρρυθμίσεις. Γιατί πως αλλιώς θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της μεγάλης εξωτερικής εξάρτησης και ενσωμάτωσης της ελληνικής οικονομίας στη διεθνή (αγορές, πρώτες ύλες, τεχνολογία, μέσα παραγωγής, ξένα κεφάλαια) με τις συνακόλουθες αρνητικές συνέπειές του στο ισοζύγιο πληρωμών —που δεν είναι βέβαια υπερβολή ότι αποτελεί «*το πρόβλημα των προβλημάτων*» κάθε άνισα

εξαρτημένης οικονομίας όπως η ελληνική; Πώς θα μπορούσε να συντελεστεί η μεταστροφή από ένα μοντέλο μονόπλευρα «*εξωστρεφούς*» καπιταλιστικής ανάπτυξης μέσα από διαδικασίες «*δημοκρατικής μετάβασης*» προς ένα μοντέλο περισσότερο «*εσωστρεφούς*» ανάπτυξης στα πλαίσια του οποίου είναι μόνο δυνατό να γίνεται λόγος για σοσιαλισμό;

ΓΙΑ ΑΥΤΟ ΤΟ ΛΟΓΟ κάπου στο πρόγραμμα και τις κατά καιρούς επαγγελίες των υπευθύνων του ΠΑΣΟΚ προτείνονταν μέτρα όπως η αναδιάρθρωση του πιστωτικού συστήματος, η δημιουργία κρατικού επενδυτικού φορέα, ο έλεγχος των υπερτιμολογήσεων και της διαρροής συναλλάγματος. Εκτός από την αυξημένη κρατική επενδυτική δραστηριότητα προβλεπόταν ακόμα και η δημιουργία αυτοδιαχειριστικών παραγωγικών μονάδων με τη συμμετοχή του συνδικαλισμού και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Και βέβαια μαζί μ' αυτά προβλεπόταν η ενεργητική συμμετοχή του λαϊκού παράγοντα, βασικού ρυθμιστή της αποδοτικότητας οποιασδήποτε (σοσιαλιστικής) πολιτικής βραχυχρόνιας, μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης.

ΑΠ' ΟΛΑ αυτά τα μέτρα —ιδιαίτερα τα διαρθρωτικού χαρακτήρα— τι έγινε; Η απάντηση είναι τίποτα ή σχεδόν τίποτα. Για να επιτευχθεί ένα τέτοιο μηδενικό αποτέλεσμα είναι εντελώς αβέβαιο τι σταθμίσεις έγιναν και σε ποια κατεύθυνση. Πάντως υπήρξαν αμφιταλαντεύσεις, δισταγμοί και πρωτοφανής προχειρότητα. Όστε να διαμορφωθεί μια διστακτική καρικατούρα αριστερής κεϋνσιανής πολιτικής χωρίς ίχνος διαρθρωτικών μεταβολών που οδήγησε στα οικονομικά αποτελέσματα που όλοι γνωρίζουμε. (Εικονική αύξηση εισοδημάτων, πληθωρισμός, παράταση στασιμότητας, διόγκωση εξωτερικού χρέους κτλ.)

... ΣΤΟ «ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΣ» ΜΟΝΤΕΛΟ

Η ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ οικονομική πολιτική κινείται σε μian αντίθετη κατεύθυνση με άξονες αφ' ενός μια πολιτική ενίσχυσης των εξαγωγών —συγκράτησης των εισαγωγών και με τον αυστηρό έλεγχο τιμών και εισοδημάτων, αφ' ετέρου. Η επενδυτική αναθέρμανση επιδιώκεται, δηλαδή, όχι με την αύξηση της ζήτησης, αλλά με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας με μέτρα συναλλαγματικά, όπως η υποτίμηση

της δραχμής καθώς και τη συμπίεση του κόστους παραγωγής που θα προκύψει από την κάμψη των μεθολογικών αυξήσεων.

Η ΠΙΘΑΝΗ οικονομική απόδοση αυτών των μέτρων δεν είναι το αντικείμενό μας. Αυτό που έχει σημασία από την άποψη της πολιτικής τους διάστασης που ανιχνεύουμε είναι να υπογραμμιστεί: Πρώτο, ότι η πολιτική εξαγωγών αντανakλά την οριστική πλέον αποδοχή των συνεπειών της μονόπλευρα «εξωστρεφούς» καπιταλιστικής ανάπτυξης της Ελλάδας. Πρόκειται για μια βασική επιλογή που στηρίζεται προφανώς στην εγκατάλειψη των αμφιταλαντεύσεων της προηγούμενης περιόδου σχετικά με την δυνατότητα να ακολουθηθεί μια πολιτική μεταστροφής αυτής της ανάπτυξης σε συνθήκες καπιταλιστικής κρίσης. Δεύτερο, στα πλαίσια αποδοχής αυτού του μοντέλου αποσαφηνίζεται πλέον ότι ο ιδιωτικός παράγοντας είναι ο κύριος φορέας επενδυτικής δραστηριότητας γεγονός που οδηγεί να εγκαταλειφθεί ως αδιανόητη οποιαδήποτε σκέψη συμπίεσης των κερδών. Και με φυσική αντιστοιχία οδηγείται η κυβερνητική πολιτική στη συμπίεση της τιμής της εργατικής δύναμης ως μόνου συντελεστή αύξησης της ανταγωνιστικότητας.

Η ΕΙΚΟΝΑ αυτής της πολιτικής που δεν πρόκειται να αλλάξει έστω και αν στο πενταετές πρόγραμμα τεθούν ως «ιδεολογικές κατευθύνσεις» ορισμένες διαρθρωτικές αλλαγές μας επιτρέπει να καταλήξουμε στο εξής συμπέρασμα: Ότι το ΠΑΣΟΚ εγκαταλείπει την προηγούμενη οικονομική του πολιτική που —τουλάχιστο— ως θεωρητική κατασκευή διατηρούσε μια σύνδεση με τη σοσιαλιστική του στρατηγική. Και υιοθετεί μια πολιτική που το αυτοπεριορίζει αποκλειστικά στη διαχείριση της καπιταλιστικής κρίσης, βασισμένη στην αποδοχή του μονόπλευρα «εξωστρεφούς» μοντέλου καπιταλιστικής ανάπτυξης και τη συμπίεση της τιμής της εργατικής δύναμης.

ΠΟΙΟΣ Ο ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ;

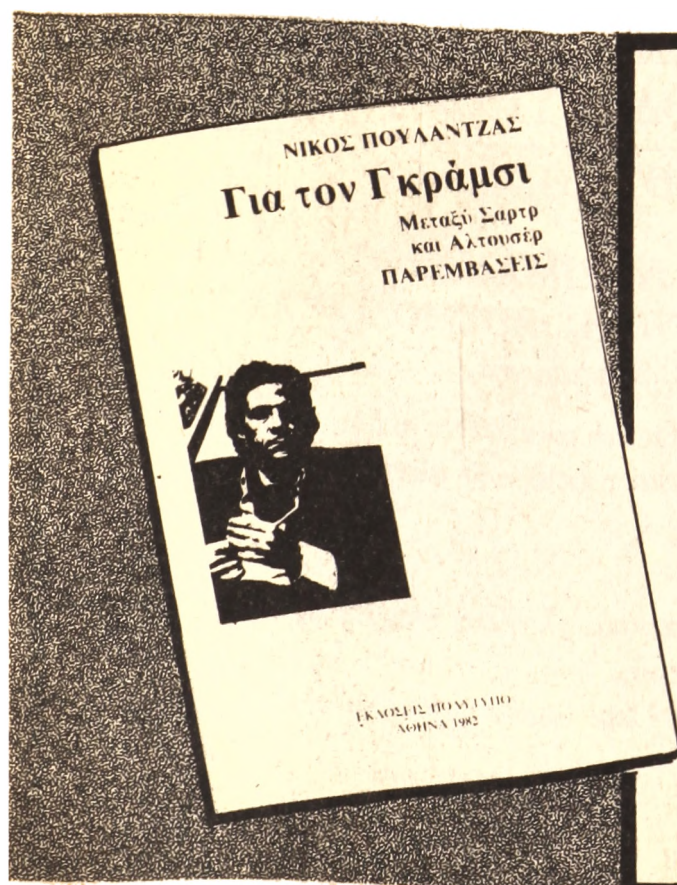
ΑΠΟ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ αυτής της διαπίστωσης και πέρα έχει πολλή σημασία αν η κυβέρνηση κινείται με μια διαφορετική οικονομική πολιτική απ' αυτήν ενός ακραίου οικονομικού φιλελευθερισμού «στήριξης στην αγορά» για την αντιμετώπιση της κρίσης όπως λ.χ. προτείνουν ορισμένοι δεξιοί πολιτικοί και οικονομικοί κύκλοι; (Βλ. ομιλία του κ. Στέφανου Μάνου στο Propeller Club, «Πολιτικά Θέματα» Νο 430). Αν απορρίπτει τη μονεταριστική λογική και λύσεις; (Βλ. λ.χ. Γιάννου Παπαντωνίου «Εισοδηματική Πολιτική '83: γιατί είναι αναγκαία», «Ελευθεροτυπία» Γενάρης '83). Αν αντιπροτείνει ένα μοντέλο τύπου Γκαλμπραϊθ που επιμένει στην επεκτατική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική με ταυτόχρονο σκληρό έλεγχο τιμών και εισοδημάτων για τη συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων και την ανακατανομή της εθνικής δαπάνης από την κατανάλωση στις επενδύσεις;

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ αμφιβολία ότι από την άποψη της θεωρητικής και πολιτικής σημασίας που έχει η παρατεινόμενη διαμάχη ανάμεσα στους οπαδούς της μονεταριστικής πολιτικής και τους οπαδούς της δημοσιονομικής πολιτικής η έκβαση της σημερινής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ θα προσθέσει ασφαλώς καινούρια εμπειρικά δεδομένα. Όπως και από την άποψη της αντιπαλότητας ανάμεσα στη Δεξιά και στο ΠΑΣΟΚ, ανάμεσα στον συντηρητικό φιλελευθερισμό και την πολιτική των σοσιαλιστικών κομμάτων διατηρεί μια σημασία το ερώτημα ποιός είναι ο φορέας που στις σημερινές συνθήκες μπορεί να διαχειριστεί καλύτερα την καπιταλιστική κρίση. Αυτό μεταξύ άλλων αφορά και στις δυνατότητες του ΠΑΣΟΚ να επιφέρει ένα ρήγμα στις ταξικές συμμαχίες της Δεξιάς, παγιώνοντας τα χαρακτηριστικά του «άλλου πόλου» σ' ένα δικομματικό σύστημα διαχείρισης του καπιταλισμού.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ όμως της συζήτησης για τη στρατηγική μετάβασης στο σοσιαλισμό —για όσους πιστεύουν ότι αυτή η συζήτηση παραμένει επίκαιρη— αυτό που έχει σημασία είναι η διαπίστωση ότι η σημερινή πολιτική του ΠΑΣΟΚ αίρει και τις τελευταίες ιδεολογικές προμετωπίδες που στα πλαίσια της προηγούμενης πολιτικής καθιστούσαν διφορούμενο σε πολλούς το ενδεχόμενο προώθησης, μακροπρόθεσμα, των σοσιαλιστικών στόχων.

«ΜΟΝΤΕΛΟ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ» Ή ΕΛΙΓΜΟΣ;

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ που έχει στη στρατηγική του ΠΑΣΟΚ η υιοθέτηση της καινούριας οικονομικής πολιτικής εξηγεί και τη δύσκολα αποκρυβόμενη απαισιοδοξία που υπάρχει στους κυβερνητικούς κύκλους. Είναι άλλωστε ευρύτατα γνωστό ότι οι πρωτεργάτες της σημερινής οικονομικής πολιτικής είχαν στο παρελθόν —με την ιδιότητα του σοσιαλιστή και όχι του «υπεύθυνου κυβερνήτη»— εναντιωθεί σαφώς σε μιας τέτοιας κατεύθυνσης πολιτική. Πρώτος και καλύτερος ο σημερινός Υπουργός Εθνικής Οικονομίας Γ. Αρσένης μιλώντας πριν 2½ χρόνια στη διεθνή συνάντηση με θέμα «Μετάβαση στο σοσιαλισμό» που είχε οργανώσει το Κέντρο Μεσογειακών Μελετών, είχε εναντιωθεί σε μια «πολιτική εξαγωγής, υποτίμησης του νομίσματος και κινήτρων εξαγωγών» συνδυασμένη με ένα «πρόγραμμα λιτότητας» γιατί «δημιουργείται μια άνιση διανομή του εισοδήματος χωρίς να επιτευχθούν αμέσως οι επιδιωκόμενοι στόχοι» (βλ. «Μετάβαση στο σοσιαλισμό», εκδ. Αλέτρι, σελ. 61) και αναλύοντας την πείρα του ως οικονομικού εμπειρογνώμονα σε διάφορα ανά τον κόσμο πειράματα μετάβασης είχε χαρακτηρίσει την πολιτική αυτή ως ένα «μοντέλο καταστροφής» (Γερ. Αρσένη, ο. π.π.). Όταν, λοιπόν, οι ίδιοι άνθρωποι εφαρμόζουν μια πολιτική που στο παρελθόν είχαν απορρίψει ως «καταστροφική» τα περιθώρια αισιοδοξίας είναι μι-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΣΕΙΡΑ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Για τον Γκράμσι

Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ — ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Πορεία προς ένα προβληματικό ευρωκομμουνισμό • Γκράμσι: Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ - Προλεγόμενα για την ηγεμονία στο Κράτος • Το Κράτος του κεφαλαίου • Για το πρόβλημα της εξουσίας • Η κρίση των πολιτικών κομμάτων

Επιμέλεια σειράς: Τάκη Καφετζή. • Κυκλοφορούν προσεχώς:

Ραλφ Μίλμπαντ: Θεωρία του Καπιταλιστικού Κράτους

Ανιές Χέλλερ: Ριζοσπαστική φιλοσοφία

Πιέτρο Ινγκράο: Ο Τρίτος Δρόμος

Τσ. Λουμπορίνι - Ε. Μπαλιμπάρ - Α. Τοξέλ: Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοκράτους 131 • τηλ. 72.29.237—72.32.819

κρά.

ΒΕΒΑΙΑ, προβάλλεται ο ισχυρισμός, ότι η σημερινή οικονομική πολιτική του ΠΑΣΟΚ, θα μπορούσε να αποτελεί ίσως έναν «ελιγμό» που επιβλήθηκε από τα πράγματα και δεν είναι αναγκαίο να συνδεθεί με την οριστική εγκατάλειψη των στρατηγικών του στόχων. Και υπάρχει μια δήλωση που συχνά ο Α. Παπανδρέου επαναλαμβάνει: ότι «αν οι ιδιωτικές επενδύσεις δεν ανταποκριθούν στα νέα μέτρα τότε την ευθύνη θα αναλάβει το κοινωνικό σύνολο» (βλ. συνέντευξη στην ΕΡΤ, ο.π.π.). Φρονούμε ότι η δήλωση αυτή προς το ιδιωτικό κεφάλαιο με βάση την οικονομική πραγματικότητα που διαμορφώνουν τα νέα μέτρα θα πρέπει να εκλειφθεί μάλλον σαν διάθεση για καλαμπούρι, παρά σαν απειλή. Η επιλογή στήριξης σ' ένα ορισμένο μοντέλο καπιταλιστικής ανάπτυξης είναι μια απόφαση που την παίρνει κανείς ή δεν την παίρνει. Σ' αυτά τα πλαίσια η δυνατότητα να υπάρξουν διαφορετικοί προσανατολισμοί είναι από τα πράγματα περιορισμένη. Και το ΠΑΣΟΚ με βάση τη σημερινή πολιτική του φαίνεται ότι έχει πάρει την απόφαση χωρίς περιθώρια θεαματικών αλλαγών, τουλάχιστον μέχρι τις επόμενες εκλογές.

Η επιλογή αυτή έχει οπωσδήποτε επιπτώσεις στις ταξικές συμμαχίες τόσο στο διεθνές όσο και στον εσωτερικό χώρο.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΤΑΞΙΚΕΣ ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ χώρο, μετά την εγκατάλειψη της αυταπάτης των αραβικών κεφαλαίων, τα οικονομικά μέτρα που παίρνει η κυβέρνηση είναι σαφές ότι αποτελούν ένα μήνυμα προς τις πιστώτριες χώρες και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Αποσαφηνίζουν την πρόθεσή της να εγκαταλείψει τις όποιες προθέσεις «σοσιαλιστικών» πειραματισμών και να επιδωθεί σ' ένα «νοικοκύρεμα» της οικονομίας σε μια κατεύθυνση που εγγυάται ότι η θέση της Ελλάδας στο διεθνές σύστημα οικονομικών ανταλλα-

γών, του ιμπεριαλιστικού καταμερισμού θα παραμείνει αναλλοίωτη. Ένα τέτοιο μήνυμα που εμφανίζεται ως «απόφαση» της ελληνικής κυβέρνησης και όχι ως αποτέλεσμα διαπραγματεύσεων σαν συνέπεια του κλονισμού της δανειολειπτικής θέσης της χώρας από άποψη τακτικής κρίνεται προσφορότερο. Γιατί είναι γνωστό ότι αν το πρόβλημα του εξωτερικού δανεισμού αφεθεί να φτάσει στο απροχώρητο και η Ελλάδα αναγκαστεί σε διαπραγμάτευση με το Δ.Ν.Τ. τότε οι όροι θα είναι βαρύτεροι περιλαμβανομένων και των θεμάτων εθνικής ανεξαρτησίας και το Αιγαίο.

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ να ξεχνάμε ότι η καλή μέχρι το 1979 δανειολειπτική θέση της χώρας ήταν αυτή που έδωσε τα περιθώρια ελιγμών και μια επίφαση ανεξαρτησίας στην εξωτερική πολιτική της Δεξιάς. Καθώς όμως οι προοπτικές στο τομέα του εξωτερικού δανεισμού για το 1983 και 1984 είναι ανησυχητικές, το ΠΑΣΟΚ που δείχνει μια ιδιαίτερη ευαισθησία στα εθνικά θέματα είναι πολύ πιθανό ότι δεν θα θελήσει να αναλάβει μόνο του τις ευθύνες διαπραγμάτευσης αυτών των θεμάτων αν η δανειολειπτική θέση της χώρας οδηγήσει σε μια συνδιαλλαγή με το Δ.Ν.Τ. Σ' αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει μάλλον να ερμηνευθούν οι «ψίθυροι» για «οικουμενική κυβέρνηση» ή πρόωρες εκλογές. Όσον αφορά στον εσωτερικό χώρο το «μήνυμα» της καινούριας οικονομικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ είχε ήδη ορισμένες πρώτες επιπτώσεις. Παρ' όλο που υπολείπονται ακόμη τα πιστωτικά μέτρα και το πενταετές οικονομικό πρόγραμμα για να ολοκληρωθεί η εικόνα ο αντίκτυπος στους βιομηχανικούς κύκλους υπήρξε συνολικά θετικός. Η δήλωση του κ. Ράλλη ότι τα νέα μέτρα «είναι κατά βάση ορθά», σαφώς διαφοροποιημένη από την επίσημη στάση της ΝΔ που υπαγορεύει από τις αντιπολιτευτικές της ανάγκες, είναι αντιπροσωπευτική γιατί δίνει το μέτρο μιας συνολικότερης συγκατάθεσης της Δεξιάς στην οικονομική

πολιτική του ΠΑΣΟΚ.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ αυτά σε συνδυασμό με την βαθιά ρήξη που έχει επιφέρει η πολιτική της λιτότητας στη σχέση λαϊκής συναίνεσης ενισχύουν την πρόβλεψη κάποιων μετατοπίσεων στις ταξικές και πολιτικές συμμαχίες του ΠΑΣΟΚ που την έκτασή τους δεν μπορούμε με ακρίβεια να προδικάσουμε.

ΑΥΤΟ ΠΟΥ μπορούμε να διαπιστώσουμε σαν συνολικό συμπέρασμα είναι ότι στο φως της νέας οικονομικής πολιτικής τα ερωτήματα που προϋπήρχαν της ανόδου του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία σχετικά με την δυνατότητά του να εγγυηθεί κάποιον «τρίτο δρόμο προς το σοσιαλισμό» που να διαφοροποιείται από τα δυο γνωστά μοντέλα: αυτό της ιμπεριαλιστικής εξάρτησης και αυτό του κρατικού σοσιαλισμού μοιάζουν να έχουν απαντηθεί πριν καλά συμπληρωθεί ενάμισι χρόνος διακυβέρνησης.

Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ Διάσκεψη των σοσιαλιστών ηγετών στο Παρίσι στην οπρία πήρε μέρος και ο κ. Α. Παπανδρέου επιβεβαίωσε την αντίθεσή τους στη μονεταριστική πολιτική των Θάτσερ-Ρήγκαν και των συντηρητικών αστικών κύκλων με το δυσανάλογα ψηλό κοινωνικό κόστος που αυτή συνεπάγεται. Και έδειξε την εμμονή τους σε μια επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, το κράτος Δικαίου και τη συμπαγέστερη με τη συναίνεση των εργαζόμενων αναζήτηση λύσεων στα προβλήματα της καπιταλιστικής οικονομίας. Αν αυτή η πολιτική δεν αποτελεί κάποιον τρίτο δρόμο προς τον σοσιαλισμό —και σίγουρα δεν αποτελεί— εκφράζει ωστόσο μια διαφορετική εκδοχή της σοσιαλιστικής παράταξης για τη διαχείριση της καπιταλιστικής κρίσης. Και το ΠΑΣΟΚ τόσο σαν κυβέρνηση, όσο και με τη συμμετοχή του στη διάσκεψη του Παρισιού έδειξε ότι παίρνει μέρος ενεργά σ' αυτή την προσπάθεια. Απομένει στους Έλληνες βιομήχανους να συλλάβουν το μήνυμα. Όσο για τους εργαζόμενους...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΣΕΙΡΑ «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

CHARLES KAHN: Ο ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑΣ

Μετάφραση: Νίκος Γιανναδάκης

Στο σημαντικό αυτό βιβλίο, παρουσιάζεται και αναλύεται η Μιλήσια θεωρία για τον φυσικό κόσμο και προσδιορίζεται η επίδραση αυτής της θεωρίας στην όλη εξέλιξη της ελληνικής σκέψης.

Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν προσεχώς:

- G. KIRK: ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ — Τα κοσμολογικά αποσπάσματα
- ΠΡΟΚΛΟΥ: Στοιχειώσις Θεολογική
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ: Περί μυστικής θεολογίας

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοκράτους 131 ● τηλ. 72.29.237 72 32 819

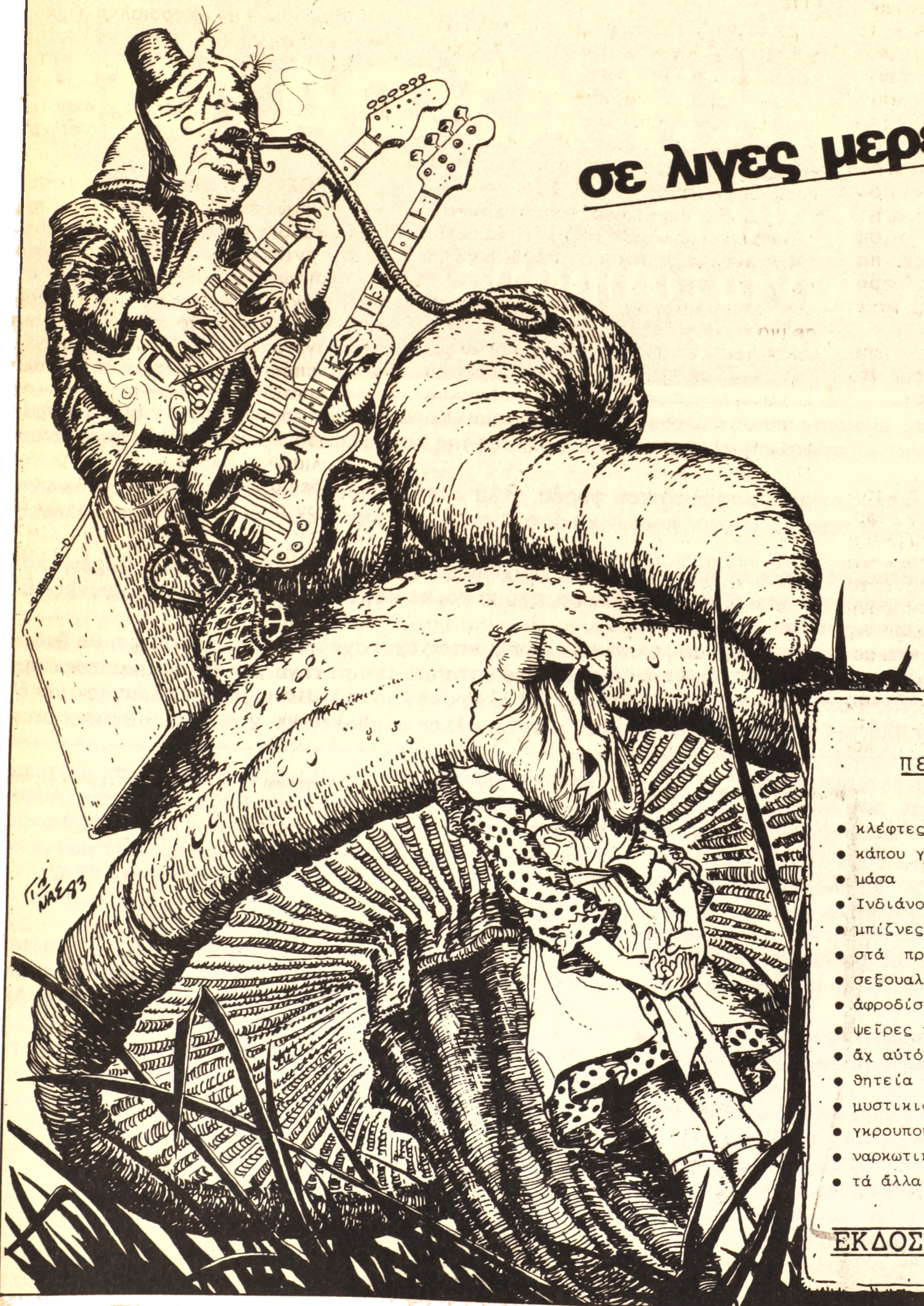
ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑΣ
CHARLES
KAHN

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟΣ 1982

νίκος πλατής
κάτω-ντούχτρα
(μείζων οδηγός τοῦ περιθωρίου)

σε λίγες μέρες

περιεχόμενα

- κλέφτες κι αστυνομοι
- κάπου για νά μή βρέχεσαι
- μάσα
- Ινδιάνοι τῶν ρετιρέ
- μπίζνες, εύκαιριακές δουλειές
- στά πρόθυρα τῆς άσιτίας
- σεξουαλικό
- άφροδίσια
- ψεῖρες καί παράσιτα
- άχ αὐτός ὁ κύριος Σίγκμουντ
- θητεία - άθητεία
- μυστικιστικά
- γκρουπούσκουλα
- ναρκωτικά
- τά άλλα ναρκωτικά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Ένας λαβύρινθος που τρέφει μινώταυρους...

ΕΡΕΥΝΑ: ΕΛΕΝΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Σύμφωνα με πληροφορίες μας, ανάμεσα στους στόχους του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών για την «σωστή, ίση, δίκαιη και αμερόληπτη» κοινωνική ασφάλιση, είναι και η ριζική αλλαγή της δομής λειτουργίας του όλου σημερινού συστήματος.

Στόχος είναι η δημιουργία όχι ενός ενιαίου ασφαλιστικού φορέα, αλλά ενός ενιαίου εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που, αν μη τι άλλο, θα παρέχει ισότιμη κοινωνική ασφάλιση, χωρίς διακρίσεις, σε όλους τους Έλληνες πολίτες.

Το ενιαίο αυτό εθνικό ασφαλιστικό σύστημα, ανάμεσα στα άλλα, προβλέπει ομαδοποίηση ασφαλιστικών φορέων και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη νοσηλείας για οποιαδήποτε ασθένεια, ακόμα και σε κάποιες περιπτώσεις, αυξημένες παροχές για σοβαρές και μακροχρόνιες περιπτώσεις νοσηλείας.

Η μελέτη για την υλοποίηση του ενιαίου εθνικού ασφαλιστικού συστήματος έχει σχεδόν ολοκληρωθεί και θα δοθεί σύντομα, όπως μας πληροφόρησαν από το ΥΚΥ, στη δημοσιότητα, στα «πλαίσια του πενταετούς προγράμματος» της κυβέρνησης. Μια ακόμα πενταετής πίστωση χρόνου που ζητά από τον ελληνικό λαό «η κυβέρνηση της αλλαγής», για ένα θέμα που αφορά άμεσα την ίδια την ανθρώπινη ζωή και δεν παίρνει άλλες αναβολές και χρονικές πιστώσεις...

Δημόσια περιουσία δισεκατομμυρίων που σπαταλιέται εξαιτίας των χρονοβόρων διαδικασιών, των επιζήμιων επιμέρους συστημάτων, της αντικοινωνικής και συχνά αξιόποινης συμπεριφοράς, της ευκαιριακής και πρόχειρης διάρθρωσης των Υπηρεσιών. Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα σήμερα, ή ένας Λαβύρινθος που τρέφει Μινώταυρους...

Τα δισεκατομμύρια που διακινούνται από τα Ασφαλιστικά Ταμεία, σύμφωνα με τον ορισμό της Κοινωνικής Ασφάλισης, «εισπράττονται από το κοινωνικό σύνολο και δίνονται σ' αυτούς που έχουν ανάγκη...».

Όμως, τα στοιχεία, δοσμένα αμείλικτα με τη γλώσσα των αριθμών, κάθε άλλο παρά τον ορισμό για την κοινωνική ασφάλιση τεκμηριώνουν...

Κονδύλια ασυνάρτητα, κατανέμονται άνισα και μεροληπτικά και έτσι όπως λειτουργεί το «σύστημα», η ορθότητα της λύσης ενός προβλήματος, εξαρτάται από τη «δύναμη» των ενδιαφερομένων. Και στην προκειμένη περίπτωση, ο νυν εργαζόμενος και μέλλων συνταξιούχος, είναι το πιο αδύναμο μέρος...

Εκατομμύρια άνθρωποι σ' όλη τη χώρα, υποτίθεται πως είναι ασφαλισμένοι. Εργαζόμενοι που περιμένουν να πάρουν κάποτε μian αξιοπρεπή σύνταξη. Εργαζόμενοι που καταβάλλουν ανελλιπώς τις κρατήσεις στα ασφαλιστικά Ταμεία και δι-

καιούνται περίθαλψη και επιδόματα σε περίπτωση ατυχήματος, ασθένειας ή όποιας άλλης αδυναμίας για εργασία. Ασφαλισμένοι εργαζόμενοι —ή ο ανασφάλιστος ελληνικός λαός... Τέσσερις η ώρα το πρωί, στο ΙΚΑ Ν. Κόσμου. Ουρά για ένα εισιτήριο... Ουρά για μια εξέταση απ' το γιατρό του ΙΚΑ...

Ιστορικά...

«...Η ποιότητα των Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δείχνει τον βαθμό της δημοκρατικότητας μιας χώρας...». Είναι λόγια του Άνιουριν Μπεβάν, υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών στη Μ. Βρετανία τη δεκαετία του '50, πρώην ανθρακωρύχου...

Αν λοιπόν η Κοινωνική Ασφάλιση είναι ο δείκτης της φροντίδας του κράτους για τον πολίτη, τότε, το ελληνικό κράτος, από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, έχει αποδειχτεί πως είναι ο χειρότερος προστάτης της Κοινωνικής Ασφάλισης και της Υγείας των Ελλήνων πολιτών. Μια ματιά —σύντομη έστω— στην ιστορία, πείθει.

Τα πρώτα Ταμεία που λειτούργησαν στο νεοελληνικό κράτος, ήταν βοηθητικά και σχηματίστηκαν κατά κλάδους επαγγελματιών, γύρω στο 1836. Η ίδρυση των πρώτων φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, έγινε το 1853. Τον ίδιο χρόνο, δημιουργήθηκε το Ταμείο Αξιωματικών Στρατού και στη συνέχεια, το

ΕΙΣΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Μερικές από τις εταιρείες που χρωστάνε εκατομμύρια από ένσημα στο ΙΚΑ, ή, θα μπορούσαμε να πούμε, ένα χειροπιαστό δείγμα εισφοροδιαφυγής και έμμεσης κλοπής, αφού τα χρήματά αυτά έχουν καταβληθεί από τους εργαζόμενους για την ασφάλισή τους.

Εταιρία	Χρονική περίοδος	Οφειλόμενο ποσό
ΝΑΥΠΓ. ΣΑΛΑΜ. ΑΕ	1977-1981	17.000.000
ΞΕΚΤΕ ΑΕ	1978-1981	14.970.000
ΕΛΛΗΝ. ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ	1977-1981	21.000.000
ΑΣΤΡΟΝ ΑΕ	1977-1981	21.281.170
ΕΔΟΚ-ΕΤΕΡ ΑΕ	1979-1980	39.021.428
ΘΕΡΜΙΣ ΑΒΕΕ	1978-1980	52.001.133

Υπάρχει ολόκληρη λίστα βιομηχανιών κυρίως, που χρωστάνε στο ΙΚΑ από ένσημα. Κάποιες από αυτές τις εταιρίες έχουν μπει στη ρύθμιση για την εξόφληση του χρέους τους, και μάλιστα άτοκα, σύμφωνα με τα μέτρα που πήρε η κυβέρνηση. Το γεγονός όμως αυτό δεν παραγράφει την τεράστια εισφοροδιαφυγή, την κατακράτηση, στην ουσία, χρημάτων των εργαζομένων.

1856, των Αξιωματικών του Ναυτικού και το 1861, των Δημοσίων Υπαλλήλων.

Τα πρώτα κυβερνητικά μέτρα για την ασφάλιση των εργαζομένων, συντάχθηκαν και δημοσιεύτηκαν στις αρχές του αιώνα μας. Συγκυριακά και περιπτωσιακά τα μέτρα αυτά, έγιναν περισσότερο κάτω από την πίεση των εργαζομένων και με σκοπό μια πρόχειρη και περιστασιακή αντιμετώπιση των αιτημάτων των διαφόρων επαγγελματικών κλάδων, χωρίς κανένα πρόγραμμα και καμιά μελέτη... χωρίς την πρόθεση έστω, σχεδιασμού ενός νόμου για την Κοινωνική Ασφάλιση.

Στην περίοδο του μεσοπολέμου (1912-1940), παρατηρείται μια αυξημένη δραστηριότητα ως προς την ίδρυση ασφαλιστικών φορέων ελεύθερων επαγγελματιών και ιδρύονται οι πρώτοι ασφαλιστικοί φορείς εργατοϋπαλλήλων. Κάτω απ' τις συνεχείς πιέσεις των εργαζομένων, ο πρώτος νόμος για την κοινωνική ασφάλιση, συντάχτηκε και ψηφίστηκε το 1922 με αριθμό 2868. Με το νόμο αυτό (2868/1922), ιδρύθηκαν τα Ταμεία Ασφάλισης Καπνεργατών, Μυλεργατών και Τυπογράφων.

Δέκα χρόνια αργότερα, ένας καινούριος νόμος για τη βελτίωση της κοινωνικής ασφάλισης, ο Ν. 5733/1932, αντικαταστάθηκε πριν ακόμα εφαρμοστεί —μετά την πτώση της Κυβέρνησης Βενιζέλου, τον Μάρτη του 33— από τον Ν. 6928/1934, «περί ιδρύσεως του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων...».

Εκτός από την κύρια ασφάλιση, την ίδια περίπου εποχή κάνει την εμφάνισή του και ο θεσμός της Επικουρικής Ασφάλισης. Έτσι, το 1935 δημιουργείται το Επικουρικό Ταμείο Εργατών Μετάλλου, το 1936 των Αρτοποιών, το 1937 του Προσωπικού Τσιμέντων και το 1939, του Προσωπικού Εταιριών Λιπασμάτων. Πολύ αργότερα, το 1961, ιδρύθηκε ο ΟΓΑ για την ασφάλιση του αγροτικού πληθυσμού της χώρας.

Στην περίοδο αυτή, κύριο χαρακτηριστικό της ΚΑ είναι ένα σύστημα συγκροτημένο και διαμορφωμένο πάνω στις αρχές των άνισων παροχών και προϋποθέσεων απονομής τους και η μόνη ουσιαστική εξέλιξη του συστήματος ήταν η ίδρυση του ΟΓΑ. Και μέχρι τότε, μόνο ο μισός πληθυσμός της χώρας καλυπτόταν με κάποιες παροχές που εξασφάλιζαν —και εξασφαλίζουν ακόμα και σήμερα— μια στοιχειώση κάλυψη κατά των βασικών κινδύνων ασθένειας, γήρατος και θανάτου.

Από το σύνολο των ασφαλισμένων της χώρας, μόνο ένα ποσοστό 5-10% απολάμβανε ένα ικανοποιητικό επίπεδο παροχών —κυρίως οι στρατιωτικοί και οι πολιτικοί.

Φωτορεπορτάζ στο ΙΚΑ Ν. Κόσμου. Τα βλέμματα των ασφαλισμένων, που πολλοί απ' αυτούς περιμένουν για ένα εισιτήριο από τις... τρεις το πρωί... ήταν η πιο εύγλωττη συνέντευξη... «... Δεν μπορεί να γίνει κάτι για μας που είμαστε καρδιακοί, να μην περιμένουμε τόση ώρα στην ουρά... θα μάς χτυπήσει η καρδιά και θα μείνουμε στον τόπο απ' την ορθοστάσια και το κρύο... Αντί να γίνουμε καλά, αρρωσταίνουμε. Από τις πέντε περιμένω στην ουρά...».

Αξιζει εδώ να σημειώσουμε ότι ποτέ οι Έλληνες εργαζόμενοι δεν πήραν θέση υπέρ του κατακερματισμού και της πολυδιάσπασης των ασφαλιστικών φορέων, κατανοώντας —από την ίδια τους την εμπειρία— ότι το σύστημα, αν λειτουργήσει έτσι, συντηρεί τη μεροληψία, τη διάκριση και την ανισότητα των παροχών. Από τα πρώτα αιτήματα των εργαζομένων, ήταν: Κοινωνική ασφάλιση με ενιαίο σύστημα αρχών και ίσο επίπεδο παροχών για όλους τους ασφαλισμένους... Κάτι που μέχρι σήμερα, από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους, παραμένει ένα αίτημα που διαρκώς διεκδικείται...

Η κατάσταση σήμερα...

Στην Ελλάδα σήμερα, κληρονομιά ενός σκοτεινού και ασυνάρτητου παρελθόντος, υπάρχουν και λειτουργούν 375 ασφαλιστικοί φορείς που υποτίθεται ότι «καλύπτουν» τις ανάγκες του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Αναλυτικά, έχουμε:

34	φορείς	κύριας ασφάλισης,	αρμοδιότητας	Υπ. Κοιν. Υπηρεσιών
61	»	επικουρ. ασφάλισης	»	»
54	»	ασθένειας (ΝΠΔΔ)	»	»
63	»	πρόνοιας (ΝΠΔΔ)	»	»
61	»	αλληλοβοήθειας	»	»
10	»	ασφάλισης	»	Υπ. Εθν. Άμυνας
1	»	ασφάλισης	»	Υπ. Οικονομικών
5	»	ασφάλισης	»	Υπ. Εμπορ. Ναυτηλίας
3	οργαν.	ασφάλισης	»	Υπ. Εργασίας
83	διάφορα άλλα ταμεία			

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πληθώρας αυτής των φορέων, είναι ότι:

- Υπάρχουν τεράστιες διοικητικές δαπάνες —χωρίς σ' αυτές να περιλαμβάνεται το κόστος ιδιόχρησης των περιουσιακών στοιχείων.
- Υπάρχει απώλεια εκπληκτικά μεγάλων ποσών, τόσο από οφειλότες, όσο και από μη ασφαλισμένους.
- Υπάρχει αναξιοποίητη περιουσία σε μετρητά και ακίνητα.
- Υπάρχει χωριστή νομοθεσία για τον κάθε φορέα, που σημαίνει: μεροληψία και ανισότητα παροχών.
- Υπάρχει έλλειψη δυνατότητας κοινωνικού ελέγχου.

Και τέλος, μπορεί να υπάρχει ό,τιδήποτε άλλο, ένα μόνο δεν υπάρχει: «Η σωστή, ίση, ανθρώπινη κοινωνική ασφάλιση».

Εδώ θα σημειώσουμε ότι σε άλλες χώρες, στις περισσότερες της Δ. Ευρώπης, οι δαπάνες για την κοινωνική προστασία, φτάνουν μέχρι 25-26% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, ενώ στην Ελλάδα:

Ο ΕΤΕΡΟΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΚΑ 18 ΜΗΝΕΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΤΑΞΗ!

«Σας γνωρίζω ότι είμαι μόνιμος κάτοικος Κατερίνης και ετύχχανα συνταξιούχος ΟΓΑ, ανάπηρος, με αριθμό μητρώου 38002.84161, Δήμου Κατερίνης. Κατά το έτος 1980 διεκόπη η σύνταξή μου και πέρασα και πάλι από επιτροπή του υποκαταστήματος ΙΚΑ Κατερίνης δια τον καθορισμόν εκ νέου της αναπηρίας μου για το 1981. Καίτοι παρήλθαν 18 μήνες που πέρασα από την επιτροπή, δεν ήρθε καμιά απάντηση ακόμα και έχω κάνει τρεις /3/ αιτήσεις και ζητούσα την τύχην της υποθέσεώς μου, πλην όμως καμιά απάντηση δεν έλαβα... Μετά τιμής,

Σιδηρόπουλος Γεώργιος, του Χρήστου και της Σοφίας, κάτοικος Κατερίνης, έτος γεννήσεως 1917».

Η τελευταία αίτηση του κ. Γ. Σιδηρόπουλου προς το ΙΚΑ, έχει γίνει στις 25 Αυγούστου του 1982. Μέσα απ' τα γρανάδια της γραφειοκρατίας, δεν μπορέσαμε να πληροφορηθούμε αν σήμερα, Γενάρης του '83, έχει δοθεί η σύνταξη στον ασφαλισμένο ή αν αυτός εξακολουθεί να δίνει αιτήσεις στις... «αρμόδιες υπηρεσίες»... Πάντως, τα στοιχεία από το ΙΚΑ λένε ότι:

● Στις 2.11.1982 εκκρεμούσαν 22.425 αιτήσεις για συντάξεις σε όλα τα υποκαταστήματα της χώρας.

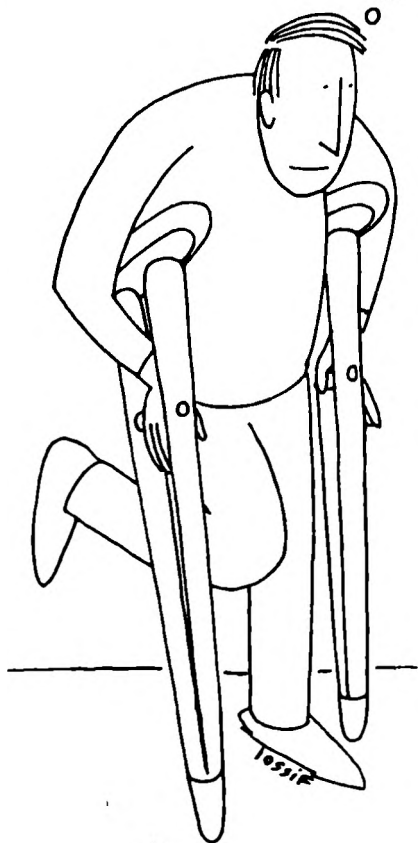
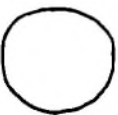
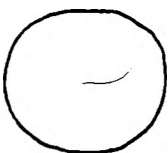
● Μέχρι τις 19.11.1982 είχαν διεκπεραιωθεί 6.508 περιπτώσεις /30% περίπου/.

● Υπολογίζεται, οι υπόλοιπες 15.917 να έχουν διεκπεραιωθεί μέχρι το τέλος του Γενάρη του 1983.

Ειδικά για τις συντάξεις αναπηρίας, ο Διοικητής του ΙΚΑ κ. Άρης Σισσούρας δήλωσε ότι: «Κοινωνικό πρόβλημα με τις συντάξεις και μάλιστα εντονότατο, υπάρχει σ' αυτή την κατηγορία των συνταξιούχων που αξίζει να σημειωθεί ότι σε 390.000 συνταξιούχους τους ΙΚΑ περίπου, οι 124.000 είναι συνταξιούχοι αναπηρίας, δηλαδή ποσοστό 30%. Είναι φανερό λοιπόν τι κοινωνικές προεκτάσεις έχει αυτός ο μεγάλος αριθμός συνταξιούχων αναπηρίας και με πόση προσοχή πρέπει ν' αντιμετωπιστεί το πρόβλημα.

Για τις συντάξεις, γενικότερα, ο κ. Σισσούρας τόνισε ότι:

«Η Διοίκηση έχειβάλει πρόγραμμα να μειώσει αυτή τη διάρκεια της καθυστέρησης στα λογικά της χρονικά περιθώρια με τη βασική θεσμική αλλαγή στο σύστημα απονομής της σύνταξης και τη δημιουργία Ατομικού Λογαριασμού Ασφαλισμένων. Είναι βέβαια ένα σχέδιο μεσοπρόθεσμο. Παράλληλα, εξετάζεται άμεσα η περίπτωση προκαταβολής στους συνταξιούχους, κάποιων κατωτάτων ορίων, όταν υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις —σχετική διάταξη που δίνει τέτοια δυνατότητα προτάθηκε από τον Υπουργό και ψηφίστηκε πρόσφατα στη Βουλή, όταν συζητήθηκε η Κύρωση Νομοθετικής Πράξης για τις συντάξεις του ΙΚΑ».

● Το 1962, οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας ήταν της τάξης του 8% του ΑΕΠ.

● Το 1975, το ποσοστό έφτασε σε 10%.

● Το 1981, μόλις πλησίασε το 13%, ενώ δεν υπάρχουν ακόμη πλήρη στοιχεία για το 1982.

Και ακόμα, για να καταλάβει κανείς καλύτερα τη μεροληψία και την ανισότητα των παροχών εξαιτίας της πληθώρας των ασφαλιστικών φορέων και της χωριστής νομοθεσίας που τους διέπει, δίνουμε κάποιους αριθμούς που έχουν σχέση με τους συνταξιούχους:

● Για 194.100 συνταξιούχους στρατιωτικούς, πολιτικούς και διαφόρων άλλων συναφών ομάδων, το 1980 δόθηκαν από τον κρατικό προϋπολογισμό 36.585.000.000 δραχμές.

● Για 1.066.590 συνταξιούχους του ιδιωτικού τομέα, την ίδια χρονιά, τα διάφορα ταμεία έδωσαν μόλις 80.368.157.000 δραχμές... ενώ από τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό:

● Για συντάξεις πολιτικών, στρατιωτικών και πολεμικών συνταξιούχων, διατέθηκαν το 1981, 51.200 εκ. δραχμές και το 1982, 56.000 εκ. δραχμές.

Για την περιθαλψη των Δημοσίων Υπαλλήλων και των συνταξιούχων και των οικογενειών-τους, διατέθηκαν το 1981 μόνο 6.285 εκ. δραχμές και το 1982, μόνο 7.553 εκ. δραχμές...

Τα στοιχεία αυτά, είναι ένα μέρος μόνο της μεροληψίας που επικρατεί στο χώρο της Κοινωνικής Ασφάλισης και ένα μοναχά δείγμα της αθλιότητας του...«συστήματος»...

Η οικονομική πολιτική που ακολουθήθηκε από τη Δεξιά, επέτρεψε στα τρωκτικά κάθε είδους να εισβάλλουν και να ροκανίσουν οποιονδήποτε πόρο των ασφαλιστικών φορέων και ο κίνδυνος εξακολουθεί να υπάρχει όσο το «αλλαγή εδώ και τώρα», ένα χρόνο μετά την «αλλαγή», εξακολουθεί να είναι ένα σύνθημα χωρίς την παραμικρή πρακτική εφαρμογή, όσο οι αλλαγές στα πλαίσια του «εφικτού»... μυρίζουν έντονα στατικότητα...

ΙΚΑ: πώς εξανεμίζονται τα δισεκατομμύρια...

Τραγικό παράδειγμα πρωτόγονης και φοβερά επιζήμιας λειτουργίας, το ΙΚΑ, ο μαζικότερος ασφαλιστικός φορέας, αφού σ' αυτόν είναι ασφαλισμένο το 80% των μισθωτών της χώρας.

Από τότε που ιδρύθηκε, το 1937, έχει ταυτιστεί από τους ασφαλισμένους με την ταλαιπωρία, τη μιζέρια, την αδιαφορία, τη λειψή ιατρική περιθαλψη, τη σύνταξη της πείνας. Ειδικά για τις συντάξεις, ο πίνακας που ακολουθεί με στοιχεία από τη μεταπολίτευση μέχρι σήμερα, είναι ότι πιο αντιπροσωπευτικό θα μπορούσε να δοθεί.

Μέσα σε οχτώ χρόνια, η σύνταξη που παρέχεται από το ΙΚΑ έφτασε σε συνολικό ποσοστό αύξησης 110% (1974-1982), ενώ στο ίδιο χρονικό διάστημα η αύξηση του τιμαρίθμου αν πάρουμε για το 1974 βάση το 100 έχει φτάσει στο 378,8 (δηλαδή αύξηση 287,8%).

Σύνταξη Γήρατος Αναπηρίας		Σύνταξη Θανάτου
1.1.1974	Δρχ.	1.500
1.2.1974	»	1.800
1.3.1975	»	2.100
1.1.1976	»	2.500
1.1.1977	»	3.200
1.10.1977	»	3.800
1.5.1978	»	5.100
1.9.1978	»	5.400
1.4.1979	»	6.210
1.3.1980	»	7.140
1.3.1981	»	8.470
1.9.1981	»	9.000
1.1.1981	»	11.250
1.3.1982	»	14.850

Δραχμές 14.850 σήμερα, για έναν συνταξιούχο που κατά κανόνα έχει να συντηρήσει και την ανασφάλιστή σύζυγό του — μια κι αυτός υπήρξε σ' όλη του τη ζωή, στις περασμένες εποχές, ο άντρας, ο «στυλοβάτης» της οικογένειας — σε μια εποχή που ένα κιλό κρέας κοστίζει περίπου 500 δραχμές το κιλό και το ενοίκιο σε ένα ταπεινό δωάρι, 6-7.000 δραχμές... Πού πάνε λοιπόν τα δισεκατομμύρια;

Η νέα διοίκηση του ΙΚΑ παρέλαβε το Ίδρυμα με παθητικό 12 δις δρχ. και μόνο το ίδρυμα από εισφοροδιαφυγές και μακροχρόνια χρέη εταιριών είχε απώλεια εσόδων ύψους 35 δις δραχμών.

Η είσπραξη εισφορών από τις εταιρίες με τον πρωτόγονο τρόπο των ενσήμων, είναι η πιο πρόσφορη για... «καθυστερήσεις», τη στιγμή που οι ίδιες οι εταιρίες δεν παραλείπουν να κρατάνε την ανάλογη ασφαλιστική εισφορά του μισθωτού εργαζόμενου κάθε μήνα, υποχρεωτικά και τακτικά, χωρίς καμιά καθυστέρηση. Αυτό σημαίνει ότι η ασφαλιστική εισφορά του εργαζόμενου, αφού δεν καταβάλλεται αμέσως στον ασφαλιστικό φορέα, γίνεται ένα περίφημο κεφάλαιο κινήσεως για τον εργοδότη. Και είναι τόσο ευνοϊκό το σύστημα των ενσήμων για τη εισφοροδιαφυγή, ώστε στην τελευταία δεκαετία να παρουσιάζει την ακόλουθη ανοδική πορεία:

1971: 1.988 εκ.,	1972: 2.050 εκ.,	1973: 2.057 εκ.,	1974: 2.334 εκ.
1975: 3.158 εκ.,	1976: 3.444 εκ.,	1977: 4.029 εκ.,	1978: 5.421 εκ.
1979: 7.106 εκ.,	1980: 9.698 εκ.,	1981: 13.456 εκ.,	1982: 15.000 εκ.

Εισφοροδιαφυγή, ο μόνος τομέας που παρουσιάζει εκπληκτική ανοδική πορεία δισεκατομμυρίων.

Από τα τελευταία αυτά 15 δις, τα 4 δις θεωρούνται επισφαλή, ενώ για την εξόφληση των υπολοίπων 11 δις, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έδωσε στις εταιρίες που τα οφείλουν προθεσμία 48 μηνιαίων δόσεων, χωρίς πρόστιμα, τόκους και πρόσθετα τέλη...

Πρωτογονισμός λειτουργίας...

Για να πάρει την πρώτη του σύνταξη απ' το ΙΚΑ, ο εργαζόμενος που έχει συμπληρώσει τα απαιτούμενα έτη και βγαίνει στη σύνταξη, περνάει ένα ολόκληρο εξάμηνο... Αιτία, οι «ειδικές υπηρεσίες»... και οι «ειδικοί υπάλληλοι»...

Αν υποθέσουμε ότι ένας εργαζόμενος που βγαίνει στη σύνταξη δεν έχει δουλέψει σε ένα συγκεκριμένο μέρος αλλά σε διάφορες περιοχές της ίδιας πόλης ή και σε περισσότερες από μία πόλεις, εκτός από όλα τα άλλα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβάλει, εκτός απ' το γραφειοκρατικό βασίλειο μες απ' το οποίο πρέπει να περάσει, θα πρέπει να γίνει και ο έλεγχος των ενσήμων του από τους ειδικούς υπαλλήλους και τις ειδικές υπηρεσίες του ΙΚΑ για να υπολογιστεί και να βγει το ύψος της σύνταξής του. Αυτό σημαίνει ότι:

Ο ειδικός επί του ελέγχου των ενσήμων υπάλληλος, πρέπει να ειδοποιήσει όλα τα υποκαταστήματα του Ιδρύματος στα οποία υπαγόταν ανάλογα με τον τόπο δουλειάς-του ο ασφαλισμένος. Στο κάθε υποκατάστημα, ο εκεί υπάλληλος παραλαμβάνει, βάζει πρωτόκολλο, ελέγχει και στέλνει τα έγγραφα στην ειδική υπηρεσία του υποκαταστήματος που συντάσσει την έκθεση. Η ειδική υπηρεσία του κάθε υποκαταστήματος, στέλνει την έκθεσή-της με τον αριθμό των ενσήμων στον... κεντρικό θα λέγαμε ειδικό υπάλληλο κι αυτός με τη σειρά-του θα πρέπει να ελέγξει συνολικά τα έτη του εργαζόμενου σύμφωνα με τις εκθέσεις που έχει στείλει κάθε υποκατάστημα ξεχωριστά και να υπολογίσει το ύψος της σύνταξής...

Όσπου να ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία, έχουν περάσει περίπου έξι μήνες και ο ασφαλισμένος που δεν εργάζεται πια και δεν έχει να παίρνει κανένα μισθό, υπομένει και περιμένει, γιατί δεν υπάρχει για την ώρα άλλη οδός — και κανείς πέρα απ' τον ίδιο δεν ξέρει πως κατορθώνει απλά και μόνο να επιβιώσει, σ' όλο αυτό το διάστημα...

Δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης...

Για την αντιμετώπιση των δαπανών των φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, διατέθηκαν συνολικά από τον κρατικό προϋπολογισμό, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΚΥ, 15.983 εκ. δραχμές, για το 1982.

Από το ποσόν αυτό, τα 11.591 εκ. δρχ. διατέθηκαν για τις διοικητικές δαπάνες, ενώ οι «δαπάνες περιουσιακών στοιχείων» ήταν 1.158 εκ. δρχ. και οι «λοιπές δαπάνες» 3.234 εκ. δρχ.

Δηλαδή, οι δαπάνες διοικήσεως είναι τεράστιες, έχουν τη μερίδα του λέοντος και φτάνουν περίπου το 74% του συνολικού ποσού που διατέθηκε από τον κρατικό προϋπολογισμό για τη λειτουργία των ασφαλιστικών φορέων. Σε σχέση με τα έσοδα, τα διοικητικά έξοδα του ΙΚΑ (η «οι δαπάνες διοικήσεως»), φτάνουν το ποσοστό του 4,5%.

Ο Διοικητής του ΙΚΑ κ. Άρης Σισσούρας για το πρόβλημα του προσωπικού και το ύψος των διοικητικών δαπανών δήλωσε ότι:

«Το ΙΚΑ χρειάζεται κι άλλο προσωπικό και μάλιστα άμεσα. Οι δαπάνες που γίνονται αυτή τη στιγμή, χωρίς μάλιστα να εξυπηρετείται το κοινό, οφείλονται στην αναχρονιστική δομή και λειτουργία του συστήματος. Το αίτημα για άμεση πρόσληψη προσωπικού παρουσιάζεται άμεσα και επιτακτικό για να συμβάλλει και στη λύση του οικονομικού προβλήματος του ΙΚΑ και εντάσσεται, οπωσδήποτε, και είναι σε συμφωνία με τη μακροπρόθεσμη στελεχιακή πολιτική που μελετάει η νέα Διοίκηση. Ο αριθμός του προσωπικού που ζητάει το Ίδρυμα θα εξισορροπηθεί σε ένα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα με τις αποχωρήσεις προσωπικού λόγω σύνταξης — ως το τέλος του 1982 είχαν αποχωρήσει συνολικά περίπου 500 υπάλληλοι...

Η στελεχιακή πολιτική και ιδιαίτερα ο σχεδιασμός για τις ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό που αρχίζει να μελετάται, προσδιορίζει σαν βασικό στοιχείο την ανανέωση του προσωπικού.

Με τα προγράμματα επιμόρφωσης που θα αρχίσουμε, αυτό το νέο προσωπικό θα αναπτυχθεί σε μια ποιότητα τεχνικά ανώτερη και διαφορετική, αλλά και σε μια νέα αντίληψη υπηρετήσης των θεσμών της κοινωνικής προστασίας και φροντίδας του λαού.»

Αντίστοιχα, τα διοικητικά έξοδα του ΤΣΑ είναι 7%, του ΤΣΜΕΔΕ 5%, του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών Κλωστοϋφαντουργίας 6%, του ΟΓΑ 2,5%. Εδώ, θα αναφέρουμε ενδεικτικά ότι στις χώρες της Δ. Ευρώπης, τα διοικητικά έξοδα που δικαιολογούνται για τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς κυμαίνονται σε ποσοστά από 0,5% μέχρι 3% επί των εσόδων τους. Στην Ελλάδα, το όριο των επιτρεπομένων δαπανών διοίκησης για το ΙΚΑ, π.χ., καθορίζεται σε ποσοστό 10% επί των εσόδων-του και ανάλογα είναι τα ποσοστά για τα υπόλοιπα Ταμεία.

Όταν λέμε «δαπάνες διοικήσεως» ή «διοικητικά έξοδα», εννοούμε τις δαπάνες για το προσωπικό, τα έξοδα των συλλογικών οργάνων και τα γενικά έξοδα λειτουργίας των φορέων. Τα τεράστια ποσά που ξοδεύονται στον τομέα αυτόν, επιβεβαιώνουν αυτό που η ίδια η υφυπουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών κ. Ρούλα Κακλαμανάκη είχε δηλώσει σε συνέντευξή της: «...Δεν υπάρχει κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα... Υπάρχει «σύστημα» που αποτελείται από ρυθμίσεις περιστασιακές... Ένας λαβύρινθος που τρέφει Μινώταυρους...».

Το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών διοίκησης καλύπτουν οι δαπάνες του διοικητικού προσωπικού που αποτελείται από 8.175 μόνιμους, 971 με σύμβαση και 354 απεσπασμένους υπαλλήλους, 129 νομικούς συμβούλους και 968 άτομα υπηρετικό προσωπικό.

Όλοι, λίγο - πολύ, έχουμε την εμπειρία της... «εξυπηρέτησης» στους διάφορους ΑΟ και ιδιαίτερα στο ΙΚΑ που είναι

ταυτισμένο με την... ουρά... Από τη μια μεριά λοιπόν, έχουμε τεράστια έξοδα για την πληρωμή των υπαλλήλων και για τη γενικότερη λειτουργία των φορέων και από την άλλη, την εξυπηρέτηση της... ταλαιπωρίας. Συμπέρασμα: Λάθος υπάλληλοι σε λάθος θέσεις, κακή διάρθρωση των υπηρεσιών, ασύλληπτες γραφειοκρατικές λειτουργίες, άνισος καταμερισμός εργασίας —και ποιός δεν έχει στο μυαλό του την εικόνα του... άνετου τμηματάρχη και του... πνιγμένου υπαλλήλου— αλλού πληθώρα και αλλού έλλειψη υπαλλήλων, χαρτοβασιλείο, άνδρο γραφειοκρατίας.

Ένα κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα πρωτόγονο και καθαρά αντικοινωνικό.

Χρειάζεται να εφαρμοστούν σύγχρονες μέθοδοι διοικητικής οργάνωσης και λειτουργίας των φορέων που να στηρίζονται στη μηχανοργάνωση, στην περιστολή των γραφειοκρατικών διατυπώσεων, στην αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων και στην εξιδεικευση του προσωπικού.

«... Τρεις φορές ήρθα άρρωστη με δισκοπάθεια στο γιατρό για να πάρω άδεια... Μόνο τρεις μέρες την κάθε φορά μου έδινε και τώρα είναι η τέταρτη φορά που έρχομαι για να μου ξαναδώσει... Αφού την βλέπουμε την κατάστασή μου, δεν πρόκειται να γίνω καλά σε τρεις μέρες, γιατί με ταλαιπωρούν... Λιγότερο θα κουραζόμουν στη δουλειά μου παρά τόσες ώρες εδώ να περιμένω...».

«Λογαριασμός βελτίωσης της Κοινωνικής Ασφάλισης»

Τα έσοδά του προέρχονται από εισφορά ασφαλιστικών οργανισμών που ανήκαν στο Υπουργείο Εργασίας και έχουν ιδρυθεί πριν το 1968 /π.χ. Ταμείο Αεροπορικών Επιχειρήσεων, Τ. Γεωργικών Συνεταιρισμών, ΙΚΑ, Τ. Εκτελωνιστών, Τ. Εργατών Μετάλλου, Τ. Εργατών Τύπου, κτλ.../ και το ποσοστό της εισφοράς είναι 2% επί των εσόδων των ταμείων αυτών... Δηλαδή, ο λογαριασμός αυτός φορολογεί έμμεσα τα ταμεία και η ύπαρξη του, ουσιαστικά, είναι αντίσυνταγματική. Οι δαπάνες που καλύπτει ο λογαριασμός αυτός θα μπορούσαν να καλυφθούν από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και έτσι δεν θα υπάρχει λόγος «φορολογίας» των φτωχότερων και πιο αδύνατων ταμείων. Ο ΛΒΚΑ έχει έσοδα μεγαλύτερα από τις δαπάνες του και τα έσοδα αυτά συνεχώς αυξάνονται, σε βάρος των ταμείων που συνεισφέρουν, χωρίς να αξιοποιούνται...

Στο παρελθόν, ήταν λογαριασμός «αμαρτιών» αφού χρησιμοποιόταν από τη δεξιά για άσκοπες διαλέξεις με «μπουφέ» και δεξιώσεις στη Μεγάλη Βρετανία, στο Κίνγκς Πάλας, στο Κίνγκ Τζώρτζ, στο Μακεδονία Παλλάς, κτλ....

Θα αναφέρουμε μόνο ότι το τελευταίο εξάμηνο του '81 ξοδεύτηκαν ακριβώς 696.577 δραχμές για δεξιώσεις στα παραπάνω ξενοδοχεία... εκτός από τις πληρωμένες δημοσιεύσεις στην εφημερίδα «Εμπρός» /π.χ. «ο υπουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών σας εύχεται χρόνια πολλά...»/ που η κάθε μια απ' αυτές κόστιζε 60-70.000 δραχμές...

Κοινωνικοί πόροι...

«Κοινωνικοί πόροι» ή...επαιτεία! Οι κοινωνικοί πόροι είναι τα κονδύλια που δίνονται «χαριστικά» στους ασφαλιστικούς φορείς από το Κράτος... Και λέμε χαριστικά γιατί δεν υπάρχει καμιά νομοθεσία που να ορίζει το ποσοστό χρηματοδότησης των ΑΟ από το Κράτος —χρηματοδότηση που σ' ένα δίκαιο ασφαλιστικό σύστημα οι ΑΟ τη δικαιούνται και τη διεκδικούν...

Έτσι λοιπόν, με το ασφαλιστικό σύστημα που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα, ανάλογα με τη... «μεγαλοψυχία» των εκάστοτε κυβερνώντων που κυρίως στηρίζεται στις διασυνδέσεις και τα συμφέροντά τους με το Άλφα ή το Βήτα ασφαλιστικό Ταμείο, κόβονται και τα κονδύλια, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες...

Το αντικοινωνικό αυτού του συστήματος, το επιβεβαιώνουν και τα ποσοστά που δείχνουν το ύψος της χρηματοδότησης των ασφαλιστικών φορέων, άμεσα ή έμμεσα, από το Κράτος. Παράδειγμα: Ενώ για τα ΙΚΑ, που είναι ο μαζικότερος ασφαλιστικός φορέας, οι κοινωνικοί πόροι αντιπροσωπεύουν ποσοστό από 0,1% μέχρι 0,2% επί των εσόδων-του, για άλλους φορείς και ταμεία, τα ποσοστά είναι εξωφρενικά δυσανάλογα. Συγκεκριμένα: Για το Ταμείο Νομικών, 53,7%, για το ΤΣΜΕΔΕ 54,5%, για το Ταμείο Συμβολαιογράφων 37,4%, για το Ταμείο Ηθοποιών 69,8%, για το Ταμείο Εκτελωνιστών 79,5%, για το ΤΑΚΕ (Ταμείο Κληρικών) 60,6% και για το Ταμείο Χρηματιστών το ποσοστό φτάνει το εξωφρενικό ύψος του 95,7%...

Βασικό γνώρισμα λοιπόν της χρηματοδότησης των ασφαλιστικών φορέων είναι η ανισότητα, η ανομοιομορφία, η μεροληπτική μεταχείριση, αλλά και ο αντικοινωνικός και αναχρονιστικός χαρακτήρας. Και λέμε αναχρονιστικός γιατί σε όλες ανεξαιρέτως τις Ευρωπαϊκές χώρες, η προσφυγή στη συγκεκριμένη αυτή μορφή χρηματοδότησης, έχει καταργηθεί, θεωρούμενη αντιδεοντολογική και αντικοινωνική. Οι κοινωνικοί πόροι επινοήθηκαν μόνο και μόνο για τη συγκάλυψη της χαμηλής ασφαλιστικής εισφοράς του δημόσιου τομέα και ο τρόπος κατανομής τους, έτσι όπως γίνεται σήμερα, αντιστρατεύεται άμεσα το ρόλο του δημόσιου τομέα για την αναδιανομή του εισοδήματος με σκοπό την ενίσχυση των οικονομικά ασθενέστερων τάξεων.

Γενική εικόνα, συμπεράσματα, προτάσεις

Έτσι όπως υπάρχει και λειτουργεί σήμερα το καθεστώς της κοινωνικής ασφάλισης, τα πράγματα έχουν φτάσει σε αδιέξοδο. Η γενική εικόνα παρουσιάζει μια κατάσταση άναρχης διαφοροποίησης, αποδιοργάνωσης, οικονομικής ακαταστασίας, καταχρήσεων, πολυνομίας, μεγάλων αδικιών και μεγάλων προνομίων. Αιτήματα άπειρα, κακοσωρρευμένα, αποτέλεσμα της έλλειψης προγραμματισμού και της σοβαρής μελέτης, της κακοδιοίκησης και της κακοδιαχείρισης, της ανυπαρξίας ή-θους και αξιοκρατίας, της ανυπαρξίας κύρους του κράτους και των οργάνων του. Όλα αυτά, οδηγούν στην έλλειψη δυνατότητας κάθε ουσιαστικού ελέγχου. Έτσι, πολλά μένουν αναξιοποίητα και πολλά ανεξέλεγκτα. Πολλοί, δίνουν πολλά και παίρνουν λίγα. Λίγοι, δίνουν λίγα και παίρνουν πολλά. Μερικοί, δίνουν χωρίς να παίρνουν και αρκετοί παίρνουν χωρίς να δίνουν...

Ένα χρόνο μετά την αλλαγή, δεν μπορούμε να συνεχίσουμε ακόμα να θρηνούμε για το κατάντημά μας εξαιτίας της Δεξιάς. Το αίτημα για το ενιαίο Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης έχει ωριμάσει κι όμως, τα βήματα γίνονται στο ρυθμό της χελώνας. Στόχοι του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, έτσι όπως έχουν τεθεί από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, πρέπει να είναι:

- Ασφάλιση όλων των πολιτών, χωρίς καμιά εξαίρεση.
 - Καθιέρωση καθεστώτος δικαιοσύνης και όχι διακρίσεων και προνομιακών μεταχειρίσεων.
 - Διασφάλιση της αγοραστικής δύναμης των απόμαχων ή ανήμπορων εργαζομένων.
 - Κατάργηση της γραφειοκρατίας και του μανδαρινισμού.
 - Εξασφάλιση της δυνατότητας συνεχούς ελέγχου από τους Συνδικαλιστικούς Φορείς, χωρίς να υπάρχουν άχρηστα, απαράδεκτα και... ανύπαρκτα Διοικητικά Συμβούλια.
 - Διασφάλιση των αποθεματικών ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των ΑΟ από σκανδαλώδεις καταστάσεις εκμετάλλευσης και χρησιμοποίησής τους για άλλους σκοπούς...
- Και τέλος:

Α. Θεσμοθέτηση της σύστασης Ασφαλιστικού Πιστωτικού Φορέα που θα αναλάβει τη διακίνηση και αξιοποίηση των τεράστιων αποθεματικών των ΑΟ

Είναι γνωστό ότι σήμερα, τα αποθεματικά μένουν αναξιοποίητα και καθημερινά μειώνονται εξαιτίας του πληθωρισμού. Αν γινόταν σήμερα μια προσπάθεια ρευστοποίησης, η πραγματική τους, αξία θα ήταν μόνο το 30% της ονομαστικής...

Β. Επιβολή της ισότητας μεταξύ όλων των ασφαλισμένων, όσο αφορά την αναλογική σχέση εισφορών και παροχών.

Στο σημείο αυτό πρέπει πολύ σοβαρά να εξεταστεί η περίπτωση της εξολοκλήρου επιβάρυνσης του ποσοστού εισφοράς απ' τον εργοδότη —και το ποσοστό αυτό να είναι ενιαίο για όλους τους φορείς, για το δοσμένο μισθό. Έτσι κι αλλιώς, η εισφορά και των ασφαλισμένων και του εργοδότη (σχέση 1:2) υπολογίζεται στο κόστος παραγωγής και το μόνο που γίνεται είναι να παίρνει ο εργαζόμενος μειωμένο μισθό, μετά την παρακράτηση των εισφορών, κρατήσεων φόρου, κτλ. Η επιβάρυνση του εργοδότη με ολόκληρο το ποσοστό, θα επέτρεπε τη σταδιακή καθιέρωση ενιαίου ποσοστού για όλους τους φορείς.

Οι προσπάθειες πρέπει να εξαντληθούν και σε μια άλλη κατεύθυνση: Να γίνει ό,τι δυνατό για την χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο των Προγραμμάτων Εκπαίδευσης του προσωπικού των ΑΟ. Για τον σκοπό αυτό, έχει ήδη εγγραφεί στον προϋπολογισμό του ΥΚΥ ειδικό κονδύλι 100 εκ. δρχ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Υπουργείου, οι άμεσες ανάγκες των Ταμείων που εποπτεύει σε προσωπικό, κύρια Μέσης Εκπαίδευσης, είναι πολύ μεγάλες —υπολογίζονται περίπου σε 2.000 άτομα. Το προσωπικό αυτό, χωρίς μια ορισμένη εκπαίδευση, δε μπορεί να εξοικειωθεί με τον τόσο δύσκολο και ιδιόρρυθμο χώρο της ΚΑ. Αποτέλεσμα: Ο δύστροπος υπάλληλος και ο ταλαιπωρημένος πολίτης. Για την κατάρτιση των υπαλλήλων που εργάζονται στον τομέα της Κοινωνικής Ασφάλισης, το ΥΚΥ έχει διοργανώσει μια σειρά από σεμινάρια, ιδιαίτερα για το καινούριο προσωπικό, όμως το μέτρο αυτό δεν είναι παρά ένα ημίμετρο. Γιατί έτσι που είναι τα πράγματα και μιλώντας για ριζικές αλλαγές, η κατάσταση θα μπορούσε πραγματικά να αντιμετωπιστεί μόνο με την ίδρυση και λειτουργία Σχολής Στελεχών Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία θα πρέπει να έχει και τη φροντίδα έκδοσης των απαραίτητων κοινωνικοασφαλιστικών μελετών. Η Σχολή αυτή, καθώς και η δημιουργία πηγών έρευνας για τη βελτίωση της λειτουργίας του όλου συστήματος (π.χ. το φτιάξιμο βιβλιοθήκης ΚΑ), μπορούν να πραγματοποιηθούν με την αξιοποίηση του Λογαριασμού Βελτίωσης Κοινωνικής Ασφάλισης (ΛΒΚΑ) που λειτουργεί στο ΥΚΥ. Οι σκοποί τους οποίους εξυπηρετεί ο ΛΒΚΑ πρέπει οπωσδήποτε να διευρυνθούν και να γίνουν πόρος ουσιαστικής παρέμβασης, πραγματικής βελτίωσης του συστήματος και της λειτουργίας του, πέρα από στενά οικονομίστικες αντιλήψεις. Από το λογαριασμό αυτό θα μπορούσαν ακόμα να καλυφθούν υποχρεωτικά σεμινάρια στους χώρους δουλειάς και έξοδα έκ-

δοσης ενημερωτικών εντύπων για τη πληροφόρηση των ασφαλισμένων.

Με το Σύνταγμα του 1975, άρθρ. 22, παρ. 4, ρητά κατοχυρώθηκε η ΚΑ σαν ένα κατακτημένο κοινωνικό δικαίωμα, που ο εργαζόμενος μπορεί να το αξιώσει και ένδικα ακόμη από την Πολιτεία.

Η αυτοτέλεια άλλωστε του Κοινωνικοασφαλιστικού Δικαίου, σε σχέση με τα άλλα Δίκαια, είναι μια βοήθεια αλλά και μια πρόκληση για διαμορφωτικές, άμεσα σκόπιμες κοινωνικά και πολιτικά, παρεμβάσεις. Και θα πρέπει οπωσδήποτε:

- Να αντιμετωπιστεί ενιαία η αφετηρία του χρόνου ασφάλισης των μισθωτών.
- Να καταστρωθούν οι προϋποθέσεις για την «υποχρεωτική» και «αυτοδίκαιη» υπαγωγή στην κοινωνική ασφάλιση.
- Να μελετηθούν οι προϋποθέσεις ειδικών περιπτώσεων (υποχρεωτική προσφορά εργασίας, άκυρες συμβάσεις, διακοπές εργασίας - οι εξομιώσεις, π.χ. λογοτέχνες, ξεναγοί).
- Να καταργηθεί το καθεστώς των πολλαπλών παροχών και να δημιουργηθεί μια κύρια ασφάλιση.
- Να δοθεί δυνατότητα στους ομογενείς Έλληνες, υπήκοους ή όχι, που μένουν στο εξωτερικό, να ασφαρίζονται σε αντίστοιχους με την απασχόλησή τους φορείς στην Ελλάδα (ώσπου να γίνει πραγματικότητα το ενιαίο ασφαλιστικό σύστημα).
- Να δοθεί άμεση και υπέρ πάντων προτεραιότητα στο θέμα ασφάλισης των πολιτικών προσφύγων. Ειδικότερα για το θέμα αυτό, παρά τις παλιότερες αλλά και τις πρόσφατες εξαγγελίες της Κυβέρνησης, τίποτα δεν έχει πάρει το δρόμο της πραγματοποίησης. Έπρεπε ήδη να είχαν γίνει οι ειδικές μελέτες και να είχαν καταστρωθεί οι προϋποθέσεις ασφαλιστικής κάλυψης των πολιτικών προσφύγων στην Ελλάδα, με συνυπολογισμό, μεταφορά κτλ. όλων των ασφαλιστικών δικαιωμάτων τους, με κατοχυρωμένες διακρατικές συμφωνίες ανάμεσα στη χώρα μας και στη χώρα απ' την οποία έρχονται.

Οι μελέτες και οι προοπτικές για το Ενιαίο Εθνικό Ασφαλιστικό Σύστημα, δεν έχουν άλλα περιθώρια καθυστέρησης. Γιατί με τα σημερινά δεδομένα και χωρίς καμιά διάθεση κινδυνολογίας, το κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα, το τσιμεντένιο, αντικοινωνικό και απάνθρωπο αυτό σύστημα που δυναστεύει τον Έλληνα εργαζόμενο, τον ανασφάλιστο - ασφαλισμένο, οδηγείται σε μια χρεωκοπία με δραματικές συνέπειες, όχι μονάχα για τους ασφαλισμένους, αλλά και για το ίδιο το κράτος...

**ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
τὴν
ΠΡΩΤΑΠΡΙΑ**

οχοηιασότης

ΙΣΑΥΡΩΝ 10 καί ΔΑΦΝΟΜΗΛΗ

Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΣΑΝ
ΠΗΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Πόσο μας πληροφορούν τα διαφημιστικά μηνύματα;

του Σαράντου Χριστοφίλη

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο πια, ότι η διαφήμιση αποτελεί μια κλασική μέθοδο προώθησης των πωλήσεων. Ο κάθε καταναλωτής βομβαρδίζεται καθημερινά με αμέτρητα διαφημιστικά μηνύματα, που προσπαθούν να τον πείσουν να αγοράσει. Από την άλλη πλευρά οι επιχειρήσεις ξοδεύουν τεράστια ποσά για διαφήμιση. Και δεν έχουν άδικο γιατί η πρακτική έχει δείξει ότι, πράγματι, αν διαφημίσεις πουλάς περισσότερο.

Ο παραγωγός (επιχειρηματίας) διαφημίζει απλά και μόνο για να πουλήσει. Το πόσο θα διαφημίσει το προϊόν-του εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Ας περιοριστούμε προς το παρόν να πούμε ότι η δαπάνη του παραγωγού για διαφήμιση θα ποικίλει ανάλογα με τους στόχους-του, ανάλογα με τη θέση του στην αγορά, ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης και ανάλογα με την μορφή οργάνωσης της αγοράς.

Ας εξετάσουμε όμως λίγο το φαινόμενο της διαφήμισης από την σκοπιά του καταναλωτή και ας δούμε ποιος είναι ο μηχανισμός, που του παρέχει πληροφόρηση.

Η ανάλυση του ποσοστού πληροφόρησης, που περιέχεται στα διαφημιστικά μηνύματα, θα διευκολυνθεί πολύ αν κάνουμε, ακολουθώντας τη θεωρία του Phillip Nelson, μια θεμελιώδη διάκριση μεταξύ «ποιότητας εμπειρίας» (experience qualities) και «ποιότητας παρατήρησης» (search qualities) των διαφόρων προϊόντων.

Τί εννοούμε όμως με τους όρους «ποιότητα εμπειρίας» και «ποιότητα παρατήρησης»; Ένα παράδειγμα θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα. Ας υποθέσουμε ότι κάποιος σχεδιαστής μόδας διαφημίζει είδη ρουχισμού. Ένα φόρεμα, ή ένα κοστούμι, μπορούμε κάλλιστα να το εξετάσουμε κατ'από πλευράς «κοψίματος», αλλά και από πλευράς γούστου. Μπορούμε επίσης ακόμα και να το δοκιμάσουμε πριν το αγοράσουμε. Σ' αυτή την περίπτω-

ση λέμε ότι πρόκειται για διαφήμιση «ποιότητας παρατήρησης» ενός προϊόντος.

Από την άλλη πλευρά φανταστείτε μια εταιρεία που διαφημίζει κονσέρβες ψαριών. Τα διαφημιστικά της μηνύματα προσπαθούν να μας πείσουν, ότι πράγματι τα ψάρια έχουν υπέροχη γεύση και είναι υπερβολικά τρυφερά. Είναι όμως τελείως αδύνατο να εξετάσουμε την αλήθεια αυτών των διαφημιστικών μηνυμάτων πριν αγοράσουμε το προϊόν. Πρέπει με άλλα λόγια να έχουμε πρώτα «εμπειρία» στη χρήση αυτών των προϊόντων. Πρόκειται για τα προϊόντα ποιότητας εμπειρίας.

Προφανώς στην περίπτωση των ποιότητων παρατήρησης ο καταναλωτής είναι σε θέση να γνωρίζει, αν οι διαφημιζόμενες ιδιότητες, ή ποιότητες, ενός προϊόντος διαφέρουν από τις πραγματικές, ή όχι. Στην περίπτωση όμως των ποιότητων εμπειρίας η «δύναμη» του καταναλωτή επί της διαφήμισης είναι μικρότερη, γιατί τίποτα δεν μπορεί να διαπιστωθεί πριν την αγορά και χρήση του προϊόντος. Η μόνη δύναμη, που βρίσκεται στα χέρια του καταναλωτή, είναι σ' αυτή την περίπτωση η επανάληψη της αγοράς ή όχι. Η μελλοντική, με άλλα λόγια, αγοραστική συμπεριφορά του απέναντι σ' αυτά τα προϊόντα.

Από τη μέχρι τώρα ανάλυση θα έχει ίσως ξεκαθαρίσει στον αναγνώστη ότι, δεδομένης της πιο πάνω διάκρισης, το κύριο χαρακτηριστικό των διαφημιστικών μηνυμάτων, που αναφέρονται σε ποιότητες εμπειρίας, είναι ότι δεν παρέχουν άμεση πληροφόρηση στον καταναλωτή, παρά μόνο έμμεση. Ο κάθε καταναλωτής θα ήθελε να γνωρίζει, ή να είναι σε θέση να διαβαθμίσει τη χρησιμότητα κάθε προϊόντος, που αγοράζει. Τέτοια δυνατότητα, όμως, δεν μπορεί να του δοθεί, αφού οι διαφημίσεις στη συγκεκριμένη περίπτωση μόνο έμμεσες πληροφορίες μπορούν να του δώσουν.

Διαφήμιση του καταστήματος I. Magnin για ένα ιταλικό άρωμα (ΗΠΑ).

Αυτού του είδους τα διαφημιστικά μηνύματα, που δεν μπορούν άμεσα να πληροφορήσουν τον αγοραστή, έχουν προσπαθήσει να επηρεάσουν την αγοραστική του ψυχολογία χρησιμοποιώντας ηθοποιούς, ποδοσφαιριστές και γενικά άτομα μεγάλης δημοτικότητας, για να διαφημίζουν τα προϊόντα τους. Μπορούμε εύκολα, όμως, να δούμε ότι τέτοιου είδους μηνύματα δεν περιέχουν de facto κανένα είδος πληροφόρησης. Τη μόνη πληροφορία, που μπορούν να μας δώσουν, είναι ότι υπάρχουν σαν προϊόντα στην αγορά. Είναι π.χ. πληροφόρηση το ότι ο Χ ηθοποιός χρησιμοποιεί την Ψ κολώνια ή τα Ζ εσώρουχα ή ότι πίνει το Υ κρασί; Προφανώς αυτό δεν είναι πληροφόρηση.

Μολαταύτα, εμπειρικά, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ δαπάνης για διαφήμιση και όγκου πωλήσεων. Δηλαδή, όπως σημειώσαμε και από τις πρώτες γραμμές ήδη, όσο περισσότερο διαφημίζεται ένα προϊόν, τόσες περισσότερες πωλήσεις επιτυγχάνονται.

Αν κοιταχθεί από μια άλλη σκοπιά αυτή η διαπίστωση, θα μας επισημάνει το εξής φαινόμενο: ο καταναλωτής πιστεύει, πως όσο πιο πολύ διαφημίζεται ένα προϊόν, τόσο πιο επιτυχημένη αγορά αποτελεί. Γιατί άραγε συμβαίνει αυτό; Κανονικά θα έπρεπε ένα πολύ διαφημισμένο προϊόν να είναι χειρότερη αγορά, αφού επιβαρύνεται και με τα διαφημιστικά έξοδα. Όμως όλοι οι παραγωγοί δεν αντιμετωπίζουν ίδιο κόστος παραγωγής. Κάθε άλλο μάλιστα: οι επιχειρήσεις διαφέρουν πολύ σε αποτελεσματικότητα και κόστος παραγωγής. Γενικά, λοιπόν, μια επιχείρηση, που λειτουργεί με χαμηλότερο συγκριτικό κόστος από τις άλλες, θα βρει ότι αξίζει να αυξήσει την παραγωγή της και αυξάνοντας τις δαπάνες για διαφήμιση και προσφέροντας χαμηλότερη τιμή.

Η αποτελεσματικότητα λοιπόν (εκφρασμένη για λόγους απλής ανάλυσης σε χα-

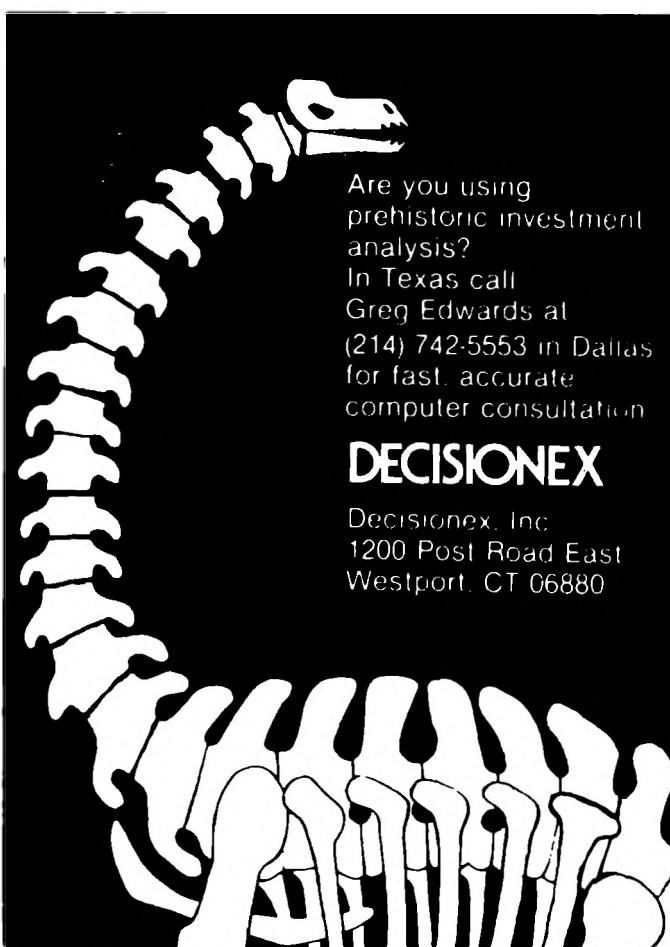
Διαφημιστικό σχέδιο του Paul Davis για την MORTON SALT.

μηλότερο κόστος παραγωγής) αφήνει σε μερικές επιχειρήσεις περιθώρια να ξεδεύουν περισσότερο από άλλες λιγότερο αποτελεσματικές επιχειρήσεις. Η αλήθεια είναι, ότι ο καθένας μας συναντά κάθε μέρα μηνύματα, όπως: «Είμαστε οι πρώτοι στον κλάδο μας», ή «Η μεγαλύτερη επιχείρηση του τάδε τομέα» και ποτέ δεν είδαμε επιχείρηση, που να διατυμπανίζει, ότι είναι η μικρότερη, ή η πτωχότερη, ή η λιγότερο αποτελεσματική ενός κλάδου.

Ας ξαναγυρίσουμε όμως στο θέμα της πληροφόρησης και στο θέμα της (θετικής) ανταπόκρισης του καταναλωτή στα διαφημιστικά μηνύματα.

Ποιό είναι (ή μπορεί να είναι) το οριακό όφελος του καταναλωτή από μία διαφήμιση; Αρχικά πρέπει εδώ να ξεκαθαριστεί, ότι το οριακό όφελος υπάρχει δυνατότητας να είναι θετικό. Αυτό συμβαίνει γιατί το οριακό κόστος, που θυσιάζει ένας καταναλωτής, προκειμένου αυτός να πάρει τις πληροφορίες, που χρειάζεται από μία διαφήμιση, είναι τις περισσότερες φορές εξαιρετικά χαμηλό, ή μηδέν. Ίσως όμως το σημείο αυτό να χρειάζεται κάποια περισσότερη επεξήγηση. Το οριακό κόστος εκφράζεται στην περίπτωση μας σε χρονικό κόστος. Δηλαδή πόσο χρόνο αναλώνει ο αγοραστής, για να «δει» ή να «ακούσει» μία διαφήμιση και πως αλλιώς θα μπορούσε να διαθέσει αυτόν τον χρόνο. Όλοι όμως ξέρουμε, ότι οι διαφημίσεις διαρκούν ελάχιστα. Επομένως είναι ελάχιστες, ή ανύπαρκτες οι εναλλακτικές χρήσεις αυτού του μικρού χρονικού διαστήματος από τον καταναλωτή. Σχεδόν όλα τα διαφημιστικά μέσα επωφελοούνται ακριβώς από αυτή την πολύ περιορισμένη εναλλακτική χρήση του χρόνου του καταναλωτή και του «περνούν» αναγκαστικά τα μηνύματα, που θέλουν.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν το ραδιόφωνο και η τηλεόραση. Όταν ο ακροατής, ή ο τηλεθεατής, παρακο-

Διαφήμιση για ηλεκτρονικούς υπολογιστές Decisionex.

λουθεί κάποιο πρόγραμμα, που συνοδεύεται από διαφημίσεις, θυσιάζει εκείνες μόνο τις δραστηριότητες, τις οποίες μπορεί να έχει κατά τη διάρκεια της μικρής χρονικής περιόδου, που διαρκεί μία διαφήμιση. Κάθε διαφήμιση στην τηλεόραση ή το ραδιόφωνο διαρκεί από 20 έως 30 δευτερόλεπτα. Τι μπορεί κανείς να κάνει σ' αυτή την διάρκεια των λίγων δευτερολέπτων; Δεν μπορεί βέβαια να ασχοληθεί με κάποια δουλειά στο σπίτι του, ούτε μπορεί να ασχοληθεί με τα παιδιά του σε 20 δευτερόλεπτα. Πιθανόν να αγανακτήσει, αν οι διαφημίσεις είναι πολλές, αλλά θα περιμένει να τελειώσουν (επομένως θα τις δει / ακούσει όλες, ή τις πιο πολλές) προκειμένου να παρακολουθήσει το πρόγραμμα που θέλει.

Εξάλλου οι διαφημίσεις, που συνοδεύουν ένα πρόγραμμα, δεν είναι τελείως άσχετες μ' αυτό, ούτε με τα ενδιαφέροντα του τηλεθεατή, που το παρακολουθεί. Όταν μεταδίδεται το Grand - Prix από την τηλεόραση βλέπουμε διαφημίσεις, εκτός των άλλων, για ελαστικά και λάδια αυτοκινήτων. Θυμηθείτε επίσης το πρόσφατο παράδειγμα της μετάδοσης του παγκοσμίου κυπέλλου ποδοσφαίρου. Μεγάλο ήταν το πλήθος των διαφημίσεων γύρω από τα αθλητικά είδη. Μερικές χρησιμοποιούσαν ακόμα και ποδοσφαιρικές φάσεις, ή την ίδια την μπάλλα.

Βέβαια, άλλα διαφημιστικά μέσα, όπως οι εφημερίδες και τα περιοδικά, έχουν το μειονέκτημα να απαιτούν από τον καταναλωτή να θυσιάσει την καλύτερη από τις εναλλακτικές χρήσεις του χρόνου του, όσο διαβάζει την εφημερίδα, ή το περιοδικό του. Για να ασχοληθεί με τις διαφημίσεις, που περιέχονται στο έντυπο, πρέπει να αφήσει το άρθρο, που τον ενδιαφέρει, ή να μην διαβάσει κάποια είδηση. Όμως του παρέχουν από την άλλη μεριά και το πλεονέκτημα, να επανέλθει στις διαφημίσεις όσες φορές επιθυμεί και όποτε επιθυμεί.

Ο αριθμός των διαφημιστικών μηνυμάτων, που «δέχεται» ο καταναλωτής, αποτελεί μία πολύ σημαντική μεταβλητή. Σε διάφορα μαθηματικά μοντέλα, που έχουν κατασκευασθεί, για να εξετασθεί το θέμα, ο φυσικός αριθμός των διαφημίσεων σε μία δεδομένη χρονική περίοδο έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, γιατί επηρεάζει την πιθανότητα να «θυμάται» ο καταναλωτής τα διαφημιζόμενα προϊόντα, όταν βρεθεί στην αγορά. Αυτός είναι ο λόγος, για τον οποίο επαναλαμβάνονται συνεχώς τα ίδια και τα ίδια διαφημιστικά μηνύματα. Χωρίς να εμπλακούμε στην παρουσίαση πολύπλοκων μαθηματικών παραστάσεων, που πιθανόν να κουράσουν τον αναγνώστη, θα αναφέρουμε απλά, ότι επιχειρήσεις, που διαφημίζουν ποιότητες εμπειρίας, τείνουν να κάνουν περισσότερες διαφημίσεις από επιχειρήσεις, που διαφημίζουν ποιότητες παρατήρησης. Σε εμπειρικές έρευνες, που έχουν γίνει στις ΗΠΑ, έχει επαληθευτεί η αλήθεια της πιο πάνω διαπίστωσης.

Πέρα όμως και από το χώρο των «υλικών αγαθών», αν αναλογιστούμε πόσο ακριβώς παράλληλα κινούνται τα νήματα της διαφήμισης και στο χώρο των «πνευματικών αγαθών». Στο χώρο της τέχνης, του κινηματογράφου και του βιβλίου, η διαφήμιση, είτε με τη συνηθισμένη της μορφή (του διαφημιστικού "spot") είτε με τη μορφή της «κριτικής», αυξάνει πάντοτε τις «πωλήσεις». Δεδομένου δε ότι σ' αυτό το χώρο έχουμε να κάνουμε ως επί το πλείστον με αγαθά ποιότητας εμπειρίας, η διαφήμιση, σύμφωνα με την πιο πάνω ανάλυσή μας, γίνεται κατά κόρον.

Συμπερασματικά η διαφήμιση σαν μέσο προώθησης των πωλήσεων είναι βέβαια πανίσχυρη, αλλά σαν μέσο ενημέρωσης του καταναλωτή είναι όχι μόνο αναποτελεσματική, αλλά και επιβλαβής, γιατί συμβάλλει στην αλλοτρίωση και σύγχυσή του.

Τα «εργαλεία», που χρησιμοποιεί η διαφήμιση παγκοσμίως, είναι πλέον καθιερωμένα: έντονος, φθηνός σεξουαλισμός, μυθοποίηση των καθημερινών συνθηκών διαβίωσης και ωραιοποίηση της πραγματικότητας.

Τα «πλάνα» ζωής και συμπεριφοράς, που προβάλλονται από τις διαφημίσεις, όχι μόνο δημιουργούν τεχνητές ανάγκες, αλλά μπορούν να μεταβάλλουν ολόκληρο τον οικογενειακό οικονομικό προγραμματισμό, ή ακόμα να τον ανατρέψουν.

Η διαφήμιση έχει τη δύναμη να μεταστρέψει την τάση προς αποταμίευση σε τάση προς υπερκατανάλωση. Και αυτό είναι ουσιαστικό από οικονομική άποψη. Σε εποχές οικονομικής ύφεσης, όπως η σημερινή, που η εθνική οικονομία μαστίζεται από τον πληθωρισμό και τα ελλείμματα του προϋπολογισμού και του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών αυξάνουν υπέρογκα, η διαφήμιση αποτελεί τροχοπέδη στην οικονομική πολιτική, γιατί αυξάνει τη ζήτηση και κατά συνέπεια τις πληθωριστικές πιέσεις.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ «1951-86»

Η ανεργία στην Ελλάδα: και οι δυσοίωνες προοπτικές

του Θόδωρου Παπαηλία

Η νεολληνική κοινωνία αντιμετωπίζει μόνιμα από τη δημιουργία της το πρόβλημα της ανεργίας. Όταν οι συνθήκες το επιτρέπουν —ιδιαίτερα οι εξωτερικές— μεγάλες μάζες απωθούνται στην αλλοδαπή. 400.000 μετανάστες —κατά την τότε υποτυπώδη στατιστική υπηρεσία— εγκατέλειψαν τη χώρα μεταξύ 1896-1920 σ' ένα πληθυσμό 2.600.000 — σύμφωνα με την απογραφή του 1907. Κατ' άλλες εκτιμή-

σεις την ίδια περίοδο ο πραγματικός όγκος της μετανάστευσης κυμάνθηκε μεταξύ 600.000 - 700.000. Με την είσοδο των 1.300.000 προσφύγων το 1923 οξύνθηκε το πρόβλημα. Μεταπολεμικά παρά την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, η ανεργία παρέμεινε το κύριο σχεδόν χαρακτηριστικό της οικονομίας.

1. Μετακινήσεις μεταξύ 1951-1971

Οι πίνακες I και II δείχνουν τις μετακινήσεις μεταξύ 1951 - '71. (Τα στοιχεία προέρχονται από υπολογισμούς δικούς-μας και σε σημαντικό βαθμό διαφοροποιούνται από τις εκτιμήσεις της ΕΣΥΕ).

ΠΙΝΑΚΑΣ I

Αγροτική έξοδος και εσωτερική μετανάστευση

	1951-61	1961-71	1951-71
Αγροτική έξοδος	520.000	1.110.000	1.630.000
Εσωτ. μετανάστευση	400.000	910.000	1.310.000

Σημείωση: Με την έννοια της εσωτερικής μετανάστευσης εννοούμε την αγροτική - αστική μετακίνηση, ενώ με εκείνη της αγροτικής εξόδου την φυγή του πληθυσμού προς τις πόλεις και το εξωτερικό.

Πηγή: Θ. Παπαηλία. Ο ανισορροποιητικός μηχανισμός της μετανάστευσης, διδακτορική διατριβή, Bremen, Δ. Γερμανία 1979, σελ. 35.

ΠΙΝΑΚΑΣ II

Εξωτερική μετανάστευση

	1951-61	1961-71	1951-71
Αγροτικός τομέας	123.000	175.000	298.000
Αστικός τομέας	85.000	285.000	370.000
Σύνολο	208.000	460.000	668.000

Σημείωση: Οι αριθμοί αφορούν την «καθαρή» εξωτερική μετανάστευση, ήτοι ακαθάριστη μετανάστευση - παλιννόστηση.

Πηγή: Θ. Παπαηλία «ο ανισορροποιητικός μηχανισμός κτλ.» ε.α., σελ. 121.

Η συνολική ακαθάριστη μετανάστευση ανήλθε σε 1.070.000 μεταξύ 1951 - '71 (1961 - '71: 830.000 και 1951-'61:240.000) ενώ η παλιννόστηση στο ίδιο διάστημα σε 402.000 άτομα (1961 - '71:370.000 και 1951-'61:32.000)

2. Μετακινήσεις μεταξύ 1971-1981

Η μετανάστευση και η παλιννόστηση μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1977, οπότε και η ΕΣΥΕ έπαψε να συλλέγει στοιχεία, ανήλθε σε 152.584 και 153.136 άτομα αντίστοιχα. Αν λάβουμε υπόψη-μας την αυξανόμενη ανεργία και τον καλπάζοντα πληθωρισμό της χώρας η τάση της παλιννόστησης θα πρέπει να έχει ανακοπεί από την άλλη το ίδιο συμβαίνει και με τη μετανάστευση (σειρά απαγορευτικών μέτρων στη Δυτική Ευρώπη και περιορισμοί στην υπερωκιάναιο, λόγω της διεθνούς κρίσης). Έτσι μπορούμε να μιλάμε για ανακοπή του φαινομένου της μετανάστευσης στη δεκαετία του '70. Κατά τα προσωρινά στοιχεία της απογραφής του 1981 ο αστικός πληθυσμός ανήλθε σε

5.800.000¹. Υπολογίζοντας τη φυσική αύξηση του πληθυσμού των δύο τομέων, σύμφωνα με τους υπολογισμούς-μας, η εσωτερική μετανάστευση ξεπέρασε τις 776.000 στη δεκαετία του 1971 - '81, ήτοι το 1/5 του αγροτικού πληθυσμού του 1971 μετακινήθηκε προς τις πόλεις. Ο αγροτικός πληθυσμός μειώθηκε κατά 350.000 άτομα περίπου, ενώ ο αστικός αυξήθηκε κατά 1.320.000².

3. Ανεργία και λανθάνουσα ανεργία

Σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής η ανεργία ξεπέρασε τις 148.000, —πίνακας III— ή το 4% του εργατικού δυναμικού. Οι μισοί και πλέον των ανέργων βρίσκονται στην περιοχή της πρωτεύουσας (ποσοστό ανεργίας 4,9%).

Θα δείξουμε ότι οι στατιστικές μετρήσεις στην Ελλάδα³ δεν με-

Πληθυσμός Εκατοστιαία κατανομή

Έτος	Σύνολο	Αστικός	Αγροτικός	Αστικός	Αγροτικός
1920	5.016.889	1.148.341	3.868.548	22,9	77,1
1982	6.204.684	1.931.937	4.242.747	31,1	68,9
1940	7.344.860	2.411.647	4.933.213	32,8	67,2
1951	7.632.801	2.879.994	4.752.807	37,7	62,3
1961	8.388.553	3.628.105	4.760.448	43,3	56,7
1971	8.768.641	4.667.489	4.101.152	53,2	46,8
1981	9.740.151	5.993.000	3.747.151	61,5	38,5

Πηγή: Για τα μέχρι και τα 1971 έτη: ΕΣΥΕ (Στατιστική Επετηρίς της Ελλάδος 1980, σελ. 18). Τα στοιχεία που αφορούν το 1981 είναι επεξεργασμένα. Για πρωτογενή υλικό δεσ υποσημείωση (1).

ΠΙΝΑΚΑΣ III

Πληθυσμός 14 ετών και άνω διακρινόμενος σε οικονομικά ενεργό και μη ενεργό με βάση την έννοια της απασχόλησης κατά την τελευταία προ της απογραφής εβδομάδα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Έτη	Σύνολο πληθυσμού	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Σύνολο	Συνολικού πληθυσμού %
1961	6.146.000	3.540.000	3.343.000	197.000	2.606.000	42,4
1971	6.512.000	3.192.000	3.098.000	94.000	3.320.000	51,0
1981	7.467.000	3.677.000	3.529.000	148.000	3.790.000	50,8

Σημείωση: Τα δεδομένα των απογραφών '61, '71 για να είναι συγκρίσιμα με εκείνα του 1981 είναι επεξεργασμένα ώστε ν' αφορούν ηλικίες 14 ετών και άνω. Τα στοιχεία του 1981 είναι τα προσωρινά αποτελέσματα της απογραφής.

1. Σύνολο πληθυσμού ιδιωτικών νοικοκυριών:	9.471.000		
αστικός πληθυσμός:	5.803.000	61,3%	
αγροτικός πληθυσμός:	2.673.000	10,5%	38,7%
ημιαστικός πληθυσμός:	995.000	28,2%	

Στο παρόν άρθρο ο αγροτικός πληθυσμός περιλαμβάνει και τον ημιαστικό.

2. Η εξέλιξη του αστικού και αγροτικού πληθυσμού ήταν η ακόλουθη:

3. Πληθυσμός 14 ετών και άνω, διακρινόμενος σε εργατικό δυναμικό και μη ανήκων στο εργατικό δυναμικό με βάση την έννοια της απασχόλησης κατά την τελευταία προ της απογραφής εβδομάδα.

τρούν παρά την κορυφή της πυραμίδας και ότι η πραγματική ανεργία είναι πολύ μεγαλύτερη.

Τα άτομα ηλικίας 15-29 ετών του οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού ήταν το 1971, 819.788, ήτοι το 21,5% του συνολικού (3.800.000) μη ενεργού πληθυσμού. Στον αγροτικό τομέα (συμπεριλαμβανομένου και του ημιαστικού) ήταν 293.236 άτομα, δηλ. 18,5% του (10 ετών και άνω) αγροτικού μη ενεργού πληθυσμού (1.583.508), ενώ στον αστικό τομέα έφταναν τις 526.552 και αποτελούν το 23,8% του μη ενεργού πληθυσμού αυτού του τομέα (2.213.276). Ο μεγάλος αυτός αριθμός των μη απασχολούμενων ηλικίας 15-29 ετών εξηγείται με το ότι οι ερωτηθέντες αυτοχαρακτηρίστηκαν «σπουδαστές».

Γενικό σύνολο

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

	Σύνολο	Απασχο- λούμενων	Άνεργοι	Μή εργατικό δυναμικό
Σύνολο χώρας	7.467.864	3.677.799	3.529.265	148.534
Περ. πρωτεύουσας	2.585.866	1.154.600	1.079.000	75.600
Περ. Θεσ/νίκης	584.800	252.400	232.199	20.201
Λοιπ. αστική περιφ.	1.374.401	632.402	605.133	27.269
Ημιαστική περιοχ.	763.399	380.599	369.866	10.733
Αγροτ. περιοχές	2.159.398	1.257.798	1.243.067	14.731

Πηγή: ΕΣΥΕ, προσωρινά αποτελέσματα απογραφής του 1981

Αυτή η σπουδαστική ιδιότητα που δηλώνουν τα άτομα αυτά⁴ στοιχειοθετεί ένα μέρος της λανθάνουσας ανεργίας. Για τον απόφοιτο ι-διαίτερα του λυκείου (ή για τον νέο 18-24 ετών) είναι κοινωνικά πολύ πιο αποδεκτό το να δηλώνει σπουδαστής ή φοιτητής παρά άνεργος. Στις αναπτυσσόμενες χώρες — επειδή εξέρχονται από μια μακροχρόνια περίοδο «βαρβαρότητας», μετά από ατέλειωτα χρόνια πνευματικής στασιμότητας — η παιδεία έχει μια μοναδική αίγλη και τις περισσότερες φορές υψηλότερη από εκείνη που κατέχει στις ήδη ανεπτυγμένες. Έτσι για τις χιλιάδες των αποτυχόντων, των κατ'έτος διαγωνιζόμενων, για μια θέση στο Πανεπιστήμιο ή σε κάποιο Ανώτατο εκπαιδευτικό Ίδρυμα, είναι πολύ πιο κοινωνικά αποδεκτό αν δηλώσουν σπουδαστές — εγγραφόμενοι και σε «πλασματικές» ακόμα σχολές, — σχολές που κλείνουν σε 1-2 χρόνια — χωρίς καν τις περισσότερες φορές να φοιτούν — παρά άνεργοι⁵. Παρόμοια μπορούν να ειπωθούν και για κείνους που έχουν το «προνόμιο» να είναι ήδη φοιτητές και που ενώ — λόγω της φύσης των σπουδών — θα μπορούσαν να εργασθούν παράλληλα, αποφεύγουν κάτι τέτοιο. Ο Turnhan αναφέρει ότι στην Ινδία το 1958 - '59 στις αστικές περιοχές το 55% των ανδρών ηλικίας 16-17 ετών και 26% της ηλικίας 18-21 δήλωσαν «σπουδαστές» ενώ μια ώρα εργασίας κατά την ερευνώμενη εβδομάδα θα τους συμπεριελάμβανε στο εργατικό δυναμικό. Όμοια το 60% των γυναικών ηλικίας 16-17 ετών και το 75% της ηλικίας 18-21 εδήλωσαν «οικιακά». Για σύγκριση, στη Δυτική Γερμανία στα 1957 μόνο 17% των ανδρών και γυναικών ηλικίας 16-17 εδήλωσαν σπουδαστές, ενώ για την ηλικία 18-21 τα ποσοστά ήταν 9% και 6% (αντίστοιχα για άνδρες και γυναίκες). Σε μια μέτρηση στο Πουέρτο-ΡΙκό στο 1966 δίδονται τα ακόλουθα: Άνδρες 16-24 ετών:

Απασχολούμενοι	106.000
Άνεργοι	34.000
Αργοί	22.000

4. Το ποσοστό του αστικού μη ενεργού πληθυσμού ηλικίας 15-29 ετών στο συνολικό αριθμό αυτών των ηλικιών είναι 64,2%.

5. Οι εισαγωγικές εξετάσεις παίρνουν το νόημα της πολιορκίας του κατεστημένου και η επιτυχία έρχεται κατόπιν «βίας», με την «εκπόρθηση» αυτού και στη συνέχεια με την αποδοχή και το χρίσμα του μέλους του πιο λαοπρόβλητου κοινωνικού στρώματος, δηλ. εκείνου των διανοούμενων, της «ελίτ», των «μοχλών των κοινωνικών αλλαγών» κτλ., με άλλα λόγια η νίκη των μονομάχων επικυρώνεται με το γκρέμισμα των κοινωνικών φραγμών και την αναγόρευση στην πρώτη —δοκιμαστική— βαθμίδα των ομοτίμων και την είσοδο στο κύκλωμα του σύγχρονου ιερατείου. Ο θρίαμβος αυτός αποτελεί την εξύψωση του φτωχού διαβόλου, το ιδανικό του κάθε μικροαστού είναι η εξιδανίκευση της γραφικής εργασίας από τον χειρώνακτα, (είναι η αντικατάσταση του ιππότη από τον γραφειοκράτη, του έπους από την πεζότητα).

Μια ψυχολογία του «γκέτου» (συγγενικού περιβάλλοντος, γειτονιάς κτλ.), θα πρόσφερε πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία στο κλίμα που επικρατεί.

6. D. T. Turnhan. The employment problem in less developed countries:

Αυτοί οι «αργοί» αποτελούν μια μορφή της λανθάνουσας ανεργίας (νέοι άνθρωποι που δεν εργάζονται, δεν πηγαίνουν στο σχολείο, δεν δηλώνουν άνεργοι)⁶. Στην Ελλάδα σύμφωνα με τα πιο πάνω περιγραφόμενα τουλάχιστον 100.000 ήταν στα 1971 οι «αργοί» μεταξύ 18-24 ετών. (Άτομα που δήλωσαν «φοιτητές», μα στην ουσία ήταν άνεργοι). Αλλά οι «αργοί» είναι ένα μικρό τμήμα μόνο της λανθάνουσας ανεργίας. Στα 1971 ο οικονομικός ενεργός πληθυσμός στις αγροτικές περιοχές άνω των 10 ετών ήταν 1.680.000 περίπου. Το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών ήταν 31%, ενώ αντίθετα στις αστικές περιοχές έφτασε μόνο το 24,1% (σε ενεργό πληθυσμό 1.567.000). Αυτή η διαφορά συμμετοχής του γυναικείου πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό είναι μια άλλη μορφή της καλυμμένης (ή λανθάνουσας) ανεργίας. Υπάρχουν δηλ. άτομα —και στη συγκεκριμένη περίπτωση σημαντικός αριθμός γυναικών— που δεν εργάζονται όχι γιατί δεν το επιθυμούν, ή λόγω ανικανότητας, αλλά γιατί οι συνθήκες στην αγορά είναι τέτοιες, που δεν τους το επιτρέπουν ή δεν τις ενθαρρύνουν να αναζητήσουν κάποια δουλειά. Ο πίνακας IV αποσαφηνίζει το πρόβλημα.

Σε μη ενεργό πληθυσμό 15-44 ετών 1.486.052⁷, οι γυναίκες αποτελούν το 83,4% και μάλιστα οι έγγαμες το 59%. Θα πρέπει να παρατηρηθεί, ότι στο συνολικό μη ενεργό πληθυσμό 10 ετών και άνω το 38,4% συντηρείται από πόρους άλλους. Αποδεικνύεται δηλ. σε πιο βαθμό είναι ανεπτυγμένες οι παραγωγικές δυνάμεις μιας κοινωνίας, αφού 1.500.000⁸ άτομα στην πιο παραγωγική ηλικία (15-44 ετών) είναι —στην πλειοψηφία-τους— υποχρεωμένοι να αργούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ IV

Οικονομικός μη ενεργός πληθυσμός ηλικίας 15-44 ετών, κατά φύλλο και πηγή συντηρήσεως^(α)

Φύλο Ηλικία	ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΑΝΔΡΕΣ	
	ΕΓΓΑΜΕΣ	ΛΟΙΠΕΣ(β)	ΕΓΓΑΜΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ(β)
15 - 19	27.332	200.904	608	154.232
20 - 24	110.032	77.560	1.724	48.892
25 - 29	139.964	27.548	2.140	12.092
30 - 34	191.164	20.288	2.908	4.648
35 - 44	407.000	38.768	11.236	7.012
Σύνολο	875.492	365.068	18.616	226.876

Σημείωση (α): Συντήρηση από άλλα άτομα, επιδόματα, βοηθήματα και συντάξεις. (β) Στους λοιπούς υπολογίζονται, οι άγαμοι, χήροι, διαζευγμένοι.

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία της απογραφής του 1971.

	Σύνταξη	Επιδόματα και βοηθήματα	Από το νοικοκυριό ή άλλα άτομα	Σύνολο
Γυναίκες	10.764	10.460	1.219.336	1.240.560
Άνδρες	8.032	8.784	228.676	245.492
Σύνολο	18.796	19.244	1.448.012	1.486.052

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από την απογραφή του 1971

Χρησιμοποιώντας κατάλληλους δείκτες⁹ διαφορετικούς για τις ηλικίες 15-19 ετών και 20-24 τόσο για άνδρες, όσο και για γυναίκες για την περίοδο του 1971 βρήκαμε, ότι 430.000 δεν εργάζονταν, διότι σπούδαζαν¹⁰, (Γυμνάσιο, Λύκειο, ανώτερες, ανώτατες σχολές). Αυτός

A review of evidence, OCDE Paris 1971, σελ. 42.

7. Ας σημειωθεί, ότι το σύνολο σχεδόν συντηρείται από άλλα άτομα. Έτσι 1.448.012 συντηρούνται από πόρους άλλων και μόνο 38.040 έχουν σαν κύρια πηγή τις συντάξεις ή διάφορα επιδόματα (δες σημ. 8).

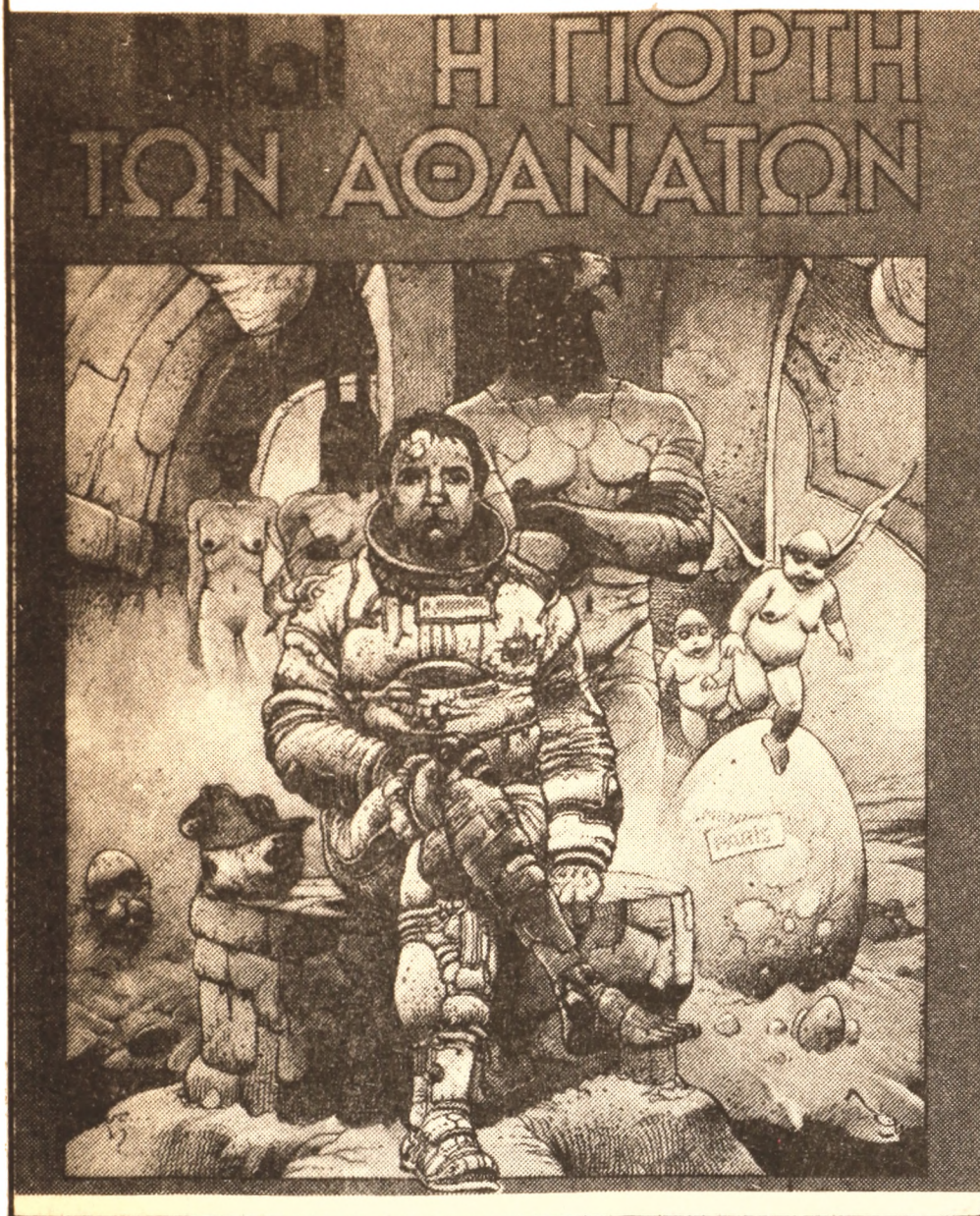
8. Οικονομικός μη ενεργός πληθυσμός κατά κύρια πηγή συντηρήσεως και φύλο (εξαιρούνται 18.988 πρόσωπα που δήλωσαν πρόσδο από ιδιοκτησία ή περιουσία).

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από την απογραφή του 1971.

9. Οι δείκτες προήλθαν μετά από μελέτη των δεδομένων της εκπαίδευσης, (μέσης, ανωτέρας, ανωτάτης) και καθορισμό του ποσοστού συμμετοχής ανδρών και γυναικών ηλικίας 15-24 ετών σ' αυτήν.

10. Αυτούς τους υπολογίζουμε σαν αναγκαστικά αργούς —αν και για τις ανεπτυγμένες χώρες η υπόθεση αυτή δεν ευσταθεί.

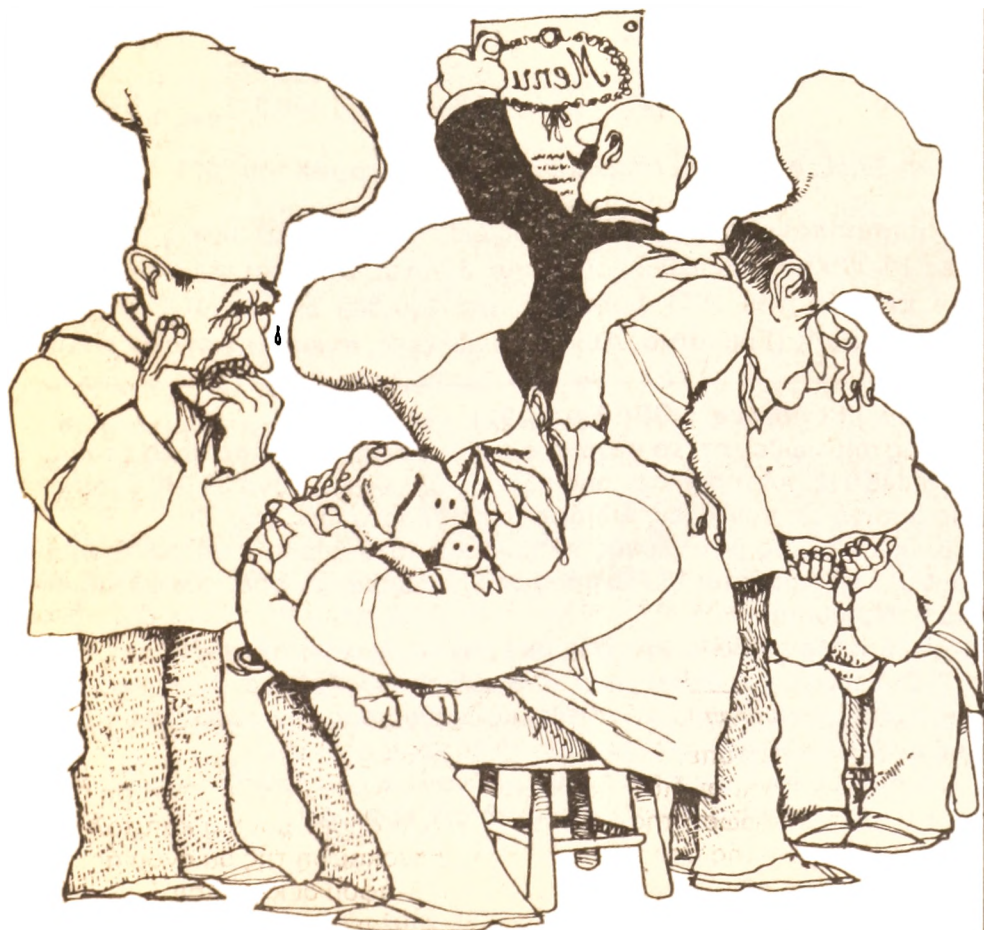
Γυναίκες	15-19 ετών:	229.048	Γυναίκες	20-24 ετών:	188.860
Άνδρες	15-19 ετών:	155.572	Άνδρες	20-24 ετών:	51.476
Σύνολο	15-19 ετών:	384.620	Σύνολο	20-24 ετών:	240.336

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΡΙΤΗ
8 ΦΛΕΒΑΡΗ

ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

QUINO

καλη ορεξη

δαδέλ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 68, ☎ 3645133

ο αριθμός αποτελεί το 68,9% της ηλικίας 15-24 του μη ενεργού πληθυσμού¹¹, το 37,3% του συνολικού πληθυσμού (οικονομικού και μη) της αντίστοιχης ηλικίας, το 11,3% του συνολικού μη ενεργού πληθυσμού (10 ετών και άνω). Έτσι από τον ονομαζόμενο μη ενεργό πληθυσμό ηλικίας 15-44 ετών 1.075.000 άτομα συντηρούνται από πόρους άλλων χωρίς να αποσχολούνται πουθενά ή έστω να σπουδάζουν¹², ενώ θα μπορούσαν —αν υπήρχαν οι κατάλληλες συνθήκες— να εργασθούν. Ακόμα και αν δεχθούμε ότι ένα 5% από αυτούς αδυνατεί να δουλέψει λόγω ασθένειας ή αναπηρίας, απομένουν 1.000.000 πρόσωπα και πλέον ηλικίας 15-44 ετών ικανών για εργασία¹³. Έτσι σύμφωνα με τους υπολογισμούς-μας σε 3.597.860 συνολικό πληθυσμό (ενεργό και μη) ηλικίας 15-44 έχουμε 1.000.000 ανέργους («αποθαρρημένους» εργάτες), ήτοι 27,8%, δηλ. στους 4 ικανούς προς εργασία ηλικίας 15-44 ετών ο 1 είναι άνεργος. Συνεπώς στην καταγραφόμενη ανεργία του 1971 που ήταν 100.000 πρέπει να προσθέσουμε τουλάχιστον άλλους τόσους «αργούς» και να λάβουμε υπόψη-μας 1.000.000 «αποθαρρημένους» εργάτες. Θα πρέπει όμως εδώ να τονίσουμε ότι η λανθάνουσα ανεργία —σε μικρότερο ποσοστό— απαντάται και στις αναπτυγμένες χώρες και αντανakλά ως ένα βαθμό κοινωνικά προβλήματα. Για πολλούς πχ., άνδρες που κερδίζουν ένα σημαντικό —και κάποτε όχι— ποσό, η απασχόληση της γυναίκας θεωρείται πάρεργο και ανεπιθύμητη —αντανάκλαση ως ένα βαθμό πατριαρχικής νοοτροπίας. Για την Ελλάδα που η θέση-της υπήρξε υποδεέστερη, για μερικούς η εργασία των γυναικών ήταν απαράδεκτη. Ωστε θα πρέπει να σταθεί κανείς με σκεπτικισμό στον παραπάνω αριθμό της λανθάνουσας ανεργίας¹⁴.

4. Προοπτικές στην πενταετία 1981-'86

Λαμβάνοντας υπόψη την τάση αύξησης του πληθυσμού που διαμορφώθηκε κατά την δεκαετία του '70 μπορούμε να υπολογίσουμε ότι ο πληθυσμός στα 1986 θα ανέλθει σε 10.270.000 περίπου¹⁵. Αν δεχθούμε με τις πλέον συντηρητικές παραδοχές ότι η εσωτερική μετανάστευση στο διάστημα 1981 - '86 θα κυμανθεί σε 300.000 (ο αστικός πληθυσμός το 1986 θα αποτελεί το 65% του συνόλου) τότε θα δημιουργηθεί η εξής ανεργία: 1) Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 1981 η ανεργία ανήλθε σε 148.000 άτομα. (Όπως προείπαμε ένα μόνο τμήμα της πραγματικής συλλαμβάνεται από τις επίσημες στατιστικές). Αν υπολογίσουμε τους «σπουδαστές» και τους λοιπούς, «αργούς», καθώς και τους ευκαιριακά απασχολούμενους, που στην πραγματικότητα είναι άνεργοι, τότε η ανεργία —τριβής, διαρθρωτική κτλ.— ξεπερνά τις 230.000 άτομα το 1981 στον αστικό τομέα¹⁶. 2) Αν υποθέσουμε ότι πλέον των μισών των μετακινούμενων προς τις πόλεις ανήκουν στο εργατικό δυναμικό, θα αυξηθεί η ζήτηση εργασίας στον αστικό τομέα κατά 170.000 άτομα περίπου λόγω της αγροτικής - αστικής μετανάστευσης. 3) Η αύξηση του αστικού πληθυσμού ηλικίας 13-65 ετών στην πενταετία, θα ξεπεράσει τις 300.000. Αν υποθέσουμε, ότι γύρω στο 40% εξ αυτών θα ανήκει στο εργατικό δυναμικό, τότε η φυσιολογική αύξηση του ενεργού πληθυσμού στον αστικό τομέα θα 'ναι τουλάχιστον 120.000 άτομα¹⁷.

Υπό αυτές τις συνθήκες πρέπει να δημιουργηθούν με τις πλέον συντηρητικές παραδοχές 520.000¹⁸ περίπου θέσεις εργασίας μόνο στον α-

11. Ο συνολικός αριθμός ανδρών και γυναικών 15-24 ετών ανήλθε σε 624.956.

12. Ο μη ενεργός πληθυσμός ηλικίας 15-44 ετών ανήλθε σε 1.505.040. Αν αφαιρέσουμε τους σπουδαστές (430.000) θα έχουμε 1.075.040. Η διαφορά μεταξύ 1.505.040 και 1.486.052 οφείλεται στα άτομα που δήλωσαν εισοδήματα από ιδιοκτησία ή περιουσία για λεπτομέρειες δες σημ. 8.

13. Θα πρέπει όμως να παρατηρηθεί, ότι ακόμη και αν βελτιώνονταν ριζικά οι συνθήκες πάλι δεν θα ενδιαφέρονταν για δουλειά όλοι οι «αποθαρρημένοι» και «αργοί».

14. Περισσότερο να αναλυθεί γιατί με την πάροδο του χρόνου αυτά τα εμπόδια εξαφανίζονται. Ας παρατηρηθεί ότι έχοντας την τραυματική εμπειρία της κατοχής —λοιμός— και της μετακατοχικής περιόδου, πολλοί Έλληνες έβλεπαν για καιρό με σκεπτικισμό την εργασία των παιδιών-τους —ιδιαίτερα των κοριτσιών σε νεαρή ηλικία.

15. Με ρυθμό αύξησης του πληθυσμού 1% ο πληθυσμός το 1986 θα ανέρχεται σε 10.339.376, ενώ με 0,8% θα 'ναι 10.217.128. Δεχθήκαμε ρυθμό αύξησης 0,9%.

16. 120.000 περίπου στις αστικές περιοχές είναι η εγγεγραμμένη ανεργία, δες σημ. 3.

17. Θα πρέπει να 'ναι περισσότεροι, όπως έδειξαν οι εξελίξεις μεταξύ 1961-81.

18. Θα έχουμε 170.000 λόγω εσωτ. μετανάστευσης, 120.000 λόγω φυσιολογικής αύξησης του πληθυσμού, και 230.000 λόγω της υφιστάμενης ανεργίας.

πτικό τομέα της οικονομίας. Κατά τους υπολογισμούς-μας το 1981 η ιανθάνουσα ανεργία ανήλθε σε 1.100.000 άτομα, και από αυτούς 300.000 ανήκουν στον αστικό τομέα¹⁹. Η ανάπτυξη της χώρας, ιδιαίτερα η επιβολή του δυτικού τρόπου ζωής, με την ταχεία άνοδο της κατανάλωσης αφ' ενός και αφ' ετέρου οι διαθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας —με τον καλπάζοντα πληθωρισμό κτλ.— εξαναγκάζει ολοένα και περισσότερους «αποθαρρημένους» εργάτες να αναζητούν εργασία. Έτσι οι 520.000 θέσεις εργασίας που πρέπει να καλυφθούν αποτελούν μόνο τη μια πλευρά του προβλήματος και όχι την πλέον σημαντική. Η πίεση στην αγορά εργασίας αναμένεται να 'ναι πολύ μεγαλύτερη. Ο πίνακας V δείχνει τις εξελίξεις στις άλλες χώρες. Στην Ελλάδα μεταξύ 1970 - '80 το εργατικό δυναμικό αυξήθηκε κατά 15,2% ή κατά 1,4% ετήσια.

ΠΙΝΑΚΑΣ V

΄πολογισμός της μεγένθυσης του εργατικού δυναμικού: 1950-1980

	ρυθμός μεγένθυσης		ρυθμός μεγένθυσης		%	
	1950-1965		1965-1980		1970-1980	
	Σύνολο	Ετήσιος	Σύνολο	Ετήσιος	Σύνολο	Ετήσιος
ινεπτ. χώρες	17.6	1.1	15.8	1.0	10.0	1.0
ιγ. αν. χώρες	28.1	1.7	39.0	2.2	25.2	2.3

Πηγή D. Turnham, *The Employment...* ε.α. σελ. 31.

Το ελληνικό φαινόμενο διαφέρει τόσο από τις ανεπτυγμένες, όσο και από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Η χώρα αντιμετωπίζει δημογραφικά προβλήματα όμοια μ' εκείνα της Δ. Ευρώπης. Αυτή όμως είναι η επιφανειακή πλευρά του ζητήματος. Γιατι για τις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες η αύξηση του εργατικού δυναμικού ταυτίζεται σχεδόν με την αύξηση του εργατικού δυναμικού του αστικού τομέα²⁰. Στην Ελλάδα όμως όπου το 1981 ο αστικός πληθυσμός ήταν 5.990.000 περίπου ή 61,5%, τα πράγματα είναι διαφορετικά. Ο πίνακας IV αποσαφηνίζει το πρόβλημα:

κυβέρνηση απεγνωσμένα προσπαθεί να μειώσει τις απολύσεις των ήδη απασχολούμενων). Πολλοί φαίνεται να πιστεύουν ότι η λεγόμενη ιδιωτική πρωτοβουλία είναι ικανή να κάνει τις απαραίτητες επενδύσεις ώστε να απορροφηθεί το μεγαλύτερο ποσοστό των ανέργων. Μια τέτοια όμως θέση μπορεί να χαρακτηριστεί σαν τελείως ανεδαφική, αφού ουσιαστικά είναι σαν να πιστεύει κανείς ότι η λύση του προβλήματος θα δοθεί στις ελληνικές καλένδες. Ο παραπαίων ελληνικός καπιταλισμός όχι μόνο είναι ανίσχυρος για κάτι τέτοιο, αλλά δεν μπορεί να αξιοποιήσει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο και αυτούς που ήδη απασχολεί. Και ενώ στη δεκαετία του '60 και στις αρχές του '70 υπήρχε η βαλβίδα της εξωτερικής μετανάστευσης (δες πίνακα II) και η ανεργία διοχετεύθηκε προς την αλλοδαπή, σήμερα η οικονομία της χώρας είναι υποχρεωμένη να απορροφήσει αυτή την προσφορά εργασίας.

Κάτω από αυτούς τους όρους γίνεται αντιληπτό ότι μόνο ο ενεργός ρόλος του κράτους, πιο συγκεκριμένα μόνο ο προγραμματισμός της οικονομίας, όπου κύριος και αποφασιστικός φορέας των επενδύσεων θά 'ναι το δημόσιο μπορεί να δημιουργήσει τις απαραίτητες θέσεις απασχόλησης. Κάθε άλλη θεώρηση όχι μόνο είναι απατηλή αλλά και συνειδητά ψευδής. Γιατι ο ελληνικός καπιταλισμός στην πλειοψηφία του παραμένει εμπορικός αφ' ενός, αφ' ετέρου αυτοδύναμη ανάπτυξη δεν μπορεί να επιτευχθεί στις σημερινές οικονομικές και κοινωνικές παγκόσμιες συνθήκες μόνο από το ιδιωτικό κεφάλαιο. Όταν μάλιστα από χρόνια λιμνάζουν οι επενδύσεις, είναι εντελώς αδύνατο ξαφνικά να ενεργοποιηθεί το κεφάλαιο και να προχωρήσει σε τέτοιου ύψους επενδύσεις ώστε να επιτευχθεί ταχύρυθμη οικονομική ανάπτυξη και να δημιουργηθούν τουλάχιστον 500.000 θέσεις σε μια πενταετία.

Έτσι δημιουργείται το ζήτημα: αν η κυβέρνηση γνωρίζει το μέγεθος του προβλήματος και, αν είναι διατεθειμένη να προχωρήσει σε ένα τέτοιο σχεδιασμό της οικονομίας, όπου ο ιδιωτικός τομέας θα παίζει το δεύτερο ρόλο. Οι κραυγές και τα «επιχειρήματα» που ακούγονται από πολλές πλευρές για ενίσχυση του κεφαλαίου, για τον ιστορικό ρόλο που είναι καθορισμένος να παίζει η ιδιωτική επιχείρηση, για τα πλεο-

Πίνακας VI

ΑΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

	Εργατικό δυναμικό	Μή εργ.α. δυναμικό
1971	1.550.000	1.970.600
1981	2.039.402	2.505.665

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

	Εργατικό δυναμικό	Μή εργ.α. δυναμικό
1971	3.192.000	3.320.000
1981	3.677.799	3.790.060

Σημείωση: Άτομα κάτω των 14 ετών, δες πίνακα III.

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία των απογραφών 1971, 1981.

Φαίνεται ότι στη δεκαετία 1971 - '81 το εργατικό δυναμικό του αστικού τομέα αναπτύσσεται στη χώρα κατά 2,8% και το μη εργατικό δυναμικό κατά 2,4%, ενώ η αύξηση του συνολικού εργατικού δυναμικού ανήλθε σε 1,4% και του μη εργατικού δυναμικού σε 1,3% —αύξηση του συνολικού πληθυσμού κατά 1,06%. Συνεπώς μολονότι η χώρα δεν αντιμετωπίζει πληθυσμιακή έκρηξη —αλλά μάλλον τ' αντίθετο— το ιστικό εργατικό δυναμικό αυξάνεται κατά 2,8%²¹ ποσοστό που —όπως φαίνεται από τον πίνακα V— διαχωρίζει την Ελλάδα εντελώς υπό τις ανεπτυγμένες χώρες.

5. Η οικονομική πολιτική

Μετά από αυτά τα δεδομένα δημιουργείται το ερώτημα: μέσω ποιάς οικονομικής πολιτικής θα δημιουργηθούν μέχρι το 1986 τουλάχιστον μισό εκατομμύριο θέσεις εργασίας; (100.000 σχεδόν κατ' έτος, όταν η

νεκτήματα της ελεύθερης οικονομίας κτλ., και για ρεαλιστική πολιτική, δηλ. για ένα καινούριο «Laissez Faire» είναι και κωμικά, αλλά και επικίνδυνα²². Μένει να δούμε αν τελικά το ενδιαφέρον της κυβέρνησης είναι η επίτευξη μιας σχετικής σταθεροποίησης της οικονομίας —όπως έχει δείξει ο Κέννς μπορεί να επιτευχθεί κάποια «ισορροπία» χωρίς να υπάρχει ταυτόχρονα και η πλήρης απασχόληση— πολιτική που υποστηρίζει ανέκαθεν θερμά το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και όλη η συντήρηση, ή η ρήξη με το παρελθόν και προσανατολισμός στην σχεδιοποίηση. Συνεπώς από αυτό θα έχει κανείς απτή απόδειξη της φιλοσοφίας που θα ακολουθηθεί. Γιατι τελικά η προτεραιότητα σε εναλλακτικούς στόχους —τουλάχιστον ως ένα σημείο (ίσως και καθ' ολοκληρία όπως δείχνει η καμπύλη Philips) στην καπιταλιστική οικονομία, παράλληλα όμως στη σχεδιασμένη— μεταξύ απασχόλησης και πληθωρισμού, αποτελεί και τη λυδία λίθο για ν' αποδειχθεί και η φύση της κάθε κυβέρνησης.

19. Στα 1981 ο μη ενεργός πληθυσμός ηλικίας 14-44 ετών έφθασε τις 1.765.933. Στην ίδια περίοδο 680.000, κατά τους υπολογισμούς-μας, ήσαν τα άτομα 14-25 που σπούδαζαν, έτσι 1.085.900 περίπου ήσαν οι «αποθαρρημένοι» εργάτες ηλικίας 15-44 ετών, εκ των οποίων 800.000 ανήκουν στον αστικό τομέα.

20. Ο αγροτικός πληθυσμός αποτελεί ένα ασήμαντο ποσοστό κάτω του 10% του συνολικού πληθυσμού.

21. Αν δεχθούμε ότι η τάση που ίσχυε στο διάστημα 1971 - '81 συνεχισθεί για την πενταετία '81 - '86, τότε η αύξηση του εργατικού δυναμικού στον α-

στικό τομέα θά 'ναι 367.517 άτομα. Αν προσθέσουμε τους ήδη ανέργους η ζήτηση εργασίας θα υπερβεί τις 590.000 άτομα.

22. Η ολιγωρία και οι δισταγμοί είναι δυνατό να φέρουν σύγχυση στις μάζες και αναζωπύρωση της προπαγάνδας ότι δήθεν μόνο ο καπιταλιστικός τρόπος ανάπτυξης μπορεί να φέρει την ανάκαμψη της οικονομίας, και καθώς αυτό είναι αδύνατο όπως αναφέραμε —αφού οι κεφαλαιούχοι είναι παντελώς ανίσχυροι να προβούν σε εκτεταμένες επενδύσεις— να δημιουργήσει εκρηκτικές πολιτικές καταστάσεις με εντελώς αβέβαιες εξελίξεις.

Θα μπορούσε να είχε εμποδιστεί η άνοδος του Χίτλερ στην εξουσία; Η σημερινή Ευρώπη διστάζει ν' απαντήσει. Κι αυτή η διστακτικότητα, τι άλλο προδίδει παρά την αίσθηση της ανημπόριας που κατακλύζει σήμερα τη Γηραιά Ήπειρο;

Είναι σημαδιακό για την ψυχολογική ατμόσφαιρα μέσα στην οποία βρίσκεται η Δύση και κυρίως η Δυτ. Ευρώπη, το γεγονός ότι οι εκεί σχολιαστές των δημοσίων πραγμάτων έχουν την τάση να θυμούνται τον τελευταίο καιρό όλο και συχνότερα το Μεσοπόλεμο. Ορολογίες και φράσεις που μέστωσαν εννοιολογικά εκείνα τα χρόνια πυκνώνουν τις εμφανίσεις τους μέσα στα δημοσιογραφικά κείμενα που μιλάνε για την τρέχουσα κατάσταση στις φιλελεύθερες δημοκρατίες της Δύσης. Είτε πρόκειται για στεγνά οικονομικά μεγέθη είτε πρόκειται για λιγότερο μετρήσιμα (και συνήθως περισσότερο «αληθινά») δεδομένα, οι συγκρίσεις και οι αναλογίες δίνουν και παίρνουν.

Μέσα σ' ένα τέτοιο κλίμα δυσοίωνων προοπτικών, αβεβαιοτήτων και ανασφάλειας βρίσκει την Ευρώπη, αρχόμενους και άρχοντες, η επέτειος των πενήντα χρόνων από την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία. 30 Ιανουαρίου 1933: ο Χίτλερ ορκίζεται καγκελάριος του έβδομου Ράιχσταγκ, και το ίδιο βράδι ατέλειωτα πλήθη διαδηλώνουν κάτω από τα ναζιστικά λάβαρα στη Βίλχελμστράσε του Βερολίνου. Του «Κόκκινου Βερολίνου» της Λούξεμπουργκ και του Λήμπκνεχτ. Η αφετηρία του φοβερότερου εφιάλτη που έζησαν οι ευρωπαίοι εργαζόμενοι στη σύγχρονη ιστορία.

Η τραυματική εμπειρία του ναζισμού έχει χαραχτεί τόσο έντονα στη συλλογική μνήμη των ευρωπαϊκών λαών ώστε είναι βέβαιο πως η ιστοριογραφία και η ιστορικοπολιτική φιλολογία δεν θα πάψει να θέτει και να ξαναθέτει τα ίδια ερωτηματικά γύρω από την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία. Ερωτηματικά και γεγονότα, πτυχές της ιστορίας, για τα οποία έχουν γραφτεί και γράφονται χιλιάδες σελίδες. Κι όπως συμβαίνει με όλα τα σημαντικά ιστορικά γεγονότα που αφήνουν το αποτύπωμά τους, θετικό ή αρνητικό, στο πολιτισμικό κεκτημένο των λαών, έτσι και η άνοδος του Χίτλερ στην εξουσία θα κατανοείται από την κάθε εποχή διαφορετικά, ή μάλλον με διαφορετικές αποχρώσεις. Τα στοιχεία εκείνα από το πολύπλευρο δράμα της επικράτησης του ναζισμού τα οποία η κάθε εποχή θα αναγορεύει σε ουσιώδη και τα οποία θα σηκώνουν κάθε φορά το βάρος της «ερμηνείας» του όλου, τα στοιχεία αυτά μιλάνε για την εποχή όσο και για την επικράτηση του ναζισμού.

Έτσι, λοιπόν, ένα επίπεδο ανάγνωσης της σημερινής Ευρώπης είναι η ανάγνωση που κάνει σε όσα οδήγησαν στην 30ή Ιανουαρίου 1933. Ορισμένα στοιχεία αυτής της ανάγνωσης σταχυολογεί το σύντομο τούτο ιωβηλαίο.

29 Οκτωβρίου 1918: Ξέσπασμα της γερμανικής επανάστασης με εξέγερση των ναυτών του γερμανικού στόλου. Σοβιέτ εργατών και στρατιωτών σχηματίζονται σ' όλη τη χώρα.
28 Ιουνίου 1919: Υπογράφεται η συνθήκη των Βερσαλλιών.
19 Ιανουαρίου 1919: Εκλέγεται η Εθνοσυνέλευση της Βαϊμάρης όπου πλειοψηφεί το S.P.D.
Ιούλιος 1919: Ψηφίζεται το Σύνταγμα της Βαϊμάρης.

29 Οκτωβρίου 1929: Η «Μαύρη Παρασκευή»: καταρρέει το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.
Καλοκαίρι του 1930: Η ύφεση σαρώνει όλες τις χώρες της Ευρώπης. Χρεωκοπίες αλληπάλληλες, κατακόρυφη πτώση της παραγωγής με αντίστοιχη αύξηση της ανεργίας, διάλυση του συστήματος διεθνών συναλλαγών.

• •

Αριθμός χρεωκοπιών και πτωχεύσεων στη Γερμανία

1927: 9.300	1929: 18.200	1931: 27.900
1928: 13.700	1930: 22.700	1932: 20.300

Ένας γερμανός κομμουνιστής θυμάται...

«... Οι αντιναζιστές δεν αντιλήφθηκαν αμέσως τη νίκη του Χίτλερ ως επικράτηση ολοκληρωτικής δικτατορίας. Φυσικά, μαντεύαμε ότι επρόκειτο για ένα καθεστώς πολύ αυταρχικό, πολύ σκληρό· αλλά, τις πρώτες βδομάδες, κανείς δεν αισθανόταν ότι παρευρίσκεται στην εγκαθίδρυση μιας χωρίς προηγούμενο δικτατορίας. Ξέραμε επίσης ότι ο Χίτλερ θα έκανε το παν για ν' αποκτήσει την απόλυτη εξουσία —και ως προς αυτό είμασταν πιο οξυδερκείς από τους συντηρητικούς αντιναζιστές που πίστευαν ακόμα ότι μπορούσαν να χειραγωγήσουν το Χίτλερ και τους δικούς του— αλλά ως τότε δεν την είχε ακόμη. Έτσι, ως τον εμπρησμό του Ράιχσταγκ, υπήρχε μια σχετική «ελευθερία» για μας.

«Οι δελεαστικές ήσαν ακόμη πολύ λίγες. Όσοι συλλαμβάνονταν καταϊνούνταν

στη φυλακή όπου δεν τους κακομεταχειρίζονταν περισσότερο από πρώτα. Έτσι, δε μπορούσες να μιλήσεις για την επιβολή κατάστασης τρόμου. Η προπαγάνδα μας, λοιπόν, εμάς των κομμουνιστών, ενάντια στη χιτλερική τρομοκρατία μπορούσε να φανεί «παρατραβηγμένη» στην κοινή γνώμη, και το αποτέλεσμα της υπήρξε όντως αντίθετο από το επιδιωκόμενο: η κομμουνιστική προπαγάνδα τρόμαξε την κοινή γνώμη και όχι ο χιτλερισμός...

»Πάρτε για παράδειγμα τις εκλογές που έγιναν στις 6 Μαρτίου του '33: τα τάγματα εφόδου ήσαν πανταχού παρόντα, έκαναν μπλόκα στους δρόμους κι ο εμπρισμός του Ράιχσταγκ είχε γίνει μόλις πριν από έξι μέρες. Ωστόσο, στα μπαλκόνια, στα παράθυρα των σπιτιών στις λαϊκές συνοικίες, έβλεπε κανείς ακόμα να κυματίζουν σημαιούλες με τα εμβλήματα του σοσιαλιστικού ή του κομμουνιστικού κόμματος... Οι άνθρωποι ήξεραν ότι κάνουντας κάτι τέτοιο κάρφωναν τους εαυτούς τους, αλλά το έκαναν. Επιπλέον, στις εκλογές του Μάρτη, οι ψήφοι της αριστεράς δεν μειώθηκαν πολύ. Ύστερα από έξι βδομάδες στην εξουσία, το κόμμα του Χίτλερ δεν κατάφερε να πάρει παρά το 43% των ψήφων.

»Το Νοέμβριο του 1932 —δηλ. δυο μήνες πριν από την εγκατάσταση του Χίτλερ στην καγκελαρία— οι ναζήδες οργάνωσαν στο Βερολίνο μια σοβαρή απεργία στα δημόσια μέσα συγκοινωνίας. Εί! λοιπόν, ο Βάλτερ Ούλμπριχτ— ο μελλοντικός ηγέτης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας και τότε κομματικό στέλεχος στο Βερολίνο —κετέβασε γραμμή στους κομμουνιστές να συμπαρασταθούν στους ναζήδες απεργούς! Η στρατηγική του κόμματος ήταν στρατηγική αυτοχειρισμού. Το μίσος ενάντια στους σοσιαλδημοκράτες ξεπερνούσε τις απαιτήσεις του αντιναζιστικού αγώνα.

»Αυτή η ιδέα της σοσιαλδημοκρατικής προδοσίας συνάντησε, στη Γερμανία, έναν άλλο μύθο: ανάμεσα στον Αύγουστο του 1914 και τον Οκτώβριο του 1918, οι Γερμανοί έζησαν μέσα στη βεβαιότητα, ότι κέρδιζαν τον πόλεμο. Και ξαφνικά, το Νοέμβριο του '18, τους πληροφορούν ότι ο πόλεμος χάθηκε, και γι' αυτό καλούνται να πληρώσουν... Εκεί, λοιπόν, η γερμανική ευαισθησία απαίτησε να υπάρχουν προδότες. Οι μικροαστοί, οι αγρότες θέλησαν να βρουν και να τιμωρήσουν εκείνους που τους «έκλεψαν τη νίκη», που δέχτηκαν την ταπείνωση της Γερμανίας στις Βερσαλλίες.

»Το ολοκληρωτικό καθεστώς είναι ένα καθεστώς όπου ο τύραννος μπορεί νόμιμα να μιλάει με το «εμείς»: είναι τελείως άλλο πράγμα από το χυδαίο δεσποτισμό, κι αυτό είναι τρομερό. Ο ναζισμός δεν ήταν ειδικά γερμανική ασθένεια. Είναι ασθένεια που, υπό ορισμένες συνθήκες, μπορεί να πλήξει κάθε λαό που έχει δε τα οράματά του να εξευτελίζονται».

Αποσπάσματα από πρόσφατη συνέντευξη του Μανές Σπερμπέρ στο *Nouvel Observateur*.

Δείκτης της ανεργίας στη Γερμανία

Ιανουάριος	1928: 1.862.000	άνεργοι
»	1929: 2.850.000	»
»	1930: 3.218.000	»
»	1931: 4.887.000	»
»	1932: 6.042.000	»
»	1933: 6.014.000	»
»	1934: 3.773.000	»
»	1935: 2.974.000	»
»	1936: 2.520.000	»
»	1937: 1.853.000	»
»	1938: 1.052.000	»
»	1939: 320.000	»

Αποτελέσματα διαδοχικών γερμανικών εκλογών υπό το σύνταγμα της Βαϊμάρης

6 Ιουνίου 1920 —1ο Ράιχσταγκ— 459 βουλευτές

K.P.D.: 88 βουλευτές
S.P.D.: 102 βουλευτές
Κεντρώο Κόμμα: 64 βουλευτές
Γερμ. Εθνικό Λαϊκό Κόμμα: 71
Γερμανικό Λαϊκό Κόμμα: 65
Γερμανικό Δημοκρατικό Κόμμα: 39
Βαυαρικό Λαϊκό Κόμμα: 21
Λοιποί: 9

20 Μαΐου 1928 —4ο Ράιχσταγκ— 491 βουλευτές

K.P.D.: 54 βουλευτές
S.P.D.: 153 βουλευτές
Κεντρώο Κόμμα: 62 βουλευτές
Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα: 12 βουλευτές
Γερμανικό Εθνικό Λαϊκό Κόμμα: 73

14 Σεπτεμβρίου 1930 —5ο Ράιχσταγκ— 577 βουλευτές

K.P.D.: 77
S.P.D.: 143
Εθνικοσοσιαλιστές: 107
Κεντρώο Κόμμα: 68

31 Ιουλίου 1932 —6ο Ράιχσταγκ— 608 βουλευτές

K.P.D.: 89
S.P.D.: 73
Κεντρώο Κόμμα: 75
Εθνικοσοσιαλιστές: 230

6 Νοεμβρίου 1932 —7ο Ράιχσταγκ— 584 βουλευτές

K.P.D.: 100
S.P.D.: 121
Κεντρώο Κόμμα: 70
Εθνικοσοσιαλιστές: 196

6 Μαρτίου 1933 —8ο Ράιχσταγκ— 647 βουλευτές

K.P.D.: 81
S.P.D.: 120
Κεντρώο Κόμμα: 73
Εθνικοσοσιαλιστές: 288

30 Ιανουαρίου 1933:

Κυβέρνηση «Εθνικής Συμμαχίας» με καγκελάριο τον Χίτλερ.

9

ΡΗΞΗ

γενάρης '83

κυπρος

ΟΧΙ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ

Η ΣΥΝΟΧΗ ΜΕΛΕΤΟΥΝΤΕΣ

ΣΧΟΛΙΑ

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

ΠΑΣΟΚ

ΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ

παρατηρητής

ΜΟΛΙΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Τό έκδοτικό γεγονός
της χρονιάς

Ένα κλασικό έργο
στή διεθνή
Βιβλιογραφία

Μεταφρασμένο σέ 15
γλώσσες

KΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Θεσσαλονίκη «Παρατηρητής»
Τηλ. 26.49.58
Αθήνα «Παρατηρητής»
Διδότου 39. τηλ. 36.00.658

Ο δρόμος του Γκιουνέι

της Αμαλίας Βαν Χέντ

Στο εξωτερικό ο ποιητής, συγγραφέας, ηθοποιός, σεναριογράφος και σκηνοθέτης Γιλμάζ Γκιουνέι είναι ο σπουδαιότερος αντιπρόσωπος, του τουρκικού κινηματογράφου. Στη χώρα του, για τις πλατιές μάζες του λαού του, το είδωλο της αντίστασης και ελευθερίας. Στο τουρκικό Κουρδιστάν οι φωτογραφίες του Γιλμάζ Γκιουνέι, του Κούρδου, φιγουράριζαν, ακόμη και μερικές εβδομάδες μετά το πραξικόπημα της 12ης Σεπτεμβρίου του '80, στα καφενεία, στα περίπτερα, στα βιβλιοπωλεία, στα κουρεία, παντού. Μετά τη διαφυγή του στη Δ. Ευρώπη τον περασμένο Οκτώβρη, η στρατιωτική κυβέρνηση της Άγκυρας αποφάσισε να αφαιρέσει απ' τον Γιλμάζ Γκιουνέι την τουρκική ιθαγένεια, να του κατασχέσει την περιουσία του και να τον κηρύξει «εθνικό κίνδυνο πρώτου μεγέθους». Το κατεστημένο της Τουρκίας είδε την βράβευσή του στις Κάννες με τόση έχθρα, ώστε η δεξιά ημερήσια εφημερίδα «Tercüman» κακόβουλα σχολίαζε: «Δύο Έλληνες (ο Κώστας Γαβράς και ο Γιλμάζ Γκιουνέι) μοιράστηκαν φέτος το βραβείο των Καννών».

Το οδοιπορικό πέντε κρατουμένων της φυλακής ενός νησιού, που παίρνουν άδεια μιας εβδομάδας για να επισκεφθούν τις οικογένειές τους, καθένας σε μια άλλη επαρχία (όλοι τους στη νοτιοανατολική κουρδική περιοχή της Τουρκίας) είναι η ιστορία του βραβευμένου «Yol» (ο δρόμος). Σαν εγγύηση για την επιστροφή τους πίσω στο νησί αρκεί ο «λόγος της τιμής τους». Οι πόρτες της φυλακής ανοίγουν και αμέσως μετά, σχεδόν φευγαλέα, εικονίζονται η χαρά του Yusuf, που αγόρασε δώρο στη γυναίκα του ένα καναρίνι, η ελπίδα του Mehmet Salih, ότι η γυναίκα του θ' απηφήσει την οικογένειά της και θα τον ακολουθήσει, καθώς και η βαθιά νοσταλγία του Κούρδου Ömer για το χωριό του. Η αίσθηση της λευτεριάς, εκείνο το πλατύ χαμόγελο των πέντε φυλακισμένων όταν αφήνουν πίσω τους τα κελιά της νησιώτικης φυλακής, τους ψηλούς τοίχους και τα σίδερα, θα εξαφανιστεί γρήγορα. Ο θεατής προσεχτικά, βήμα με βήμα, θα οδηγηθεί, μέσω της ιστορίας του καθενός από αυτούς, στην αόρατη φυλακή της παράδοσης και των εθίμων και θα γνωρίσει τους άγραφους νόμους της φεουδαρχικής κοινωνίας που ορίζουν τον άνδρα απόλυτο πατριάρχη αλλά συγχρόνως και μοιραίο θύμα των πανίσχυρων δεσμών της οικογένειας του χωριού, της φυλής.

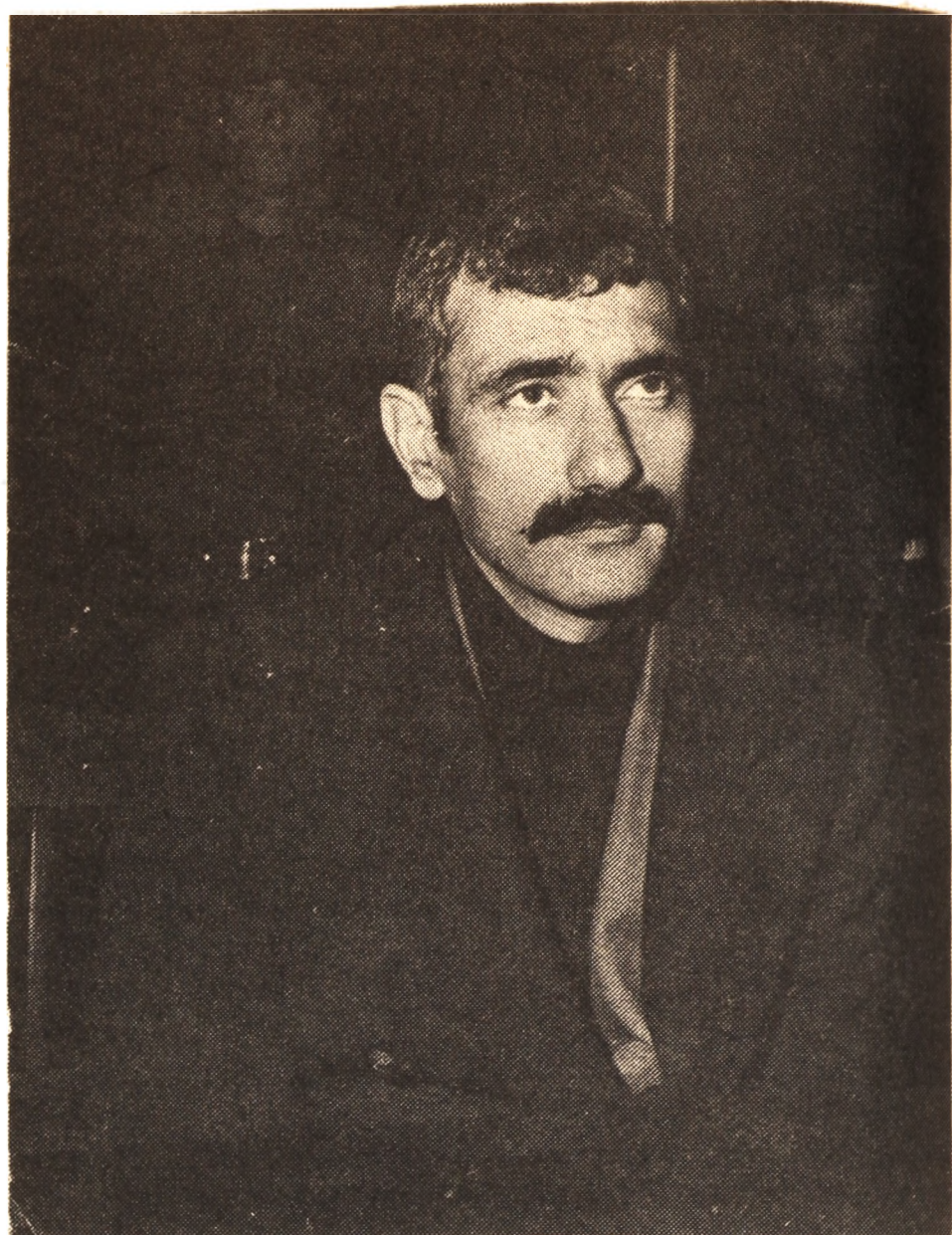
Πέντε διαφορετικές ιστορίες, όλες

τους γεμάτες πόνο, απόγνωση και βία. Ο Γιλμάζ Γκιουνέι δεν αφήνει κανένα ήρωά του να γυρίσει στο σπίτι του και να ξανασιμίζει με τους αγαπημένους του. Οι άνθρωποι του είναι εγκλωβισμένοι: σκλάβοι της φτώχειας, της παράδοσης, της «τιμής», των προκαταλήψεων, της ίδιας της δικής τους ιστορίας. Και μέσα σ' αυτόν τον κόσμο των δεσμών, η άλλη, η χειροπιαστή εξουσία, οι στρατιώτες που βρίσκονται παντού: στο δρόμο, στο τραίνο, στο σταθμό, στο κουρδικό χωριό. Το αδιέξοδο. Αλλά είναι η Τουρκία μπροστά σ' ένα αδιέξοδο;

«Επιφανειακά οι ταινίες μου είναι θλιβερές, απαισιόδοξες. Μέσα τους κρύβουν όμως για το λαό μου ένα αισιόδοξο μήνυμα. Την απελευθέρωση του ατόμου απ' τα δεσμά της καταπιεστικής παράδοσης, απ' τα φεουδαρχικά κατάλοιπα. Είναι η αρχή μιας καινούριας συνειδητοποίησης».

Ο Γιλμάζ Γκιουνέι γεννήθηκε κοντά στα Άδανα το 1937. Ο πατέρας του, Κούρδος ακτήμονας αγρότης, έκανε «χίλιες δυο δουλειές» πριν αποφασίσει να γίνει επιστάτης ενός αγά (μεγαλοκτηματία). Κάπου εκεί άρχισε η απομάκρυνση του γιού απ' τον πατέρα.

Οι καινούριες συνθήκες εργασίας και η οικονομική άνεση —όλα αυτά που σήμαιναν για τον πατέρα «βελτίωση της ζωής τους»— δεν ήταν για το γιο τίποτε άλλο παρά μία ψευδαίσθηση, αφού στη-

Στο στρατοδικείο του Ντιγιαρμακίρ.

ρίζοταν στην καταπίεση της κοινωνικής τάξης από την οποία καταγόταν. «Η ταινία "Ελπίδα" (γυρισμένη το 1970) απεικονίζει την ιστορία της δικής μου οικογένειας» θα πει ο Γκιουνέι. Είναι η ιστορία ενός αμαξά που χάνει τ' αλόγό του —πόρος ζωής γι' αυτόν και την οικογένειά του— και απελπισμένος καταφεύγει στην τρελή αναζήτηση ενός θαμένου θησαυρού, που δεν θα βρεθεί ποτέ.

Ανακαλύπτει τον κινηματογράφο τελείως συμπτωματικά το 1958. Αρχές της δεκαετίας του '60, αναδειγμένος πια ηθοποιός, παίζει σε περισσότερες από 100 ταινίες. Είναι η εποχή που ο τουρκικός κινηματογράφος ρίχνει στην κατανάλωση κάθε χρόνο πάνω από 250 ταινίες, ως επί το πλείστον ευτελείς. Οι ρόλοι του ήταν πάντα οι ίδιοι: ο ατρόμητος πιστολέρο, ο ηρωικός επαναστάτης, ο εκδικητής των κατατρεγμένων, ο δίκαιος ληστής που προστατεύει τους μικρούς και τιμωρεί τους μεγάλους. Κάτι ανάμεσα στον Robin Hood και το Ζορό. Μόνο μετά το 1965 οι ταινίες, που τώρα χρηματοδοτεί ο ίδιος, όλο και πιο ρεαλιστικά, όλο και περισσότερο απαισιόδοξα διηγούνται την ιστορία ενός λαού γεμάτου αγεφύρωτες αντιθέσεις, μιας χώρας όπου κυριαρχούν ο φόβος, το μίσος και η βία. Δραματικότερη μορφή του έργου του: η υποταγμένη γυναίκα.

«Η απελευθέρωση της γυναίκας είναι αλληλένδετη με την απελευθέρωση των

Ο τοίχος

Ένα πρώην μοναστήρι στη Γαλλία μεταβλήθηκε, τον περασμένο Οκτώβρη, για το γύρισμα μιας κινηματογραφικής ταινίας, σε επαρχιακή τουρκική φυλακή. Κάπου 200 νέοι, οι περισσότεροι Τούρκοι πολιτικοί φυγάδες, χωρίς οποιανδήποτε εμπειρία στον κινηματογράφο, στοιβάχτηκαν στα στενά κελιά του μοναστηριού και προσπάθησαν να αναπαραστήσουν πιστά τις συνθήκες διαβίωσης στις φυλακές της Τουρκίας. Τίτλος της ταινίας: «Ο τοίχος» ή «σπάστε τα τζάμια για να ελευθερωθούν

τα πουλιά». Έτσι είχε ονομάσει ένα απ' τα ποιήματά του, που γράφτηκαν στη μοναξιά της 11χρονης φυλάκισής του, ο σκηνοθέτης Γιλμάζ Γκιουνέι. «Στηρίχτηκα στα γεγονότα της φοιτητικής εξέγερσης του '76», θα πει ο ίδιος για την καινούρια του ταινία, την πρώτη που γυρίζεται στο εξωτερικό. «Δεν θα δίσταζα όμως να μπω παράνομα στη χώρα μου και να γυρίσω εκεί σκηνές αν το απαιτήσει η ταινία».

Το όνομα «Γιλμάζ» σημαίνει «ο ατρόμητος».

καταπιεσμένων. Μια κοινωνία θα 'χει απελευθερωθεί μόνο όταν και η γυναίκα κατακτήσει την απόλυτη ελευθερία της. Η Ευρωπαία, σε αντίθεση με την Τουρκάλα, εμφανίζεται μοντέρνα, δείχνει να έχει κατακτήσει ορισμένες ελευθερίες. Μπορεί να ντύνεται όπως θέλει, να βγαίνει έξω όποτε θέλει, να 'χει σχέσεις μ' όποιον θέλει. Κατά βάθος μοιάζει μ' εκείνον τον αγρότη που καταφεύγει στην πόλη για να 'χει πιο πολλές «ελευθερίες» που γίνεται εργάτης και συνεχίζει να 'ναι σκλάβος. Σκέφτομαι να γυρίσω μια ταινία με θέμα τα γυναικεία προβλήματα. Ούτε στην καπιταλιστική Ευρώπη οι γυναίκες δεν έχουν απελευθερωθεί».

Η καταπίεση του ανθρώπου και η αποκάλυψη των μηχανισμών εκμετάλλευσης είναι ο σκοπός της τέχνης του Γιλμάζ Γκιουνέι. Η επανάσταση των μαζών και η απελευθέρωση του λαού του, η βαθιά του επιθυμία. Μετά το '61 ο «πολιτικός» Γκιουνέι ταλαντεύτηκε ανάμεσα στο φιλοσοβιετισμό και το Μαιοισμό, έγινε (στα τέλη της δεκαετίας του '70) θερμός υποστηρικτής του Αλβανού Ενβέρ Χότζα, για να φτάσει σήμερα στην πεποίθηση, ότι κανένα από αυτά τα κοινωνικά συστήματα δεν θα μπορούσε να χρησιμεύσει σαν μοντέλο για την Τουρκία. Βραχυπρόθεσμος στόχος του είναι τώρα η συσπείρωση όλων των επαναστατικών αριστερών οργανώσεων και ομάδων.

Για την πολιτική του δραστηριότητα ο Τούρκος καλλιτέχνης καταδικάστηκε στην πατρίδα του επανειλημμένα. Το

'58, για κομμουνιστική προπαγάνδα σε 7½ χρόνια φυλακή και 2½ χρόνια εξορία. Πριν ακόμη κλειστεί στη φυλακή το 1961 η ποινή του μειώθηκε σε 2 χρόνια. Η δεύτερη στρατιωτική χούντα της Τουρκίας τον κατηγορήσε για παράνομη προστασία «αριστερών τρομοκρατών» και ο Γκιουνέι ξαναβρέθηκε στη φυλακή το 1972. Απελευθερώθηκε το '74 με την αμνηστία που έδωσε η κυβέρνηση του Ετσεβίτ σ' όλους τους πολιτικούς κρατούμενους. Την ίδια χρονιά ξαναδικάζεται και καταδικάζεται σε 18 χρόνια φυλάκιση. Αυτή τη φορά είναι, λένε, ποινικός και όχι πολιτικός κρατούμενος. Κατά τη διάρκεια του γυρίσματος της ταινίας «ταραχή» (Endise), ένας δικαστής θα δολοφονηθεί για «λόγους τιμής» απ' την παρέα του Γιλμάζ Γκιουνέι ή από τον ίδιο(;).

Ο 18χρονος ανεψιός του Abdullah Rütün, παρ' όλο που τότε ομολόγησε στην αστυνομία ότι αυτός ήταν ο δολοφόνος, θα καταδικασθεί μόνο για «παραπλάνηση της δικαιοσύνης» σε 30 μήνες φυλακή. Ο Abdullah Rütün βρέθηκε αρχές του '81 νεκρός. Η τρίτη τουρκική στρατιωτική χούντα, η σημερινή, ανακοίνωσε ότι ήταν αυτοκτονία. Ο Γκιουνέι είναι σίγουρος ότι ο θάνατος του ανεψιού του οφείλεται σε δολοφονία και πως ήταν έμμεσα μια προειδοποίηση της Χούντας προς αυτόν. Για πολιτικούς λόγους, ο αγωνιστής Γιλμάζ Γκιουνέι καταδικάστηκε μετά το '58 τόσο συχνά και για τόσους διαφορετικούς λόγους, ώστε όλες οι καταδίκες μαζί να

ΤΑΝΤΕΟΥΣ ΚΟΝΒΙΣΚΙ

ΜΙΚΡΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

απο την Πολωνία
ένα μεγάλο μυθιστόρημα
πριν απο τη σιωπή.

Το αριστούργημα
μιας ανατρεπτικής λογοτεχνίας.

Διεθνές βραβείο Mondello 1981

δεληθανασης

Μαυρομιχάλη 93Α - ΑΘΗΝΑ. τηλ 3224 270

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ & ΠΑΡΑΛΟΣΗ

«Η παράδοση σε σύγχρονες ιδεολογικές, επιστημονικές και αρχιτεκτονικές πρακτικές» σε κείμενα των Γ. Βώκου, Ξ. Κονταράτου, Κ. Μοσκωφ, Ξ. Παπαδόπουλου, Α. Προδρομίδη, Ν. Σκουτέρη, Διδασκάλου, Δ.Α. Φατούρου, Γ. Χατζηγώνα Α. Χριστοφέλλη.

Κεντρική διάθεση:

Θεσ/νίκη

Β. Κων/νου 33 - Τηλ 280.715

Αθήνα:

έκδόσεις «ΙΘΑΚΗ» Πανεπ

στημίου 25-29 - Τηλ 32.29560

Οι ήρωες του YOL

Ο Mehmet Salih θα αρνηθεί το μύθο: «Ο άνδρας ποτέ δεν φοβάται» και θα ομολογήσει στη γυναίκα του πως από δειλία άφησε τον αδελφό της στα χέρια των αστυνομικών. Μέσα στην τουαλέτα του τραίνου που τους παίρνει μακριά από την οικογένειά της, που τους ανοίγει τις πόρτες μιας καινούριας ζωής, θ' αγκαλιασθούν γεμάτοι τρυφερότητα και πεθυμία. Στο ίδιο τραίνο, πριν ακόμη φτάσουν στην «καινούρια ζωή», θα δολοφονηθούν σαν τα ζώα από έναν άλλο αδελφό της.

Ο αστός Menlüt θα ανακαλύψει πως η απαγόρευση να μείνει έστω και λίγες στιγμές με την αρραβωνιαστικιά του, χωρίς τη στήλη παρακολούθηση των δικών της, είναι ένα έθιμο καταπιεστικό, «χρόνι» πίσω απ' τον καιρό μας». Ο ίδιος δεν θα ξεχάσει όμως να θυμήσει στην κοπελιά του πως μετά το γάμο τους θα 'ναι αυτός που θα διαλέγει, θα διατάζει, θα ορίζει: «Αν λεω ότι κάτι είναι μαύρο, θα 'ναι μαύρο».

Το χωριό του Κούρδου Ömer, λίγα πλίνθινα καλύβια όλο κι όλο, βρίσκεται στην αχανή πεδιάδα κατά μήκος των συριακών συνόρων. Στη διάρκεια της

ταινίας θα μείνει αδιευκρίνιστο το γιατί ο Ömer κλείστηκε στη φυλακή. Όπως επίσης θα μείνει ασαφές αν η παρουσία των στρατιωτών, οι συνεχείς νυκτερινοί πυροβολισμοί και οι δολοφονίες οφείλονται στην ένοπλη αντίσταση των Κούρδων ή αν πρόκειται για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου. Στο τουρκικό Κουρδιστάν, τα όπλα μεμονωμένων αγωνιστών δεν σιώπησαν τις τελευταίες 10ετίες σχεδόν ποτέ. Από την άλλη πλευρά, οι περισσότεροι χωρικοί κέρδιζαν και κερδίζουν τον «επιούσιον» με το λαθρεμπόριο. Πριν τη δικτατορία, με το εμπόριο των όπλων, αρχές του '81, με τον καφέ που φέρναν με τα ζώα απ' τη Συρία.

Σταθερό και μόνιμο στοιχείο στην ιστορία του Ömer είναι η επίμονη σιωπή των γυναικών και το τρομαχτικό κλάμα του μωρού στη μέση του δρόμου — έκφραση βαθιάς καταπίεσης και ενός ατέλειωτου φόβου. Ένα πρωί οι στρατιώτες θα φέρουν προς «αναγνώριση» 5 δολοφονημένους χωρικούς. Ανάμεσά τους και ο αδελφός του Ömer.

Το έθιμο επιβάλλει στον Ömer να παντρευθεί την κουνιάδα του. Η κοπελιά που του χαμογελούσε απ' την τάρτα του σπιτιού της θα μείνει γι' αυτόν

μακρινό όνειρο. Ο Ömer δεν θα γυρίσει ποτέ πια στη φυλακή. Θα πάρει και αυτός το όπλο στο χέρι.

Σε μια συνέντευξη Τύπου ο Γιλμάζ αποκάλυψε, πως οι στρατιώτες του Κούρδικου χωριού δεν ήταν ηθοποιοί. Ήταν πράγματι στρατιώτες. Ο αξιωματικός τους, περήφανος για τη δυναμικότητα της ομάδας του, έπαιξε μ' ευχαρίστηση στην ταινία ένα ρόλο που πιθανώς δεν διαφέρει πολύ απ' την καθημερινότητα του.

Και τέλος, η ιστορία του Seyit Ali, του ανθρώπου που ζητά έναν τρόπο να σκοτώσει την άπιστη γυναίκα του, να ξεπλύνει την ντροπή της οικογένειας, το κυλίδωμα της τιμής του. Είναι χρέος του: «Πρέπει να το κάνω εγώ ο ίδιος». Πάνω στα χιονισμένα βουνά της Bingöl, οι κακουχίες θα λυγίσουν τη γυναίκα του Seyit Ali. Δεν θ' αντέξει. Και αυτός μπροστά στο θάνατο της αγαπημένης του θα νιώσει το παράλογο της εκδίκησης. Θα αρχίσει να χτυπά με τη δερμάτινη ζώνη του το σώμα της όλο και πιο συχνά, όλο και πιο δυνατά, μην τυχόν και κοιμηθεί η μητέρα του παιδιού του, μην τυχόν και πεθάνει. Η βία σαν μέσο τιμωρίας και η βία σαν έκφραση αγάπης.

ξεπερνούν τα 100 χρόνια.

Τον Οκτώβρη του '81 ο Γκιουνέι θα πάρει άδεια εξόδου από τη φυλακή. Σαν εγγύηση για την επιστροφή του πίσω αρκεί ο «λόγος της τιμής του». Δεν θα γυρίσει ποτέ πίσω θέτοντας έτσι τέρμα στην 11χρονη φυλάκισή του. Μαζί με τη γυναίκα του και τα δύο παιδιά του θα

κατορθώσει να διαφύγει στη Δ. Ευρώπη. Τον ίδιο μήνα η περιουσία του θα κατασχεθεί από το κράτος, ενώ, λίγο αργότερα, η Χούντα θα του στερήσει την ιθαγένειά του. «Η διαγραφή μου απ' τους στρατηγούς δεν σημαίνει για μένα τίποτε. Αρκεί να μην με διαγράψει απ' τις καρδιές του ο λαός μου». Σήμερα ζει

στην Ευρώπη. Καμιά χώρα δεν του 'χει παραχωρήσει πολιτικό άσυλο. Η Αγγλία και η Γερμανία του απογόρευσαν ακόμα και την είσοδο στην επικράτειά τους. Γεμάτος πίκρα θα υποστηρίξει ότι «οι ιμπεριαλιστές της Δ. Γερμανίας είναι οι μεγαλύτεροι υποστηρικτές του στρατιωτικού καθεστώτος της Τουρκίας».

ANNA ΜΠΑΛΛΗ

ΦΑΚΕΛΟΣ ΤΣΑΠΜΑΝ

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΕΙΔΙΟΥ 14-16 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 3600059

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαθητό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό άστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο – Διδασκαλία και επίδλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμίου

Βαλαμάνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 – 3635419.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΤΖΗ

ΤΟ ΔΙΠΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

Μυθιστόρημα

ΑΝΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΟΙ

Διηγήματα

ΣΠΟΥΔΕΣ

Διηγήματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

«Αν και απλώς καταθέτης με κάνουν να νιώθω σημαντικός.»

(αυθεντική δήλωση πελάτη μας)

Τα λένε οι πελάτες μας. Και συμφωνούμε. Αυτό που κάνει τη διαφορά σε μια τράπεζα είναι η προθυμία και η δυνατότητα να εξυπηρετήσει καλύτερα.

Να ακούσει προσεκτικά. Να δώσει μια συμβουλή. Να εξυπηρετήσει σωστά. Και ταχύτατα. Ακόμη κι' αν χρειαστεί να βγει απ' τον τυπικό, κλασσικό δρόμο μιας τράπεζας. Γιατί όχι; Κι' αυτό είναι που πετύχαμε στην Ιονική & Λαϊκή Τράπεζα Ελλάδος. Ίσως βοηθάει η 143 χρόνων πείρα μας. Ίσως το μέγεθος μας - είμαστε η τρίτη μεγάλη εμπορική τράπεζα.

Ίσως ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός μας. Ή οι σύγχρονες απλές διαδικασίες που εφαρμόζουμε. Και σίγουρα βοηθάνε οι άνθρωποι μας. Η προθυμία τους να εξυπηρετήσουν σωστά και ταχύτατα τους πελάτες μας. Γι' αυτό και ακούμε τόσο κολακευτικά σχόλια. Όπως του τίτλου. Μα και μόνο για νάχεις τόσο ευχαριστημένους πελάτες, δεν αξίζει η προσπάθεια; Ρωτήστε τους πελάτες μας και δοκιμάστε κι' εσείς τη διαφορά στην εξυπηρέτηση που προσφέρει η Ιονική & Λαϊκή Τράπεζα Ελλάδος.

Δοκιμάστε
τη διαφορά
στην

**ΙΟΝΙΚΗ
ΒΛΑΪΚΗ**
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

η τρίτη μεγάλη εμπορική τράπεζα

Το περιτύπωμα

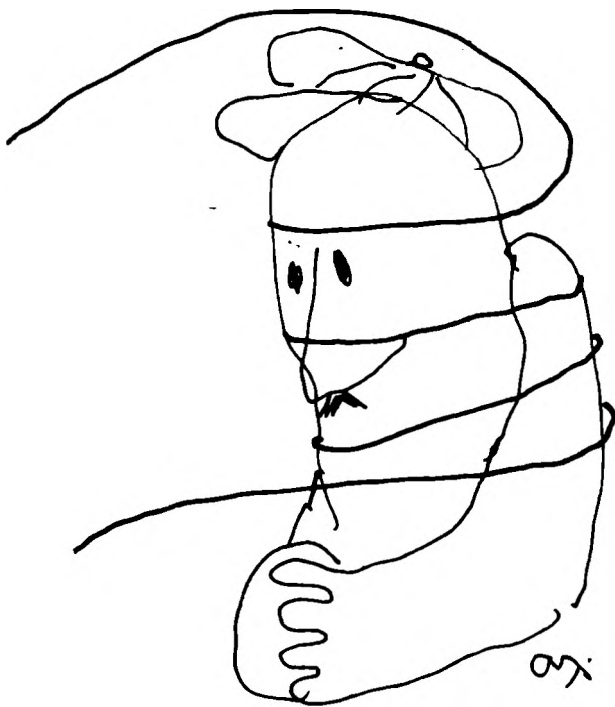
του Σπύρου Καβουνίδη

«Δώστο αντιπαροχή» έλεγαν οι φίλοι-του στο Σάκη. Η έκταση που 'χε ο Σάκης κοντά στη θάλασσα, με πολλά δέντρα μέσα θά 'ταν ότι πρέπει για εξοχικά διαμερίσματα. Το σκεφτότανε καιρό ο Σάκης μα τελικά κατέληξε. «Όχι, βρε αδελφέ! Θα κτίσω ένα εξοχικό να κάθομαι τις ζεστές μέρες του καλοκαιριού».

Κάτσανε λοιπόν με το φίλο-του τον αρχιτέκτονα, τα συζητήσανε, πήγαν μετρήσανε, πού πέφτει η δύση, πώς είναι καλύτερες οι θέες, από μπρος η θάλασσα, από πίσω το βουνό, φτιάξανε σκίτσα, φτιάξανε σχέδια και πήγαν στο πολεοδομικό να τα υποβάλουν.

«Δεν μπορούμε να τα πάρουμε» τους είπε ο κλητήρας, ένας από τους πέντε που βολοδέρνανε μεταξύ εισόδου και μιας μικρής κουζινίστας υπόπτου καθαριότητας. «Και γιατί παρακαλώ;» ρώτησε ο Σάκης. «Αναστολή αδειών κύριε». «Αναστολή, μπά; γιατί; ως πότε;» «Δεν ξέρουμε κύριε, τραβάτε απάνω να ρωτήσετε» επενέβη δεύτερος κλητήρας για να τελειώνει η κουβέντα ώστε να συνεχίσουν τη δική-τους. Άλλωστε μόλις είχαν ετοιμάσει το δεύτερο καφεδάκι του πρωινού.

Το «απάνω» ήταν λίγο απροσδιόριστο αλλά τελικά βρήκαν άκρη και περίμεναν υπομονητικά τη σειρά-τους έξω από το γραφείο του «αρμόδιου» υπαλλήλου. Τελικά έφθασαν μπρος στον υπάλληλο, αφού είχαν ανεχθεί με δυσφορία το προσπέρασμά-τους από δύο γνωστούς, προφανώς, του υπαλλήλου. Τη στιγμή όμως που ήταν έτοιμοι για την ερώτηση ο υπάλληλος σηκώθηκε, έκλεισε το ντοσιέ και εξαφανίστηκε χωρίς λέξη από μια πίσω πόρτα. Ο Σάκης με το φίλο-του κοιτάχτηκαν. «Τώρα τι κάνουνε;», «Ε, μια στιγμή θά έφυγε ο άνθρωπος για την ανάγκη-του». Η στιγμή όμως έγινε τέταρτο, το μουρμούρισμα έγινε βουητό, η αγανάκτηση άρχισε να φουντώνει και να στρέφεται προς άλλο υπάλληλο και αυτός αναγκάστηκε να απολογηθεί θυμωμένα ότι άλλη είναι η δική-του δουλειά.

«Καλά», ρώτησέ ευγενικά ο Σάκης δείχνοντας την άδεια καρέκλα, «δεν υπάρχει αντικαταστάτης του κυρίου;». «Όχι κύριε», απάντησε κοφτά ο άλλος υπάλληλος. «Και αν μια μέρα είναι άρρωστος τι γίνεται;» ξαναρώτησε ο Σάκης. «Διαλογική συζήτηση θ' ανοίξουμε τώρα;» τον έκοψε νευριασμένα ο άλλος υπάλληλος. Τελικά ο αρμόδιος ξαναήλθε και ξερά τους επανέλαβε τη ρήση του κλητήρα: «Αναστολή αδειών κύριε». «Καλά για πόσο;» επέμεινε ο Σάκης. «Έξι μήνες». «Μετά;». «Δεν ξέρω».

«Στάσου να βρούμε μια γνωστή-μου» είπε ο αρχιτέκτονας. «Μα, δηλαδή, να βρούμε το μέσο-μας για να πάρουμε μια πληροφορία;» διαμαρτυρήθηκε ο Σάκης αλλά ακολούθησε το φίλο-του. Η γνωστή βρέθηκε και τους εξήγησε ότι η κυβέρνηση έβαλε μπρος να αλλάξει τους κανονισμούς δομήσεως στην περιοχή γιατί έχουν γίνει αρκετά κτίρια-εκτρώματα. «Δίκιο έχουν» συμφώνησε ο Σάκης. «Εκείνα τα κτίρια με τις γύψινες ψευτοαρχαΐζουσες κολώνες, εκείνοι οι άσχετοι συνδυασμοί χρωμάτων καταστρέφουν το τοπίο. Δεν μπορούσαν όμως με τους υπάρχοντες κανονισμούς να επιβάλουν κάποιο αρχιτεκτονικό έ-

λεγχο;» Ρητορική θεώρησε την ερώτηση η γνωστή του αρχιτέκτονα και απλώς έσκασε ένα συμπαθητικό χαμόγελο. «Και τι θα βγει μετά τους έξι μήνες;». «Καλέ ποιούς έξι μήνες;» απόρησε γνωστή. «Ακόμα δεν έχει συγκροτηθεί η επιτροπή. Εγώ προβλέπω κανένα-δυο χρόνια. Όμως σύμφωνα με το νόμο μπορούν να επιβάλλουν αναστολή μόνο για έξι μήνες κι έτσι θα το πάνε εξάμηνο-εξάμηνο».

«Τα νέα μέτρα τους μάραναν» μουρμούρισε φεύγοντας ο αρχιτέκτονας. «Εδώ γίνεται της τρελής στο αυθαίρετο σ' όλη την περιοχή κι αυτοί επιβάλλουν αναστολή αδειών. Λες και όλοι αυτοί βγάζουν άδειες». Ο Σάκης συνοφρυωμένος δεν μιλούσε. «Δεν το βάζουμε μπρος κι εμείς;» του πρότεινε ο αρχιτέκτονας. «Όλοι το κάνουν. Και στο κάτω-κάτω παίρνουμε την άδεια εκ των υστέρων». «Όχι, δεν μ' αρέσουν οι παρανομίες» ψιθύρισε ο Σάκης. «Άσε θα περιμένουμε, τι να κάνουμε...»

Έτσι ήταν ο Σάκης. Παρά τις αντιξοότητες επέμενε να είναι νόμιμος. Περίμενε πάντα το πράσινο στις διασταυρώσεις που δεν είχαν κίνηση όσο και να του κόρναραν οι από πίσω. Δεν έκρυβε τίποτα στή φορολογική του δήλωση όσο και να επιχειρηματολογούσαν οι φίλοι-του ότι όλοι το κάνουν και γι' αυτό η κυβέρνηση κρατάει ψηλά τους φόρους λαμβάνοντάς-το υπ' όψη. Κρατούσε πάντα τα τσόφλια από τα κάστανα στο δρόμο μέχρι να βρει καλάθι του δήμου.

Τελικά, μετά από τρία χρόνια, σταμάτησε επιτέλους η αναστολή της έκδοσης αδειών. Πήγαν πάλι με τα σχέδια στο πολεοδομικό. «Καλά όλα αυτά, ξέρετε όμως πρέπει να φτιάξετε και περιτύπωμα». «Δηλαδή;» ξαφνιάστηκε ο αρχιτέκτονας. «Δηλαδή πρέπει να φτιάξετε σε φυσική κλίμακα επί τόπου με δικά-σας μέσα το περίγραμμα της οικοδομής, να έλθει η επιτροπή να διαπιστώσει ότι δεν προσβάλλει το περιβάλλον». «Μα καλά, κάθε μέρα ξεφυτρώνει κι ένα αυθαίρετο, γι' αυτά τι λέει η επιτροπή, προσβάλλουν ή δεν προσβάλλουν το περιβάλλον;» μούγκρισε ο αρχι-

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ
Μεροληπτική κατάθεση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΑΘΗΝΑ 1982

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΜΕΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ

Κριτικά δοκίμια για θεσμούς, γεγονότα και καταστάσεις. Οδοιπορικό των αποτυχιών και απογοητεύσεων της μεταπολεμικής περιόδου, με σαρκασμό και αναζήτηση της προσωπικής-μας αλήθειας:

● Στρατιωτική θητεία ● Δημοσιογραφία ● Κομματική ένταξη ● Επάγγελμα ερευνητής ● Λειτουργήματα πολιτευτής ● Καταλήψεις ● Ήταν ο Νέρων αριστερός; ● Διακοπές ● Επιμύθια, ψιμύθια, παραμυθίες

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοχράτους 131 ● τηλ. 72.20.237—72.32.819

έκτονας.

Έφτιαξαν και το περιτύπωμα και περίμεναν ανυπόμονα την επιτροπή, μα επιτροπή δεν ερχόταν. Πέρασαν αρκετές βδομάδες κι ο αρχιτέκτονας, αφού είδε κι αποείδε, πήρε τον κατάλογο των μελών της επιτροπής, έπιαξε ένα πρακτικό και τους επισκέφθηκε όλους μέχρι που πήρε την υπογραφή-τους. «Είδες;» είπε στο Σάκη. «Θέλαν και περιτύπωμα και εσύ ήθελες να συμμορφωθείς! Ε, λοιπόν, τι κατάλαβες; Έχασες αρκετά λεφτά και καθυστέρησε το σπίτι αρκετές βδομάδες». Ο Σάκης κλονισμένος δεν απάντησε.

Κατασκευάστηκε το σπίτι, καμάρωνε και το χαιρότανε ο Σάκης. Ήταν και τυχερός, όπως έλεγε, που από πάνω ήταν δημόσιες εγκαταστάσεις κι έτσι δεν είχε κτιστεί κανένα αυθαίρετο. Ήλθε και η Αλλαγή, αναγγέλθηκαν μέτρα και αυστηρές προειδοποιήσεις ότι οτιοδήποτε νέο αυθαίρετο θα κατεδαφιζόταν μμέσως. «Τη γλυτώσαμε» έλεγε.

Εκείνο το Σαββατοκύριακο όμως που πήγε στο εξοχικό-του αντίκρυσε το αυθαίρετο. «Μα δεν είναι δημόσια έκταση;» ρώτησε κάτι χωριανούς. «Ποιός ξέρει;» απάντησαν, απορρυγώντας να μιλήσουν παραπάνω. Την επομένη βδομάδα υπήρχε και δεύτερο αυθαίρετο. Η χωροφυλακή έλεγε, «ναι, ενημερώσαμε το πολεοδομικό». «Καλά δεν τους είδατε να τα χτίζουν;» «Όχι κύριε» απάντησε ενοχλημένος ο ενωμοτάρχης.

Ένας μήνας πέρασε, τα αυθαίρετα όλο και φτιαχνόντουσαν, ώσπου μια μέρα η εικόνα άλλαξε. Έξω από κάθε αυθαίρετο είχε στηθεί ένα κοντάρι με μια τεράστια ελληνική σημαία, και μπρος στην πόρτα καθισμένη μια γιαγιά. «Μα, καλά δεν έχουμε καμιά εθνική γιορτή;» απόρησε ο Σάκης. «Θά 'ρθει η επιτροπή της πολεοδομίας» του εξήγησαν κάτι άλλοι «οι δε γιαγιάδες είναι δανεικές για την περίπτωση».

Η πολεοδομία ήλθε, είδε, τους καταδίκασε σε καταδάφιση και απήλθε. Όλοι φαινότανσαν ευχαριστημένοι. Οι αυθαίρετοι αντί ν' ανησυχούν φαινότανσαν ενθουσιασμένοι, όπως φανέρωναν οι εναλλαγές ρεμπετοπρόσχαρων και αμανέδων, την ακουστική ευωχία των οποίων μοιραζόντουσαν με το Σάκη.

Και ο μόνος εκνευρισμός που επικρατούσε τότε-τότε προερχόταν από τις μητρικές ιαχές προς τ' άτακτα παιδιά του τύπου «θα σε σκοτώσω» ή «θα σε μαδήσω». Όπως εξήγησαν στο Σάκη, οι αυθαίρετοι άσκησαν έφεση και νέα δικάσιμος ορίστηκε μετά δύο χρόνια. «Ζήσε Μάη-μου να φας τριφύλλι» μονολόγησε ο Σάκης.

Καιρό τώρα το μυαλό του Σάκη είχε αρχίσει να λειτουργεί διαφορετικά. Προβληματιζόταν γι' αυτά που πίστευε, για τη ζωή-του, για τον κόσμο, το κράτος, την έννοια του πολίτη, όλα μπλεγμένα. Το τελικό χτύπημα ήλθε όταν μια μέρα αντίκρυσε ότι στα αυθαίρετα είχαν προστεθεί «πανοσηκώματα». Τότε ο Σάκης ούρλιαξε μια μεγάλη βρισιά που πρότεινε τι να κάνει το περιτύπωμα η πολεοδομία, όρμησε στ' αμάξι-του κι έφυγε σα σίφουνας.

Από τότε, μήνες μετά, ο Σάκης είναι αλλαγμένος. Στην επόμενη φορολογική-του δήλωση έκρυψε ένα μεγάλο ποσό, κόβει πια ψεύτικα τιμολόγια και κρατάει διπλά βιβλία στην επιχείρησή-του. Οδηγώντας αδιαφορεί για το χρώμα του φαναριού, κορνάρει για να ειδοποιεί τους φίλους-του να κατέβουν από το σπίτι-τους αντί να χτυπάει το κουδούνι, μουντζώνει όσους δεν οδηγούν καλά κατά τη γνώμη-του. Περπατώντας διασχίζει τους δρόμους συστηματικά έξω από τις διαβάσεις και πετάει τα σκουπίδια-του χάμω. Σπίτι-του βάζει τη μουσική στη διαπασών. Και γενικά ότι πρόβλημα του παρουσιάζεται με το δημόσιο το λύνει με τις γνωριμίες-του ή δημιουργώντας γνωριμίες «με το αζημίωτο» σύμφωνα με την έκφραση που χρησιμοποιεί.

«Το υποκειμενικό στοιχείο υπεισέρχεται στη διαδικασία που ακολουθείται, δεν αλλοιώνει όμως το αποτέλεσμα» εξηγούσε ο αρχιτέκτονας σε παρέα φίλων. «Η διαδικασία στην περίπτωση του Σάκη είχε καθυστερήσει με αποτέλεσμα η προσαρμογή να μην ακολουθήσει μια εξελικτική πορεία αλλά να παρουσιαστεί σα ρήξη. Βλέπετε όμως το αποτέλεσμα είναι πάντα το ίδιο. Τελικά η αντικειμενική πραγματικότητα όπως εκφράζεται από τη σημερινή κοινωνία οδηγεί νομοτελειακά στη δημιουργία Νεοελλήνων». □

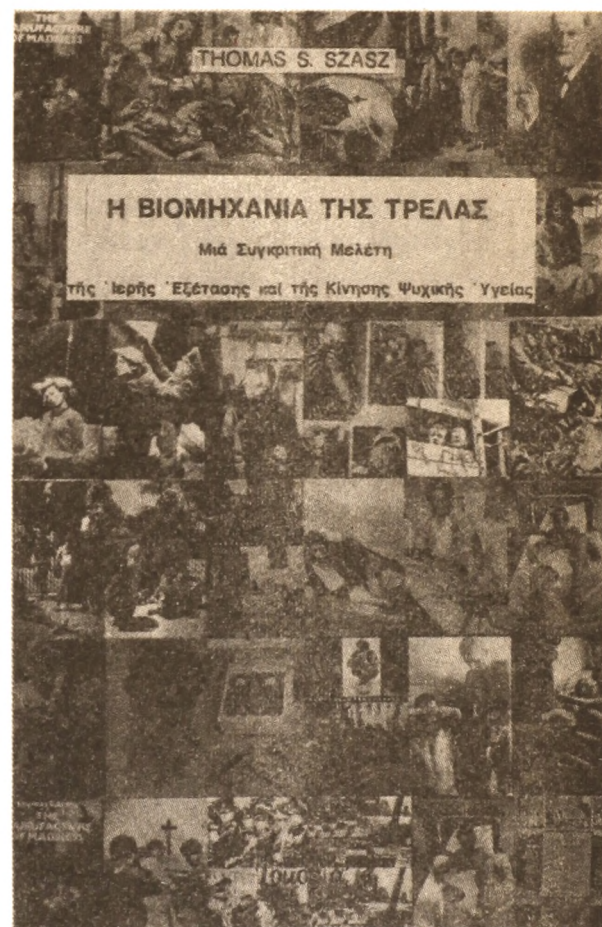
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Μ.Γ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ

Ρομαντικοί -
Εποχή Παλαμά
Μεταπαλαμικοί
ποιητές

από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ
Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ

Συνηγορία της Παραλογοτεχνίας

Τέσσερις μονογραφίες και ένα δοκίμιο πάνω στα αστυνομικά και κατασκοπικά μυθιστορήματα, την «επιστημονική φαντασία» και τα κόμικς.

Οι ιστορικές καταβολές, οι λογοτεχνικές συγγένειες και η ψυχολογική λειτουργία της ανάγνωσης της παραλογοτεχνίας.

Μια μελέτη που διαβάζεται με τόσο ενδιαφέρον όσο και ένα αστυνομικό μυθιστόρημα: επιπλέον δίνει όλες τις πληροφορίες και τα στοιχεία για την κατανόηση ενός είδους με πολλούς φίλους.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοκράτους 131 • τηλ. 72.29.237—72.32.819

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

ΜΟΝΟ «ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΣΙΣ»;

Συνηθίζεται και τώρα, όλοι οι πτυχιούχοι των Ανώτερων και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων με το τέλος των σπουδών τους να δίνουν τον καθιερωμένο όρκο, την «διαβεβαίωση».

Η διαδικασία αυτή, ορθά έχει απλοποιηθεί σε πολλά ΑΕΙ· και στα περισσότερα, το κείμενο της «διαβεβαίωσης» έχει προσαρμοστεί στα σημερινά δεδομένα. Παρ' όλο όμως που έγινε η μεταπολίτευση, έγινε και η «αλλαγή», οι πτυχιούχοι των Παιδαγωγικών Ακαδημιών «διαβεβαιώνουν» —ποιους άραγε;— ότι εμπνέονται «υπό των ακαταλύτων αξιών του Ελληνικού και Χριστιανικού Πολιτισμού». Ούτε λίγο, ούτε πολύ «Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών»!

Να και το κείμενο της «διαβεβαίωσης», που εκφώνησε ο αναγνώστης μας Νίκος Ράπτης —μαζί με όλους τους άλλους συναδέλφους του— πτυχιούχους τώρα της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ηρακλείου, στις 22-10-1982 και μας το έστειλε.

Είναι χαρακτηριστικό για την ιδεολογία του, την αντίληψη για τη δουλειά του δασκάλου και τον ρόλο του στην εκπαίδευση και την κοινωνία:

«Του πτυχίου της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ηρακλείου αξιωθέντες, διαβεβαιούμεν την ακόλουθον πίστιν:

Από του σεπτού τούτου τεμένου της Παιδείας εξερχόμενοι κατ' αρετήν βιωσόμεθα, ασκούντες το λειτούργημα του δασκάλου δίκην θρησκείας, εν πνεύματι και αληθεία, μακράν παντός χρηματισμού ή επιδιώξεως κενού κλέους. Ούτω χρησίμους ημάς αυτούς καταστήσομεν προς τους μαθητάς μας και άπαντας τους δεομένους της ημετέρας αρωγής, συντελέσομεν δε προς κοινήν ευημερίαν και χρηστότητα ηθών εις πάσαν κοινωνίαν ανθρώπων, βαίνοντες εν ευθεία του βίου οδώ και εμπνεόμενοι υπό των ακαταλύτων αξιών του Ελληνικού και Χριστιανικού Πολιτισμού.

Εις ημάς επιτελούντας την επαγγελίαν μας ταύτην μετά των ευχών των καθηγητών μας, ας είναι ο Θεός βοηθός εν τω βίω».

● Δεν χρειάζονται παραπάνω σχόλια, από όσες παρατηρήσεις σημειώνει ο αναγνώστης μας στο γράμμα του, που δημοσιεύουμε στη συνέχεια. Μήπως όμως το Υπουργείο Παιδείας πρέπει να επανεξετάσει άμεσα το όλο θέμα της ορκομωσίας και των σχετι-

κών «διαβεβαιώσεων»; Υπενθυμίζουμε, πάντως, στον κ. Κακλαμάνη, τον αγώνα που είχε κάνει ο καθηγητής της Παντείου κ. Δεσποτόπουλος, για το όλο πρόβλημα, πόσο σωστές ήταν οι παρατηρήσεις του και πως όλα αυτά —και οι δηλώσεις τότε των φοιτητικών παρατάξεων και των κομμάτων— σήμερα έχουν ξεχασθεί. Ή μήπως, κ. Παπαθεμελή, αν, είναι ο Θεός βοηθός εν τω βίω ημών, το λειτούργημα του δασκάλου θα συντελέσει προς την κοινήν ευημερίαν;

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Μετά από 2 χρόνια φοίτησης στην Παιδ. Ακαδ. Ηρακλείου, χρόνια γεμάτα ανιαρότατες παρακολουθήσεις παραδόσεων πεπαλαιωμένων μαθημάτων (π.χ. Σαβουάρ βιβρ!) από υπέρ το δέον υπερήφανους (κοινώς ψώνια) για την κατοχή ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ doctorαφόρους ή μη καθηγητάς, χρόνια γεμάτα αστυνόμευση και φασισμό, γεμάτα όμως και από υπερεπαναστατικές διακηρύξεις στις —κατ' ευφημισμὸν ονομαζόμενες γενικές— συνελεύσεις, όπου οι πράκτορες του υπαρκτού συνδικαλισμού κτίζαμε όμορφα την δική μας «προσωπική λύση», ήρθε η ώρα του πτυχίου.

Για να θεωρηθούμε όμως άξιοι του πτυχίου έπρεπε να αναγνώσουμε «δυνατά» μια διαβεβαίωση (σε ποιον;) ή, καλύτερα, μια δήλωση υποταγής. Το κάναμε. Δεν σχολιάζω εδώ την έντονα φασίζουσα ατμόσφαιρα της όλης τελετής (εκκλησιαστικοί ύμνοι, ηλίθια λογίδια του τύπου «οι στρατιώτες της παιδείας σφυρηλατημένοι στα αμμόνια της γνώσης κτλ.» τα οποία μανιωδώς χειροκροτούσαν από τους ηλιθίως μειδιώντας καθηγητές «μας», ούτε την —ανατριχιαστική— έκδηλη συγκίνηση των κουστουμαρισμένων για την περίπτωση συσπουδαστών, των μανάδων και των κ. καθηγητών, όλης της Αγίας Οικογένειας. Δεν σχολιάζω καν το κωμικοτραγικό θέαμα Κνιτών, Πασόκων, Ρηγάδων και αναρχοαυτόνομων να υποσχόμαστε «πίστη στις ακατάλυτες αξίες του Ελληνοχριστιανικού πολιτισμού». Σχολιάζω την αδυναμία του συνδικαλισμού μας που αυτοκαταναλώνεται στα αμφιθέατρα την ώρα των ΓΣ και που στάθηκε ανίκανος και εδώ να ενεργοποιήσει την αηδία των σπουδαστών, στο βαθμό που αυτή υπήρχε. Σχολιάζω το ιδεολογικό νόημα της αναγκαστικής υπογραφής και ανάγνωσης αυτού του εμετικού κειμένου. Για μένα λειτουργεί εδώ ο ίδιος μηχανισμός που λειτουργούσε στις δηλώσεις μετάνοιας της Μακρονήσου. Και, αν θέλετε, σχολιάζω την αδράνεια του Υπουργείου Παιδείας μπροστά στον ζώντα φασισμό των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

Νίκος Ράπτης

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

● Τρεις αράδες για μια έκθεση, για ένα μουσικό συμβάν και για ένα καινούριο έντυπο που έπεσε στα χέρια μας· είδηση μικρή, συνοπτική. Έτσι για να θυμίσουμε και σε σας ότι κάτι, κάπου κινείται. Ας πούμε ένα μήνυμα προσωπικό. Αλλά και σεις να μας συνδράμετε. Να μας θυμίζετε ότι κάπου, κάτι κινείται.

● Η Έντα Δημοπούλου εκθέτει τη ζωγραφική της δουλειά στη γκαλερί «Χρυσόθεμις» στο Χαλάνδρι. Μια ενδιαφέρουσα άποψη «μπρος στην ανέχεια που μας δέρνει ανάμεσα σε τόσην αφθονία». Η έκθεση θα διαρκέσει ως τις 19 Φεβρουαρίου και μπορούμε να την επισκεφθούμε καθημερινά 10-2 το πρωί και 6-9 το βράδυ,

● Ένα σημαντικό καλλιτεχνικό γεγονός θα πρέπει να δουν οι φίλοι της σύγχρονης

τέχνης, αλλά και όσοι ενδιαφέρονται για τη σημερινή προβληματική της.

Πρόκειται για την έκθεση της δουλειάς του Jan Dibbets, ο οποίος χρησιμοποιεί μεικτή τεχνική —συνδυασμό φιλμ και φωτογραφίας— ακριβώς για να αποσαφηνήσει την άποψή του ότι η διαδικασία δημιουργίας της εικόνας είναι πιο σημαντική από την ίδια εικόνα. Ο Ολλανδός καλλιτέχνης εγκατέλειψε το 1967 την «παραδοσιακή» σχέση του με τη ζωγραφική και έστρεψε το ενδιαφέρον του στον πειραματισμό: φύση-φως-φωτογραφία. Έτσι αναλύοντας τους πειραματισμούς του, κατέγραψε το οπτικό τους αποτέλεσμα. Παράλληλα, μελετά το πρόβλημα ενοποίησης του χρόνου και του χώρου στο έργο τέχνης.

Με την ευκαιρία της έκθεσης του Jan Dibbets, ο γνωστός θεωρητικός της τέχνης Rudy Fuchs, οργανωτής της «Documenda 7» στο Kassel θα μιλήσει στις 8 Φεβρουαρίου, 8 μμ., στην γκαλερί Karen and Jean Bernier, σχετικά με τα προβλήματα της Σύγχρονης Τέχνης. Την ίδια μέρα θα εγκαινιασθεί η έκθεση του Jan

Dibbets που θα διαρκέσει ως τις 5 Μαρτίου.

Γκαλερί Μπερνιέ, Μαρασλή 51, τηλ. 72.35.657

● Στη γκαλερί Νέες Μορφές θα λειτουργεί από τις 25 Φεβρουαρίου έκθεση μικρογλυπτικής με κεραμική ύλη της Barbara Pierrat. Η έκθεση θα είναι ανοικτή μέχρι τις 9 Μαρτίου.

● «Ιχνόδρομοι» απόπειρα που καλλιεργεί την αντίληψη του μη διαχωρισμού ζωγραφικής και ποίησης, ονομάζει τη δουλειά του ο Δημοσθένης Αγραφιώτης. Ζωγραφικά συνθέματα που δημιουργεί η ροή κινεζικής και γιαπωνέζικης μελάνης σε διαφορετικά χαρτιά είναι το τόλμημα-ψηλάφηση των ορίων γραφής και εικόνας. Η έκθεση θα διαρκέσει ως τις 5 Μαρτίου. Γκαλερί Μέδουσα, Ξενοκράτους 7. τηλ. 72.44.552

● Το «Θέατρο της Άνοιξης», είναι μια θεατρική ομάδα νέων με αγάπη για το θέατρο! Φέτος ανέβασαν, στην αίθουσα του Φιλοπρόοδου Όμιλου Υμηττού, την «Μίνα» του Γκότχολντ Λέσσινγκ.

Πρόκειται για μια δουλειά γεμάτη ευρηματικότητα, φαντασία και κέφι. Οι

παραστάσεις πραγματοποιούνται κάθε Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο στις 9 και την Κυριακή στις 6 μμ.

● Το Ισπανικό και Λατινοαμερικάνικο Διδακτικό και Πνευματικό Κέντρο «Al andar», στα πλαίσια των πολιτιστικών εκδηλώσεων, μας έδωσε, αυτή τη φορά, τη γεύση της Γουατεμάλας, και μάλιστα των περιθωριοποιημένων Ινδιάνων.

Μέσα από το ύφασμα —το καθημερινό ρούχο υφαντό— αναδεικνύεται η ψυχή αυτού του λαού, ο κόσμος τους, η γη τους και η ιστορία της. Μια παράδοση ζωντανή ως σήμερα, αν σκεφτεί κανείς πως τα κοριτσάκια αυτού του τόπου

Ήμουν κι εγώ εκεί...

του Γιάννη Νεγρεπόντη

Σήμερα θα σας μεταδώσω μερικές μίνι συνεντεύξεις από παλιούς επονίτες για να είμαι μέσα στο πνεύμα των ημερών καθότι βλέπω ότι ύστερα από την αναγνώριση το πράγμα φοριέται. Για να είμαι κι εγώ επίκαιρος (μια ζωή κατόπιν εορτής) είπα ας το επιχειρήσω. Δεν ξέρω κατά πόσον επέτυχε ως ιδέα. Όμως, ότι μεταφέρω την πραγματικότητα, θέλω να με πιστέψετε.

Έκανα ό,τι μπόρεσα και όσο το ταλέντο μου με βοήθησε. Τα πρόσωπα είναι όλα υπαρκτά —ονόματα δεν λέμε— και οι συνεντεύξεις αληθινές. Θα μπορούσα ν' αναφέρω και τα ονόματα των συνεντευξιαζόμενων αν η σεμνότητά τους (έτσι δεν το λέμε;) το επέτρεπε. Αλλά εάν κανένας ή καμία νομίζει ότι δεν απόδωσα σωστά και επακριβώς τα όσα ελέχθησαν ας με διαψεύσει.

Μίνι συνέντευξη-πρώτη

ΕΡ: Εσείς είσασταν στην ΕΠΟΝ;

ΑΠ: Μα και βέβαια είμασταν στην ΕΠΟΝ.

ΕΡ: Βέβαια οι άνθρωποι του θεάτρου δεν έχουν ηλικία αλλά η ΕΠΟΝ ήταν φυσικά νεολαιίστικη οργάνωση και...

ΑΠ: Α, μα, είμουν, είμουν μέσα στα όρια...

ΕΡ: Στο θέατρο βγήκατε μετά την ΕΠΟΝ;

ΑΠ: Α... πολύ πολύ πολύ μετά...

ΕΡ: Μήπως είσασταν στα αετόπουλα;

ΑΠ: Όχι για το θεό. Τι μου λέτε; Εγώ είμουν στην ΕΠΟΝ. Τι ήταν τ' αετόπουλα; Μην πάτε να με μπερδέψετε... Εγώ είμουν στην ΕΠΟΝ με τους αριστερούς

δηλαδή... Εσείς για ΕΠΟΝ δεν κάνετε τώρα την συνέντευξη; Ε, λοιπόν, τι μου λέτε για άλλα; Βάλτε με μέσα στην ΕΠΟΝ. Και μάλιστα τώρα παίζω σ' ένα έργο με τη φίλη μου τάδε στο ίδιο θέατρο είμασταν μαζί από τότε στην ΕΠΟΝ και θα παίζουμε μαζί και σ' ένα σήριαλ πολύ ωραίο θα 'χει και αντίσταση μέσα. Θα είναι τό σήριαλ.

ΕΡ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. μήπως μπορείτε να θυμηθείτε κάτι που να σας έχει μείνει στη μνήμη;

ΑΠ: Αχ! είναι τόσα πολλά. Τι να πρωτοθυμηθείς; Ειλικρινά σας λέω... Συγκινούμαι τόσο πολύ, Θε μου! Πρέπει, πρέπει να τα γράψω σ' ένα βιβλίο. Μπορείτε να το γράψετε αυτό. Ετοιμάζω ένα βιβλίο με θέμα την Αντίσταση: Η Αντίσταση κι εγώ ή μάλλον εγώ και η Αντίσταση.

ΕΡ: Μα είναι πολύ ενδιαφέρον. Και έχετε εκδότη;

ΑΠ: Ω, δεν είχα ποτέ πρόβλημα εκδόσεως! Σας λέω μόλις τ' αποφασίσω εκδίδομαι!

Μίνι συνέντευξη-δεύτερη

ΕΡ: Πότε για πρώτη φορά μπήκατε στην ΕΠΟΝ;

ΑΠ: Στην ΕΠΟΝ μπήκα για πρώτη φορά όταν οι Γερμανοί μπήκαν στην Ελλάδα.

ΕΡ: Θαυμάσια. Μετά;

ΑΠ: Μετά για ένα μικρό διάστημα μπήκα όταν οι Γερμανοί βγήκαν από την Ελλάδα!

ΕΡ: Μα τι ωραία που τα λέτε!

Στο μεταξύ διάστημα μήπως μπήκατε και καμιά άλλη φορά;

ΑΠ: Ναι, απ' ό,τι θυμάμαι. Χρειάστηκε μερικές φορές να πάω για τρόφιμα στο χωριό μας. Και εδώ στην Αθήνα κάνα δυο φορές πήγα σε κατοχικά πάρτυ.

ΕΡ: Κατόπιν;

ΑΠ: Τι κατόπιν; Α όχι! Στην ΕΠΟΝ ξαναμπήκα τώρα με την Αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης. Λέτε να μας δώσουν κανένα επίδομα;

Μίνι συνέντευξη-τρίτη

ΑΠ: Κοίτα να δεις, στην ΕΠΟΝ είχαμε μπει όλη μας η γειτονιά. Εμένα ο γέρος μου ήτανε θρησκευόμενος και το θεωρούσε και λίγο αμαρτία, εδώ που τα λέμε.

δρόμο προσέγγισης προς τους ισπανόφωνους λαούς. Μια τέτοια θετική συμβολή είναι και η ίδρυση βιβλιοθήκης ισπανικού και λατινοαμερικανικού βιβλίου.

Στην οδό Χαρ. Τρικούπη 170α, κάθε μέρα 5.30-9 μ.μ. εκτός από Σάββατο και Κυριακή και στο τηλ. 64.62.786.

● Η αισθαντικότητα της Ρενάτα Μενίς είναι έντονα διακριτή. Αυτοδίδακτη στη ζωγραφική με τον ίδιο τρόπο που όλοι είμαστε αυτοδίδακτοι στη ζωή.

Ιταλίδα στην καταγωγή, άρχισε να ζωγραφίζει στη Γαλλία και ζει από το 1974 στην Ελλάδα. Συνεργάζεται με τους καλλιτέχνες της Ομάδας Τέχνης

Γιατί έλεγε ήταν αντίχριστοι. Εμείς παιδιά τότε μπήκαμε. Ύστερα εγώ επειδή τότε τσακώθηκα μ' έναν για μια γκόμινα μ' έβανε που λες εκείνος στο μάτι και με κάρφωνε και όλο με καλάγανε στο τμήμα... Μωρέ τόσες φορές, πόσες θέλετε δηλαδή; Αφού αποκήρυξα πάλε τα ίδια;

ΕΡ: Δηλαδή ίσα με πόσες αποκηρύξεις είχατε κάνει;

ΑΠ: Ξέρω γω; Σάμπως θυμάμαι; Αλλά να σου πω; Κι απ' αυτούς που λένε τα «σου» και τα «μου» για άντε ρώτα να δεις... Γι' αυτό σου λέω γω... Τώρα στο ύστερο τους ακούω και σου λένε είμαστε στην ΕΠΟΝ. Εντάξει αλλά τι τα θέλουμε τώρα... Ένεκα εγώ που λέω δυο χασαποβαλσάκια κι έγινα ο κάποιος... Βρε άντεστε από κει... Εγώ σου το λέω διαφήμιση το κάνουνε... Στην ΕΠΟΝ σου λέει και σου πασάρει και δυο τραγουδάκια από τον τελευταίο δίσκο του...

Συνέντευξη-μίνι τετάρτη

ΑΠ: Αυτό έλειψε να μην είμασταν στην ΕΠΟΝ. Πολλοί σας λέω. Πολλοί είμασταν στην ΕΠΟΝ, τότε, θυμάμαι. Συγγραφείς, ζωγράφοι, άνθρωποι του θεάτρου, μουσικοί. Οι καλλιτέχνες είμασταν πρώτοι... Α, βέβαια, πολλοί... και ποιος δεν ήταν! Προψές σ' ένα πάρτι αυτό λέγαμε: όλη η ΕΠΟΝ πια είμαστε...

ΕΡ: Και τόσα χρόνια πώς και δεν το 'χατε πει;

ΑΠ: Ε, να! Δεν το 'χε φέρει κι η κουβέντα τι να σου πω;...

Μίνι συνέντευξη-πέμπτη

ΕΡ: Είσασταν στην ΕΠΟΝ;

ΑΠ: Εγώ είμουνα πολύ στην ΕΠΟΝ, πάρα πολύ.

ΕΡ: Δηλαδή πόσο πολύ;

ΑΠ: Όταν σας λέω πολύ, πολύ! Πάρα πολύ. Και μόλις μετά γύρισαν τα πράγματα καταλαβαίνετε, πού να σταθώ;

ΕΡ: Δηλαδή σας κυνήγησαν;

ΑΠ: Ζούσα με το φόβο. Τι να σας λέω. Τα νεύρα μου είχαν σπάσει. Για μια βδομάδα ολόκληρη κοιμώμουν σ' ένα σωμιέ με δυο σκέτες κουβέρτες σ' ένα υπόγειο σε μια πάροδο στην Αχαρνών. Κόντευα να τρελαθώ κι

ο Ντόρης Παρίσι. Ο μπαμπάς ούτε να τ' ακούσει να πάω Παρίσι να του φύγω ξέρεις τώρα τον μπαμπά... «Μπαμπά, του λέω, τότε, θα με τσακώσουν καλέ μπαμπά». Γελούσε... Φίλοι του, βλέπεις, όλοι: ασφάλειες, υπουργοί τρώγανε κάθε μέρα σπιτί, οπότε «Μπαμπά του λέω εγώ θα βγω στην παρανομία». Τότε ήταν που πήγα σε κείνο το υπόγειο τρία νοίκια προκαταβολή μου πήρε μια Φροσάρ φτυστή... Τι τράβηξα, Θε μου... Φρίκη! Ο μπαμπάς τα χρειάστηκε, κι έτσι μου 'βγαλε διαβατήριο και το αρζάν το ανάλογο βεβαίως και πήγα Παρίσι στο Ντόρη. Τι ζωή παιδί μου το Παρίσι μετά τον πόλεμο...

ΕΡ: Μπορείτε να θυμηθείτε κάτι ιδιαίτερο από την αντίσταση στην ΕΠΟΝ;

ΑΠ: Πολλά, πάρα πολλά, όμως θυμάμαι πάντα τα ξυλοπάπουτσα... Να φεύγω από την Πατριάρχου Ιωακείμ μέναμε τότε, θυμάμαι, και να πηγαίνω με τα πόδια, καλέ, να πηγαίνω στου Ψυρρή... Κι ο μπαμπάς να μη ξέρει τίποτα...

ΕΡ: Μετά σας ενόχλησε κανένας;

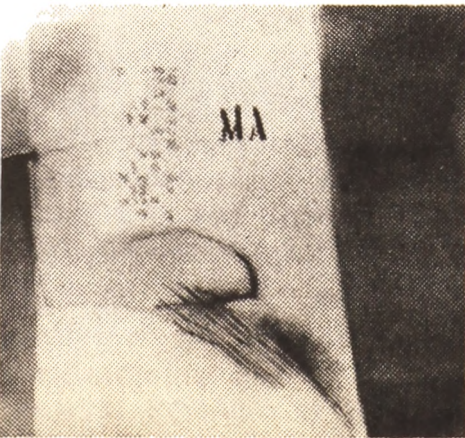
ΑΠ: Ο μπαμπάς τα είχε όλα τακτοποιήσει. Εγώ όμως είμαι βεβαία θα μου έχουν φάκελλο... Αλλά δεν βαριέστε τώρα μας αναγνώρισαν.

Κλείνω εδώ αυτό το μικρό απάνθισμα από τις μίνι συνεντεύξεις, φίλε μου Στάθη (κι άσε το συναγωνιστή να το λένε άλλοι πιο φρέσκοι άσε τους λεξιλόγους να το λένε) κλείνω αυτό τ' απάνθισμα... Γι' αυτό σου λέω καλά μου λες. Θα το δεις μου 'πες την άλλη φορά που σε λίγο θα είμαστε οι μόνοι που δεν είμασταν στην ΕΠΟΝ. Ναι, Στάθη, μόνον εμείς θα μείνουμε να μην είμασταν εσύ, εγώ, η Έλλη, η Άννα, ο Αντρέας, ο Γιώργος, η Εύη, και οι χιλιάδες τόσοι και τόσοι η μεγάλη σιωπηλή πλειοψηφία που πιστεύει πως η υπεράσπιση των πατριών είναι κατάσταση φυσική και όχι προς παντός είδους έκδοση ή παντός είδους εκμετάλλευση ή και παντός είδους εξαργύρωση. Αλίμονο.

την Τρίτη το πρωί 10.30-13.30.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο ΑΝΤΙ (τχ. 223), στο άρθρο «Η πολιτική υποτίμησης της εργατικής δύναμης» του Π. Λινάρδου - Ρυλμόν, υπάρχει στην σ. 16, τρίτη στήλη, εικοστή δεύτερη σειρά ένα λάθος - παράλειψη του «δαιμόνα» του τυπογραφείου που αλλάζει το νόημα της παραγράφου. Αντί «... η αύξηση των ιδίων κεφαλαίων είναι μια απόλυτη προτεραιότητα της εξωστρεφούς ανάπτυξης...» πρέπει να διαβαστεί «... η αύξηση των ιδίων κεφαλαίων είναι μια απόλυτη προτεραιότητα, αναγνωρίζεται πλέον και η προτεραιότητα, της εξωστρεφούς ανάπτυξης...».

μαθαίνουν ακόμη και τώρα να υφαίνουν στον αυτοσχέδιο αργαλειό, τα ίδια πανάρχαια μοτίβα που καλούν σε μια ευφρόσυνη ματιά της ζωής, τη στιγμή που το γένος τους και το έθνος τους ξεκληρίζεται. Η ιδιωτική συλλογή που εκτίθεται ως τις 9 Φεβρουαρίου είναι ένα υπόδειγμα ευαισθητοποίησης προς ένα λαό και μια συμβολική χειρονομία αλληλεγγύης. Αξίζει να τη δούμε και να εικονίσουμε, μέσα απ' τα κεντήδια, τα πρόσωπα των Ινδιάνων της Γουατεμάλας την ομορφάδα τους και τα βάσανά τους.

Το «Al andan» με τις ευγενικές του πρωτοβουλίες ανοίγει ένα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΣΟΛΩΝΟΣ 116 • ΑΘΗΝΑ 145 • ΤΗΛ. 36.19.724

ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ 30% ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ 15% ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΣΕΠΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΛΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Έρνέστ Μαντέλ, 'Η τελευταία οικονομική κρίση	δρχ. 350
Αιμίλιος Ζαχαρέας, 'Ο στρατηγικός-πολιτικός προγραμματισμός της οικονομίας	δρχ. 300
Βασίλης Δρουκόπουλος, 'Η συγκέντρωση του κεφαλαίου και της παραγωγής στην εποχή μας	δρχ. 130
Γάουλ Μάτικ, Μάρξ και Κέυνς	δρχ. 450
Τζών Ήτον, Πολιτική οικονομία	δρχ. 330
από 1.560 μόνο 950	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Ανδρέας Λασκαράτος, Ποιήματα	δρχ. 480
Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Άλληλογραφία	δρχ. 280
Ψαλίδας, Βηλαράς, Χριστόπουλος κ.ά., 'Η Δημοτικιστική αντίθεση στην Κοραϊκή «μέση όδο»	δρχ. 280
Κώστας Παρορίτης, Διηγήματα	δρχ. 280
από 1.320 μόνο 880	

ΤΕΧΝΗ

Γυναικείες αφίσες απ' όλο τον κόσμο	δρχ. 350
Γάμπλο Πικάσο, Γραφτά	δρχ. 380
Γιάν Μουκαρόφσκι, Δοκίμια για την αισθητική	δρχ. 220
Τζούλιαν Μπέκ, 'Η ζωή του θεάτρου	δρχ. 400
Μωρίς Μπεζάρ, Μιά στιγμή στη ζωή κάποιου άλλου	δρχ. 500
Τά γράμματα του Πώλ Γκωγκέν στον Έμιλ Μπερνάρ	δρχ. 170
από 2.020 μόνο 1.300	

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Μεντβέντεφ, Έγκόροφ, Κόπελεφ κ.ά., Άντιπολιτευτικές τάσεις στη Σοβιετική Ένωση	δρχ. 300
Έτιέν Μπαλιμπάρ, Για τη δικτατορία του προλεταριάτου	δρχ. 300
Αντόνιο Γκράμσι, Πολιτικά κείμενα	δρχ. 220
Βόλφγκανγκ Άμπεντροτ, Κοινωνική ιστορία του εύρωπαϊκού εργατικού κινήματος	δρχ. 220
Βλαδίσλεβος Ίλιτς Λένιν, Γράμματα από μακριά	δρχ. 100
Φράνκο Αντρεούτσι (έπιμ.), Τά πρώτα σοσιαλιστικά προγράμματα και καταστατικά	δρχ. 50
από 1.190 μόνο 700	

ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΑ Α

Κάρλος Καστίγια Ντέλ Πίνο, 'Η αλλοτρίωση της γυναίκας	δρχ. 170
Γκουλιέλμο Γκουλότα, Κωμωδίες και δράματα του γάμου	δρχ. 220
Ροσάνα Ροσάντα, Γυναίκες και πολιτική	δρχ. 350
Τασία Χατζή, Πουτάνα	δρχ. 300
Γυναικείες αφίσες απ' όλο τον κόσμο	δρχ. 350
από 1.390 μόνο 900	

ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΑ Β

Σιμπίλα Άλεράμο, Μιά γυναίκα	δρχ. 270
Γερτρούδη Στάιν, 'Η αυτοβιογραφία της Άλις Τόκλας	δρχ. 320
Τζώρτζ Έλιοτ, Σίλας Μάρνερ	δρχ. 270
Μαρί Βομπούρ, Κραυγές μέσ στη σιωπή	δρχ. 250
Μάνα Τζόουνς, Αυτοβιογραφία	δρχ. 300
Τζήν Ράις, Κουαρτέτο	δρχ. 220
από 1.630 μόνο 1.100	

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Γκεόργκη Λούκατς, 'Ιστορία και ταξική συνείδηση	δρχ. 400
Αντόνιο Λαμπριόλα, 'Η ύλιστική αντίληψη της ιστορίας	δρχ. 280
Κάρλ Μάρξ, Τό έβραϊκό ζήτημα	δρχ. 200
Γκαλβάνο Ντέλα Βόλπε, Για τη διαλεκτική	δρχ. 120
Λούτσιο Κολέτι, 'Ο νεαρός Μάρξ	δρχ. 120
Έβαλντ Ίλένκοφ, Τεχνοκρατία και ανθρώπινα ιδεώδη στο σοσιαλισμό	δρχ. 280
Άγκνες Χέλερ, Ένστικτο και έπιθετικότητα	δρχ. 320
από 1.720 μόνο 1.100	

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

Κόντ, Μάρξ, Βέμπερ κ.ά., Οι κλασικοί της κοινωνιολογίας	δρχ. 320
Καστέλς, Κόπ, Μέρι κ.ά., 'Η πόλη στο σοσιαλιστικό σύστημα	δρχ. 320
Πέρυ Άντερσον, Από την αρχαιότητα στο φεουδαρχισμό	δρχ. 500
Έβαλντ Ίλένκοφ, Τεχνοκρατία και ανθρώπινα ιδεώδη στο σοσιαλισμό	δρχ. 280
Άγκνες Χέλερ, Ένστικτο και έπιθετικότητα	δρχ. 320
από 1.740 μόνο 1.050	

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΑΘΗΝΑ ΑΙΟΛΟΣ, Σόλωνος 114 / ΓΚΟΒΟΣΤΗΣ, Πεσμαζόγλου 9 / ΕΝΔΟΧΩΡΑ, Σόλωνος 62 / ΕΠΙΛΟΓΗ, Ίπποκράτους 15 / ΘΕΜΕΛΙΟ, Σόλωνος 84 / ΚΑΤΣΑΡΟΣ, Έμμ. Μπενάκη 24 / ΠΕΡΓΑΜΟΣ, Σόλωνος 102 / ΠΛΕΘΡΟΝ, Τσοίτσα 1 / ΠΟΛΙΤΕΙΑ, Άκαδημίας 57 / ΡΟΜΒΟΣ, Καψάλη 6 / ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ-ΤΟ ΠΑΙΔΙ, Σίνα 38 / ΧΝΑΡΙ, Κι άφας 5 / ΑΓΚΑΘΙ, Μηθύμνης 29 / ΑΊΝΑΛΗΣ, Πατησίων 354 / ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ, Ν. Πλαστήρα 29, Αιγάλεω / ΚΡΙΤΣΗ, Δημοσθένους 80-82, Καλλιθέα / ΛΕΥΚΑΡΟΣ, Σωκράτους 26, Καλλιθέα / ΜΥΡΑΤ, Παπαδιαμαντοπούλου 4 / ΝΙΚΟΛΑΚΗΣ, 3ης Σεπτεμβρίου 93 / ΠΛΗΓΩΜΕΝΟ ΕΛΕΦΑΝΤΑΚΙ, Δερινύ 22 / ΦΑΡΟΣ, Έθνικής

Άντιστάσεως 25, Περιστέρι / ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ, Δημοκρατίας 4-6, Ν. Ψυχικό / ΑΦΟΙ ΦΟΝΙΑΔΑΚΗ, Πατησίων 189 / ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΔΡΟΜΟΣ, Έφεσσου 29, Νίκαια / ΚΙΒΩΤΟΣ, Δραγάση 1 / ΜΥΛΩΝΑΣ, Άφεντούλη 4 / ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ, Καράϊσκου 157 / ΠΡΙΣΜΑ, Μπουμπουλίνας 48 / ΦΕΡΟΥΣΗΣ, Άλκιβιάδου 113 / ΘΕΣ/ΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Χρυσοστόμου Σμύρνης 19 / ΚΟΤΖΙΑΣ, Τσιμισκή 78 / ΠΑΤΡΑ ΒΓΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, Άράτου 18 / ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Κανακάρη 69 / ΒΟΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ, Έρμου 183 / ΛΑΜΙΑ, ΦΗΚΑΣ, Ύψηλάντου 7 / ΚΑΣΤΟΡΙΑ ΤΣΙΓΚΟΥΡΑΚΗΣ-ΡΟΥΣΣΟΣ, Μητροπόλεως 50.

Μεγάλα ονόματα του μπλουζ για συναυλίες στην Αθήνα

του Θοδωρή Μανίκα

Μπιγκ Τάιμ Σάρα

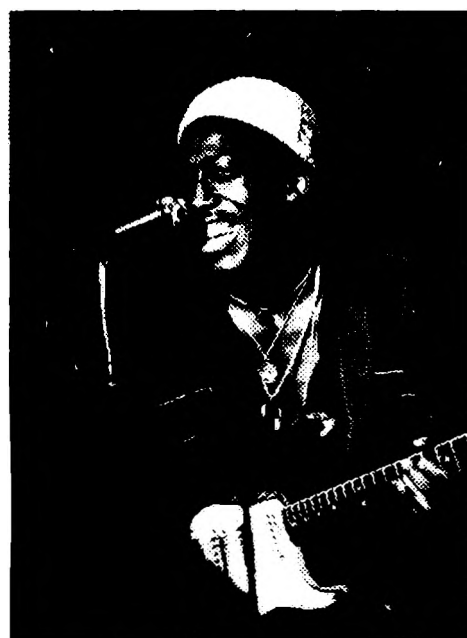
πραμς. Ένα από τα χιλιάδες μαύρα παιδιά του Σικάγο που μεγάλωσε κυριολεκτικά στο δρόμο, παίζοντας μπλουζ από δέκα χρόνων, όπως λέει! Ο Άμπραμς έγινε πασίγνωστος στο Σικάγο, το καλοκαίρι που μας πέρασε, όταν επικεφαλής εκατοντάδων άνεργων μουσικών (λόγω της παναμερικανικής κρίσεως των νυχτερινών κλαμπς) κατέβηκαν κι άρχισαν να παίζουν στους δρόμους της κάτω πόλης. Η δήμαρχος του Σικάγο, αντέδρασε τοποθετώντας παντού απαγορευτικές πινακίδες για «υπαίθριους» μουσικούς και το θέμα πήρε διαστάσεις στις τοπικές εφημερίδες, αναδεικνύοντας τον Άμπραμς σε ηγετική φυσιογνωμία των αντιδρούντων μουσικών μέσα από συνεντεύξεις όπου δήλωνε πως (η οποιαδήποτε είδους κοινωνική ή οικονομική κρίση, έχει ανάγκη το μπλουζ. Σαν ύστατη άμυνα, σαν τελευταία ελπίδα».

Η τραγουδίστρια Μπιγκ Τάιμ Σάρα είναι τριάντα χρόνων και στα δεκάξη της την ανακάλυψε ο μεγάλος πιανίστας, συνθέτης και τραγουδιστής του μπλουζ Σάννυ-λαντ Σλιμ, με τον οποίο συνεργάστηκε για δέκα χρόνια. Από τότε που οι δρόμοι τους χώρισαν, η Σάρα έχει το δικό της γκρουπ με το οποίο ηχογραφεί ή δίνει συναυλίες, σε κλαμπς και πανεπιστήμια της Αμερικής και της Ευρώπης, κάτω από την επωνυμία Μπιγκ Τάιμ Σάρα'ς Μπλουζ Σώου.

Παρά τον τεράστιο όγκο της, η Σάρα είναι πολύ ευκίνητη, σπουδαία σαν τραγουδίστρια και στήνει υπέροχα σώου πάνω στο πάλκο αλλά και κάτω απ' αυτό, όταν χώνεται ανάμεσα στον κόσμο και τραγουδά μαζί τους χωρίς μικρόφωνο, με τη βαθιά φωνή της φυσική και δυναμική.

Τέλος, έχουμε τον Τζων Χάμοντ. Ο πιο γνωστός από την παρέα των μουσικών που θα δούμε, πιθανώς επειδή είναι λευκός, αλλά σίγουρα επειδή είναι θαυμάσιος τραγουδιστής και άνθρωπος

με σπάνιο ήθος. Χαρακτηριστικό για το τελευταίο, είναι ότι ο πατέρας του σαραντάχρονου σήμερα Χάμοντ, ήταν, στα χρόνια που ο γιός ξεκίνησε, διευθυντής παραγωγής και ρεπερτορίου στην μεγαλύτερη Αμερικάνικη εταιρεία δίσκων, την Κολούμπια. Ο πατέρας Χάμοντ ήταν και είναι υπεύθυνος για την δισκογραφική καριέρα ονομάτων όπως ο Κάουντ Μπέις, η Μπίλυ Χολινταϊν, ο Τσάρλυ Κρίστιαν, ο Μπομπ Ντύλαν, ο Μπρους Σπρίνγκστην και άλλοι πολλοί. Κι όμως ο γιος Χάμοντ, δεν βρήκε την παραμικρή βοήθεια απ' τον πατέρα τους. «Ο πατέρας μου προσπάθησε να με απογοητεύσει» είπε σε πρόσφατη συνέντευξή του στο Ολλανδικό περιοδικό «Χόλλαντ Χέραλντ». Και συνέχισε. «Δεν τα πηγαίναμε ποτέ ιδιαίτερα καλά. Οι γονείς μου χώρισαν όταν ήμουν πέντε

Ρον Άμπραμς

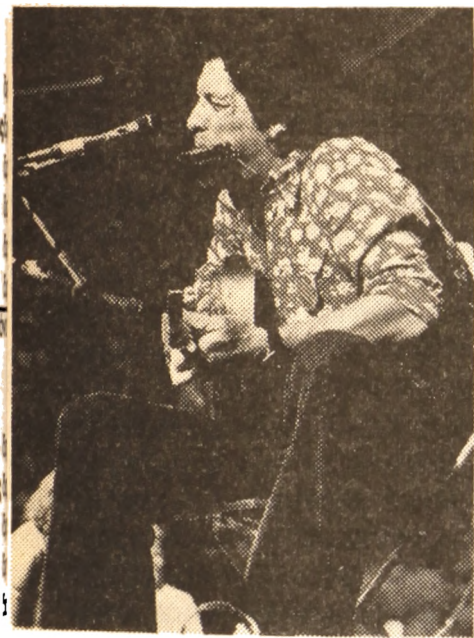
χρονών και χρωστάω σχεδόν τα πάντα στη μητέρα μου, παρά στον πατέρα μου, που τον έβλεπα σπάνια έτσι κι αλλιώς».

Ο νεαρός τότε Χάμοντ στα χρόνια της δεκαετίας του '50 άκουγε ροκ-εν-ρολ, αγόρασε την πρώτη του κιθάρα στα 17 και δυο χρόνια μετά έπαιζε επαγγελματικά μπλουζ, ενώ ήταν και παραμένει μανιώδης συλλέκτης και ακροατής δίσκων του ιδιώματος. Πότε μόνος του και πότε παρέα με φίλους του μουσικούς με γνωστά ονόματα (από τον Ντύλαν μέχρι τους Μπαντ, κι από τον συγχωρεμένο Μάικ Μπλούμφελντ μέχρι τον Ντόκτορ Τζων) έδωσε πολλές συναυλίες και ηχογράφησε μέχρι σήμερα δεκαεννιά μεγάλους δίσκους.

Με μια κουλτούρα και εμφάνιση «μπληνικό» ο Χάμοντ έχει την ικανότητα να κάνει πάντα καλούς δίσκους και πραγματικά ζωντανές συναυλίες. Και είναι αναμφίβολα (μαζί με τους Ρόλινγκ Στούν το '67, τους μουσικούς του μπλουζ το '80, τον Τζο Κόκερ το '82) ένας από τους πιο σημαντικούς μουσικούς που είχαμε μέχρι σήμερα την ευκαιρία να δούμε στην Ελλάδα.

Οι Έλληνες φίλοι της μαύρης μουσικής (και όσοι από τους παλιότερους αναγνώστες μας συγκαταλέγονται σ' αυτούς) θα θυμούνται τις περίφημες συναυλίες που πριν τρία χρόνια είχαν δώσει στη Γλυφάδα, στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη οι μουσικοί του μπλουζ από το Σικάγο μ' επικεφαλής την τραγουδίστρια Κόκο Ταϊλор και τον κιθαρίστα-τραγουδιστή Άλμπερτ Κόλλινς.

Σήμερα ο ίδιος άνθρωπος που τότε είχε μετακαλέσει τους Αμερικανούς μουσικούς, προχώρησε στη μετάκληση άλλων εξίσου σημαντικών εκπροσώπων του αμερικάνικου μπλουζ. Έτσι, έχουμε τρεις συναυλίες στον «ΟΡΦΕΑ», στις 18, 19 και 20 Φεβρουαρίου, όπου μια θαυμάσια μπάντα μουσικών από το Σικάγο θα συνοδεύσει στο πρώτο μέρος την σπουδαία μαύρη τραγουδίστρια

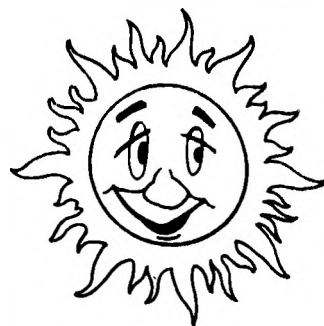
Τζων Χάμοντ

Μπιγκ Τάιμ Σάρα και, στο δεύτερο, έναν από τους σημαντικότερους λευκούς μουσικούς του μπλουζ, τον περίφημο Τζων Χάμοντ.

Δυο λόγια για το συγκρότημα κατ' αρχήν. Είναι τετραμελές και το αποτελούν οι Ρον Άμπραμς (κιθάρα-τραγούδι), Λήο Ντέιβις (πιάνο), Λωστρ Ντελοσέ (μπάσο) και Ραϊή Άλλισον (ντραμς).

Πιο γνωστός από τους τέσσερις, είναι ο 27χρονος ντράμερ Ραϊή Άλλισον, που χρωστά τη φήμη του στο ότι τα τελευταία τρία χρόνια έπαιζε ανελλιπώς σε δίσκους και συναυλίες πλάι στον Μάντυ Γουώτερς, έναν από τους τελευταίους εν ζωή «γίγαντες» του μπλουζ. Πέρα απ' αυτό ο Άλλισον (που έχει παίξει και σόουλ μουσική) έχει συνοδεύσει και άλλους μεγάλους του μπλουζ, σαν τους Τζούνιορ Ουέλς, Μπάντυ Γκάου, Τζέιμς Κόττον και Ότις Ρας. Εκτός από ντράμερ είναι και τραγουδιστής, με εμφανείς επιρροές από τη σόουλ μουσική στον τρόπο της ερμηνείας του.

Να σταθούμε και στον επίσης 27χρονο, κιθαρίστα Ρον Άμ-

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ
16 ΤΟΜΟΙ
ΤΟΥ ΑΝΤΙ

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ιδιαίτερα μαθήματα
καθώς και σε ομάδες
τριών μαθητών
από πεπειραμένο καθηγητή
τηλ. 72.26.107

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Μάκης Παυλίδης

Η Καταστροφή

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤΙ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΤΣΟΣ: Συγγραφέας; Όχι... Εικονοποιός...

Ο Τάκης Καφετζής γράφει για το βιβλίο του Γιώργου Βέλτσου
«Αντι-κειμένα», εκδ. «Γνώση», Αθήνα 1982, σελ. 224

«Συμβαίνει, λοιπόν, με τα αντικείμενα που συγκεντρώνονται εδώ... να δηλώνονται πολιτικά, να παριστάνονται σωματικά στη σκηνή που αυτός ο τόμος περικλείει»,

μας καταθέτει ο συγγραφέας, διαλέγοντας έναν άλλο τόπο και έναν άλλο τρόπο για να μας προιδεάσει, κάτι που θυμίζει, λες, τη «φρουδική "άλλη σκηνή" ως τόπου του ασυνειδήτου» (Αντι-κειμένα, στη σελ. 70), απ' όπου αποπειράται και το άλλο ύφος γραφής, αυτό της «βιωματικής-πολιτικής γραφής», αρμόδιας για να μας οδηγήσει έξω από το κυρίαρχο και μονοσήμαντα λογοκεντρικό σχήμα/εκδοχή του δυτικού θεωρητικού Λόγου, και ομολογής προς τη διαπίστωση:

«είμαστε προηγουμένως και υποκειμένα του ασυνειδήτου μας, είμαστε δηλαδή και υπο-κειμένα - ηθοποιοί της "σκηνής" των αναπαραστάσεών του» (Αντι-κειμένα, στη σελ. 85).

Από αυτή τη σκηνή, λοιπόν, αρθρώνει ένα έργο σαν εκείνο που,

«γράφει για την περιγραφή που δεν ισχύει, όπως κι εγώ (αυτός, δηλαδή, ο συγγραφέας των «Αντι-κειμένων») που τη διηγούμαι αποκλείομαι από το έργο... Περιέχομαι... Το έργο... δεν έχει αναγνώστη... κυλάει από τις παλάμες όπως οι λέξεις...» (Γ. Βέλτσου, «Το έργο ανεβάζεται σ' ολόκληρη την πόλη», το 1979, απ' τις εκδόσεις του «Ίκαρου»).

Αρθρώνει και συν-γράφει ένα έργο μ' έναν τρόπο που θυμίζει αυτό το «Ιστορία χωρίς υποκείμενο», αφού «γράφει και υπογράφει τα αντι-κειμένα προσχωρώντας) ως φορέας συγκεκριμένων ιστορικών κατηγοριών στο ίδιο το δομικό επίπεδο ανάλυσης που τον περιέχει τελικά κι αυτόν ως αντικείμενο» (Αντι-κειμένα, κάπου στις προ-Λογικές σελίδες)· γράφει έτσι, θέτει και αίρει έτσι τα αντικείμενα των Αντι-κειμένων του, ίσως και για έναν άλλο λόγο, που έχει να κάνει με αυτή τούτη την ύλη του στοχασμού του, που διατάσσεται, δια-πλάθεται και του δίνεται ήδη δια(-)τυπωμένη, ήδη κατασκευασμένη σαν αντικείμενα, μέσα από «στρώματα λόγων και εξαγγελιών, αποφάσεων και χειρονομιών... πολύ πριν η επιστήμη θεωρήσει (τα αντικείμενα) ως γνωστικά» (βλ. πάλι στα «Αντι-κειμένα»).

Έτσι, λοιπόν, αυτός, σαν «υποκείμενο που δεσμεύεται αλλά και ενεργοποιείται μέσα στη δομή», σαν «υποκείμενο» που «παράγεται εκ νέου ως ενεργός και δημιουργικός φορέας μέσα στη δομή», θα πλησιάσει αυτό που κείται-ήδη-απέναντί του από έναν «τόπο» εξαγγελίας του λόγου του, προσπαθώντας «να ορίσει κάτω από μια συνολοποιητική λογική τον εαυτό του, τον άλλον και τον χώρο-ολότητα

στον οποίο συν-υπάρχουν και συν-αρθρώνονται», κινούμενος πάντα στο νήμα της μορφής (ή του σημαίνοντος...) απ' όπου,

«οι απροσδιόριστοι παράγοντες διαμορφώνουν τα φαινόμενα και εμπεριέχουν τα υποκείμενα, μεταβάλλοντάς τα κυριολεκτικά σε υποκειμένα της δομικής δράσης...»

(Οι φράσεις σε εισαγωγικά αυτής της παραγράφου είναι από το βιβλίο του Γ. Βέλτσου: «Οι απροσδιόριστοι παράγοντες», που εκδόθηκε πριν δύο περίπου χρόνια, εκείνο τον Απρίλιο του 1981, απ' τις εκδόσεις «Παπαζήση». Το ότι παραπέμπουμε σ' αυτό το «έργο», αυτό ίσως και να οφείλεται στο ότι τα «Αντι-κειμένα» είναι, όπως λέει ο ίδιος, «πάρ-εργο», «περίγραμμα και πλαίσιο» για τους «Απροσδιόριστους»).

Περιέχεται λοιπόν ο αυτοουργός αυτών των κειμένων μέσα σε μια ήδη-δεδομένη δομή, που μπορεί να μην είναι μόνον αυτή της ανάλυσης αλλά και κάποια άλλη, αφού «η γλώσσα του ανθρώπου είναι χωρίς άλλο καμωμένη από την "η γλώσσα", μέσα στην οποία φέρεται το υποκείμενο και από την οποία έχει ασυνειδήτο», όπως λέει και ο ίδιος, παραθέτοντας Λακάν. Και μέσα σ' αυτό το-ήδη-δεδομένο πεδίο εκφοράς του «λόγου» του, το επώνυμο υποκείμενο: Γ. Βέλτσος προσπαθεί να εξοικονομήσει αυτό «που δεν μπορεί να αιχμαλωτιστεί» από τη δομή, δηλαδή το «πρωταρχικό (του) φάντασμα» (βλ. «Αντι-κειμένα», στη σελ. 109), αποπειρώμενος γι' αυτό τη γραφή εκείνη που «διόλου δεν υποχρεώνει» τον γράφοντα «να τελειώσει τη φράση αφού πάντα η φράση είναι ανοιχτή»· κάτι σαν ατελεύτητο και ανοιχτό σώμα, όπου εγκατοικεί ψυχή αναλυόμενη και αναλύουσα, πέρα από τις παραστάσεις του Νου και τα σχήματα της ά-φωνης εμπειρικής χειρονομίας, στο σημάδι που σταυρώνει η κάθετος του Σημείου με την οριζόντια του ματιού, και όπου μας καλεί να αναγνώσουμε «το πράττειν (του) μέσα από την αναπαράστασή του: το ύφος του» (βλ. «Αντι-κειμένα», στη σελ. 200), το ύφος μιας γραφής —ο Μπαρτ θα πει ότι η γραφή, «πράξη αλληλεγγύης», «λειτουργία», είναι «η σχέση ανάμεσα στη δημιουργία και στην κοινωνία», (βλ. «Βαθμός μηδέν της γραφής», στη σελ. 26 των εκδ. «70») — τέτοιας που

«θα με διώξει έξω από μένα... θα με αναγνωρίσει στα μάτια σας», στο: .
«Έργο ανεβάζεται...»

τέτοιας που, με την ιδιότητά της ως «διαγνωστική σημείων» θα είναι «τιμωρία και εκδίκηση όλων εκείνων των κειμένων που μας έμαθαν τα αντικείμενα όπως το Σώμα, το Ασυνειδήτο, τη Γλώσσα, την Εξουσία, την Κουλτούρα, και τη Γοητεία να τα θεωρούμε γνωστικά», μια αντι-λογκρατική

λοιπόν σημειωτική —αφού «χωρίς σημεία δεν υπάρχει νόηση» (στα «Αντικείμενα», και στη σελ. 90)— απολαυστική των αντικειμένων του στοχασμού, υπηρετική του αξιώματος/ανάγκης που φέρει και μεταφέρει τον Λακάν πίσω και μέσα από το «λόγο» του Γ. Βέλτσου: «το σημαίνον προηγείται του Υποκειμένου και του cogito», αυτού δηλαδή που «γεννιέται μέσα στις διαστάσεις της "Συμβολικής Τάξης"», σηματοδοτώντας πολύτροπα και κατοπτρικά τη σημαίνουσα τάξη του ανθρώπου: «ο άνθρωπος είναι το ύφος». Παιχνίδι, λοιπόν, («Να παίξω», λέει κάπου ο ονοματοδότης των «Αντι-κειμένων» της επιθυμίας του), στην επιφάνεια-του-σημαίνοντος/με-το-σημαίνον, γιατί μόνον αυτό «γίνεται... αδιάφορο και αδιάφθορο από λογοκεντρικές εννοιολογήσεις που καταδιώκουν το βίωμα και το διαφθείρουν» (βλ. στα «Αντι-κειμένα», στη σελ. 93)· μ' αυτό το παιχνίδι εξυφαίνεται —και σαν μίτος λες για την ανάγνωσή μας— η προστατευτική μήτρα για την εν-γραφή της αίσθησης του αντικειμένου σε «λόγο», εν-γραφή που,

«ποτέ κανένα θαλασσινό τυπογραφείο δεν θα αποδώσει»
(όπως μας προειδοποιεί στο «Έργο ανεβάζεται...»)

εν-γραφή, καλύτερα, ενός στυλ που προσπαθεί να εκ-φέρει το βίωμα, σαν υποκείμενο λες, αφού η ποθούμενη ταυτότητα του δράστη της γραφής και των προϊόντων της διανοίας του

«δεν βρίσκεται στα αισθήματα ούτε στις πράξεις, αλλά στα λόγια που εξαλείφουν διαρκώς τη διαφορά»
(στο «Έργο ανεβάζεται...»)

ενός «στυλ» που σαν προ-πομπός κείται εκείνης της «άλλης γλώσσας», που η έντασή της

«δεν βρίσκεται στο νόημα, αλλά στον τύπο των ήλων που καρφώνονται απάνω της...»

(στο «Έργο ανεβάζεται...»)

ενός τρόπου και μιας μορφής ρέουσας και ρευστής σαν εκείνο τον πίνακα του χωρίς-αρχή-χωρίς-τέλος ανθρώπινου σώματος (Bellmer) που κοσμεί ολόκληρη σελίδα, χωρίς αρίθμηση, έξω από την πεπερασμένη Τάξη των δια-ταγμένων αριθμών και γραμμάτων, σαν μια αισθησιακή και παλόμενη, κινούμενη απεικόνιση του πόθου και του οφθαλμού, αυτών που συνιστούν και τόπο παραγωγής των αντικειμένων του βιβλίου, σαν το λακανικό «εκείνο» που «όταν μιλάει... τότε η ψυχή κραδάζεται συθέμελα...» («Αντι-κειμένα», στη σελ. 63) τρόπος και μορφή συν-γραφής φωνημάτων, που αξιώνουν κάποια άλλη άρθρωσή τους σε «Θεωρία», μέσα από την εικονική περί των βιωμάτων-αντικειμένων γραπτή ομιλία, μια εικονογραφία, αφού στην εικόνα,

«εκεί είναι ο τόπος και τίποτα δεν υπάρχει πριν απ' αυτήν»
(στο «Έργο ανεβάζεται...»)

μ' αυτό και

«δεσμευτήκαμε σε χιλιάδες εικονοφόρα λόγια...»

(πάλι στο «Έργο ανεβάζεται...»)

ια εικονογραφία με συμπαραστάτη του ο «πολιορκητικό μηχανήμα της γλώσσας», που θα τον οδηγήσει στην «αποθέωση της μορφής», στον πανηγυρισμό της νίκης της πρόσοψης πάνω σ' ένα νόημα του δεν μου δόθηκε ποτέ», μη βλέποντας τ' αρά,

«καράβια ολόφωτα... τη βιαστική χειρονομία της γραφής, του γράμματος που είμαι...»

(στο «Έργο ανεβάζεται...»)

Ετσι και τώρα, μέσα από τη ρητά εκφρασμένη —στη σελ. 74 των «Αντι-κειμένων»— «προτετασιότητα της δομής (σημαίον)», προτάσσει μια άλλη εικόνα, μια άλλη, δηλαδή, παράσταση στο νου μας για τα προνομιακά αντικείμενα του μονοσήμαντα ορθολογούντος κοινωνιολογικού τρόπου αντίληψης περί της εξουσίας, της γλώσσας, κτλ. Κινείται στις εντάσεις της επιφάνειας, στη διαθλασμένη ισορροπία της μορφής, στο σύμβολο, σ' ένα διάστημα που ορίζεται ανάμεσα στη «σημαίον» αλυσίδα, στο λακανικό «βορρόμιο κόμβο» και στο αντι-φιλελεύθερο, αντι-ουμανιστικό και αντι-ιστορικιστικό «σχήμα» της «Ιστορίας εκτός υποκειμένου» — και cogito* διαλέγεται με ένα «κε-λό που δεν σημαίνει παρά... (την) πιθανότητα παροπλισμού (της δυτικής σκέψης) όταν καταστεί εντελώς απάνθρωπη» (βλ. στα «Αντι-κειμένα», στη σελ. 178)* ανταμοίβεται με «τη διέγερση και την απόλαυση από την αφή» (βλ. στη σελ. 105), «από τη διεστραμμένη ηδονή των λέξεων», όπως μας εκμυστηρεύεται ο Μπαρτ στην «Απόλαυση του κειμένου»* ντύνει με υποψία, με αυτό το «άλλο μισό του Λόγου και της λογικής...» (βλ. στα «Αντι-κειμένα», στη σελ. 172), και περιβάλλει με «μια νέα αισθησιακή και νοητική συγχρόνως ηθική...» (βλ. στη σελ. 168) το δομικό μαρξιστικό στοχασμό, την ψυχανάλυση του Freud + Lacan και την «επιστήμη - τιλότο», τη γλωσσολογία, τις τρεις αυτές ξεσπόμενες του τωρινού και των προηγούμενων έργων του.

Με όλα αυτά σαν εξάρτηση και με ένα σχέδιο», σαν όχημα της επιθυμίας του να μιλήσει στον Άλλο με το τυπογραφημένο ένδυμα της γραφής, ο Γ. Βέλτσος πραγματεύεται και επικυρώνει πολιτικά το ψυχαναλυτικό - σημειολογικό (βλ. «Το σώμα»), ψυχαναλυτικά το πολιτικό (βλ. «Αλλαγή με τους δικούς της όρους», «Η ψυχογραφία της αλλαγής», «Στο Λαβύρινθο της γοητείας», «Η αλλαγή ή θα είναι αλλαγή κουλτούρας ή...», που μου θυμίζει εκείνο που είπε κάπου κάποιος οριστικά ο Άλλος, που δεν είναι πια ανάμεσά μας, αυτό το «Ο σοσιαλισμός ή θα είναι δημοκρατικός ή ...»), ενώ η γλωσσολογική προτατική υπόθεση λειτουργεί σαν να συγκεφαλαιώνει στα περισσότερα δοκίμια (όπως στο «Θεωρητικές αντιδοσεις στη

σκέψη του Michel Foucault και του Νίκου Πουλαντζά», για το οποίο αισθάνομαι αδύναμος να μιλήσω παραπέρα, λες και στέκομαι μπροστά σ' έναν ακυρωτικό καθρέφτη, ή βρίσκομαι σε κατάσταση έλλειψης...).

Δεν πραγματεύεται και δεν επικυρώνει μόνον: καθιερώνει, καθιδρύει αντικείμενα-αλλού-από-τον-ήδη-ομιλημένο-τόπο-τους, τα μετατάσσει υπονομεύοντας τις υποθέσεις του μέχρι τώρα λόγου εκφοράς τους και εικονογραφώντας θέσεις για μια άλλη βίωση και εν-νόηση του φάσματος των έξη αντι-κειμένων. Την αισθητική και τη διέπουσα αιτία του στυλ της γραφής και του ήθους του λόγου του συν-γραφέα τις παριστάνω λεκτικά εδώ, δανειζόμενος μια πρωτόγενώς ανύποπτη ρήση του ίδιου στη σελ. 58 του έργου:

«αν το φανταστικό μπορούσε να το ερμηνεύσει κανείς ως την επιφάνεια χωρίς βάθος θα εξαντλούσε και το ιστορικό, γιατί απλούστατα η επιφάνεια διαχέεται σ' όλη την ιστορία».

Προσπάθησα να γράψω γι' αυτά τα «Αντι-κειμένα» χωρίς να αναλωθώ σε ασκήσεις επί της «ουσίας» τους για την οποία, άλλοι —προθυμότεροι στο έργο του κριτικού— θα μπορούσαν να μιλήσουν, συνηγορώντας ή καταρρίπτοντας την εγκυρότητά της, με την ταυτόχρονη οφειλή τους να προσφύγουν και σε «συστηματικότερα» πονήματα του Γ. Βέλτσου, όπως τα «Κοινωνία και Γλώσσα», «Θεσμικός Λόγος και Εξουσία», αλλά και το «Σημειολογία των πολιτικών θεσμών» (η τελευταία, για όσους είναι όχι μόνο γνώση αλλά και μνήμη).

Ο «λόγος» που υπο-δύθηκα εδώ, καθότι αναγνωριστικός και όχι ετερόνομα γνωστικός, βασίστηκε στη σύν-θεση ρήσεων και εκφορών του ίδιου του συν-γραφέα. Μια πρώτη ανάγνωση δηλαδή, που έχει να κάνει περισσότερο με την κατάθεση του ύφους της πρόσληψής μου μπροστά στο (τυπωμένο, έστω) ύφος του λόγου και της γραφής του κειμενογράφου. Για την κατάθεσή μου αυτή και για την απόδοση της εικόνας του λόγου και της γραφής του Γ. Βέλτσου, δηλαδή για να δώσω τις «λέξεις με τη σάρκα τους» (όπως λέει ο Λακάν στις «Απαντήσεις» του), αισθάνθηκα την ανάγκη να αναθώ και παραπέμψω στο «Έργο (που) ανεβάζεται σ' ολόκληρη την πόλη». Ήταν οι δύο λόγοι που εξηγούν αυτή μου τη χειρονομία και την νομιμοποιούν —σε μια άλλη τάξη συλλογιστικής στην «ερμηνεία» των κειμένων. Ακόμα όμως κι αν είχα δισταγμούς για το λογικά νόμιμο του διαβήματος της προσφυγής σε κάποιο λογοτέχνημα, δεν θα μπορούσα να το αποφύγω γιατί *απολάμβανα* τα αντικείμενα και

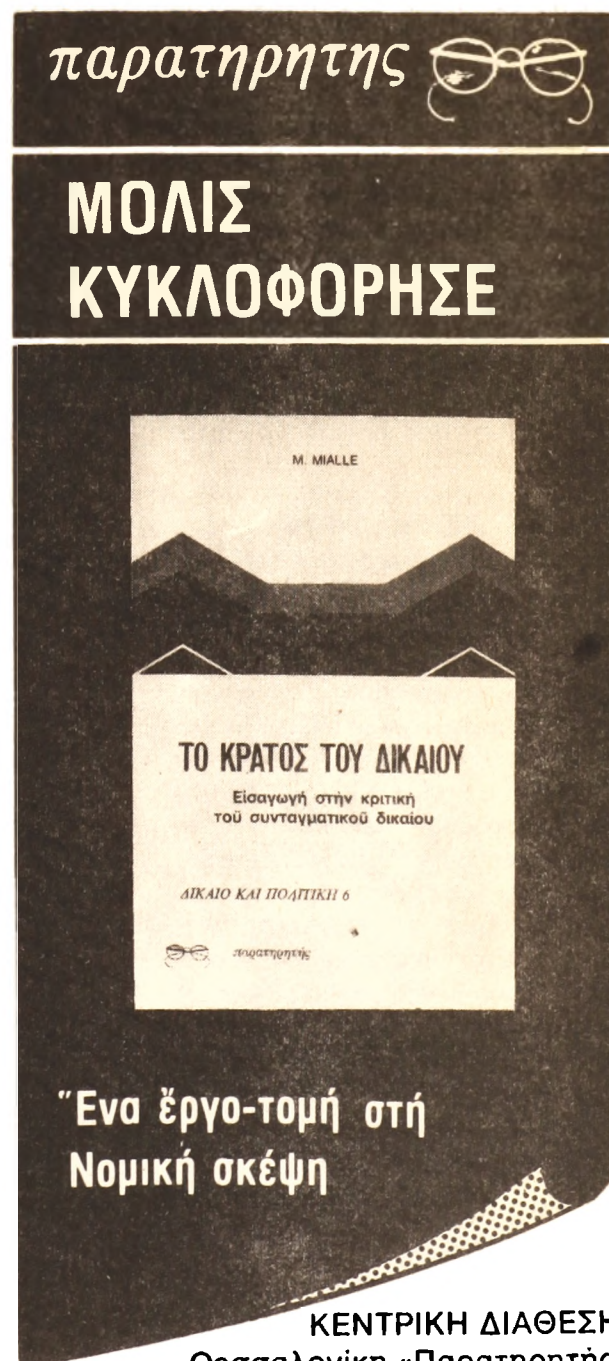
«Η απόλαυση του κειμένου, είναι η στιγμή ακριβώς εκείνη που το κορμί μου θα ακολουθήσει τις δικές του ιδέες γιατί το κορμί μου δεν έχει τις ίδιες μ' εμένα ιδέες» (στη σελ. 30 του: Ρ. Μπαρτ, *Η απόλαυση του κειμένου*).

Γι' αυτό και θα τελειώσω δίνοντας το λό-

γο στο «Το έργο ανεβάζεται σ' ολόκληρη την πόλη». Είναι ένα απόσπασμα που μιλάει για κάποιο αγωνιώδες μέλημα του συν-γραφέα μπροστά στην «άταχτη» μεταφορά του «μνημικού ίχνους» του στο γραπτό λόγο και πιάνεται, σαν ν' αγκιστρώνεται λες, στην μορφή του καλειδοσκοπίου. Υπενθυμίζω μόνον ότι τα «Αντι-κειμένα» είναι δέκα οχτώ, εκτεθειμένα διάσπαρτα και καλώντας μας να ανακαλύψουμε την καλειδοσκοπική τους θέση-αθέτηση:

«Αυτές τις άταχτες γραφές να τις ενώσω. Σαν μετωνυμική σειρά να τις ενώσω μ' ένα υπόγειο καλώδιο, όπως εκείνα που ακουμπάνε στον αμμουδερό πάτο της θάλασσας και συνδέουν τα νησιά. Λέω να τις κάνω βιβλίο, σχήμα ορθογώνιο, με εξώφυλλο εικονογραφημένο και τυπωμένα διάφορα στοιχεία. Έτσι θα ξεχωρίσω από το αίμα το κόκκινο μελάνι του μαρκαδόρου μου... που κυλινδροποιεί το κορμί μου, γράφει σιωπηλά τ' αχνάρια των ήχων που θέλησαν ν' απαλλαγούν από τα γράμματα... —καλειδοσκόπιο που κινείται μαζί μ' άλλα γυαλιά, κύβους, ρόμβους, κώνους γυάλινους, οκτάγωνα στην περιφέρεια του μακρουλού οργάνου πίσω από το φώς.»

Τούτο το απόσπασμα, διαβάζει και τη δική μου ανα-γνωστική γραφή. □

“Ένα έργο-τομή στη Νομική σκέψη

KΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Θεσσαλονίκη «Παρατηρητής»
Τηλ. 26.49.58
Αθήνα «Παρατηρητής»

Βιβλιοθήκες και Πολιτική

Συχνά πληροφορούμαστε για την αποστολή βιβλίων σε επαρχιακές βιβλιοθήκες, πολιτιστικούς συλλόγους ή λέσχες, σε κοινότητες και δήμους. Και καθημερινά διαβάζουμε στον Τύπο ανάλογες εκκλήσεις. Η ανάγκη οργάνωσης και εμπλουτισμού των υπάρχοντων βιβλιοθηκών με βιβλία και η δημιουργία νέων, είναι, άλλωστε, επιτακτική.

Δεν θα εξετάσουμε, στο σημείωμα αυτό, αν και κατά πόσον διαβάζονται τα βιβλία που υπάρχουν ή στέλνονται στις βιβλιοθήκες, ποια και ποιες κατηγορίες του πληθυσμού των επαρχιακών πόλεων και κοινοτήτων πηγαί-

νουν στις βιβλιοθήκες. Εκείνο που θέλουμε να επισημάνουμε είναι η ανυπαρξία πολιτικής σ' αυτόν τον τομέα, μελετών και σχετικής έρευνας για τις βιβλιοθήκες, για την οργάνωσή τους και τη σχέση περιεχομένου που έχουν με το συγκεκριμένο αναγνωστικό κοινό που εξυπηρετούν.

Η διαμόρφωση μιας πολιτικής σ' αυτόν τον τομέα μπορεί να βοηθήσει σημαντικά το βιβλίο και τις σχέσεις του αναγνωστικού κοινού μ' αυτό, έτσι ώστε να δημιουργηθούν ευνοϊκοί όροι για την ποιοτική διαφοροποίηση της παραγωγής του. Επίσης, μια διαμορφωμένη πολιτική μπορεί να

συμβάλλει στην ενίσχυσή του, αλλά και στην πολιτιστική ανάπτυξη των επαρχιακών πόλεων και κοινοτήτων. Δεν ισχυριζόμαστε ότι ορισμένες επιλογές για τη προώθηση μιας συγκεκριμένης πολιτικής σ' αυτό το θέμα αποτελούν και τη λύση του προβλήματος βιβλιοθηκών, οργάνωσης και σχέσεων τους με το αναγνωστικό κοινό, ούτε ότι θα δώσουν την άλλη διάσταση στις πολιτιστικές δραστηριότητες σε χωριά και επαρχιακές πόλεις. Για παράδειγμα, η πρωτοβουλία του Υφυπουργείου Νέας Γενιάς για την οργάνωση υποδειγματικών βιβλιοθηκών παιδικού και εφηβικού βι-

βλίου είναι μια καλή —αλλά εξειδικευμένη αφετηρία. Μπορούν όμως, ορισμένες επιλογές, που να στηρίζουν μια πολιτική, να βοηθήσουν θετικά ή τουλάχιστο να καταγράψουν προβλήματα, κενά, ελλείψεις και αδυναμίες.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΥΚΟΥΤΡΗΣ

Μελέται και Έργα

Εκδ: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και γενικής Παιδείας, Αθήνα 1982

Φωτομηχανική ανατύπωσή εκλογής από το έργο του Ιωάννη Συκουτρή (1900-1937). Περιλαμβάνει μελέτες και δημοσιεύματα γενικότερου ενδιαφέροντος που δείχνουν την καθολικότητα του πνεύματος του Συκουτρή, καθώς και το προσωπικό του πάθος σε όλες του τις εκδηλώσεις. Στον τόμο περιέχεται, η βιογραφική και ψυχογραφική σκιαγραφή του Συκουτρή γραμμένη από τη σύζυγό του. Περιλαμβάνονται, επίσης, κείμενα, για τον άνθρωπο και το έργο του, των Σωκρ. Κουγέα, Δημ. Σ. Μπαλάνου, Ι. Ν. Θεοδωρακόπουλου, Ιωαν. Καλλιτσούνακη, Κ. Δ. Τσάτσου, Π. Κανελλόπουλου, Ν. Δετζώρτζη, Α. Κόρτε και Paul Maas, καθώς και κατάλογος των έργων του συγγραφέα.

ΚΩΣΤΑΣ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

Ρουσώ και Ντιντερό: Η ζωή και το έργο τους

Εκδ: Αλεβιζόπουλος, Αθήνα 1982

Μια αφήγηση της πολυκύματης ζωής των δύο κορυφαίων Γάλλων φιλοσόφων. Παρουσιάζονται, επίσης, όλα τα έργα του Ρουσώ και προσεγγίζεται το έργο του Ντιντερό, διευθυντή της «Γαλλικής Εγκυκλοπαίδειας». Στον τόμο υπάρχουν 24 φωτογραφίες από τα φωτογραφικά Αρχεία του Παρισιού, το Ινστιτούτο Ρουσώ της Γενεύης και τη Δημοτική Πινακοθήκη της Λάνγκρ. Το έργο προλογίζει ο άλλοτε υποδιευθυντής του Γαλλικού Ινστιτούτου της Αθήνας, καθηγητής Ροζέ Μιλλιέξ.

ΘΑΝΟΣ ΒΕΡΕΜΗΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ

Ο σύγχρονος κόσμος

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1982

Το βιβλίο ανήκει στη σειρά «Εγχειρίδια Ιστορίας». Απευθύνεται, όπως και τα υπόλοιπα βιβλία της σειράς, σε ποικίλες κατηγορίες αναγνωστών.

Το επίπεδό τους δεν κρίνεται από την ποσότητα και το είδος της προσφερόμενης ιστορικής ύλης, αλλά από τον τρόπο προσέγγισής τους. Έχει γίνει προσπάθεια για μια δομική ερμηνευτική προσέγγιση των ιστορικών φαινομένων και για μια συνολική σύλληψη της ιστορικής εξέλιξης.

«Ελλάδα και Σοσιαλισμός»

Εκδ: Καστανιώτη, 1982

12 κείμενα, εισηγήσεις από το πρόσφατο Συμπόσιο «Ελλάδα και Σοσιαλισμός». Γνωστές προσωπικότητες της πολιτικής και πνευματικής ζωής, παρουσιάζουν τις απόψεις τους γύρω από πέντε θέματα: Θεωρία και Πολιτική, Οικονομία, Παιδεία και Πολιτική, Άμυνα και Μέσα Ενημέρωσης.

ΜΑΝΟΥΕΛ ΑΘΚΑΡΑΤΕ ΦΕΡΝΑΝΤΟ ΚΛΑΟΥΝΤΙΝ

Ενωμένη Ευρώπη: Από τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια

Εκδ: Παρατηρητής, 1982

Οι απόψεις δύο κορυφαίων της ισπανικής αριστεράς για τον σοσιαλισμό και τη διεθνή συγκυρία. Ο πρόσφατα διαγραμμαμένος από το ΚΚ Ισπανίας Αθκαράτε αναπτύσσει —μέσω μιας συνέντευξης— τις απόψεις του για μια ενωμένη Ευρώπη, για τις εθνικοποιήσεις, την γραφειοκρατία και την αυτοδιαχείριση, τις Ανατολικές χώρες. Για τη φύση και τον

χαρακτήρα των τελευταίων, αναφέρεται ο Φ. Κλαουντίν, που προτείνει επίσης ένα νέο ορισμό του μαρξισμού.

JILI BARKLEM

Βατομουριά

Εκδ. Αστέρι Δελθανάση,

Αθήνα 1982

Τέσσερα βιβλία με 32 εικονογραφημένες σελίδες. 1. Ανοιξιάρικη ιστορία, 2. Καλοκαιρινή ιστορία, 3. Φθινοπωρινή ιστορία, 4. Χειμωνιάτικη ιστορία. Το κάθε βιβλίο διηγείται τη ζωή των μικρών ποντικών, που ζουν δίπλα και μέσα στη βατομουριά.

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ

Ταξίδι στη Νυρεμβέργη

Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1982

Ένα ταξίδι γίνεται αφορμή για μια κριτική ανασκόπηση του έργου από τον συγγραφέα μέσα από αναφορές σε βιώματα, καταστάσεις, ονόματα που συνθέτουν τον κόσμο του. Η γνωστή θεματική του Έσσε που αντικαθρεφτίζει την εναγώνια προσπάθεια του ατόμου να χτίσει έναν αρμονικό εαυτό.

ΛΥΔΙΑ ΚΑΡΡΑ

Η Μαρμαρίνα

Εικονογράφηση:

Σοφία Ζαραμπούκα

Εκδ: Μετόπη, Αθήνα 1982

Μια μικρή κυκλαδίτικη κόρη ξεκινά το μακρύ της ταξίδι από ένα λευκό νησί του Αιγαίου για να καταλήξει μετά από πολλές περιπέτειες στην προθήκη ενός μεγάλου μουσείου. Μέσα από τη μαγεία του παραμυθιού και της εικόνας, ο μικρός αναγνώστης θα κάνει μια πρώτη επαφή με την αρχαία κυκλαδίτικη τέχνη.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ

Εκδ: Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα 1982

Ανάτυπο τεύχους της «Νέας Εστίας», της 1ης Νοεμβρίου 1963, αφιερωμένο στον μεγάλο Αλεξανδρινό ποιητή. Το αφιέρωμα περιλαμβάνει αξιολογήσεις και μαρτυρίες άλλων λογοτεχνών, ανέκδοτα —τότε— ποιήματα του κ. Καβάφη, σκίτσα και φωτογραφίες.

ΑΝΑΪΣ ΝΙΝ

Κάτω από ένα γυάλινο κώδωνα

Μετ: Χρ. Ευαγγελίδου

Εκδ: Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 1983

Δεκατρία διηγήματα της Α. Αναΐς Νιν —περιφημής πια απ' τα ημερολόγια της— η οποία καταγράφει την εσωτερική εμπειρία μιας γυναίκας.

—Το παιδί, είπε ο γιατρός, είναι νεκρό.

Ήμουν ξαπλωμένη πάνω σ' ένα χειρουργικό τραπέζι. Δεν είχα μέρος να στηρίξω τα πόδια μου. Έπρεπε να τα κρατάω σηκωμένα στον αέρα. Δύο νοσοκόμες σκύβαν από πάνω μου. Μπροστά μου στεκόταν ο γιατρός με το πρόσωπο γυναίκας και με μάτια γουρλωμένα από θυμό και φόβο. Πάνε δυο ώρες που κάνω απεγνωσμένες προσπάθειες. Το παιδί μέσα μου ήταν έξι μηνών κι όμως πολύ μεγάλο για μένα. Ήμουν τελείως εξαντλημένη κι οι φλέβες μου είχαν πεταχτεί απ' το σφίξιμο. Είχα σπρώξει με την ύπαρξή μου ολόκληρη. Είχα σπρώξει σα να 'θελα να βγάλω αυτό το παιδί έξω απ' το κορμί μου και να το εκτοξεύσω σ' έναν άλλο κόσμο.

—Σπρώξε, σπρώξε μ' όλη σου τη δύναμη!

Εσπρωχνα στ' αλήθεια μ' όλη μου τη δύναμη. Όλη μου τη δύναμη;

Όχι. Ένα μέρος του εαυτού μου δεν ήθελε να σπρώξει έξω το παιδί. Ο γιατρός το 'ξερε. Γι' αυτό ήταν και θυμωμένος, παράξενα θυμωμένος. Ήξερε. Ένα μέρος του εαυτού μου παρέμενε παθητικό, δεν ήθελε να σπρώξει κανέναν έξω, ούτε καν αυτό το νεκρό θραύσμα του εαυτού μου έξω στο κρύο, έξω απ' το κορμί μου. Το καθετί μέσα μου που προτιμούσε να κρατήσει, να νανουρίσει, ν' αγαλιάσει, ν' αγαπήσει, το καθετί μέσα μου που κουβαλούσε, έτρεφε και προστάτευε, το καθετί μέσα μου που κρατούσε φυλακισμένο τον κόσμο ολόκληρο μες στη θερμότητά του τρυφερότητα, δεν ήθελε να σπρώξει βίαια έξω το παιδί, μόλο που 'χε πεθάνει μέσα μου. Παρ' όλο που έβαζε τη ζωή μου σε κίνδυνο, δεν μπορούσα να σπάσω, να σκίσω κομμάτια, ν' αποχωριστώ, να παραδώσω, ν' ανοίξω και να διασταλώ και να υποχωρήσω παρδίνοντας ένα θραύσμα ζωής σαν ένα θραύσμα απ' το παρελθόν, αυτό το κομμάτι του εαυτού μου εξεγειρόταν και δεν ήθελε να σπρώξω έξω το παιδί ή οτιδήποτε άλλο έξω στο κρύο, για να το πιάνουν ξένα χέρια, να το θάψουν σε ξένα μέρη, και να χαθεί, να χαθεί, να χαθεί... Εκείνος το 'ξερε, ο γιατρός. Λίγες ώρες πριν με λάτρευε, με υπηρετούσε. Τώρα ήταν οργισμένος. Κι εγώ ήμουν οργισμένη. Γι' έπνιγε μια μαύρη οργή για κείνο το κομμάτι του εαυτού μου που τρηνιόταν να σπρώξει, ν' αποχωριστεί, να χάσει.

ΙΑΤΡΙΤΣΙΑ ΡΑΙΤΣΟΝ

Η μαγεμένη νύχτα
Σικονογράφηση: Ελένη Αρβανίτη
Εκδ: Μετόπη, Αθήνα 1982.

Ο Ρούπερτ, η Σελίνα και ο Ιπέννο παίζουν στο πάρκο, περπατούν στους δρόμους του Σίδνεϊ χωρίς να υποψιάζονται ότι κοντά τους, πνιγμένα μέσα στο σιμέντο, ζουν τα πανάρχαια όντα, τα στοιχεία της Αυστραλίας. Και χρειάζεται να έρθει ο Κομήτης, που η τροχιά του τον φέρνει άθε χίλια χρόνια κοντά στη Γη, για να περάσουν όλοι τους, παιδιά και στοιχεία, πλάσματα ζωντανά και πράγματα άψυχα, μια νύχτα μαγική που θα τους μείνει ξέχαστη για πάντα. Η μετάφραση είναι της Κύρας Σίνου.

ΛΤΑΝ

Ρέξε μπαλάκι. Ιπποπόταμο
ύπνα. Κολύμπα ψαράκι
Εκδ: Αστέρι Δελθανάση,
Αθήνα 1982

Τα τρία βιβλία είναι δημιούργημα του διάσημου χαρτονίστα Ιταν. Με απλό κείμενο και ζωηρές εικόνες ζωντανεύουν στο παιδί τις βασικές αντιλήψεις και τη βοηθούν να αρθρώσει σωστά τις πρώτες του φράσεις. Τα βιβλία είναι για παιδιά προσχολικής ηλικίας.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Ο 16ος τόμος του ANTI

Α' εξάμηνο 1982 (τεύχη 196 - 208)

αντι

1982 α'

ΤΕΣΣΕΡΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΤΑΣΟΥ ΔΗΜΟΥ

Ένα γαρύφαλλο που
δεν τ' αφήνουν
ν' ανθίσει

ΕΡΝΣΤ ΦΙΣΕΡ

Τι είπε πραγματικά
ο Μαρξ

ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ

Οικονομικά και
φιλοσοφικά χειρόγραφα

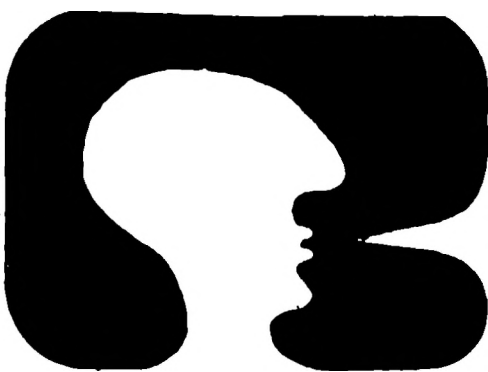
ΤΖ. ΛΙΧΤΧΑΪΜ

Σύντομη
Παγκόσμια
Ιστορία
του Σοσιαλισμού

Εκδόσεις Γλῶσσος

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΟΥΓΛΙΝΟΣ, ΑΘΗΝΑ 141 ΠΛΗΘΥΝΟΥΣΤΕΣ 113

ΟΥΔΕΤΕΡΗ Η ΡΥΠΑΝΣΗ;

● Προβλήματα της ρύπανσης και της μόλυνσης του περιβάλλοντος θίγει στο γράμμα του ο Αντώνης Φιλίππου.

Η άποψή του σχετίζεται με σχόλια του ANTI για το περιβάλλον, αλλά και αναφορές για τη στρατιωτική κυβέρνηση της Πολωνίας.

Κυρίες Διευθυντά,

Είναι αποδεδειγμένο, πέρα από κάθε αμφιβολία ότι η ρύπανση και η μόλυνση δεν καταστρέφουν μόνο θαυμαστά μνημεία ανεπανάληπτου κάλους κληρονομιά όλης της ανθρωπότητας, αλλά και σκοτώνουν αργά σταθερά και αδιάκριτα κάθε μορφή ζωής πάνω στη Γη. Έχουν δε κι ένα άλλο αποτρόπαιο αποτέλεσμα να επιφέρουν γενετικές βλάβες πράγμα που έχει σαν συνέπεια να γεννιούνται τέρατα. Άρα η ρύπανση και η μόλυνση μπορούν χωρίς υπερβολή να χαρακτηρισθούν σαν ένα ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΙΔΕΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΕΣ ΕΓΚΛΗΜΑ ΒΙΟΚΤΟΝΙΑΣ και μια φριχτή τραγωδία για το ανθρώπινο γένος.

Αυτή η τραγωδία θα έπρεπε, κατά τη γνώμη μου να μείνει έξω από πολιτικές διαμάχες με την στενή σημασία της λέξης. Στο «ANTI» διάβασα δύο φορές, τελευταία, πικρόχολα σχόλια εναντίον της στρατιωτικής (έτσι την αποκαλεί ακόμη και η φωνή της Αμερικής) κυβέρνησης της Πολωνίας. Τα σχόλια αυτά θα ήταν ευχής έργον αν έμεναν έξω από τη στήλη του περιβάλλοντος, γιατί σ' αυτήν δημοσιεύθηκαν.

Ένα τόσο σοβαρό θέμα θα ήταν προτιμότερο να έμενε έξω από οποιεσδήποτε συμπάθειες αντιπάθειες ή «εμπάθειες». Δεν νομίζετε;

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Αντώνης Φιλίππου

ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ

● Κάποιες παρατηρήσεις για το νομοσχέδιο, το σχετικό με τις προσλήψεις στο Δημόσιο γράφει σε σχετικό γράμμα του ο αναγνώστης μας Α.Σ. Να ποιες είναι αυτές, καθώς και η άποψη του επιστολογράφου μας για τη διαδικασία, που ακολούθησε η κυβέρνηση:

Αγαπητό ANTI, -

Είναι γνωστό ότι εμπόδιο στη δημιουργία οικογένειας, για πολλούς νέους, είναι η έλλειψη κάποιου σταθερού εισοδήματος. Την ύπαρξη όμως οικογένειας το νομοσχέδιο θεωρεί ουσιαστικά προϋπόθεση (με τα μόρια που χορηγεί σε όσους έχουν οικογένεια) για πρόσληψη.

Είναι ακόμα γνωστό ότι οι μεταπτυχιακές σπουδές, — κύρια

στο εξωτερικό—, εκτός απ' όσους παίρνουν υποτροφίες είναι κύρια θέμα οικονομικής αντοχής ή άνεσης των ενδιαφερομένων. Με το νομοσχέδιο ενισχύονται σημαντικά σε μόρια οι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων και μάλιστα για το σύνολο των θέσεων.

Η πλουσιοπάροχη χορήγηση μορίων σε ορφανούς, πολύτεκνους κτλ. με συμμετοχή τους όχι σε ιδιαίτερο ποσοστό αλλά στο σύνολο των θέσεων θεωρεί τους άλλους υποψήφιους ιδιαίτερα προνομιούχους.

Η εντοπιότητα ανάγεται σε ιερή ιδιότητα με 15 μόρια. Αποτέλεσμα να διορίζεται κάποιος στο νομό που γεννήθηκε κάποτε ένας από τους γονείς του, όχι όμως και στο νομό που κατοικεί ο (ή η) σύζυγος -γιατί δεν παίρνει τα 15 μόρια της εντοπιότητας.

Η ύπαρξη υπουργού που τελείωσε νυκτερινό σχολείο μέσης εκπαίδευσης δεν δικαιολογεί την ευνοϊκή μεταχείριση, μόνο και ειδικά, των αποφοίτων των σχολείων του τύπου αυτού.

Τέλος η θεσμοθέτηση ενδεικτικού ακαθαρίστου ετήσιου εισοδήματος προσδιοριζόμενου στο 150% του αντιστοίχου εισοδήματος του ανειδίκευτου εργάτη, όχι μόνο δε θα οδηγήσει, κατά το νομοθέτη, σε απόκρυψη εισοδημάτων αλλά σαν εισόδημα ενός (ποιου αλήθεια;) έτους μπορεί να γενικευθεί και να συμπεράνει την γενικότερη οικονομική κατάσταση του υποψήφιου για πρόσληψη.

Είναι πραγματικά λυπηρό τέτοιο σοβαρό νομοσχέδιο να αντιμετωπίζεται με τόση, κατά τη γνώμη μου, προχειρότητα, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προτάσεις των περισσότερων συλλόγων πτυχιούχων για επετηρίδες.

Φιλικά
Α.Σ.

Η ΑΠΟΔΟΣΗ ΜΙΑΣ ΕΙΔΗΣΗΣ

● Σε είδηση του «Ριζοσπάστη» σχετική με τα αγροτικά μέτρα που εξάγγειλε η στρατιωτική κυβέρνηση της Πολωνίας και τις απόψεις των Πολωνών επισκόπων γι' αυτά, αναφέρεται η παρακάτω επιστολή:

Αγαπητό «Αντί»,

Στο Ριζοσπάστη (22-12-1982), στην τελευταία σελίδα, βλέπουμε είδησή με τίτλο «τη Φεουδαρχία νοσταλγούν οι Πολωνοί Επισκοποι». Παρακάτω, όμως, διαβάζουμε πως ο εκπρόσωπος της Πολωνικής Κυβέρνησης Γιέρζυ Ουρμπάν δήλωσε ότι «είναι ανεπίτρεπτο στους επισκόπους να συγκρίνουν τους νέους κανονισμούς για τα δικαιώματα των εργατών με την κατάσταση των α-

γροτών επί φεουδαρχίας». Πρόκειται, δηλαδή, για καταγγελία των Επισκόπων κατά της νέας Φεουδαρχίας των Πολωνών στρατοκρατών.

Πού βρήκε ο συντάκτης του Ριζοσπάστη, τη νοσταλγία για επιστροφή στη φεουδαρχία; Πρόκειται άραγε για κρετινισμό του τύπου «από την Πόλη έρχομαι και στην κορυφή κανέλλα» ή για συνειδητή διαστρέβλωση της αλήθειας;

Φιλικά

Δ. Πεταλάς, καθηγητής

ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΛΛΑ...

● Με αφορμή το άρθρο του Β. Σχολικού, «Διδασκτάρια με προβλήματα», (ANTI, τχ. 217), που αναφερόταν στην περίπτωση του 10ου γυμνασίου - Λυκείου, ο αναγνώστης μας Κ. Μαγκλιβέρας, φοιτητής, απόφοιτος του ίδιου σχολείου, γράφει τα εξής:

Σε ό,τι αφορά τη στέγαση των μαθητών: Στις αίθουσες του Αναμορφωτηρίου κάνουν μάθημα μαθητές του Γ' Γυμνασίου, επειδή θεωρήθηκε από τους αρμοδίους πως θα ήταν πιο άνετα από τις ήδη υπάρχουσες αίθουσες, που βρίσκονται πάνω από το γυμναστήριο. Επίσης, το 10ο Λύκειο είναι από τα μοναδικά δημόσια Λύκεια που λειτουργεί μόνο το πρωί και όχι με το σύστημα πρωί-απόγευμα.

Όσο για το «κάνεις δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι είναι άνετη η παρακολούθηση... χωρίς θρανία... χωρίς θέρμανση»... μπορώ να διαβεβαιώσω τον γράφοντα το άρθρο, πως είναι ανετότατη, ιδίως όταν συμβαίνει να έχεις για καθηγητές ορισμένους από τους καλύτερους στον κλάδο τους. Τρανή απόδειξη για το οποίο, είναι το γεγονός πως κάθε χρόνο το 10ο βρίσκεται στην τριάδα των καλύτερων σχολείων από άποψη επιτυχίας στις Ανώτατες και Ανώτερες Σχολές.

Μετά τιμής
Κ. Δ. Μαγκλιβέρας

Σ.Σ. Το σχετικό άρθρο του ANTI δεν αναφερόταν στην επιτυχία του σχολείου, ούτε έθετε πρόβλημα ποιότητας των καθηγητών του. Αναφερόταν στο συγκεκριμένο σχολείο —στα κτίρια του στεγάζονται και άλλα τέσσερα— σαν μια τυπική περίπτωση της κατάστασης των διδασκτάρων και των συνθηκών, επομένως, μέσα από τις οποίες παρακολουθούν οι μαθητές τους δασκάλους τους. 4.000 περίπου μαθητές, όσο καλούς δασκάλους και να έχουν και δεν έχουμε καμία πρόθεση να το αμφισβητήσουμε είναι αρκετά δύσκολο να τους παρακολουθούν με ανθρώπινες συνθήκες....

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

● Με αφορμή την καταδίκη των εφτά ακτημόνων από τα Βασιλικά Χαλκιδικής ο αναγνώστης μας Χρ. Παυλόπουλος, γράφει για τις ακαλλιέργητες εκτάσεις, που ανήκουν στην Εκκλησία, τα ακόλουθα:

Σήμερα η εκκλησία και οι τσιφλικάδες καταπατούν εκατομμύρια στρέμματα χέρσες εκτάσεις που μένουν ανεκμετάλλευτες ή ακαλλιέργητες και που είναι οπωσδήποτε σε βάρος της οικονομίας μας. Αν οι εκτάσεις αυτές παραχωρούνταν στο κράτος και στους ακτήμονες τα οφέλη θα ήταν σίγουρα τεράστια.

Κατά τη γνώμη μου όλα τα μοναστηριακά και εκκλησιαστικά κτήματα, τα δημόσια κτήματα και τα τσιφλίκια που προσφέρονται για εκμετάλλευση θα πρέπει να παραχωρηθούν στους ακτήμονες γεωργούς και παραπέρα, αλλά πρέπει να βοηθήσουν από το κράτος οικονομικά για την δημιουργία συνεταιριστικών μονάδων.

Ιδιαίτερα, οι τεράστιες εκτάσεις των τσιφλικάδων και της εκκλησίας θα πρέπει να παραχωρηθούν στο κράτος. Ας το κάνει πρώτα από όλους η εκκλησία, αν θέλει να εφαρμόσει το: «ο έχων δύο χιτώννας...» και στη συνέχεια οι ιδιώτες, γιατί δεν μπορεί πια σ' αυτόν τον τόπο άλλοι να έχουν με το παραπάνω τα αγαθά του πολιτισμού μας και άλλοι να τα στερούνται...

Φιλικά
Παυλόπουλος Χρήστος
Φοιτητής Νομικής

ΙΧ ΚΑΙ ΔΧ ΠΟΙΟ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ;

● Με αφορμή το άρθρο του Σπ. Καβουρίδη «Αποχαιρετισμός στο μετρό» (ANTI, τχ. 220) η Οικολογική Επιτροπή του Συλλόγου Εκλογέων Κυψέλης μας έγραψε για τα ΙΧ και ΔΧ μεταφορικά μέσα. Στην μακροσκελή επιστολή της σημειώνει μεταξύ άλλων τα εξής:

Είναι γνωστό το συγκοινωνιακό - κυκλοφοριακό χάλι μας. Που οφείλεται όμως; Αναμφισβήτητη στην ανεμπόδιστη εισβολή, κατά την τελευταία 30ετία, 500.000 ΙΧ αυτοκινήτων στο Λεκανοπέδιο Αττικής (και 1 εκατομμύριο σ' όλη την Ελλάδα). Αυτά, με την παράνομη υπαίθρια στάθμευσή τους, αλλά και την κυκλοφορία τους, κλείσανε τους δρόμους και κατέβασαν, έτσι, μέσα στην πόλη, τη μέση ωριαία ταχύτητα όλων των οχημάτων (ΙΧ και ΔΧ), από τα 20 χιλιόμετρα, που ήταν πριν την εισβολή, στα 7...

Αυτό και μόνο το γεγονός σημαίνει ποσοστιαία ζημιά για την

θνική μας οικονομία. Χωρίς να πολογίσουμε ούτε το ένα τρισεκατομμύριο που θα μας κοστίσει ο ίδιος το ΙΧ και τα έργα υποδομής του κατά την προσεχή 10ετία, ούτε τη συμβολή του στη ρύπανση (καυσαέρια, θόρυβος) και ο άγχος....

Μόνη, λογική αλλά και αδάμη λύση του κυκλοφοριακού - κοινωνικού είναι η ενσυνειδητή απόφαση κράτους και πολιτών ν' αντικατασταθεί το ΙΧ με α ΔΧ μέσα μεταφοράς (τρόλεϊ, εωφορεία, πούλμαν, ταξί, φορηγά κτλ.), βαθμιαία, μέσα στην προσεχή 10ετία. Όστε ν' αδειάζουν πάλι οι δρόμοι, να τριπλασιαστεί η ταχύτητα και σε κάθε ιτάση του τρόλεϊ να μας περιμένει το ταξί, αν και όποτε το θέλουμε... Όπως πριν 25 μόλις χρόνια... Και, φυσικά, με καθαρή ατμόσφαιρα και ψυχική ηρεμία. Χωρίς καυσαέρια, θορύβους και άγχος...

Φιλικά

Σύλλογος Εκλογέων Κυψέλης

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

• Την άποψή τους για τα πυρηνικά όπλα και μια πρόταση για την ειρήνη, γράφουν οι αναγνώστες της Στέλλα Σπανάκη και Παναγ. Μπουλής. Να τι σημειώνουν μεταξύ άλλων για την ειρήνη, ως πράξη και όχι λόγια».

Αύριο κιόλας (και αφού ρωτηθεί και συμφωνήσει ΟΛΗ η ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ) βουτάμε ΟΛΗ αυτή τη ΣΑΒΟΥΡΑ (όπλα) και με κάθε ΜΕΣΟΝ —(ακόμα και στην ελάτη του μπορεί ο καθένας να ρουβαλήσει αυτόν τον ΘΑΝΑΤΟ ή ΠΕΤΑΜΑ)— κατευθυνόμαστε στο σημείο ΤΑΦΗΣ, που για παράδειγμα είναι η ΝΕΚΡΑ ΘΑΛΑΣΣΑ (μια και είναι ιδανική για τον ΣΚΟΠΟ αυτόν). Αφού ροιπόν τα ΦΟΥΝΤΑΡΟΥΜΕ ΟΛΑ μέσα, ακόμα και τυχόν ΜΗΧΑΝΕΣ άχρηστες για το ΑΝΘΡΩΠΟ, ρίχνουμε από πάνω και όλο το ΤΣΙΜΕΝΤΟ που μας έχει δίνει ανά τον ΚΟΣΜΟ και δημιουργούμε το ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΓΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΔΙΝΑ) ΜΗΗΕΙΟ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. ΜΙΑ ΤΡΥΣΗ ΠΛΑΚΑ με γράμματα α υπάρχει ΕΚΕΙ για να την βλέπει ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ και ΝΑ ΘΥΜΙΑΤΑΙ ΝΑ ΜΗΝ ΥΠΕΡΒΑΛΕΙ ΗΝ ΦΥΣΗ ΤΟΥ.

Ασφαλώς από πολλούς ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ που θα τύχει να διαβάσουν τις παραπάνω σκέψεις και ιδέες, υποθέτω ότι αρκετοί θα ελάσουν, γιατί ίσως δεν πιστεύουν ότι μπορεί ν' αλλάξει τίποτα, γιατί ΣΤΟΥ ΚΟΥΦΟΥ ΤΗΝ ΙΟΡΤΑ ΟΣΟ ΘΕΛΕΙΣ ΒΡΟΝΑ. Αλλά τους πληροφορώ ότι γέλια τα δικά τους, κάνουνε ε-άς και άλλους να ΚΛΑΙΜΕ. Φυσικά δεν τους παρακαλούμε να ταματήσουν να ΓΕΛΑΝΕ, αλλά πλά τους ευχόμαστε ΝΑ ΜΗΝ ΡΕΙΑΣΤΕΙ ΝΑ ΚΛΑΨΟΥΝ ΟΤΕ ΤΟΥΣ.

Τελειώνουμε με την ΕΥΧΗ ότι κάποτε επιτέλους, εμείς οι ΑΝΘΡΩΠΟΙ πρέπει να συννενοθούμε και να δώσουμε τέλος σ' αυτόν τον ΕΦΙΑΛΤΗ με τρεις λέξεις. ΠΡΑΞΕΙΣ:

ΑΓΑΠΗ-ΕΙΡΗΝΗ-ΕΥΤΥΧΙΑ

Σπανάκη Στέλλα
Μπουλής Παναγιώτης

ΚΑΙ ΕΝΑ ΚΑΙ ΔΥΟ ΚΑΙ ΤΡΙΑ...

• Λάβαμε επιστολή του Γ. Κουτελάκη, υποψήφιου του συνδυασμού «Μ. ΜΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗ» στις δημοτικές εκλογές στη Νέα Σμύρνη. Αναφέρεται στη στάση του «δογματικού ΚΚΕ» στο Β' γύρο των τελευταίων δημοτικών εκλογών.

• Ο Βασίλης Γιατράς από το Μαρούσι, μας γράφει την άποψή του για τις σχέσεις του πρωθυπουργού κ. Α. Παπανδρέου με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας Κ. Καραμανλή.

• Στην περίπτωση των κατοίκων της κοινότητας Ζούζουλης Καστοριάς, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν, οι περισσότεροι, στο συνοικισμό Μανιάκι και οι υπόλοιποι στην κοινότητα Τσοτυλίου από το 1965, αναφέρεται ο Δ. Τσιαπράκης απ' τη Θεσσαλονίκη. Μεταξύ άλλων γράφει:

Από τότε οι άνθρωποι αυτοί χαρακτηρίζονται κάτοικοι Επταχωρίου. Και ενώ στο χώρο όπου τώρα διαμένουν έχει δημιουργηθεί ένας συνοικισμός με πληθυσμό περί τους 4.000 κατοίκους η επίσημη πολιτεία θέλει σώνει και καλά να τους θεωρεί κατοίκους των διαφόρων κοινοτήτων από τις οποίες οι περισσότεροι «ξεσηκώθηκαν» από την ίδια την πολιτεία.

• Το γράμμα του Βαγγέλη Πανταζή, αναφέρεται στη γνωστή επιφυλλίδα του κ. Α.Κ. Νάσιουτζικ στο «Βήμα» της 21-11-82.

• Ο Μενέλαος Βλαχουσάκης, από την Κυψέλη, σε επιστολή του, θίγει προβλήματα των ραδιοερασιτεχνών. «Να δοθούν άδειες», προτείνει, στους ραδιοερασιτέχνες με την προϋπόθεση να έχουν πάρει τα μέτρα τους ώστε να μην παρεμβάλλουν παράσιτα και να μην εκπέμπουν διαφημίσεις».

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

• Με αφορμή το άρθρο του Χρ. Κυριαζή «Υπαινιγμοί για τη σχέση θητείας» (ΑΝΤΙ, τχ. 220) ο αναγνώστης μας Γ. Δρακάκης μας έστειλε την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Αφορμή γι' αυτό το γράμμα μου έδωσε το άρθρο του συνεργάτη σου Χρήστου Κυριαζή που είναι απάντηση στο σχόλιο του Πορφύριου.

Το να βρείς μια γλώσσα για να επικοινωνείς με το λαό είναι τόσο σημαντικό όσο σημαντικός είναι και ο εξοπλισμός του λαού με την ενδεδειγμένη κοινωνική στρατηγική και τον απαραίτητο πολιτικό λόγο.

**express
news**

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ!

Δέν υπάρχει λόγος νά κρατάτε ολόκληρες τίς έφημερίδες πού διαβάξετε, γιά νά φυλάξετε μιά είδηση πού σάς ενδιαφέρει. Κρατείστε μόνο τήν είδηση. Ζητείστε μας τά αποκόμματα όλων τών έφημερίδων, γιά νά μή μπείτε έσείς στόν κόπο νά τά συγκεντρώσετε.

Δουλειά μας είναι νά ενημερωνόμαστε καί νά σάς ενημερώνουμε.

Διαβάζουμε όλες τίς έφημερίδες (έλληνικές κα. ξένες) καί κρατάμε γιά λογαριασμό σας, τά αποκόμματα πού σάς άφορούν.

Δέν είμαστε «μερικοί άνθρωποι», αλλά ένα ολόκληρο δημοσιογραφικό έπιτελείο πού δουλεύει υπεύθυνα γιά τήν είδική - δική σας ενημέρωση.

Επικοινωνείστε μαζί μας!

EXPRESS NEWS

Τό προσωπικό σας Άρχείο.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΜΟΥΒΑΣ

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ & ΞΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ**

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 6 ΤΗΛΕΦ. 3243.351 ΑΘΗΝΑΙ Τ. Τ. 122

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΣΗΜΑΙΑ

εφημερίδα

τού Κ.Ο. τού Κ.Κ.Ε.(μ-λ)

ΑΘΗΝΑ Σολωμού 5 - τηλ. 3615597

ΓΡΑΦΕΙΑ :

ΘΕΣ/ΚΗ Εγνατίας 126 - τηλ. 278978

κυκλοφορεί

Κάθε δεύτερη Παρασκευή

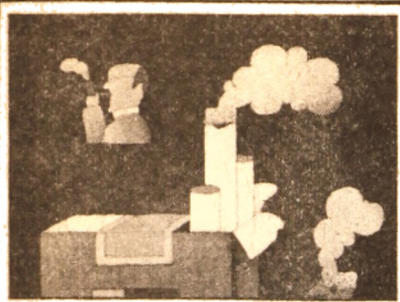
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ζωροδόχου Πληθης 17, Τ.Τ. 36-39-780

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΕΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελεύθερος Τύπος"

ΜΠΟΡΙΣ ΒΙΑΝ

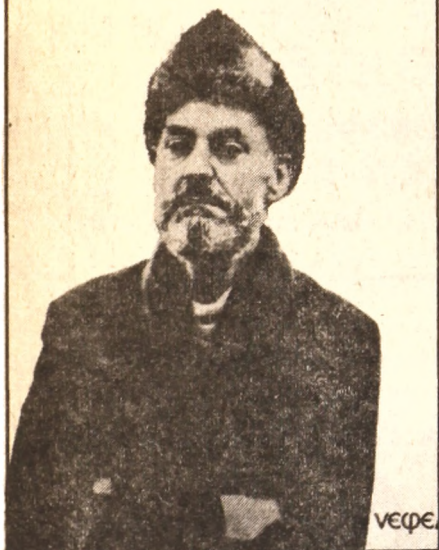
Τά Χρονικά του Ψεύτη

Μεταφράση
ΡΗΑ ΚΟΥΛΙΤΗ

νεφέλη

ΛΩΡΕΝΣ ΦΕΡΛΙΝΓΚΕΤΤΙ

ποίηματα

νεφέλη

ΠΑΜΠΙΝΤΡΑΝΑΘ ΤΑΓΚΟΡ

Τό Μισόγεμο Φεγγάρι

Μεταφράση
Ε. ΛΑΓΟΠΟΥΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

νεφέλη

Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ

Μαυρομιχάλη 9 - ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 36.07.744 - 36.39.962

Το Αριστερό κίνημα στην Ελλάδα είχε πάντα προβλήματα επαφής με το λαό. Μια από τις αιτίες ήταν και το ελιτίστικο πνεύμα που διείπε τις σχέσεις του με το μαζικό κίνημα, την αδυναμία του αυτή την πλήρωσε και την πληρώνει ακριβώς με τους περιορισμένους όρους μαζικότητας που έχει.

Όταν κάποιος αρθρογράφος φιλοδοξεί να παίξει ρόλο αρωγού στα προβλήματα του λαού πρέπει να γνωρίζει ποιά είναι εκείνα τα στοιχεία που καθορίζουν τη λειτουργία του αυτή.

Οι βασικές αρχές πιστεύω ότι πρέπει να είναι, η αλήθεια, η απλότητα η συγκεκριμενοποίηση και η πρόταση λύσεων. Η απουσία μιας από τις παραπάνω αρχές αποδυναμώνει το συνολικό εγχείρημα.

Ειδικότερα, όταν καταπιανόμαστε μέσα από τις στήλες ενός αριστερού περιοδικού που έχει καταχωρηθεί σαν ουσιαστικός παράγοντας στις εξελίξεις του ευρύτερου αριστερού χώρου, μ' ένα θέμα νευραλγικό για τον εκδημοκρατισμό της ελληνικής κοινωνίας, όπως είναι ο εκδημοκρατισμός των δομών του Στρατού, με τρόπο που να προκαλεί αμηχανία στους αναγνώστες ή προβληματισμούς γύρω από το πνευματικό τους επίπεδο, το αποτέλεσμα είναι διπλά αρνητικό.

Το λιγότερο ο αρθρογράφος δεν θα γνωρίζει πως σκέφτεται και εκφράζεται ο ελληνικός λαός, εκτός βέβαια αν δεν απευθύνεται σ' αυτόν αλλά σε κάποιες επαναστατικές γκρουπες που βράζουν στο ζουμί τους λιώνοντας από μοναξιά, ή αν έχει σκοπό ναρκισσεύομενος να αυτεπιβεβαιωθεί.

Πιστεύω ότι όσο κι αν θέμα είναι σύνθετο, όσο κι αν η δραστηριότητα κάποιου μηχανισμού επικαλύπτει ή επικαλύπτεται από άλλες παράλληλες λειτουργίες, υπάρχει η δυνατότητα να μιλήσουμε πιο απλά στο λαό, αφού σ' αυτόν άλλωστε προσπαθούμε να επενδύσουμε μια πολιτική προς επιβεβαίωση.

Το πρόβλημα του εκδημοκρατισμού των δομών του Στρατού απαιτεί εκτός από μια θαρραλέα πολιτική της κυβέρνησης και την σύμπτυξη ενός μετώπου ανάμεσα στους κληρωτούς και στα επιμέρους μαζικά κινήματα. Ο δρόμος σαφώς είναι δύσκολος αυτό το γνωρίζουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι, μη τον κάνουμε λοιπόν δυσκολότερο με τέτοιου είδους αναλύσεις.

Ευχαριστώ για την φιλοξενία
Γιώργος Δρακάκης

● Ο συνεργάτης Χρ. Κυριαζής, στον οποίο θέσαμε υπόψη του την προηγούμενη επιστολή, παρατηρεί, σχετικά με τα θέματα που θίγει ο επιστολογράφος μας, τα εξής:

Θα πρέπει να κάνω δύο διευκρινίσεις:

α. Η «αλήθεια» και η «απλότητα» που επικαλείται ο επιστολογράφος είναι έννοιες σχετικές.

Ο απλός λόγος, π.χ., μπορεί να είναι ο εμπειρισμός της γλώσσας της άρχουσας ιδεολογίας.

Όσο για την «πρόταση λύσεων», φαίνεται ότι ο επιστολογράφος - αναγνώστης δεν κατανόησε ότι πρόβλημά μου δεν ήταν η «πρόταση λύσεων», γιατί τέτοιες δεν έχω, ούτε εκπροσωπώ.

β. Τα όρια που κινείται το άρθρο μου δεν ταυτίζονται με τους κλασικούς τύπους προσέγγισης του Στρατού από την αριστερά. Αν η αριστερά θίγει προβλήματα ιδεολογικά / γλωσσικά και ψυχανάλυτικά στη «σχέση θητείας», τότε θα 'χω και μέτρο κριτικής και σύγκριση για το άρθρο μου. Καλώς ή κακώς, η Αριστερά εξαντλεί το πρόβλημα της «σχέσης θητείας» στο πολιτικό - κλασικά - πλαίσιο του.

Χρ. Κυριαζής

ΑΝΑΓΚΗ ΔΙΑΛΟΓΟΥ, ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

● Στο επεισόδιο μεταξύ μαθητών του Λυκείου Αγίου Ιεροθέου στο Περιστέρι και του δού ΚΕΤΕ Αμαρουσίου αναφέρονται οι τρεις επιστολές που δημοσιεύουμε. Σχετικό σχόλιο είχε δημοσιεύσει το ΑΝΤΙ στο υπ' αριθ. 222 τεύχος του και οι επιστολές αναφέρονται στα γεγονότα της εκδρομής των δύο Λυκείων στη Στενή Ευβοίας και στα μετέπειτα.

Το ΑΝΤΙ δημοσιεύει ακέραιες τις επιστολές, πιστεύοντας ότι ο διάλογος και η συνεργασία μεταξύ των μαθητών και των καθηγητών των δύο Λυκείων μπορεί και πρέπει να λύσει τόσο τυχόν παρεξηγήσεις, όσο και τα ουσιαστικά προβλήματα στο βαθμό και στις διαστάσεις που είχαν και έχουν πάρει στη συνέχεια, μετά τα σχετικά δημοσιεύματα στον Τύπο. Η διαδικασία διαλόγου που προτείνουν άλλωστε οι μαθητές του δού ΚΕΤΕ Αμαρουσίου αποτελεί την ουσιαστική προϋπόθεση σε μια τέτοια κατεύθυνση. Όσο δύσκολες, σε παρόμοιες περιπτώσεις και αν είναι αυτές οι διαδικασίες, τα συμπεράσματα και η διαμόρφωση διαφορετικών όρων επικοινωνίας προκύπτουν κυρίως μέσα από τέτοιους δρόμους. Έτσι, είναι δυνατή και η επισήμανση των προβλημάτων και η ουσιαστική αντιμετώπισή τους.

● Η πρώτη επιστολή από το Σύλλογο καθηγητών του δού ΚΕΤΕ Αθηνών:

Ο σύλλογος καθηγητών του Τεχνικού Λυκείου του δού ΚΕΤΕ Αθηνών εκφράζει τη βαθιά λύπη του, γιατί το περιοδικό σας με δημοσίευσμά του στις 7-1-83 σχετικά με την επίθεση δώδεκα ατόμων στο σχολείο μας στις 21-12-82, πολιτικοποίησε απαράδεκτα τα γεγονότα, τη στιγμή που έχουν πάρει ήδη το δόμο της δι-

καισύνης. Με την ευκαιρία τονίζουμε ότι το σχολείο μας είναι από τα πιο δημοκρατικά της Ελλάδας.

Ο Διευθυντής Ν. Μπάμπης, μηχ/γος-ηλ/γος, οι καθηγητές: Αποστολόπουλος Θ. φιλόλογος, Φραγκιαδουλάκη Ελ., Φραγκιαδουλάκη Στ., Χατζόπουλος, θεολόγος, Ρούκη Δήμητρα, ηλεκτρονικός, Παπαδοπούλου Θ. χημικός, Δημητρόπουλος Βασ. μηχ/ος-ηλ/γος, Μπαϊρακτάρη Αρ. ηλ/γος-υπομηχανικός, Τόγκα Παν. Αρχιτέκτων, Κουκουδέα Μ. αγγλικής φιλολογίας, Νίκας Νικ. μαθηματικός, Στάθας Γ. υπομηχανικός, Αρβανιτάκη Στ. φιλόλογος, Μιχαλάκη Μ. φιλόλογος, Μανίκας Νικ. οικονομολόγος.

● Σ.Σ. Στο σχετικό σχόλιο του τεύχους 222 ούτε «πολιτικοποίηση» του θέματος επιχειρήσαμε (τι σημαίνει άραγε ο όρος;), ούτε θέσαμε θέμα δημοκρατικότητας των καθηγητών ή των μαθητών του δού ΚΕΤΕ. Το σχόλιό μας ήταν σαφές, κατέγραφε μια κοινωνική συμπεριφορά, την οποία και χαρακτήριζε και καταδίκασε. Γι' αυτή τη συμπεριφορά δεν διαφωτιστήκαμε από τις επιστολές των κ. καθηγητών ή των φίλων μαθητών. Ελπίζουμε πάντως να υπάρξει άλλη τροπή στο θέμα, με την αποδοχή του διαλόγου ανάμεσα στις δυο μαθητικές κοινότητες.

● Η δεύτερη επιστολή του Μαθητικού Συμβουλίου του δού ΚΕΤΕ Αθηνών, η οποία αναφέρεται σε δηλώσεις καθηγητών του Γ' Λυκείου Αγ. Ιεροθέου που δημοσιεύθηκαν στον Τύπο:

Το 15μελές Μαθητικό Συμβούλιο του δού ΚΕΤΕ Αθηνών, θέλουμε να εκφράσουμε τις θέσεις μας πάνω σε ό,τι ειπώθηκε από τους καθηγητές και τα μέλη του Δ.Σ. των μαθητών του Γενικού Λυκείου του Αγίου Ιεροθέου, σχετικά με τα γεγονότα στην εκδρομή της 16-12-82, στη Στενή Ευβοίας και αναφορικά με την απαράδεκτη ενέργεια μαθητών και εξωσχολικών μελών από το Περιστέρι ενάντια σε μαθητές του Σχολείου μας μέσα στο κτίριο και σε ώρα λειτουργίας αυτού, μετά από καθυστέρηση που μεσολάβησε λόγω των διακοπών του Σχολείου.

Αρχικά καταγγέλλουμε σαν ψευδείς τις θέσεις των καθηγητών και συγκεκριμένα των κ. Γκουλάλα, Καζιάνη (φυσικό) και του φιλόλογου Κοκκίνη για τα γεγονότα που συνέβησαν στην Στενή Ευβοίας.

Είναι άξιο απορίας που οι καθηγητές του Γ' Λυκείου του Αγίου Ιεροθέου εμφανίζονται να καταγγέλλουν τα γεγονότα μετά από μια βδομάδα αψότου συνέβησαν. Αυτό όμως που προκαλεί την μεγαλύτερη κατάπληξη είναι η προσπάθεια να πολιτικοποιηθεί

απλή παρεξήγηση και ένα ε-
σόδιο και να πάρει τη μορφή
τους χαρακτηρισμούς εξτρε-
ιτικών οργανώσεων για τους
θητές του Σχολείου μας, ενώ
γίνεται απολύτως καμιά ανα-
ρά και χαρακτηρισμός στην α-
ράδεκτη επίθεση μαθητών του
κείου Αγίου Ιεροθέου και εξω-
ολικών ατόμων από το Περι-
ήρι μέσα σε τάξη του Σχολείου
ς (στην τάξη Α1), μπαίνοντας
λιστα από το παράθυρο με α-
τέλεσμα να χτυπήσουν ανύπο-
ους μαθητές χωρίς να τους
οκαλέσουν.

Ζαταγγέλουμε τις δηλώσεις
ο καθηγητού Γ. Μοράρη του
λκού Λυκείου Αγίου Ιεροθέου,
ο γράφτηκαν στο φύλλο της
12-82 στην «Ελευθεροτυπία»
τους ζητούμε να αναφερθεί σε
γκεκριμένα πρόσωπα και να
ς πει τελικά ποιες είναι οι επα-
ς του με τις οργανώσεις αυτές
ΝΕΠ, ΝΟΠΟ, ΕΝΕΚ) ώστε εί-
σε θέση να γνωρίζει τα μέλη
ο καταγγέλλει.

Δηλώνουμε απερίφραστα ότι
Σχολείο μας λειτουργεί δημο-
ατικά και δεν προβαίνει ποτέ
ενέργειες που θίγουν την προ-
πικότητα του ατόμου.

Γελικά επειδή σεβόμαστε τους
μοκρατικούς θεσμούς που εκ-
άζονται με διάλογο και συνερ-
σία, καλούμε το δεκαπενταμε-
Συμβούλιο των μαθητών του
ίου Ιεροθέου σε μια προσπά-
α ουσιαστικής επαφής και επι-
ινωνίας μεταξύ των δύο σχο-
ων.

Το Δ.Σ. του δού ΚΕΤΕ
Πρόεδρος, Κ. Λάτσης,
Γραμματέας,
Γ. Γεωργακόπουλος

Τέλος η τρίτη επιστολή. Είναι
ο τον κ. Γ. Μοράρη, καθηγητή
ο Λύκειο Αγ. Ιεροθέου και ανα-
ορται στην επιστολή του Μαθη-
του Συμβουλίου του δού ΚΕΤΕ
αρουσίου στην εφημερίδα «Ε-
υθεροτυπία» και στα γεγονότα
εκδρομής στη Στενή Ευβοίας:

απητή σύνταξη,
θέλω να αναφερθώ στην επι-
ολή του 15μελούς μαθητικού
βουλίου του δού ΚΕΤΕ Αμα-
σίου που δημοσιεύτηκε στην
λευθεροτυπία στις 13 Ιανουα-
ο 1983. Αντικείμενο της επι-
ολής είναι ένα επεισόδιο που
το κατονομάζει ποιο είναι
ρά μόνο περιορίζεται να το τι-
ορήσει σαν «τα γεγονότα
; Στενής Ευβοίας». Απ' αυτό
πόν το μυστήριο επεισόδιο το
ιελές κρατά μόνο τα συμπερά-
ατά του ότι, δηλαδή, οι συνά-
φοί μου, καθηγητές του Αγ.
οθέου ψεύδονται, χωρίς όμως
διατυπώσουν ποια είναι η δική
ς αληθινή εκδοχή. Από μένα
ζητούν προσκόμιση στοι-
ων για να αποδείξω τους ισχυ-
μούς μου (που δυστυχώς ένα
ος τους διαστρεβλώθηκε από
Τύπο) με παιδαριώδη επιχει-
ιατα και ταπεινές προθέσεις.

Το επεισόδιο που με τόση θερ-
μη αποκρύβει το 15μελές του δού
ΚΕΤΕ Αμαρουσίου, είναι η επίθε-
ση που δέχτηκαν δύο μαθητρίες
μου του Αγ. Ιεροθέου από μαθη-
τές του σχολείου τους με κίνητρο
τον ομαδικό δημόσιο βιασμό.

Μου ζητούν να αποδείξω το
φασιστικό ποιόν αυτών των ατό-
μων, διαφορετικά κινδυνεύω να
μην αποφύγω απ' αυτούς την πα-
ρόμοια ρετσίνα. Τι νομίζουν, ό-
μως, ότι είναι η άσκηση σωματι-
κής βίας πάνω σε δυο κοπέλλες;
Παιχνίδι του μπάσκετ-μπωλ
στην αυλή του σχολείου τους;
Καμιά κοινωνική ευαισθησία δεν
έχουν για να διαπιστώσουν ότι
πρόκειται για μία σεξοφασιστική
ενέργεια που παραβιάζει το πιο
στοιχειώδες δημοκρατικό δι-
καίωμα του ανθρώπου, τη σωμα-
τική του ελευθερία; Αυτοί που
την κάνουν ήξεραν το περιεχόμε-
νό της όταν την υπογράμμιζαν με
ναζιστικούς χαιρετισμούς, κον-
κάρδες κλπ. Είναι ή δεν είναι φα-
σισμός όταν στη σχολική αυτή
εκδρομή ο ένας απ' αυτούς απει-
λησε τη μαθήτριά να τη ρίξει στο
γκρεμό αν δε δεχτεί τη σωματική
του κυριαρχία; Τι στοιχεία να
τους πω παραπάνω απ' αυτά που
φωνάζουν οι ίδιες τους οι πρά-
ξεις; Αν ο φασισμός αυτός λέγε-
ται ΕΝΕΠ, ΕΝΕΚ ή ΝΟΠΟ δε μ'
ενδιαφέρει. Αυτά είναι βυζαντινο-
λογίες του Τύπου που διαστρέ-
βλωσε τις δηλώσεις μου. Είναι α-
στείο να ψάχνει κανείς την από-
χρωση του φασισμού και όχι την
ουσία του.

Γεννάται τώρα το ερώτημα
γιατί το 15μελές συμβούλιο του
δού ΚΕΤΕ Αμαρουσίου αποκρύ-
βει με τόση επιμέλεια τους σεξο-
φασίστες του. Η απάντηση είναι
μία: Ο σχολικός σωβινισμός.
Πάνω σ' αυτό στηρίχτηκε η επι-
χειρηματολογία ότι το σχολείο
τους είναι από τα πιο δημοκρατι-
κά της Ελλάδας. Ωσάν η δημο-
κρατία να ιεραρχείται βαθμολο-
γικά σε καλύτερη ή σε χειρότερη
όπως 'το σχολικό διαγώνισμα.
Ούτε η ιδέα ότι δεν πρόκειται για
το σχολείο «τους», αλλά για τις
ιδιαιτερότητές του. Τέτοιο μπερ-
δεμα μεταξύ σχολείου και ανά-
γκης να υπερασπιστούν τη συντε-
χνία. Ο καλύτερος τρόπος ν' α-
ποδείξει το 15μελές τα δημοκρα-
τικά του αισθήματα για τα οποία
τόσο κόπτεται είναι να καταδι-
κάσει το φασιστικό επεισόδιο.

Φιλικά
Γιώργος Μοράρης

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

● Στο άρθρο του συνεργάτη μας
Κ. Κίτσου με τίτλο «Κακοδαιμο-
νία της οικονομίας. Παλινδρομή-
σεις και αμφιθυμίες» (ΑΝΤΙ τχ.
218) αναφέρονται οι δύο επιστο-
λές που ακολουθούν. Η πρώτη εί-
ναι από τον Γιώργο Λιλικάκη. Να
ποια είναι η άποψή του για το σχε-
τικό άρθρο, αλλά και για κριτική
στην οικονομική πολιτική της κυ-
βέρνησης:

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»

Με το που το διάβαζα, μου 'ρθε
στο νου ο Αβέρωφ, που σαν έ-
βγαινε στην TV και μίλαγε για οι-
κονομική καταστροφή, δεν έπρε-
πε να κουνώ την κεφαλή μου και
να τον κοροϊδεύω... και σκέφτη-
κα πως καλά τα 'λεγε ο άνθρω-
πος... Όπως επίσης κι όταν διά-
βαζα μια δυο φορές τον «Οικονο-
μικό Ταχυδρόμο» που 'γραφε για
«κατρακύλισμα της Εθνικής μας
Οικονομίας» και γω τον παραπέ-
ταξα χωρίς να του δώσω σημα-
σία (και φυσικά ούτε τον ξαναπή-
ρα).

Όσο λοιπόν προχωρούσα στην
ανάγνωση, τόσο ένα βάρος με
πλάκωνε κι αναρωτιόμουν μή-
πως αν μας ξανακυβερνούσε για
άλλα τέσσερα χρόνια η δεξιά θα
'μαστε καλύτερα... (Λαέ μου φύ-
λαγε!...).

Ωσπου, έφτασα στην παρά-
γραφο και «Η ευθύνη για τις ανα-
ποτελεσματικότητες... βαρύνει
ακέραια το διχασμό των ηγετι-
κών... κύκλων του ΠΑΣΟΚ» και
επεξηγεί «σ' εκείνους που θέλουν
να εφαρμοστεί μια πρόσφατη για
την αντιμετώπιση συγκεκριμέ-
νων οικονομικών προβλημάτων,
πολιτική, και σε κείνους τους ά-
πειτους σοσιαλιστές που δεν
ενδιαφέρονται αν τα διάφορα μέ-
τρα θα είναι ή όχι αποδοτικά αλ-
λά αν θα πειθαρχούν στα όσα
προβλέπονται από τα παραδοσια-
κά συνταγολόγια του μαρξισμού-
λενισμού-σταλινισμού!» (οι υπο-
γραμμίσεις δικές μου).

Από κει και πέρα, για να δι-
καιολογήσει ο αρθρογράφος της
παραπάνω διαπιστώσεις του,
που είχαν άμεση συνέπεια «την
τρομακτική επιδείνωση των λει-
τουργιών της οικονομίας κτλ...»
αναλύει τους κυβερνώντες σε
«συνετούς» υπουργούς απ' τη μια
και σε «αδιάλλακτους», πιστούς
του «κινήματος» «σοσιαλιστές»
απ' την άλλη, για να καταλήξει
πως απ' αυτές τις αντιθέσεις τους
(αντί να βγει σύνθεση) θα βγει
«καταδίκη για άγνωστο πόσα
χρόνια του μέλλοντος της χώ-
ρας».

Αγαπητό «Αντί»

Αντιλαμβάνεσαι βέβαια ότι
παρά τις κάποιες αλήθειες που
πιθανόν να υπάρχουν μέσα στο
κείμενο, δεν πείστηκα απ' τη διά-
χυτη κινδυνολογία του συντάχτη
του (που δεν διαφέρει άλλωστε
απ' την καθημερινή κινδυνολογία
της Δεξιάς). Όχι γιατί ξέρω οι-
κονομικά και μπορώ να τον αντι-
κρούσω, ούτε γιατί αδυνατεί να
δώσει λύσεις (αν και καταφεύγει
στην αοριστία «αδυναμία δια-
μόρφωσης οποιασδήποτε πολιτι-
κής, που θα διέθετε κάποια κε-
ντρική φιλοσοφία...»), αλλά για-
τι δεν μ' έπεισε πως αυτός, ο ι-
διος, πιστεύει στο σοσιαλιστικό
μετασχηματισμό με δημοκρατι-
κές διαδικασίες...

Σκόπιμο λοιπόν θα είναι, αγα-
πητό «ΑΝΤΙ», να μην φιλοξενείς
τόσο αντιδραστικές εκτιμήσεις
(που θα ζήλευε κι ο Οικονομικός

ΑΝΤΩΝΕΝ ΑΡΤΩ
Ηλιογάβαλος

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ
Πανούκλα

ΟΥΓ'ΛΛΙΑΜ
ΜΠΑΡΟΥΖ
Ηλεκτρονική
επανάσταση

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΓΛΑΣ
Η μέρα των
φωταγωγών

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ
Οι Λίμνες του Ήλιου

ΑΚΗΣ ΧΑΝΔΡΙΝΟΣ
Η μνήμη ενός
Ναρκίσσου

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ

αναλαμβάνει
να προετοιμάσει μαθητές
 όλων των τάξεων
 του Λυκείου.
Επιτυχία εξασφαλισμένη
Τηλ. 67.10.431

Θεοεκ για τη Φιλοσοφία
της Ιστορίας
Ο σοφιστής
Για την εικόνα του Προσώπου
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΠΕΝΤΙΑΝΙΝ

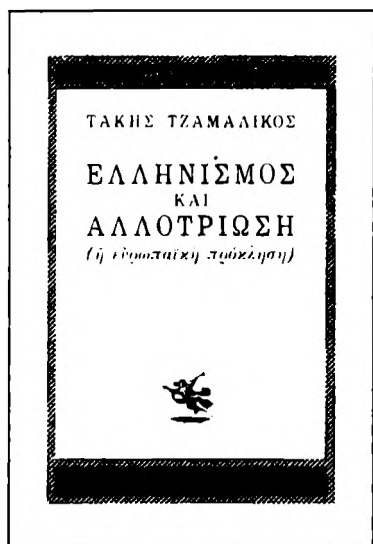

Εκδόσεις ΘΥΤΘΠΙΑ
Νικηταρά 8-10, τηλ. 3638.696

Τα νέα βιβλία της «Γνώσης»

(Μελέτη, δοκίμιο, κριτική, φιλοσοφία)

Τάκης Τζαμαλίκος
ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ
(η Ευρωπαϊκή πρόκληση)

Τάσος Δήμου
ΓΙΑ ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΝΩΤΙΚΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΚΕ
(να πως θ' ανθίσει το γαρύφαλλο)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»,
ΓΡΗΓ. ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 26, ΙΛΙΣΙΑ,
ΑΘΗΝΑ 621, ΤΗΛ. 7794879-7786441

Ταχυδρόμος) γιατί υπάρχει κίνδυνος να χάσεις αρκετούς προδευτικούς αναγνώστες ενώ αντίθετα οι αντιδραστικοί δεν θα 'χουν λόγο να σε διαβάσουν, μιας κι υπάρχουν έντυπα για το... νάρκισσισμό τους.

Με εκτίμηση
Γ. Λιλικάκης Ηλεκτρονικός

● Η δεύτερη από τον Χάρη Γιωτόπουλο, από την Λάρισα. Να ποιες είναι οι απόψεις του αναγνώστη μας για το ίδιο άρθρο: Αγαπητό ANTI,

Χωρίς να διαφωνώ με πολλά από αυτά που γράφει ο συνεργάτης σας θα 'θελα να επισημάνω ορισμένες αντιφάσεις και παραλείψεις ελπίζω όχι σκόπιμες.

Στη σωρεία των προβλημάτων που αναφέρει ο συνεργάτης σας ξεχνάει να κάνει την απαραίτητη διασύνδεση της ελληνικής προβληματικής οικονομίας με την παγκόσμια οικονομική κρίση. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία παρατηρούνται λίγο πολύ και σ' άλλες δυτικές οικονομίες μόνο που στην Ελλάδα λόγω των διαρθρωτικών αδυναμιών και της εξάρτησης εμφανίζονταν οξύτερα.

Τα προβλήματα της ανεργίας, του πληθωρισμού, των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα ταλανίζουν οικονομίες πιο εύρωστες από τη δικιά μας και με ορθολογικότερη οργάνωση και ανάπτυξη.

Διαφωνεί μήπως με το γεγονός ότι το πρόβλημα του πληθωρισμού έχει άμεση σχέση με την ανυπαρξία ελέγχου στις τιμές και τα κέρδη των μονοπωλίων, κυρίαρχων οικονομικών παραγόντων στην ελληνική οικονομία, διαφωνεί ότι μια από τις αιτίες του πληθωρισμού είναι και η υπερογκή αύξηση των εξοπλιστικών δαπανών, αν όχι γιατί δεν τ' αναφέρει. Αντί να κριτικάρει την κυβέρνηση για την ήπια πολιτική που ακολουθεί απέναντι στο κεφάλαιο που είναι άλλωστε υπεύθυνο και για την επενδυτική απραξία, φαίνεται ν' ενοχλείται από τη φιλολαϊκή εισοδηματική πολιτική.

Στο θέμα του εμπορικού ισοζυγίου ενώ αναφέρει αύξηση εισαγωγής καταναλωτικών αγαθών (τρόφιμα, είδη ρουχισμού), στη σχέση κατανάλωση-καταθέσεις μιλάει για υποχώρηση της κατανάλωσης τροφίμων και ειδών

ρουχισμού, αποδίδοντάς την στην έλλειψη εισοδήματος, ποιος τότε καταναλώνει τα εξαγόμενα προϊόντα;

Τελειώνοντας θα ήθελα να πω ότι η κυβέρνηση έχει ανάγκη από καλοπροαίρετες κριτικές πολλές φορές οξείες που πρέπει να τις υπενθυμίζουν τις υποσχέσεις της και να την εμποδίζουν να κάνει υπαναχωρήσεις τις οποίες μπορεί να πληρώσει ο ελληνικός λαός, πρέπει όμως αυτές οι κριτικές να είναι τεκμηριωμένες και να συνοδεύονται από προτάσεις, αλλιώς είναι νεκρό γράμμα.

Φιλικά

Χάρης Γιωτόπουλος

● Ο συνεργάτης μας Κ. Κίτσος, που του θέσαμε υπόψη τις επιστολές των αναγνωστών μας, γράφει:

Ο κ. Λιλικάκης Γιώργος, μου έκανε την τιμή να σχολιάσει το άρθρο μου της 12.11.82, με τίτλο «Η κακοδαιμονία της οικονομίας». Με επιστολή του στη διεύθυνση του «ANTI», επέστησε την προσοχή ότι «...δεν πρέπει το περιοδικό να φιλοξενεί τόσο αντιδραστικές εκτιμήσεις... γιατί κινδυνεύει να χάσει αρκετούς προδευτικούς αναγνώστες του». Διερωτώμαι, αν, ο κ. Λιλικάκης, ύστερα από την απαγόρευση των εργαζομένων να ασκήσουν το δικαίωμά τους για απεργιακούς αγώνες προκειμένου να προστατεύσουν το βιοτικό τους επίπεδο ύστερα από την υποτίμηση της δραχμής που έκανε πλουσιότερους τους πλούσιους, εξακολουθεί να πιστεύει ότι η προσπάθεια που έκανε ο συντάκτης εκείνου του άρθρου για να μη φτάσουν εδώ που φτάσαν τα οικονομικά μας πράγματα, ήταν «αντιδραστικές εκτιμήσεις», εμπνευσμένες από τα συμφέροντα της Δεξιάς!

Οι πιο πάνω παρατηρήσεις ισχύουν και για τον κ. Χάρη Γιωτόπουλο, από τη Λάρισα, που, με τη δική του επικριτική επιστολή, μου κατελόγιζε, ότι: «Αντί να κριτικάρει (ο αρθρογράφος) την κυβέρνηση για την ήπια πολιτική που ακολουθεί απέναντι στο κεφάλαιο, που είναι, άλλωστε, υπεύθυνο και για την εσωτερική απραξία, φαίνεται να ενοχλείται από τη φιλολαϊκή εισοδηματική πολιτική». Επιμένει στις παρατηρήσεις του για το τι προκαλούσε την... ενόχλησή μου; Κ. Κίτσος

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

αντικείμενα

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

● Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601

● Υπεύθυνος τυπογραφείου:
Ιωάννης Δημητρόπουλος
Σπαρτάκου 9, Καλλιθέα

● Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ.

● Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237

● Εκτύπωση:
«Εκδοτικά επιχειρήσεις»
Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ» Α.Ε.
Πειραιώς 52, Μοσχάτο
Τηλ. 48.12.558 - 48.22.779

● Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 500 δρχ. - Ετήσια 1.000
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ: 3.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 27
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 35
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 70

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601

● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 40
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 60

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Στα γραφεία του «ANTI»
Δημοχάρους 60, τηλ. 7232.713
● για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

ΑΘΗΝΑ
ΛΟΝΔΙΝΟ
ΠΑΡΙΣΙ
ΛΥΩΝ
ΜΑΔΡΙΔΗ
ΜΙΛΑΝΟ
ΖΥΡΙΧΗ
ΓΕΝΕΥΗ
ΡΩΜΗ
ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ
ΝΤΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ
ΤΙΡΑΝΑ
ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ
ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ
ΒΙΕΝΝΗ
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
ΤΡΙΠΟΛΗ
ΚΑΪΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΤΕΛ ΑΒΙΒ
ΝΑΪΡΟΜΠΙ
ΓΙΟΧΑΝΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΤΖΕΝΤΑ
ΝΤΑΧΡΑΝ
ΝΤΟΥΜΠΑΪ
ΚΟΥΒΕΪΤ
ΑΜΠΟΥ ΝΤΑΜΠΙ

"Εχετε 28+1 λόγους νά ταξιδέψετε μέ τήν 'Ολυμπιακή στό έξωτερικό

Ή 'Ολυμπιακή 'Αεροπορία πετάει σέ 28 διεθνείς προορισμούς. Καί μαζί της, αίσθάνεσθε σάν στό σπίτι σας, γιατί ή έλληνική φιλοξενία σάς συνοδεύει παντού.

Έπί πλέον, οί περισσότερες πτήσεις τής 'Ολυμπιακής, γίνονται χωρίς ενδιάμεσους σταθμούς. Για παράδειγμα, ή 'Ολυμπιακή πετάει κατευθείαν γιά Νέα Ύόρκη. Έτσι φθάνετε γρήγορα καί ξεκούραστα, μέ τά πιο σύγχρονα αεροσκάφη.

Ταξιδεύοντας στό έξωτερικό, γιά δουλειές ή διακοπές, ό καθένας από τούς 28 προορισμούς μας, είναι ένας λόγος γιά νά πετάξετε μέ τήν 'Ολυμπιακή 'Αεροπορία. Άλλά υπάρχει πάντα άπόμα ένας λόγος: ή ευχαρίστηση από τό ταξίδι σας.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Γιά περισσότερες πληροφορίες αποταθείτε σέ μās ή στόν πράκτορά σας

ΚΑΒΑΦΗ ΑΠΑΝΤΑ

Για πρώτη φορά ολόκληρο το έργο του μεγάλου
μας ποιητή με την παγκόσμια αναγνώριση

ΕΝΑ ΜΝΗΜΕΙΟ
ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΤΑ ΠΕΖΑ
Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ
ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ
ΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΟΥ
Η ΚΡΙΤΙΚΗ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ
ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ
ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ
Ένα έργο αθάνατο
γιά την
οικογενειακή
βιβλιοθήκη

6 πολυτελείς τόμοι
νέα ολοκληρωμένη έκδοση

ΦΥΚΙΡΗΣ

Ιπποκράτους 39 Αθήνα τηλ. 36 11.000